

Vuosikertomus ²⁰¹³

Next generation
energy company

Sisällysluettelo

Vuosikatsaus	3	Tilinpäätös	87
<i>Toimitusjohtajan katsaus</i>	4	<i>Konsernitilinpäätös</i>	87
<i>Fortumin vuosi 2013</i>	7	<i>Emoyhtiön tilinpäätös</i>	199
<i>Toiminta- ja markkina-alueet</i>	7	<i>Ehdotus voittovarojen käytöksi</i>	213
<i>Konsernin liiketoimintarakenne</i>	9	<i>Tilintarkastuskertomus</i>	213
<i>Toimintavuoden merkittävimmät tapahtumat</i>	12	Taloudellinen tieto neljännesvuosittain	214
<i>Vuosi 2013 lukuina</i>	14	Tietoa sijoittajille	216
Strategia	21	Hallinnointi	218
<i>Strategia lyhyesti</i>	21	<i>Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä</i>	219
<i>Tulevaisuuden energijärjestelmä</i>	22	<i>Fortumin hallintoelimet</i>	219
<i>Strategian ydinalueet</i>	23	<i>Taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmät</i>	226
<i>Strategian toteuttaminen</i>	24	Palkitseminen	229
<i>Tutkimus ja kehitys liiketoiminnan tukena</i>	24	<i>Lyhyen aikavälin kannustimet</i>	229
Markkinoiden kehitys	25	<i>Pitkän aikavälin kannustimet</i>	229
<i>Euroopan markkinoiden kehitys</i>	26	<i>Toimitusjohtajalle ja Fortumin johtoryhmälle maksetut palkat ja palkkiot</i>	230
<i>Venäjän markkinoiden kehitys</i>	30	<i>Eläkejärjestelyt</i>	231
<i>Päästömarkkinoiden kehitys</i>	31	<i>Hallituksen jäsenten palkkiot</i>	232
Tilinpäätös	33	Hallitus	233
<i>Hallituksen toimintakertomus</i>	34	<i>Konsernin johtoryhmä</i>	237
<i>Tuloskehitys ja taloudellinen asema</i>	34	Yhteystiedot	242
<i>Riskienhallinta</i>	59	Oikeudellinen tiedote	243
<i>Fortumin osake ja osakkeenomistajat</i>	66		
Tunnusluvut	73		
<i>Taloudelliset tunnusluvut</i>	73		
<i>Osakekohtaiset tunnusluvut</i>	76		
<i>Toiminnalliset tunnusluvut, volyymit</i>	78		
<i>Toiminnalliset tunnusluvut, segmentit</i>	80		
<i>Tunnuslukujen laskentakaavat</i>	84		

Fortumin vuosikertomus 2013

Fortum on vahvasti kestävään kehitykseen sitoutunut energiayhtiö. Vastamme asiakkaidemme tarpeisiin tuottamalla, myymällä ja jakelemalla sähköä ja lämpöä sekä tarjoamalla energia-alan asiantuntijapalveluja.

Vuosikatsaus

Vuonna 2013 toteutimme strategiaamme tuottamalla energiaa, joka edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää. Vihimme käyttöön viisi uutta tuotantolaitosta Pohjois-Euroopassa ja kaksi Venäjällä. Joustavuutta ja kilpailukykyämme vahvistava tehostamisohjelmamme eteni suunnitellusti. Saimme myös valmiiksi sähkön siirtoliiketoimintamme tulevaisuutta koskevan arvioinnin, ja ilmoitimme sähköverkkojemme myynnistä Suomessa.

Toimitusjohtajan katsaus

Vuonna 2013 Euroopan talouden taantuma ja epävarmuus sen kestosta heijastuivat energian kysyntään ja hintoihin. Taantuma hidastutti myös Venäjän talouskehitystä.

Viime vuosina vahvasti tuetun uusiutuvan energian rynnistys markkinoille ja sen etuajaoikeus verkkoon ovat muuttaneet toimintaympäristöä merkittävästi. Markkinaehtoinen energiantuotanto painii heikentyneen kannattavuuden kanssa, mikä pienentää yritysten investointimahdollisuuksia. Hajautetun tuotannon nopea kasvu asettaa suuria haasteita markkinoiden toiminnalle ja toimitusvarmuudelle.

Tukkuhinnat laskeneet, kuluttajahinnat nousseet

USA:ssa liuskekaasun tulo markkinoille on lisännyt kaasun käyttöä ja parantanut maan energiaomavaraisuutta sekä vähentänyt hiilen kulutusta. Eurooppaan on virrannut aiempaa edullisempaa hiiltä ja sen käyttö on lisääntynyt. Tämä yhdessä pohjalukemissa matelevien päästöoikeuksien hintojen sekä Euroopan kalliimman kaasun hinnan kanssa on rapauttanut maakaasulla tuotetun energian kannattavuutta ja jopa täysin uusia kaasuvoimalaitoksia on suljettu kannattamattomina. Loppukäyttäjien sähkölaskua uusiutuvan energian tuet ovat kuitenkin kasvattaneet merkittävästi samaan

aikaan kun sähkön tukkuhinnat ovat laskeneet.

Kaasuvoimaa, jonka ympäristövaikutukset ovat selvästi hiilivoimaa pienemmät, tarvitaan tasapainottamaan uusiutuvan energian tuotannon vaihtelua siellä missä vesivoimaa ei ole saatavilla. Eri puolilla Eurooppaa onkin vuoden mittaan virinnyt keskusteluja kapasiteettimaksujen käyttöönotosta perinteisen energiantuotannon tukemiseksi, vaikka yhteiskunta käyttää jo nyt energiantuotannon tukemiseen mittavia summia.

Hiilidioksidipäästöjen vähentäminen energiapolitiikan päätavoitteeksi

Keskustelu Euroopan energia- ja ilmastopolitiikan suunnasta jatkui koko vuoden 2013 ajan vilkkaana. Keskusteluun tuotiin aiempaa voimakkaammin Euroopan kilpailukyvyyn säilyttäminen ja kuluttajahintojen nousu.

“ Keskusteluun Euroopan energia- ja ilmastopolitiikan suunnasta tuotiin aiempaa voimakkaammin Euroopan kilpailukyvyyn säilyttäminen ja kuluttajahintojen nousu.

Vuoden 2014 alussa EU:n komissio julkisti ehdotuksensa Euroopan ilmasto- ja energiapolitiikaksi vuosille 2020-2030. Komissio asetti painopisteen aiempaa selvemmin kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämiseen. Ehdotettu 40 prosentin vähennystavoite on linjassa yhteisesti hyväksytyjen EU:n vuodelle 2050 asettamien pitkän aikavälin tavoitteiden kanssa.

Komissio ehdotti myös sitovista maakohtaisista uusiutuvan energian tavoitteista luopumista ja asetti tavoitteeksi nostaa uusiutuvan energian osuuden 27

prosenttiin koko EU-alueella. Tämä on askel oikeaan suuntaan, vaikkakin edelleen päällekkäinen hiilidioksidipäästöjen vähennystavoitteen kanssa. Päällekkäiset tavoitteet ja ohjaukset nostavat energia- ja ilmastopolitiikan kustannuksia sekä viime kädessä teollisuuden ja kuluttajien sähkölaskua.

Myönteistä komission ehdotuksessa oli päästökaupan vakausmekanismi. Sen avulla on mahdollista puuttua päästökauppajärjestelmän keskeisiin heikkouksiin: kysynnän voimakkaaseen vaihteluun ja ylitarjontaan. Sopimalla etukäteen järjestelmää säättävistä järjestelyistä vähennetään poliittista riskiä ja parannetaan energia-alan investointien edellyttämää ennustettavuutta.

Euroopan kilpailukyvyyn kannalta on myös oleellista jatkaa ponnisteluja yhtenäisten sähkömarkkinoiden luomiseksi. Energiapolitiikan painopisteen siirtäminen kansallisista intresseistä Euroopan vahvuuksia hyödyntäviin, yhteisiin energiantuotannon ratkaisuihin antaa pitkällä aikavälillä kestävimmat ja kustannustehokkaimmat tulokset niin kuluttajien, teollisuuden kuin ilmastokin kannalta. Yhtenäisillä eurooppalaisilla sähkömarkkinoilla tuotantokapasiteetin käyttö optimoituu ja investointisignaalit syntyvät markkinaehtoisesti.

Lisää nopeutta ja joustavuutta vuonna 2013

Haasteellisessa toimintaympäristössä vuosi 2013 oli Fortumin kannalta tyydyttävä. Vaikka vertailukelpoinen liikevoitto laski, oli operatiivinen kassavirtamme erittäin vahva, ja investointien toteuttamista sekä Euroopassa että Venäjällä jatkettiin määrätietoisesti.

Tehostamisohjelma on edennyt suunnitelmien mukaisesti keventäen kustannusrakennettamme kaikilla toiminnan osa-alueilla. Olemme luopuneet eräistä ydinliiketoiminnan ulkopuolisista omaisuususeristä ja vapauttaneet käyttöpääomaa. Tehostamisohjelman tavoitteiksi asetimme vuonna 2012 nopeuden ja joustavuuden parantamisen vahvistamalla kassavirtaa yhteensä vähintään miljardilla eurolla vuoden 2014 loppuun mennessä.

Strategian mukaisesti kohti päästötöntä energian tuotantoa

Talouden taantumasta huolimatta ilmastomuutoksen hillitsemistä ei voida unohtaa. Kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n uusimman raportin tieteellinen viesti päättäjille on vahva: Päästöjä on vähennettävä selvästi jo ennen vuotta 2020 ja ne on puolitettava vuoteen 2050 mennessä. Edessä on asteittainen, mutta varma siirtyminen kohti aurinkotaloutta, jossa energiantuotanto perustuu uusiutuviin energialähteisiin.

Fortumin strategian kulmakiviä ovat vahva osaaminen CO₂-päästöttömässä vesivoima- ja ydinvoimatuoannossa sekä tehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa ja toimimisessa energiamarkkinoilla. Uusiutuviin energianlähteisiin perustuvan sähköntuotannon ohella vahvuksiimme on energiatehokas ja vaihtelevaan kysyntätilanteeseen hyvin soveltuva sähkön ja lämmön yhteistuotanto (CHP).

Vuonna 2013 otimme Euroopassa käyttöön viisi uutta tuotantolaitosta. Klaipedassa, Liettuassa ja Bristassa, Ruotsissa sähköä ja lämpöä tuotetaan jätteellä ja Jelgavassa, Latviassa sekä Järvenpäässä käynnistettiin uudet bio-CHP-laitokset.

“ Edessä on asteittainen, mutta varma siirtyminen kohti aurinkotaloutta, jossa energiantuotanto perustuu uusiutuviin energialähteisiin.

Lisäksi aloitimme Joensuun CHP-laitoksella bioöljyn tuotannon pyrolyysiteknologialla, mikä voi tuoda merkittäviä, esimerkiksi tulevaisuuden liikennepolttoaineisiin liittyviä liiketoimintamahdollisuuksia. Joensuun hanke on maailman ensimmäinen laatuaan ja Global District Energy Climate Award -organisaatio myönsi sille syksyllä 2013 innovaatiopalkinnon.

CHP-kapasiteetin kasvattamisen lisäksi jatkoimme myös vesivoimatuoannon vuotuisia tehonkorotusinvestointeja sekä vahvistimme ydinvoimatuoannon edellytyksiä erityisesti osakkuusvoimaloissa Ruotsissa. Fortumin operoimalla Loviisan

ydinvoimalaitoksella oli jälleen hyvä tuotantovuosi, ja laitoksen käyttökerroin, 92,5 %, oli maailmanlaajuisesti mitattuna erinomainen. Olemme myös vakiinnuttaneet asemaamme kasvumarkkinoilla energiantuotannon asiantuntijapalveluihin liittyvän liiketoimintamme kautta.

Venäjän investointiohjelma edennyt viimeisiin suuriin yksiköihin

Venäjällä investointiohjelmamme etenee, ja päättyneenä vuonna otettiin kaupalliseen käyttöön kaksi uutta voimalaitosyksikköä Njaganissa, Länsi-Siperiassa. Kaikkiaan kahdeksasta yksiköstä on vielä työn alla kolme suurta tuotantoyksikköä. Uudet kaasua käyttävät voimalaitokset ovat erittäin energiatehokkaita.

Loppuvuodesta Venäjältä kantautuneet heikentyneet teollisuuden ja talouden kasvuluvut kertovat, ettei tämäkään markkina-alue ole immuuni maailmantalouden vaikutuksille. Venäjän hallitus päätti lykätä ja pienentää aikaisemmin suunniteltuja kaasun vuotuisia hinnankorotuksia kotimarkkinoillaan, mikä ei tuo yhtä suurta kilpailuetua uusille ja tehokkaille laitoksille kuin aiemmin on arvioitu. Tämä yhdessä ruplan heikentyneen kurssin kanssa tekevät 500 miljoonan euron vuotuisen liikevoittotavoitteen saavuttamisen vuoden 2015 aikana selvästi haastavammaksi. Emme kuitenkaan luovu tavoitteesta vaan pyrimme aktiivisesti kehittämään toimintaamme ja löytämään keinoja sen saavuttamiseksi.

Venäjän markkinat ovat Fortumille tärkeä lähivuosien kasvualue. Venäjän tukkumarkkinoiden reformi on edennyt täysin suunnitelmien mukaan ja odotamme samaa johdonmukaista etenemistä myös vähitellen käynnistymässä olevalla lämpömarkkinoiden uudistukselta. Venäjä voi tehostaa merkittävästi lämmöntuotantoaan, mikä tarjoaa merkittäviä kehitysnäkymiä Fortumin lämpöliiketoiminnalle ja CHP-osaamiselle.

Seuraavan sukupolven ratkaisuja

Päästöttömän vesi- ja ydinvoiman sekä resurssitehokkaan sähkön ja lämmön yhteistuotannon rinnalla kehitämme kierrätys- ja biopolttoaineiden käyttöä sekä tutkimme aurinko- ja aaltovoiman mahdollisuuksia. Nämä kaikki ovat osa tulevaisuuden

energiajärjestelmää, joka rakentuu auringon energiaan perustuviin ratkaisuihin.

“ Vuonna 2013 otimme Euroopassa käyttöön viisi uutta tuotantolaitosta.

Intiassa investoimme 5 megawatin aurinkovoimalaan hankkiaksemme kokemusta aurinkoenergian teknologioista ja Intian sähkömarkkinoista. Mikäli toimintaedellytykset kehittyvät suotuisasti, uskon, että aurinkoenergia pystyy suotuisilla tuotantoalueilla kilpailemaan ilman tukia muiden energianlähteiden kanssa vielä tämän vuosikymmenen aikana.

Yritys- ja kuluttaja-asiakkaillemme kehitämme jatkuvasti uusia työkaluja ja palveluja energian kulutuksen seurantaan ja alentamiseen. Älykäs sähköverkko sekä sitä täydentävät tuotteet, kuten Fortum Fiksu, ovat nousseensa aiempaa suurempaan rooliin energian tuottajan ja kuluttajan välisessä vuorovaikutuksessa. Kehitämme myös avoimia, vastavuoroisia ratkaisuja, joiden avulla asiakkaat voivat myydä tuottamaansa ylijäämäsähköä tai -lämpöä Fortumille.

Asiakkaiden tarpeisiin vastaamisesta kertovat myös tutkimustulokset: Asiakkaamme ovat jo useana vuonna vastanneet olevansa aiempaa tyytyväisempiä Fortumiin. Vuonna 2013 tutkimustulokset olivat jälleen aiempaa paremmat. Samalla asiakasmäärämme on kasvanut ja päättyneenä vuonna meillä oli Pohjoismaissa enemmän asiakkaita kuin koskaan aiemmin.

Luovumme Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnasta

Joulukuussa saimme päätökseen sähkönsiirtoliiketoimintamme tulevaisuuden vaihtoehtojen arvioinnin. Perusteellisen analyysin jälkeen päädyimme siihen, että siirtoliiketoiminnasta luopuminen on niin Fortumin omistajien kuin itse sähköverkkoliiketoiminnankin kannalta paras vaihtoehto. Päätös antaa Fortumille paremmat mahdollisuudet keskittyä tehokkaaseen ja vähäpäästöiseen sähkön ja lämmön tuotantoon ja yhdentyvillä energiamarkkinoilla toimimiseen, antaa strategista liikkumavaraa ja kasvattaa yhtiön omistaja-arvoa. Uskon vahvasti, että ratkaisu

on hyvä myös sähkönsiirron asiakkaiden ja yhteiskunnan kannalta, sillä verkkoliiketoimintaa voidaan parhaiten kehittää sen omista lähtökohdista. Tämän mukaisesti solmimme joulukuussa sopimuksen Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle. Yhtiön osakkaita ovat suomalaiset eläkevakuutusyhtiöt Keva ja LähiTapiola Eläkeyhtiö sekä kansainväliset infrastruktuurisijoittajat First State Investments ja Borealis Infrastructure. Arvioimme saavamme kaupan päätökseen vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä.

Siirtoliiketoiminnan ratkaisulla ei ole vaikutusta sähkön vähittäismyyntiasiakkaisiin. Tarjoamme jatkossakin sähkönmyyntiin asiakkaillemme älykkäitä tuotteita ja palveluja oman energiankäytön tehostamiseen ja kustannusten pienentämiseen. Uudet tuotteemme, kuten aurinkopaneelit ja sähköpörssin edullisimpia tuntiintoja hyödyntävät lämmitystuotteet on otettu hyvin vastaan. Erityisen iloinen olen asiakastytyväisyyden jatkuvasta paranemisesta kaikissa divisioonissamme. Myös Fortumin maine keskeisten ryhmien miellissä vahvistui edelleen.

Kestävä kehitys osana strategiaa

Kestävä kehitys on keskeinen liiketoimintamme menestystekijä ja olemme sitoutuneet noudattamaan toiminnassamme YK:n Global Compact -aloitteen periaatteita. Uusien, vuoden 2013 alusta mukaan otettujen kestävän kehityksen mittareidemme –asiakastytyväisyys sekä yhtiön maine – osalta pääsimme tavoitteisiimme. Sähkön toimitusvarmuustavoiteisiin emme vuoden lopun rajujen myrskyjen vuoksi päässeet. Keskimääräinen katkos asiakasta kohden oli 220 minuuttia koko vuoden aikana.

Ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi jatkamme ponnisteluja. Fortumin työ päästöttömän energiantuotannon ja ilmaston hyväksi sai merkittävää tunnusta syksyllä 2013, jolloin institutionaalisia sijoittajia edustava Carbon Disclosure Project (CDP) arvioi Fortumin Pohjoismaiden parhaimmaksi yritykseksi täydellä sadalla pisteellä.

Fortumin oman henkilöstön työturvallisuus parani edelleen vuonna 2013 ja poissaoloon johtaneiden tapaturmien määrä oli kaikkien aikojen pienin. Urakoitsijoiden palveluksessa työskentelevän henkilöstön työturvallisuuden

ja työturvallisuusajattelun kehittämisessä on sen sijaan edelleen parannettavaa. Vuonna 2013 sattui urakoitsijan kuolemaan johtanut tapaturma rakennustyömaallamme Venäjällä ja helmikuussa 2014 urakoitsijan hengen vaatinut tapaturma sähkönsiirrossa Ruotsissa. Esitän osanottoni uhrien omaisille ja työtovereille. Tavoitteenamme on välttää kaikki vakavat tapaturmat. Työturvallisuuden parantamisen on oltava osa jokaisen fortumlaisen päivittäistä työskentelyä.

Valmiina tarttumaan mahdollisuuksiin muuttuvilla energiamarkkinoilla

Hankalina aikoina on hyvä luotsata yritystä, joka kykenee rohkeasti muovaamaan tulevaisuuttaan. Jatkamme tehostamisohjelmaamme suunnitellusti ja lisäämme joustavuutta sekä rakennamme harkitusti ja järjestelmällisesti uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Vain vakaisissa kantimissa olevat yritykset, joihin Fortum kuuluu, voi hyödyntää alan nopean muutoksen tarjoamia mahdollisuuksia. Pidämme hyvää huolta nykyisestä liiketoiminnastamme ja rakennamme tulevaisuutta strategiamme mukaisesti.

“ Hankalina aikoina on hyvä luotsata yritystä, joka kykenee rohkeasti muovaamaan tulevaisuuttaan.

Lopuksi lämpimät kiitokset Fortumin henkilöstölle kaikissa toimintamaisissa päättyneestä vuodesta ja työstä yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Erityiset kiitokset kuluneesta vuodesta hallituksen puheenjohtaja Sari Baldaufille, joka sairauslomani aikana otti kuukausiksi tavallista merkittävämmän roolin Fortumin asioiden eteenpäin viemisessä. Suuret kiitokset myös talousjohtaja Markus Rauramolalle, joka toimi ansiokkaasti varamiehenäni. Kiitos lausumuksesta myös asiakkaillemme sekä kasvavalle osakkeenomistajakunnalle – jatkamme työtä yhtiön arvon kasvattamiseksi myös kuluvana vuonna.

Tapio Kuula

Toiminta- ja markkina-alueet

Suomi

4 528 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
1 915 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
642 000	Sähkönjakeluasiakkaita
16 %	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
2 477	Henkilöstö 31.12.2013
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
70 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
43 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
3,5 Mt	CO ₂ -päästöt

Ruotsi

5 856 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
3 626 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
903 000	Sähkönjakeluasiakkaita
12 %	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
1 939	Henkilöstö 31.12.2013
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
64 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
36 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
0,9 Mt	CO ₂ -päästöt

Venäjä

4 250 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
13 466 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
-	Sähkönjakeluasiakkaita
-	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
4 162	Henkilöstö 31.12.2013
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
100 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
2 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
15,3 Mt	CO ₂ -päästöt

Puola

258 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
1 310 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
-	Sähkönjakeluasiakkaita
-	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
636	Henkilöstö 31.12.2013
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
100 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
100 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
0,9 Mt	CO ₂ -päästöt

Liettua

18 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
95 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
-	Sähkönjakeluasiakkaita
-	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
103	Henkilöstö 31.12.2013
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
100 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
100 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
0,05 Mt	CO ₂ -päästöt

Latvia

26 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
236 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
-	Sähkönjakeluasiakkaita
-	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
86	Henkilöstö 31.12.2013
95 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
95 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
95 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
0,05 Mt	CO ₂ -päästöt

Norja

-	Sähköntuotantokapasiteetti
210 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
103 000	Sähkönjakeluasiakkaita
4 %	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
141	Henkilöstö 31.12.2013
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
0 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
100 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
0,005 Mt	CO ₂ -päästöt

Iso-Britannia

140 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
250 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
-	Sähkönjakeluasiakkaita
-	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
50	Henkilöstö 31.12.2013
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
100 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
100 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
0,6 Mt	CO ₂ -päästöt

Viro

48 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
551 MW	Lämmöntuotantokapasiteetti
-	Sähkönjakeluasiakkaita
-	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
210	Henkilöstö 31.12.2013
100 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
100 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
100 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
0,1 Mt	CO ₂ -päästöt

Intia

5 MW	Sähköntuotantokapasiteetti
-	Lämmöntuotantokapasiteetti
-	Sähkönjakeluasiakkaita
-	Osuus sähkönmyyntiasiakkaista
22	Henkilöstö 31.12.2013
0 %	Toiminnoista ISO 14001 -sertifioituja ¹⁾
0 %	Toiminnoista OHSAS 18001 -sertifioituja ²⁾
0 %	Toiminnoista ISO 9001 -sertifioituja ³⁾
0 Mt	CO ₂ -päästöt

¹⁾ ISO 14001 on ympäristöjohtamisen standardi.

²⁾ OHSAS 18001 on työterveys- ja turvallisuusjohtamisen standardi.

³⁾ ISO 9001 on laadunhallinnan standardi.

Konsernin liiketoimintarakenne

(31.12.2013)

Divisioona	Power	Heat	Russia	Electricity Solutions and Distribution (ESD)
				

Liiketoiminta	Power	Heat	Russia	Electricity Solutions and Distribution (ESD)
	Divisioonaan kuuluvat Fortumin sähköntuotanto ja -myynti tukkumarkkinoilla, sähköntuotanto-kapasiteetin kehittäminen sekä asiantuntijapalvelut sähkön- ja lämmön-tuottajille.	Divisioona sisältää sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP), kaukolämpötoiminnan sekä yritysten lämpöratkaisut Pohjoismaissa ja Itämeren alueella.	Divisioona koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Se sisältää OAO Fortumin ja Fortumin hieman yli 25 %:n omistus-osuuden TGC-1:ssä.	Divisioona vastaa Fortumin sähkön vähittäismyynnistä sekä sähkönsiirrosta ja muodostuu kahdesta liiketoiminta-alueesta: Distribution ja Electricity Sales.

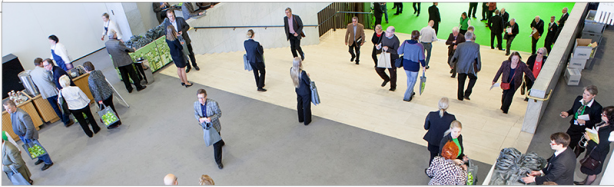
Raportointi-segmentti	Power	Heat	Russia	Distribution	Electricity Sales
Maantieteellinen toiminta-alue, tuotantolaitokset, verkot ja/tai asiakkaat	<p>Tuotanto Suomessa, Ruotsissa ja Isossa-Britanniassa.</p> <p>Asiantuntijapalvelu- ja maailmanlaajuisesti.</p> <p>Suomessa ja Ruotsissa 159 kokonaan tai osittain omistettua vesivoimalaitosta, yksi osittain omistettu ja kaksi omaa lauhdutusvoimalaitosta sekä osuuksia kolmesta tuulivoimayhtiöstä. Kaksi omaa ydinvoimalaitosyksikköä ja osuudet kahdeksassa yksikössä. Yksi CHP-laitos Isossa-Britanniassa.</p>	<p>Suomi, Ruotsi, Norja, Puola, Liettua, Latvia, Viro, Intia</p> <p>18 CHP-laitosta ja satoja lämpölaitoksia. Aurinkovoimalaitos Intiassa</p> <p>Lämmön toimitus miljoonaan kotitalouteen Pohjoismaissa, Puolassa ja Baltiassa.</p>	<p>Venäjä</p> <p>Kahdeksan CHP-laitosta, yksi lauhdutusvoimalaitos ja useita lämpölaitoksia.</p> <p>~500 km runkoverkkoa. Lämmön toimitus noin kahdelle miljoonalle asukkaalle.</p> <p>Sis. > 25 % osuuden (oikeuttaa määrävähemmistöosuuteen) TGC-1:ssä Luoteis-Venäjällä.</p>	<p>Suomi, Ruotsi, Norja</p> <p>160 000 km sähköverkkoa, 53 500 muuntamo, kolme käyttökeskusta sekä 1,6 miljoonaa asiakasta ja sähkömittaria.</p>	<p>Suomi, Ruotsi, Norja</p> <p>1,2 miljoonaa asiakasta.</p>

Raportointi-segmentti	Power	Heat	Russia	Distribution	Electricity Sales
Markkina-asema	Kolmanneksi suurin sähköntuottaja Pohjoismaissa, 15 suurimman joukossa Euroopassa ja Venäjällä.	Johtava lämmöntoimittaja Pohjoismaissa, Baltiassa ja Puolassa.	Yksi johtavista sähkön- ja lämmöntuottajista Länsi-Siperiassa ja Uralin alueella.	Suurin toimija sähkönsiirrossa Pohjoismaissa.	Toiseksi suurin sähkömyyjä ja yksi johtavista ympäristömerkityn ja CO ₂ -päästötömän sähkön myyjistä Pohjoismaissa.
Tuotanto-kapasiteetti	Sähkö 9 475 MW Lämpö 250 MW	Sähkö 1 398 MW Lämpö 7 943 MW	Sähkö 4 250 MW Lämpö 13 466 MW	-	-
Volyymit	Kokonaissähkön- tuotanto 44,7 TWh/a Pohjoismainen sähköntuotanto 43,7 TWh/a	Sähkönmyynti 4,8 TWh/a Lämmönmyynti 19,0 TWh/a	Sähkönmyynti 25,6 TWh/a Lämmönmyynti 24,1 TWh/a	Paikallisverkko- siirto 26,1 TWh/a Alueverkkosiirto 16,3 TWh/a	Sähkönmyynti 13,6 TWh/a
Liikevaihto	2 248 milj. euroa	1 565 milj. euroa	1 119 milj. euroa	1 075 milj. euroa	744 milj. euroa
Osuus Fortumin liikevaihdosta	33 %	23 %	16 %	16 %	11 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	858 milj. euroa	273 milj. euroa	156 milj. euroa	331 milj. euroa	48 milj. euroa
Vertailukelpoinen käyttökate	1 003 milj. euroa	489 milj. euroa	258 milj. euroa	550 milj. euroa	50 milj. euroa
Sidottu pääoma	6 329 milj. euroa	4 283 milj. euroa	3 846 milj. euroa	3 770 milj. euroa	39 milj. euroa
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto	13,8 %	6,8 %	5,2 %	8,8 %	137,9 %
Käyttöomaisuus-investoinnit	178 milj. euroa	397 milj. euroa	435 milj. euroa	260 milj. euroa	1 milj. euroa
Henkilöstö	1 709	2 102	4 162	852	496
Liiketoiminnan ja tuloksen ajurit	<ul style="list-style-type: none"> - Pohjoismaisen kysynnän ja tarjonnan tasapaino, volatilitteetti ja hinta; vakautta suojauksilla - Noin 90 % tuotannosta vesi- ja ydinvoimaa: vesivarastot, ydinvoiman käytettävyys ja polttoaineiden sekä päästöoikeuksien hinnat tärkeitä - Kapasiteetin 	<ul style="list-style-type: none"> - Vakaata kasvua investointien avulla; äskettäin käyttöön otetut CHP-laitokset alkaneet tuottaa tulosta - Polttoaineiden ja päästöoikeuksien hinnat ja saatavuus, tuotantoketjun joustavuus ja tehokkuus avainasemassa - Tuotantoa ensisijaisesti CHP-laitoksissa, joissa sähkö tärkeä tuloksentekijä: 	<ul style="list-style-type: none"> - Investointiohjelma: tulosta uuden kapasiteetin ja suuremman volyymin kautta - Sähköntuotannon kapasiteettihinnat, sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapaino, hinta ja volatilitteetti - Tuotantoa ensisijaisesti CHP-laitoksissa, joissa sähkö tärkein tuloksentekijä: sähkön 	<ul style="list-style-type: none"> - Kasvua investointien avulla - Sähköverkon kunnossapito ja investoinnit pitkällä aikavälillä - Sähkönsiirron volyymi: sääolosuhteet ja makrotalous sekä paikallinen talouskehitys vaikuttavat - Vakaa tuotto 	<ul style="list-style-type: none"> - Asiakaskunnan kasvu uusien tuotteiden ja innovatiivisten palveluiden avulla - Marginaali Nord Poolin tukkuhintatason ja vähittäismyyntihintojen välillä; vakautta tehokkaiden suojausten avulla

Raportointi-segmentti	Power	Heat	Russia	Distribution	Electricity Sales
	<p>kunnossapidon ja käyttöiän hallinta sekä kustannukset</p> <p>- Investoinnit uuteen tai nykyiseen tuotantoon</p>	<p>sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapaino, volatiliteetti, hinnan vaikutus kannattavuuteen; vakautta suojausten avulla</p> <p>- Lämmön ja oheistuotteiden hinnat</p> <p>- Lämmön kysyntä: sääolosuhteet ja makrotalous sekä paikallinen talouskehitys vaikuttavat</p> <p>- Kapasiteetin kunnossapidon ja käyttöiän hallinta sekä kustannukset</p>	<p>kysynnän ja tarjonnan tasapaino ja hintataso ja volatiliteetti Länsi-Siperiassa ja Uralin alueella</p> <p>- Laitosten käytettävyyden, tuotannon suunnittelu ja tehonkorotukset</p> <p>- Polttoaineiden hinnat ja saatavuus sekä kaasun ja sähkön hinnan suhde</p> <p>- Lämpömarkkinoiden kehittyminen pitkällä aikavälillä ja lämmön kysyntä ja tariffit lyhyellä aikavälillä</p> <p>- Kapasiteetin kunnossapidon ja käyttöiän hallinta sekä kustannukset</p>	<p>säännellyillä hinnoilla</p> <p>- Kustannustehokkuus ja palveluiden laatu</p> <p>- Verkon käytettävyyden ja palvelutaso: jakeluhäiriöiden korvausvelvollisuus</p> <p>- Kapasiteetin kunnossapidon ja käyttöiän hallinta sekä kustannukset</p>	
Strategian ajurit	<p>- Nykyinen CO₂-päästötön, joustava ja markkinalähtöinen tuotantorakenne</p> <p>- Vahva asema ja osaaminen vesivoima- ja ydinvoima-tuotannossa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla</p> <p>- Eurooppalaisten sähkömarkkinoiden vapautuminen ja yhdentyminen</p>	<p>- Tarve luonnonvarojen tehokkaampaan käyttöön parantaa CHP-tuotannon kilpailukykyä</p> <p>- Mahdollisuus lisätä paikallisten biopolttoaineiden ja jätteiden käyttöä polttoaineena</p> <p>- Vahva asema ja osaaminen polttoaineiden joustavassa käytössä CHP-tuotannossa</p>	<p>- Sähkö- ja lämpömarkkinoiden vapautuminen ja yksityistäminen</p> <p>- Talouskasvu ja lisääntyvä sähkön kysyntä</p> <p>- Nykyisten toimintojen tehokkuuden parantaminen ja meneillään olevan investointiohjelman saattaminen loppuun</p> <p>- Lämpömarkkinoiden kehittyminen</p> <p>- Mahdollisuus toimintojen kehittämiseen modernisoimalla nykyistä kapasiteettia</p>	<p>- Kustannustehokkuutta suuruuden tuomilla eduilla ja tehokkailla liiketoimintaprosesseilla</p> <p>- Tekninen kehitys mahdollistaa tehokkaamman, luotettavamman ja älykkäämmän sähköverkon ja kestäviä sekä energiatehokkaita ratkaisuja asiakkaille</p> <p>- Sähkönsiirron eriyttämis- ja harmonisointi-kehitys Pohjoismaissa ja Euroopassa</p>	<p>- Kustannustehokkuutta suuruuden tuomilla eduilla ja tehokkailla liiketoimintaprosesseilla</p> <p>- Älykkäät verkot ja järjestelmät tarjoavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia</p> <p>- Vahva asema ja osaaminen pohjoismaisen sähkön arvoketjun asiakkaiden päässä</p> <p>- Sähkön vähittäismyynnin vapauttaminen, yhdentyminen ja harmonisointi Pohjoismaissa ja Euroopassa</p>

Toimintavuoden merkittävimmät tapahtumat

Keskeisimmät uutiset vuodelta 2013:

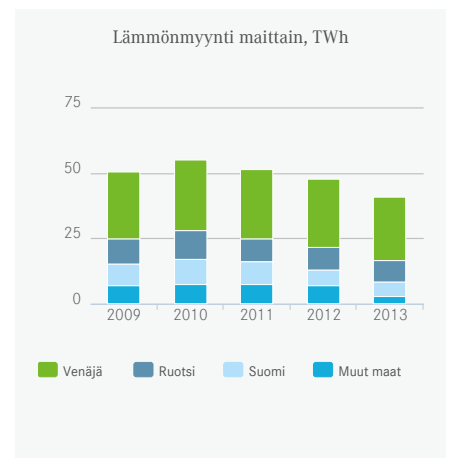
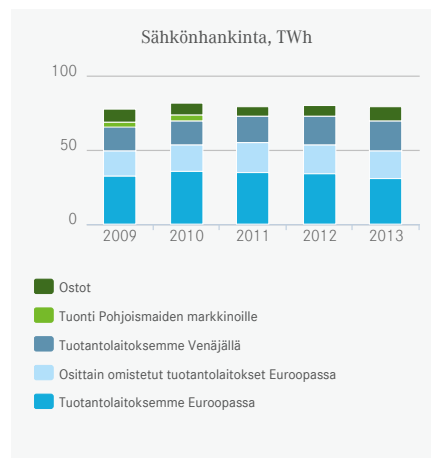
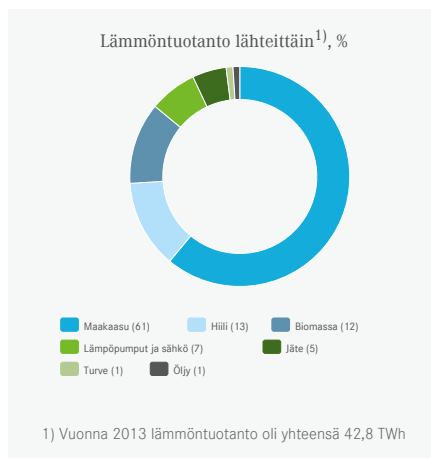
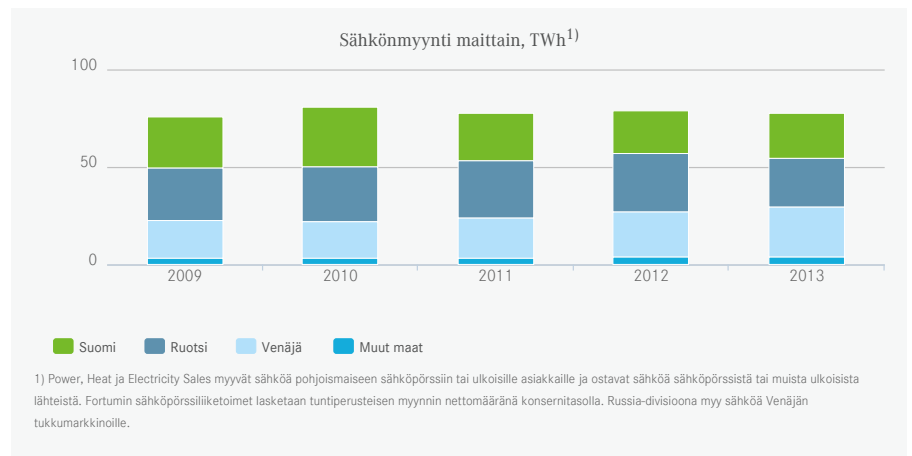
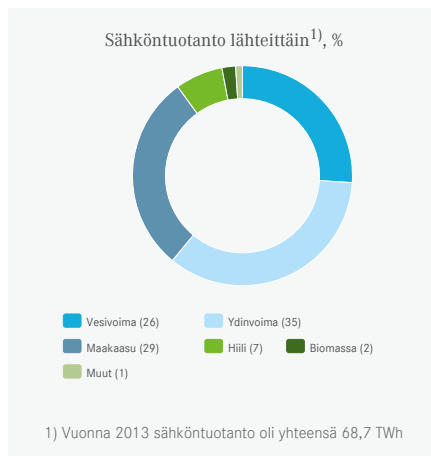
TAMMIKUU	<p>31.1. - Biovoimalaitoksen rakentaminen alkoi Ruotsissa Aloitimme Tukholman Värtanilla maailman suurimman biopolttoaineilla toimivan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP) rakennustyöt.</p>	<p>31.1. - Sähkönsiirtoliiketoiminnan arviointi käynnistyi Käynnistimme sähkönsiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden vaihtoehtojen selvittämisen. Tarkastelu ei koskenut yhtiön sähkönmyyntiliiketoimintaa.</p>
HELMIKUU	<p>22.2. - Asiakkaiden ykkösvalinta Uralilla Asiakkaat valitsivat Fortumin Uralin ja Länsi-Siperian parhaaksi energiayhtiöksi vuosittain järjestettävässä Kultainen kilowatti -kilpailussa.</p>	
MAALISKUU		<p>25.3. - Toimitusjohtaja jäi sairauslomalle Toimitusjohtaja Tapio Kuula jäi sairauslomalle. Hänen tehtäviään ryhtyi hoitamaan talousjohtaja Markus Rauramo. Kuula palasi töihin marraskuussa.</p>
HUHTIKUU	<p>1.4. - Nyagan 1 käyttöön Aloitimme Nyaganin voimalaitoksen 1-yksikön kaupallisen käytön Venäjällä.</p> <p>9.4. - Yhtiökokous Yhtiökokouksen yhteydessä päivitimme osinkopolitiikkaamme. Uuden osinkopolitiikan tavoitteena on lisätä läpinäkyvyyttä sekä tukea entistä paremmin liiketoimintaa ja pitkän aikavälin strategian toteuttamista.</p>	<p>17.4. - Uudet jäähdytystornit Loviisan voimalaitokselle Ilmoitimme Loviisan ydinvoimalaitoksen turvallisuutta parantavan uuden jäähdytysjärjestelmän rakentamisesta. Tätä merivedestä riippumatonta jäähdytysjärjestelmää olemme tutkineet jo useamman vuoden ajan.</p>
TOUKOKUU		<p>15.5. - Liettuan uusi jätteenpolttolaitos Liettuan ja Suomen presidentit vihkivät käyttöön uuden jätteenpoltoaineella toimivan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksemme (CHP) Klaipėdan kaupungissa Liettuaassa.</p>

KESÄKUU	<p>11.6. - Aurinkovoimaa Intiasta Aloitimme aurinkoenergian tuotannon Intiassa hankkimalla 5 megawatin aurinkovoimalaitoksen Luoteis-Intiasta Rajasthanin osavaltiota.</p> <p>14.6. - Järvenpään biovoimalaitos vihittiin käyttöön Uusi sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos (CHP) vihittiin käyttöön Järvenpäässä. Voimalaitos käyttää polttoaineenaan metsätähdihaketta ja metsäteollisuuden sivutuotteita kuten purua ja kuorta.</p>	<p>26.6. - Laajempi lämpöverkko Viroon Ostimme kaukolämpötoimintoja Tartossa Virossa kaukolämpöyhtiö Erakütelta. Hankitun kaukolämpöverkon osuus on noin 20 prosenttia koko Tarton verkosta.</p>
HEINÄKUU		
ELOKUU	<p>13.8. - Inkoon voimalaitoksen tuotanto loppuu Ilmoitimme päätöksestä lopettaa sähköntuotanto Inkoon hiilivoimalaitoksella. Tuotantotoiminta loppuu helmikuussa 2014, jonka jälkeen voimalaitoksen kolme yksikköä siirretään pitkäaikaiseen säilöntään.</p> <p>30.8. - Kaarina Ståhlberg johtoryhmään Kaarina Ståhlberg nimitettiin lakiasianjohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi.</p>	<p>11.9. - Uuden biovoimalaitoksen vihkiäiset Latviassa Latvian ja Suomen presidentit vihkiäiset käyttööseen uuden sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksemme (CHP) Jelgavassa. Laitos on ensimmäinen suuren mittakaavan biovoimalaitos Latviassa.</p> <p>19.9. - Aaltovoiman kehitys etenee Allekirjoitimme ranskalaisen meriteollisuusalan suuryrityksen DCNS:n ja AW-Energyn kanssa aaltovoiman tutkimusta ja kehitystä koskevan yhteistyösopimuksen, jonka osana käynnistämme 1,5 megawatin aaltovoiman koehankkeen Ranskan Bretagnessa.</p> <p>24.9. - Nyaganin voimalaitoksen vihkiäiset Venäjällä Venäjän ja Suomen presidentit vihkiäiset käyttööseen uuden maakaasua polttoaineenaan käyttävän kaasukombilaitoksemme Nyaganissa, Länsi-Siperiassa. Nyaganin voimalaitos on merkittävin osa Venäjän investointiohjelmia.</p>
SYYSKUU	<p>5.9. - Asiantuntijapalveluita ydinvoiman kehitysprojektiin Allekirjoitimme ydinvoiman kehittämistä koskevan yhteistyösopimuksen venäläisen ROSATOMin ja englantilaisen Rolls-Roycen kanssa. Selvittämme yhdessä ROSATOMin kehittämän painevesireaktorin (VVER) soveltuvuutta Isoon-Britanniaan.</p>	
LOKAKUU	<p>4.10. - Älykkäät sähkömittarit asennettu Suomessa Saatoimme päätökseen uusien etäluettavien sähkömittareiden asennukset Suomessa. Kolmen vuoden aikana asennettiin yhteensä 610 000 mittaria sähköjakelualueillemme.</p> <p>8.10. - Pohjoismaisen ilmastoindeksin kärjessä Carbon Disclosure Project (CDP) arvioi Fortumin parhaimmaksi yritykseksi pohjoismaisessa ilmastoindeksissä. Indeksissä tarkastellaan yritysten suoriutumista ilmastoasioissa.</p>	<p>24.10. - Typenoksidien vähentämisyjärjestelmiä Puolaan Ilmoitimme toimittavamme typenoksidien vähentämisyjärjestelmiä EDF Groupin omistamille Krakovan ja Wrocławin hiilivoimalaitoksille Puolaan, jossa voimalaitosten kattiloiden polttotekniikka muutetaan uusimman teknologian mukaiseksi.</p>
MARRASKUU	<p>29.11. - Jätteenpolttolaitos vihittiin käyttöön Ruotsissa Vihimme käyttöön uuden sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP) Sigtunassa Tukholman lähellä. Brista 2 tuottaa energiaa lajitellusta kotitalous- ja teollisuusjätteestä.</p>	<p>29.11. - Bioöljyn tuotanto Joensuussa alkoi Aloitimme bioöljyn tuotannon uudella Joensuun sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP) yhteyteen rakennetulla pyrolyysilaitoksella. Laitos on ensimmäinen laatuaan maailmassa.</p>
Joulukuu	<p>12.12. - Sähkönsiirtoliiketoiminnan arviointi päätökseen - Suomen siirtoliiketoiminta myydään Saimme sähkönsiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden arvioinnin päätökseen ja perusteellisen analyysin jälkeen arvioimme parhaaksi vaihtoehdoksi myynnin. Ilmoitimme Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle.</p>	<p>2.12. - Nyagan 2 kaupalliseen käyttöön Nyaganin voimalaitoksen 2-yksikkö aloitti kaupallisen tuotannon Venäjällä.</p> <p>Tehostamisohjelman toteutus jatkuu Toteutimme vuoden aikana aktiivisesti tehostamisohjelmaamme, jonka osana muun muassa myimme voimalaitoksia ja osakkuuksia energiayhtiöissä sekä ulkoistimme toimintoja.</p>

Vuosi 2013 lukuina

Myynti ja tuotanto

Toimintavuoden tuotantoa leimasi heikko vesivoimatilanne ja hyvä ydinvoiman käytettävyys.

Sähkötuoantanto energialähteittäin vuosina 2011–2013

TWh	2013	2012	2011
Vesivoima	18,0	25,2	21,0
Ydinvoima	23,7	23,4	24,9
Maakaasu	20,0	19,4	18,5
Kivihiili	4,5	3,3	5,8
Biomassa	1,6	1,3	1,7
Turve	0,1	0,1	0,2
Muut	0,8	0,3	0,6
Yhteensä	68,7	73,1	72,7

Sähköntuotantokapasiteetti, 31.12.2013

MW	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Puola	Muut	Yhteensä
Vesivoima	1 500	3 090				4 590
Ydinvoima	1 460	1 816				3 276
Sähkön ja lämmön yhteistuotanto	438	610	4 250	258	232	5 788
Lauhdevoima	1 127	309				1 436
Muut	3	30			5	38
Yhteensä	4 528	5 855	4 250	258	237	15 128

Lämmöntuotantokapasiteetti, 31.12.2013

MW	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Puola	Muut	Yhteensä
Lämpö	1 915	3 626	13 466	1 310	1 342	21 659

Taloudelliset tunnusluvut

Taulukossa on esitelty liiketoimintamme keskeiset tunnusluvut. Lisää taloudellisia tunnuslukuja löytyy vuosikertomuksen [tilinpäätösosioista](#).

Taloudelliset tunnusluvut

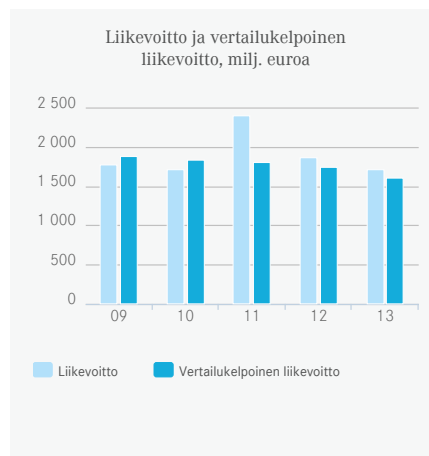
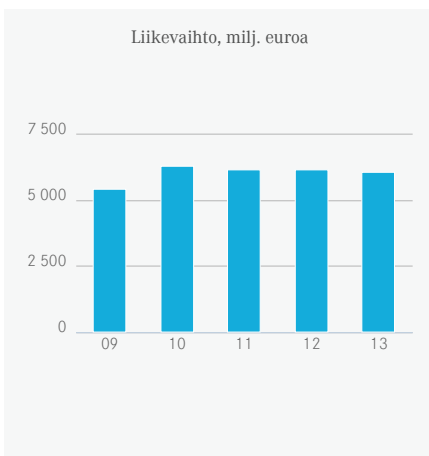
Milj. euroa tai kuten merkitty	2013	2012	2011	2010
Liikevaihto	6 056	6 159	6 161	6 296
Käyttökate	2 452	2 538	3 008	2 271
Vertailukelpoinen käyttökate	2 299	2 416	2 374	2 396
Liikevoitto	1 712	1 874	2 402	1 708
Vertailukelpoinen liikevoitto	1 607	1 752	1 802	1 833
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	1 204	1 416	1 769	1 300
Sijoitettu pääoma	19 780	19 420	17 931	16 124
Korollinen nettovelka	7 849	7 814	7 023	6 826
Nettovelka/käyttökate	3,2	3,1	2,3	3,0
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	3,4	3,2	3,0	2,8
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,2	10,2	14,8	11,6
Oman pääoman tuotto, %	12,0	14,6	19,7	15,7
Käyttöomaisuusinvestoinnit	1 284	1 558	1 408	1 222
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	15	16	74	27
Liiketoiminnan kassavirta	1 836	1 382	1 613	1 437
EU:n päästökaupan alaiset päästöt, milj. tonnia CO ₂	6,0	4,8	8,0	9,7
Myönnetty päästöoikeudet EU:n päästökaupassa, milj. tonnia CO ₂	3,0*	5,4	6,8	5,6

* Odottaa Euroopan komission hyväksyntää

Osakekohtaiset tunnusluvut

Euroa tai kuten merkitty	2013	2012	2011	2010
Osakekohtainen tulos	1,36	1,59	1,99	1,46
Kassavirta/osake	2,07	1,56	1,82	1,62
Oma pääoma/osake	11,28	11,30	10,84	9,24
Osakekohtainen osinko ¹⁾	1,10	1,00	1,00	1,00
Osinko/osakekohtainen tulos, %	80,9	62,9	50,3	68,5
Efektiivinen osinkotuotto, %	6,6	7,1	6,1	4,4

¹⁾ Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle 8.4.2014.

Ympäristövastuun tunnusluvut

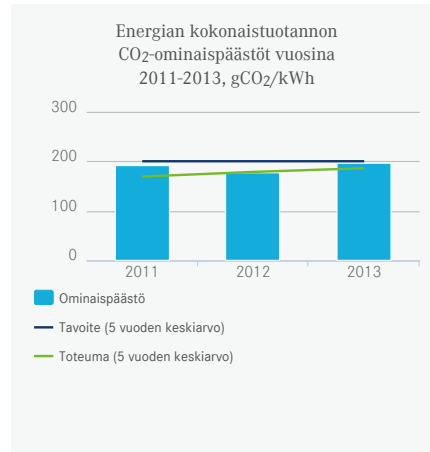
Tunnusluvut esitetään kattavasti kestävän kehityksen raportin GRI-osiossa. Raportti julkaistaan maaliskuun 2014 loppuun mennessä.

	2013*	2012	2011
Hiilidioksidipäästöt, miljoonaa tonnia	21,4	20,7	23,5
Rikkidioksidipäästöt, tonnia	22 200	19 800	24 900
Typenoksidien päästöt, tonnia	32 200	29 400	36 000
Hiukkaspäästöt, tonnia	20 800	16 000	16 600
ISO14001-ympäristösertifioidut toiminnot, % liikevaihdosta	100	95	95
Sähköntuotannon CO ₂ -ominaispäästöt, g/kWh	202	171	192
5 vuoden keskiarvo EU:ssa, g/kWh	70	60	67
Energian kokonaistuotannon CO ₂ -ominaispäästöt, g/kWh	196	177	192
5 vuoden keskiarvo, g/kWh	186	179	169
Polttoaineiden käytön kokonaishyötysuhde, %	61	64	67
5 vuoden keskiarvo, %	66	67	68
CO ₂ -päästöttömän energian osuus sähköntuotannossa, %	63	68	65
Uusiutuvan energian osuus sähköntuotannossa, %	29	36	31
Uusiutuvan energian osuus lämmöntuotannossa, %	21	20	16
Primäärienergian kulutus, TWh	146	149	157
Kipsin hyötykäyttö, %	99	89	100

Tämä on automaattisesti tuotettu PDF-tiedosto Fortumin vuosikertomuksesta. Sisältö ei vastaa koko vuosikertomusta, joka on luettavissa sivustolta <http://annualreport2013.fortum.com/>

Tuhkan hyötykäyttö, %	48	51	52
Ympäristöluparikkomukset, kpl	14	12	20
Vedenotto, miljoonaa m ³	2 541	2 093	2 560
josta jäähdytysvettä, miljoonaa m ³	2 241	2 017	2 517
Lämpökuorma vesistöihin, TWh	19	17	21

* Luvut varmentamattomia

Sosiaalisen vastuun tunnusluvut

Tunnusluvut esitetään kattavasti kestävän kehityksen raportin GRI-osiossa. Raportti julkaistaan maaliskuun 2014 loppuun mennessä.

	2013*	2012	2011
Henkilöstö keskimäärin	10 246	10 600	11 010
Henkilöstö 31.12.	9 886	10 371	10 780
joista vakituisessa työsuhteessa	9 515	9 899	10 379
Lähtövaihtuvuus, %	9,7	12	13,7
Naisia henkilöstöstä, %	28	28	29
Naisia johtotehtävissä, %	31	35	34
Työterveyshuollon kustannukset, euro/henkilö ¹⁾	580	580	560
Sairauspoissaolopäivät	56 316	74 188	69 654 ²⁾
Sairauspoissaoloprosentti	2,5	3,1	-
Tapaturmataajuus (LWIF) ³⁾ , Fortumin henkilöstö	1,1	1,5	1,6
Tapaturmataajuus (LWIF) ³⁾ , urakoitsijat	4,8	3,8	3,2
Kuolemantapaukset	1	1	1
OHSAS 18001 -sertifioidut toiminnot (% liikevaihdosta)	73	70	60

* Luvut varmentamattomia

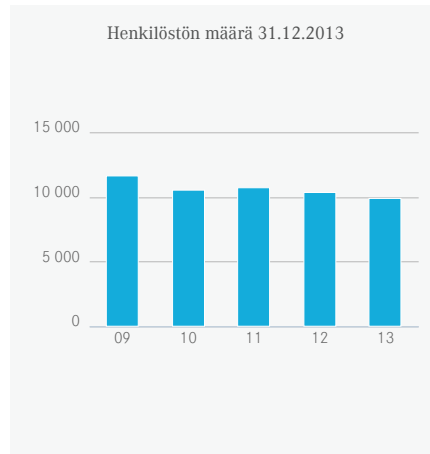
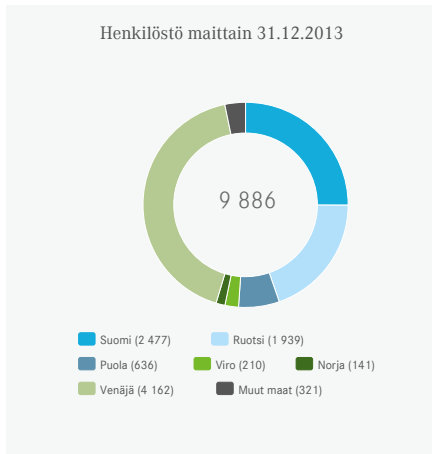
1) Sisältää Suomen

2) Sisältää Suomen, Ruotsin, Puolan ja Venäjän

3) Vähintään yhden päivän poissaolon johtaneet tapaturmat miljoonaa työtuntia kohti

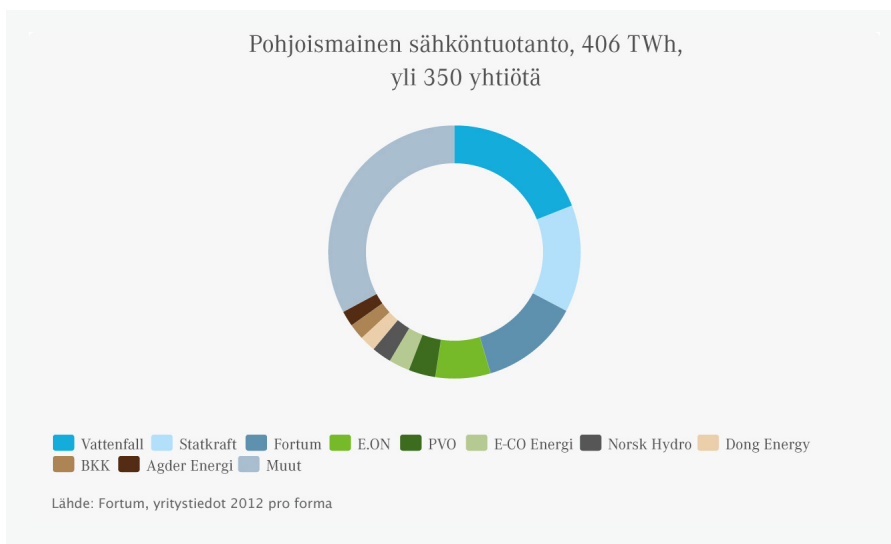
Fortumin henkilöstötilastoja vuodelta 2013 toimintamaittain eriteltyinä

	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Puola	Muut maat
Henkilöstö vuoden lopussa	2 477	1 939	4 162	636	672
miehiä	1 796	1 357	3 030	497	465
naisia	681	582	1 132	139	207
Henkilöstö keskimäärin	2 616	1 993	4 245	660	732
Henkilöstökulut, 1 000 euroa	207 427	177 085	87 905	14 881	41 702
Henkilöstökulut per henkilö, 1 000 euroa	79,3	88,9	20,7	22,5	57,0

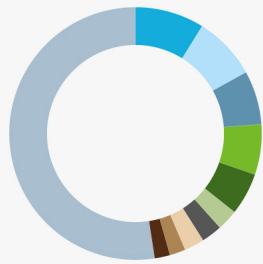

Markkina-asema

Fortum on Pohjoismaiden 3. suurin sähköntuottaja, ja yksi Euroopan vähäpäästöisimmistä sähköyhtiöistä. Lämmöntuottajana lukeudumme maailman suurimpiin.

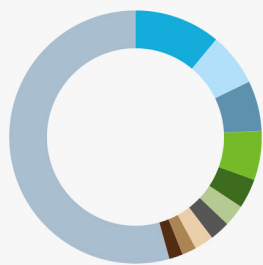
Pohjoismainen sähkön vähittäismyynti, 15 miljoonaa asiakasta,
~350 yhtiötä

Vattenfall Fortum Hafslund Dong Energy E.ON Statkraft Helsingin Energia SEAS-NVE
Bixia Göteborg Energi, Din El Muut

Lähde: Fortum, yritystiedot 2012 pro forma

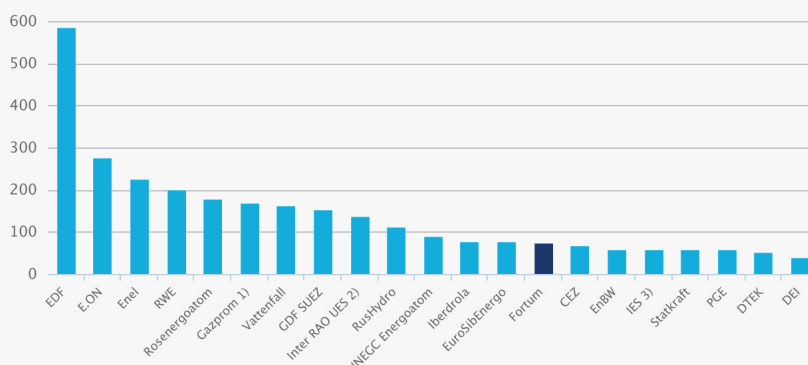
Pohjoismainen sähkönsiirto, 15 miljoonaa asiakasta,
~500 yhtiötä

Fortum E.ON Dong Energy Vattenfall Hafslund Elenia SEAS-NVE Helsingin Energia
Göteborg Energi Syd Energi Muut

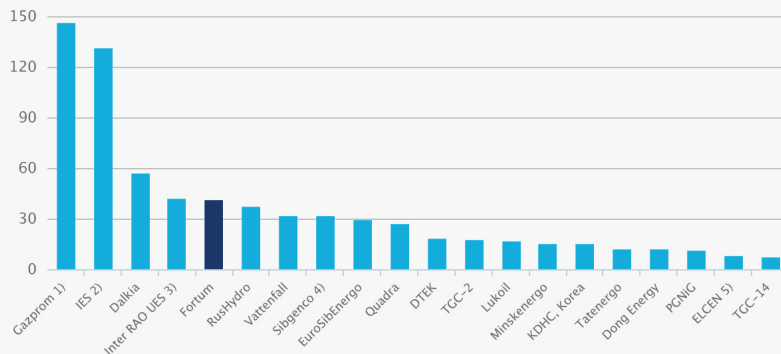
Lähde: Fortum, yritystiedot 2012 pro forma

Sähköntuotanto, TWh
Suurimmat tuottajat Euroopassa ja Venäjällä

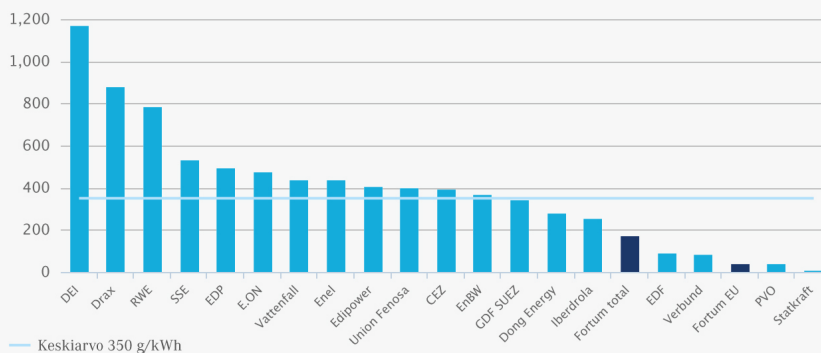
1) sisältänen yhtiön MOEK, 2) sisältänen yhtiön Bashkirenergo, 3) sisältänen TGC-5, TGC-6, TGC-7, TGC-9,
Lähde: Fortum, yritystiedot 2012 pro forma

Lämmöntuotanto, TWh
Suurimmat tuottajat globaalisti

1) sisältäen yhtiön MOEK, 2) sisältäen TGC-5, TGC-6, TGC-7, TGC-9, 3) sisältäen yhtiön Bashkirenergo, 4) sisältäen TGC-12, TGC-13, 5) 2011
Lähde: Fortum, yritystiedot 2012 pro forma. Ei tietoa Beijing DH:n lämmöntuotannosta.

Suurten eurooppalaisten sähköyhtiöiden CO₂-ominaispäästöt,
g CO₂/kWh sähköä, 2012

Lähde: PWC & Enerpresse, November 2013, Climate Change and Electricity, Fortum
Kaikki luvut, lukuun ottamatta "Fortum yhteensä", sisältävät vain eurooppalaisen tuotannon

Strategia lyhyesti

Fortumin toiminnan tarkoitus on tuottaa energiaa, joka edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää. Tarjoamme kestäviä ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi ja tuotamme merkittävää lisäarvoa osakkeenomistajillemme.

Fortumin strategian ytimessä on vahva osaamisemme hiilidioksidipäästöttömässä vesivoima- ja ydinvoimatuotannossa sekä tehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa (CHP). Lisäksi vahvuutenamme on vankka kokemus energiemarkkinoilla toimimisesta.

Kestävä kehitys on integroitu osaksi Fortumin strategiaa. Liiketoiminta ja vastuullisuus ovat tiiviisti sidoksissa toisiinsa korostaen kestävien ratkaisujen merkitystä kilpailuetuna. Fortum ottaa tasapainoisesti huomioon taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun toiminnoissaan.

Fortumin arvot – vastuullisuus, luovuus, kunnioitus ja rehellisyys – muodostavat kaiken toimintamme perustan. Haluamme olla edelläkävijä kehitettäessä tulevaisuuden energijärjestelmää – aurinkotaloutta.

Fortumin missio, strategia ja arvot

Missio

Fortumin toiminnan tarkoitus on tuottaa energiaa, joka edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää. Tarjoamme kestäviä ratkaisuja yhteiskunnan hyväksi ja tuotamme merkittävää lisäarvoa osakkeenomistajillemme

Strategia

Vahvistamme ydinliiketoimintaamme Pohjoismaissa

Luomme vakaata tuloskasvua Venäjällä

Rakennamme perustan tulevalle kasvulle

Vahva osaaminen CO₂-päästöttömässä vesivoima- ja ydinvoimatuotannossa sekä tehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa ja toimimisessa energiemarkkinoilla

Arvot

Vastuullisuus

Luovuus

Kunnioitus

Rehellisyys

Tulevaisuuden energiajärjestelmä - aurinkotalous

Näkemyksemme mukaan tulevaisuuden energiajärjestelmän lähtökohtia ovat päästöttömät ja ehtymättömät energialähteet sekä energiajärjestelmän kokonaistehokkuus.

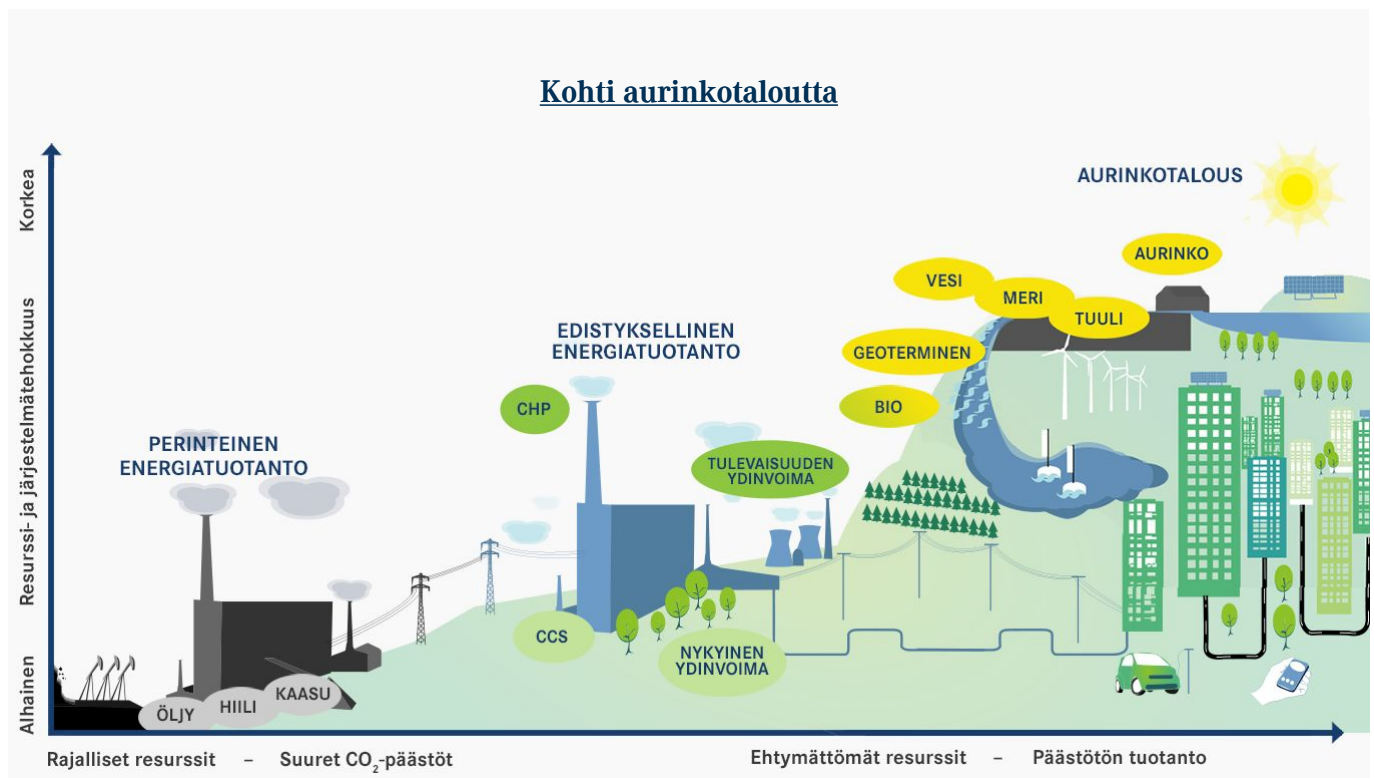
Aurinkotalouteen siirtyminen muuttaa tulevaisuudessa energiantuotantoa ja -kulutusta.

Perinteisesti energiaa tuotetaan pääasiallisesti polttamalla uusiutumattomia, fossiilisia polttoaineita, kuten hiiltä ja kaasua. Perinteinen energiajärjestelmä, etenkin hiilen käyttö, kuormittaa ympäristöä, ja sen kokonaishyötysuhde on huono. Energiantarpeen ja erityisesti sähkönkulutuksen nopeasti kasvaessa maailmanlaajuisesti, ilmastomuutoksen hillitsemisestä on tulossa yhä tärkeämpi

kysymys. Rajallisten resurssien käyttöä ja energiajärjestelmiä on tehostettava.

Aurinkotalous tarjoaa ratkaisuja sekä ilmastomuutokseen että luonnonvarojen niukkuuteen liittyviin haasteisiin. Aurinkotaloudessa auringon energiaa hyödynnetään joko suoraan aurinkosähkönä tai -lämpönä tai epäsuorasti vesi-, valtameri-, tuuli- ja bioenergiana. Siirryttäessä kohti aurinkotaloutta perinteisiä tuotantomuotoja kehitetään edelleen, ja niitä käytetään aurinkotalouteen kuuluvien tuotantomuotojen rinnalla.

Aurinkotalouden energiajärjestelmä on nykyistä dynamisempi ja älykkäämpi. Sähkön tuotanto voi olla sekä keskitettyä että hajautettua. Sähkökäyttäjien aktiivisen osallistumisen ansiosta myös kysyntä joustaa, mikä parantaa järjestelmän tehokkuutta.

Aurinkotalouteen siirrytään asteittain

Energiajärjestelmän muutokset ovat hitaita, ja siirtyminen nykyisestä energiajärjestelmästä kohti aurinkotaloutta edellyttää teknisen kehityksen lisäksi energiainfrastruktuurin, poliittisen toimintaympäristön, infrastruktuurin sekä kulutuskäyttäytymisen

muutoksia useiden vuosikymmenten aikajänteellä. Toimintaympäristön kehitys on välttämätöntä energiajärjestelmän muutokseen tarvittaville investoinneille, ja siirtymäajan pituus sekä kustannukset riippuvat poliittisista päätöksistä, yhteiskunnan prioriteeteista sekä tuotantomuotojen teknisestä kehityksestä.

Fortum haluaa edistää sekä energiajärjestelmän lyhyen että pitkän aikavälin kehitystä yhtäaikaaisesti. Nykyisillä päästöttömillä energialähteillä ei kuitenkaan vielä pystytä kattamaan nykyaikaisen ja kehittyvän yhteiskunnan energiantarvetta, ja siksi hyödynnämme edelleen laajasti myös perinteisiä energiainfrastruktuurin ja käyttötapojen avulla.

Strategian ydinalueet

Strategiamme ytimessä on vahva osaamisemme CO₂-päästöttömässä vesi- ja ydinvoimatuotannossa sekä tehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa. Lisäksi vahvuutenamme on vankka kokemus energiamarkkinoilla toimimisesta. Liiketoimintaamme kehitetään myös jatkossa tältä perustalta.

Vahvistamme ydinliiketoimintaamme Pohjoismaissa

Vesi- ja ydinvoima, joilla on merkittävä rooli Fortumin tuotantorakenteessa, ovat CO₂-päästöttömiä tuotantomuotoja ja kilpailukykyisiä muuttuvien kustannusten osalta. Vuonna 2013 noin 85 % Fortumin Euroopan sähköntuotannosta perustui pohjoismaiseen vesi- ja ydinvoimaan. Vesivoima on erityisen arvokasta Euroopan yhdentyvillä energiamarkkinoilla, joilla sen avulla voidaan tasapainottaa kulutushuippuja sekä tuuli- ja aurinkovoiman tuotannon vaihteluja.

Sähkön ja lämmön yhteistuotanto (CHP) on liiketoiminnassamme keskeisessä roolissa koko Itämeren alueella. Kaukolämmön yhteydessä tuotettu sähkö mahdollistaa bio- ja jätepolttoaineiden hyödyntämisen ja myös energiatehokkaimman tavan hyödyntää perinteisiä fossiilisia polttoaineita. Vuonna 2013 Fortum arvioi sähkönsiirtoliiketoimintansa tulevaisuuden vaihtoehtoja. Perusteellisen analyysin jälkeen arvioimme sähkönsiirtoliiketoimintojen myynnin parhaaksi vaihtoehdoksi niin siirtoliiketoiminnan kuin sen asiakkaiden ja Fortumin osakkeenomistajien sekä muun

liiketoimintamme kannalta. Fortumin näkemyksen mukaan keskittyminen sähkön- ja lämmöntuotantoon ja myyntiin lisää parhaiten yhtiön arvonmuodostusta pitkällä aikavälillä. Fortumilla on sähkönsiirtoliiketoimintaa Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Arvioinnin loppupäätelmillä ei ole vaikutusta Fortumin sähkön vähittäismyyntiasiakkaisiin. Fortum kehittää jatkossakin sähkönsiirtoliiketoimintaansa strategiansa olennaisena osana ja tarjoaa edistyskellisiä tuotteita ja palveluita noin 1,2 miljoonalle vähittäismyyntiasiakkaalleen Pohjoismaissa myös tulevaisuudessa.

Luomme vakaata tuloskasvua Venäjällä

Venäjällä kulutetaan neljänneksi eniten sähköä maailmassa, ja maan sähkön tarve kasvaa EU-aluetta nopeammin. Fortumin investointiohjelma tuo markkinoille uusia energiatehokkaita tuotantoyksiköitä, joiden valmistuttuaan odotetaan kasvattavan Venäjän liiketoiminnan osuutta Fortumin liikevaihdosta ja tuloksesta merkittävästi. Ohjelman loppuunsaattaminen on keskeinen prioriteettimme.

Fortumin tuotanto Venäjällä on valtaosin sähkön ja lämmön yhteistuotantoa. Toistaiseksi lämpömarkkinat maassa ovat täysin säädellyt, eivät toimi tehokkaasti eivätkä kannusta välttämättömiin investointeihin sektorilla. Venäjällä valmistellaankin lämpöreformia, joka toteutuessaan tarjoaisi Fortumille huomattavia mahdollisuuksia arvonmuodostukseen.

Rakennamme perustaa tulevalle kasvulle

Nykyisten liiketoimintojemme ohella haemme tarkasti harkiten ja priorisoiden strategiamme mukaista uutta kasvua ja kehitämme tulevaisuuden energiaratkaisuja. Kehitämme aurinkoenergialiiketoimintaa keskitetyn suurtuotannon, yritysratkaisujen ja hajautettujen kotitaloussovellusten kautta.

Lisäksi tutkimus- ja kehitystoimintamme tukee etenemistä kohti hiilidioksidipäästötöntä tulevaisuutta edistämällä uusia teknologioita, jotka pidemmällä aikavälillä voivat tarjota huomattavia liiketoimintamahdollisuuksia. Tällaisia ovat muun muassa aaltovoima, uudet CHP-konseptit sekä uudet ratkaisut asiakkaille.

Strategian toteuttaminen 2013

<p>Vahvistamme ydinliiketoimintaamme Pohjoismaissa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sähkönsiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden vaihtoehtojen selvitystyö ja Suomen siirtoliiketoiminnan myyntipäätös Tuottavuuden ja kassavirran turvaaminen optimoidun sähkökaupankäynnin ja tuotantolaitosten hyvän käytettävyyden avulla Vesivoimakapasiteetin perusparannusohjelman jatkaminen Suomessa ja Ruotsissa Vesivoiman käytön ja ylläpidon ulkoistaminen Suomessa Fortum Värmen yhteisomistussopimuksen uusiminen Tukholman kaupungin kanssa Uuden biopolttoaineilla toimivan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP) rakennustöiden aloittaminen Tukholmassa Jätepolttoaineella toimivien CHP-laitosten käyttöönotto Bristassa, Ruotsissa ja Klaipedassa, Liettuassa Biopolttoaineilla toimivien CHP-laitosten käyttöönotto Järvenpäässä ja Jelgavassa, Latviassa Kaukolämpöverkon laajentaminen yrityskaupan kautta Tartossa, Virossa Loviisan ydinvoimalaitoksen turvallisuuden vahvistaminen uusilla jäähdytystorneilla Sähköntuotannon lopettamis päätös Inkoon hiilivoimalaitoksella. Tuotanto päättyy vuonna 2014. Tehostamisohjelman eteneminen sekä useiden vähemmistöosakkuuksien ja pienten tuotantoyksiköiden myynti Pohjoismaissa
<p>Luomme vakaata tuloskasvua Venäjällä</p>	<ul style="list-style-type: none"> Keskittyminen investointiohjelman päätökseen saattamiseen Nyagan 1- ja Nyagan 2 -voimalaitosyksiköiden käyttöönotto
<p>Rakennamme perustaa tulevalle kasvulle</p>	<ul style="list-style-type: none"> Aurinkovoimalaitoksen hankkiminen ja aurinkoenergian tuotannon aloittaminen Intiassa Maailman ensimmäisen sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen yhteyteen integroidun bioöljylaitoksen käyttöönotto Joensuussa ja bioöljyn toimitussopimus paikallisen energiayhtiön kanssa Ydinvoiman kehittämistä koskevan yhteistyösopimuksen allekirjoittaminen Isossa-Britanniassa Vesivoiman käyttöoikeushuutokauppaan valmistautuminen Ranskassa 1,5 megawatin aaltovoimakoehankkeen kehittäminen yhteistyökumppaneiden kanssa Ranskan Bretagnessa

T&K liiketoiminnan tukena

Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminnan (T&K) tarkoituksena on parantaa yhtiön kilpailukykyä ja luoda uuden, tuloksellisen liiketoiminnan perustaa.

Tutkimus- ja kehitystoiminta auttaa Fortumia kehittämään kestävästä kehityksestä, hiilidioksidipäästöjä tulevaisuutta.

T&K-toiminnan keskeiset osa-alueet ovat:

- Fortumin nykyiseen energiajärjestelmään sisältyvien edistyksellisten teknologioiden tutkimus: tärkein tutkimuskohteemme on

ydinvoima. Lisäksi kehitämme muun muassa integroitua sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksia eli CHP+-laitoksia.

- Uudet teknologiat ja ratkaisut, jotka tukevat energiajärjestelmän kehittämistä kohti tulevaisuuden aurinkotaloutta: kehitämme muun muassa aurinko- ja

aaltoenergiaa sekä innovatiivisia ratkaisuja asiakkaillemme.

Fortumin tutkimus- ja kehityksen menot olivat yhteensä 49 miljoonaa euroa (2012: 41), mikä vastasi 0,8 % liikevaihdosta (2012: 0,7 %).

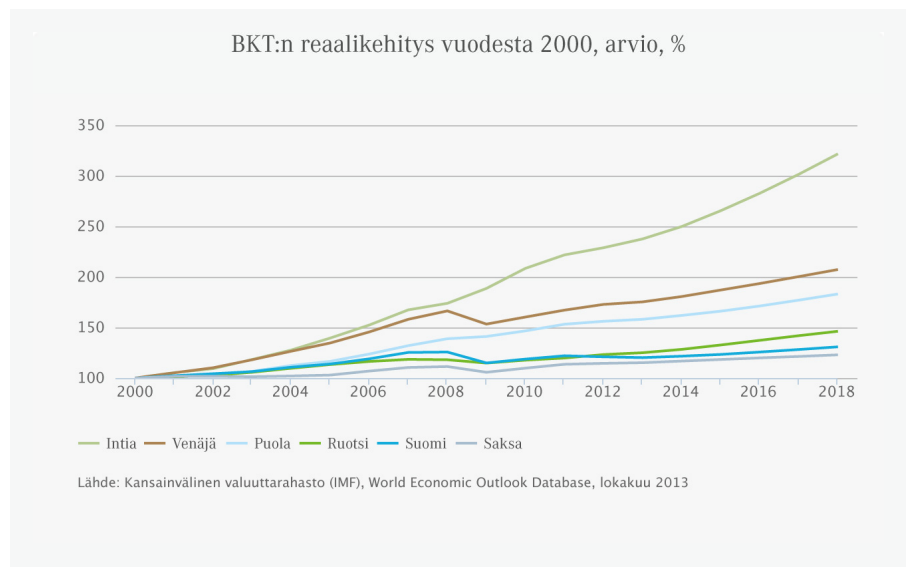
Viime vuosien markkinakehitys on ajanut Euroopan sähkösektorin murrokseen. Vuodesta 2010 lähtien alan toimijat ovat menettäneet markkina-arvostaan keskimäärin noin viidenneksen, pelkästään sähkön tuotantoon keskittyneet toimijat jopa enemmän.

Muutoksen ajureina ovat olleet talouden alavireen aiheuttama heikentynyt teollinen sähkön kysyntä, voimakkaasti lisääntynyt ja tuettu, markkinaehtoista tuotantoa syrjäyttänyt uusiutuva energia sekä kasvanut epävarmuus ja epäjohtonmukaisuus energiapolitiittisen sääntelyn lisääntyttä niin kansallisella kuin EU:n tasolla. Sähkön markkinahinta on laskenut ja energiayhtiöt ponnistelevat selvittääkseen pääomavaltaisista investoinneista johtuvasta velkataakastaan. Euroopan teollisuuden kilpailuasemaa etenkin Yhdysvaltoihin nähden heikentää myös markkinoille rynnistänyt liuskekaasu.

Murros energia-alalla jatkui vuonna 2013 eikä Euroopan taloustilanne helpottanut alan yritysten tilannetta. Talouden yleisiä kasvuennusteita laskettiin entistä alemmaksi, mikä on heijastunut sähkön kysynnän ennusteisiin niin Euroopassa kuin Venäjälläkin. Kasvunäkymät alalla ovat yleisesti vaatimattomat ja esimerkiksi Fortumin arvio sähkönkulutuksen vuotuisesta kasvusta Pohjoismaissa on pysynyt noin 0,5 % tasolla jo pitkään.

“ Murros energia-alalla jatkui vuonna 2013 eikä Euroopan taloustilanne helpottanut alan yritysten tilannetta.

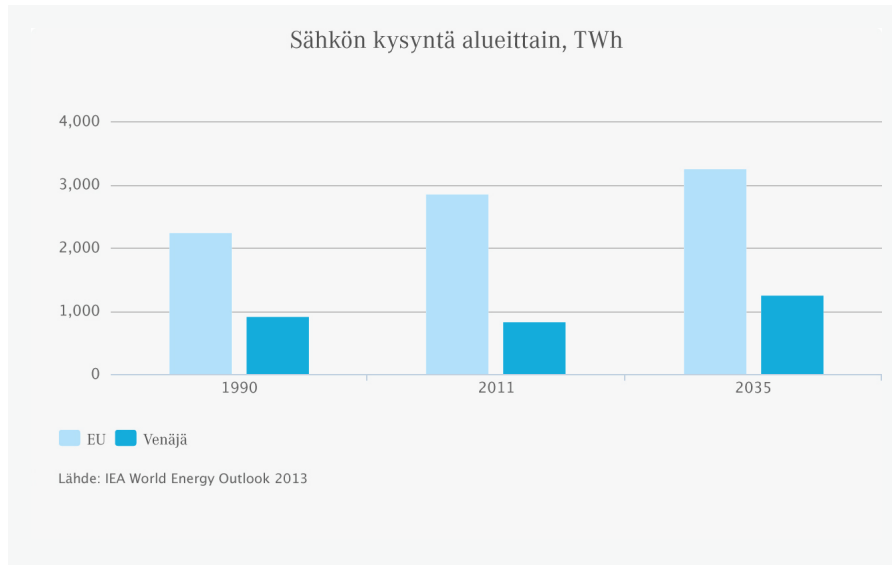
Samanaikaisesti uusiutuviin energialähteisiin perustuva tuettu tuotanto lisääntyi voimakkaasti Euroopassa vuonna 2013 uusiutuvalla energialle poliittisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Kokonaisuutena energiamarkkinoiden kehitys eteni kohti

kansallisia ja aiempaa säädellympiä ratkaisuja eurooppalaisten ja markkinaehtoisten ratkaisujen sijaan.

Tätä taustaa vasten ei ole yllättävää, että keskustelu päästökauppajärjestelmän rakenteellisesta muutoksesta ja uusiutuvan energian tukijärjestelmistä jatkui vilkkaana. Komissio antoi ehdotuksensa järjestelmän uudistamiseksi tammikuussa 2014, mutta päätökset siirtyvät tulevan komission ja parlamentin kaudelle.

Samanaikaisesti komissio on uudistamassa ympäristö- ja energiatukia koskevaa valtiontukiohjetta. Uudistuksella tähdätään markkinalähtöisempiin ja harmonisoidumpiin uusiutuvan energialähteiden tukiin tehokkuuden ja kustannussäästöjen lisäämiseksi.

Euroopan markkinoiden kehitys

Uusiutuviin energialähteisiin perustuva sähköntuotanto lisääntyi voimakkaasti vuonna 2013. Kehitys on EU:n ilmasto- ja energiapolitiittisten tavoitteiden mukainen. Useimmat näistä tuotantomuodoista perustuvat kuitenkin tukiin ja edellyttävät säättövoimakapasiteettia, jolla tasataan tuotannon vaihteluita ja varmistetaan energian saanti tilanteissa, joissa esimerkiksi tuuli- tai aurinkoenergiaa ei ole tarjolla.

Kansallisista lähtökohdista suunnitellut ja joissain tapauksissa ylimitoitettut tukimekanismit ovat osoittautuneet haitallisiksi Euroopan sähkömarkkinoiden ja päästökaupan toimivuudelle. Kasvavan verotaakan lisäksi ne ovat johtaneet loppukäyttäjän energialaskun nousuun, vaikka sähkön tukkimarkkinahinta on laskenut. Samalla markkinaehtoisena, ei-tuotetun tuotannon kilpailukyky on heikentynyt.

Syntyneessä tilanteessa on käynnistynyt keskustelu tarpeesta arvioida uudelleen uusiutuvan energian tukijärjestelmiä sekä kehittää EU:n sähkömarkkinamallia siten, että se palkitsisi joustavaa vara- ja säättövoimaa paremmin kapasiteettimekanismien kautta. Uusiutuvan energian tuotantokustannusten oletetaan nousevan jäsenvaltioille yhteensä 330 miljardiin euroon vuoteen 2020 mennessä, mikä rasittaa jäsenmaiden ja koko EU:n taloutta sekä heikentää kilpailukykyä.

“ Syntyneessä tilanteessa on käynnistynyt keskustelu tarpeesta arvioida uudelleen uusiutuvan energian tukijärjestelmiä sekä kehittää EU:n sähkömarkkinamallia.

Euroopan komissio julkaisi marraskuussa 2013 ensimmäisen laajan ohjeistuksen, jonka tavoitteena on auttaa jäsenvaltioita valitsemaan tukimekanismit, jotka haittaavat EU:n energiamarkkinoiden toimintaa ja kehitystä vähiten. Ohjeistus keskittyy uusiutuvan energian tukijärjestelmiin ja kapasiteettimekanismeihin sekä mahdollisuuksiin hyödyntää kysyntäjoustoa. Tämän ei-sitovan ohjeistuksen pohjalta Euroopan komissio ottaa vuonna 2014 käyttöön oikeudellisesti sitovat EU:n valtiontuen suuntaviivat energia-alalle.

Jotta EU:n energiasisämarkkinat kehittyisivät tasapainoisesti, tulisi uusiutuvan energian tukijärjestelmien ja kapasiteettimekanismien olla ns. megawattineutraaleja eli kohdella eri tuotantomuotoja ja eri-ikäistä tuotantokapasiteettia tasavertaisesti. Joustavan energiatuotannon tarpeen kasvaessa olisi olennaista muuttaa nykyistä markkinamallia siten, että energiatuotannon

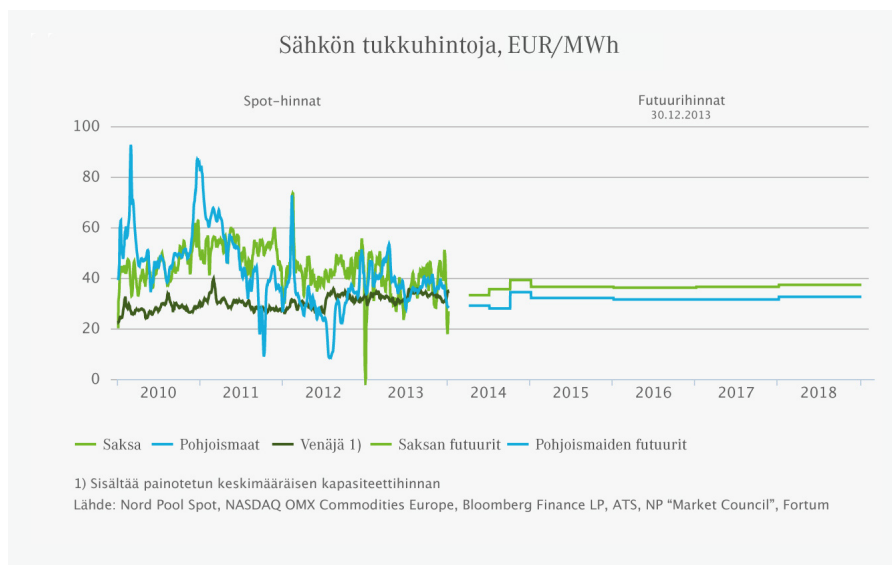
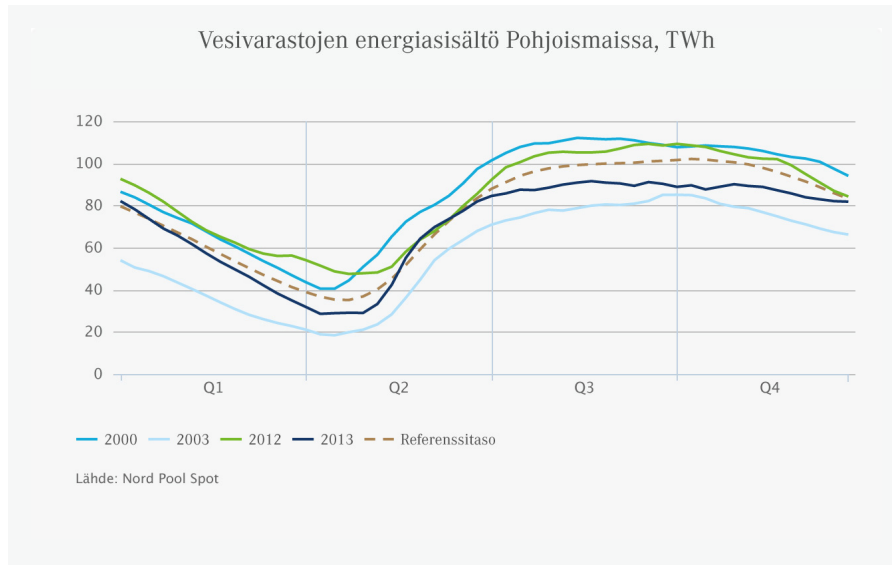
joustavuutta myös palkittaisiin nykyistä paremmin.

Sähkön ja päästöoikeuksien hintakehitys

Vaikka markkinakehitys ei EU-tasolla olekaan ollut täysin tyydyttävää, on tilanne Pohjoismaissa parempi. Pohjoismaiset tukkimarkkinat ovat kehittyneet edelleen ja Latvia liittyi Nord Pool -sähköpörssiin viimeisenä Baltian maana kesäkuussa 2013. Vuoden 2012 harvinaisen hyvän vesitilanteen takia aluehintaerot Suomen ja Ruotsin välillä olivat suuret. Vuonna 2013 aluehinnat lähentyivät toisiaan.

“ Jotta EU:n energiasisämarkkinat kehittyisivät tasapainoisesti, tulisi uusiutuvan energian tukijärjestelmien ja kapasiteettimekanismien olla ns. megawattineutraaleja.

Vuoden 2013 sähkön keskimääräinen systeemihinta oli 38,1 (31,2) euroa/megawattitunti. Keskimääräinen aluehinta

Suomessa oli 41,2 (36,6) euroa/megawattitunti ja Ruotsissa (SE3) 39,4 (32,3) euroa/megawattitunti. Saksassa keskimääräinen spot-hinta oli 37,8 (42,6) euroa/megawattitunti.

Tammi-joulukuussa 2013 CO₂-päästöoikeuksilla käytiin kauppaa hintaan 2,8-6,7 euroa/tonni.

Kaukolämpö on sisällytetty kansallisiin energiastратегioihin niin Pohjoismaissa, Baltiassa kuin Puolassakin. Lämpöön liittyvä lainsäädäntö on tällä hetkellä (tilanne tammikuussa 2014) hallitusten käsiteltävänä Puolassa (esitys uusiutuvan energian laista) ja Virossa (muutokset energialakiin). Latviassa ja Liettuaassa vastaavia lakimuutoksia odotetaan käsiteltävän ja otettavan käyttöön lähitulevaisuudessa.

Lämpömarkkinoiden kehitys

Energiatieteiden direktiivin toimeenpano jatkui vuonna 2013. Direktiivin mukaan kaukolämpö sekä sähkön ja lämmön yhteistuotanto voivat tarjota ratkaisuja EU:n jäsenvaltioille asetettujen energiatieteiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Uusiutuvat energiamuodot

Uusiutuvalla energialla tarkoitetaan energiaa, jota saadaan uusiutuvista energialähteistä, luonnon jatkuvista prosesseista. Uusiutuvat energialähteet saavat energiansa auringosta geotermistä energiaa ja vuorovesivoimaa lukuun ottamatta. Uusiutuva energia ei bioenergiaa lukuun ottamatta tuota lainkaan hiilidioksidipäästöjä, ja siksi se on keskeisessä asemassa ilmastonmuutoksen hillinnässä. Bioenergian käyttö katsotaan nykyäntöjen mukaan ilmastoneutraaliksi.

Euroopan unioni määrittelee uusiutuvaksi energiaksi tuuli- ja aurinkoener-

gian, ilmalämpöenergian, geotermisen energian, vesivoiman, biomassan sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvän kaasun ja biokaasun.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (ns. RES-direktiivi) määrittää biopolttoaineille ja muille bionesteille kestävyyskriteerejä.

Uusiutuvaa energiaa edistettävä markkinaehtoisesti

EU:n nykyisen lainsäädännön tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian osuus 20 %:iin energiankulutuksesta vuoteen 2020 mennessä. EU:n sitova tavoite on jaettu jäsenmaakohtaisiksi tavoitteiksi.

Tammikuussa 2014 komissio teki ehdotuksensa EU:n ilmasto- ja energiavoitteen tavoitteista vuoteen 2030. Komissio ehdottaa kasvihuonekaasupäästöille sitovaa 40 % vähennystavoitetta. Uusiutuvan energian osuudelle ehdotetaan sitovaa 27 % EU-tason tavoitetta kansallisten tavoitteiden sijaan.

Nykyisiin, kansallisesti sitoviin uusiutu-

van energian tavoitteisiin yltäminen on edellyttänyt useimmissa maissa merkittävää taloudellista tukea uusiutuville energiamuodoille. Jäsenmaat ovat itse saaneet päättää tukiohjelmista, minkä seurauksena kansalliset tuet poikkeavat huomattavasti toisistaan. Tämä on johtanut tukikilpailuun ja kustannustehottomiin investointeihin.

Verotaakka niin energian tuotannon kuin kulutuksenkin osalta on kasvamassa. Jotkut jäsenmaista ovat asettaneet veroja päästöttömille energiamuodoille kuten vesi- ja ydinvoimalle. Kyseiset verotusmuodot ovat ristiriidassa yleisesti hyväksytyjen

energia- ja ilmastotavoitteiden kanssa ja lisäävät epävarmuutta energiatoimialalla.

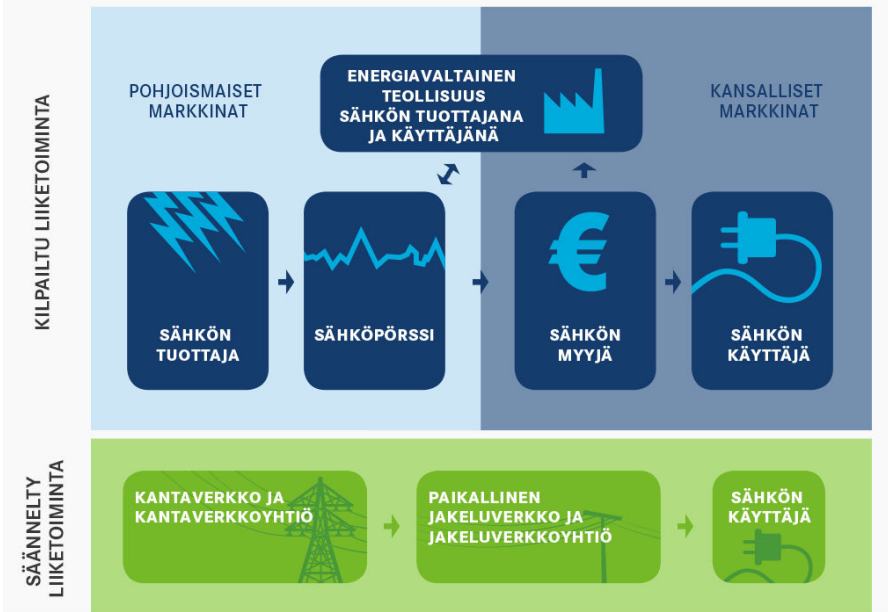
Eurooppalaisen energiateollisuuden näkemyksen mukaan keskenään erityyppisistä kansallisista ja yhteiskunnan kannalta kustannustehottomista uusiutuvan energian tuista tulisi siirtyä markkinaehtoiseen järjestelmään, jossa uusiutuvan energian käyttöä edistetään ilmastotavoitteen ja tehokkaasti toimivan päästökaupan avulla. On mahdollista, että uusiutuvan energian käytölle tarvitaan tulevaisuudessa tavoitteita myös muilla kuin päästökaupan piiriin kuuluvilla toimialoilla.

Eurooppa tarvitsee mittavia investointeja tuotantolaitoksiin ja siirtoyhteyksiin

Eurooppalaiset energiantuotantolaitokset vanhenevat. Huolimatta uusiutuvan energian alueellisesta ylituotannosta, on Euroopassa tulevan vuosikymmenen aikana investoitava merkittävästi vähähiiliseen tuotantoon, jotta saavutetaan tiukentuneet lainsäädännölliset vaatimukset ja EU:n päästötavoitteet vuodelle 2050. Sähkön tuotantokapasiteettiin on arvioitu vuoteen 2050 mennessä tarvittavan Euroopassa noin 5-7 biljoonan euron eli 5 000-7 000 miljardin euron investoinnit. Investointien toteuttamiseksi tarvitaan niitä tukeva markkinamalli sekä kohtuullisia tuottomahdollisuuksia tukumarkkinoilta.

Euroopan energiainfrastruktuurin kehitys ei ole pysynyt lisääntyvän uusiutuvan energian tuotannon vauhdissa. Suurimmaksi pullonkaulaksi ovat muodostuneet uusien, kansallisia rajoja ylittävien johtojen rakentamiseen tarvittavat lupaprosessit. Vuonna 2013 EU:ssa otettiin käyttöön uusi energiainfrastruktuurisäännös, joka yhdistettiin erityiseen rahoitusinstrumenttiin. Tämän odotetaan edistävän etusijalle asetettavien siirtoverkkojen rakentamista nopeuttamalla lupaprosesseja ja tarjoamalla lisärahoitusta.

Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden rakenne

Pohjoismaiset sähkömarkkinat

Sähkömarkkinoilla sähkön tuotanto ja myynti ovat kilpailtuja liiketoimintoja, siirto ja jakelu säänneltyjä.

Pohjoismaat perustivat ensimmäisinä maailmassa useita maita kattavat sähkön tukkumarkkinat. Noin kolme neljäsosaa Pohjoismaissa tuotetusta sähköstä myydään pohjoismaisen sähköpörssin (Nord Pool Spot) sekä johdannaiskauppaan keskittyneen NASDAQ OMX Commodities European kautta. Tuottajat käyttävät loppuosan sähköstä itse tai myyvät sen suoraan suurille teollisuusasiakkaille.

Pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla on noin 350 toimijaa. Tukkuhintaan vaikuttavat kysynnän ja tarjonnan tasapaino, polttoaineiden ja päästöoikeuksien hinnat sekä vesitilanne. Sekä myyjät että ostajat voivat suojata sähkön tukkumyynti- ja ostohintojaan johdannaissopimuksilla.

Sähkön siirto- ja jakeluyritykset toimivat alueellisina monopolina, sillä ei ole kustannustehokasta rakentaa useita sähköverkkoja samalle alueelle. Viranomaiset valvovat sähkön siirtoa ja jakelua, sen kustannuksia sekä tätä liiketoimintaa harjoittavien yritysten toimintaa. Siirto-

ja jakeluyritysten tulee kohdella kaikkia sähkön tuottajia ja ostajia tasavertaisesti riippumatta siitä, kenen tuottamaa tai ostamaa sähköä ne siirtävät.

Sähkön vähittäismyyjät ostavat pääsääntöisesti sähkönsä tukkumarkkinoilta sekä myyvät sen kotitalouksille ja yrityksille. Vähittäishinta muodostuu kolmesta tekijästä: sähkön tukkuhinnasta, siirrosta ja jakelusta sekä veroista ja veronluonteisista maksuista (mm. uusiutuvan energian tuet).

Hajautettu lämpöliiketoiminta

Lämmitys ja jäähditys ovat paikallista liiketoimintaa, jota harjoitetaan paikallisen lainsäädännön ja sääntelyn mukaan. Lämpömarkkinat eroavat huomattavasti sähkömarkkinoista, sillä niitä ei ole keskitetty. Lämpöä ei voida kuljettaa pitkiä matkoja, joten se on luonteeltaan paikallinen hyödyke.

Hyvin hoidetut ja tehokkaat kaukolämmön ja kaukokylmän järjestelmät tarjoavat yhdessä sähkön ja lämmön yhteistuotannon kanssa kestäviä tulevaisuuden lämmitys- ja jäähditysratkaisuja taajamiin. Kaukolämmöllä ja -kylmällä voidaan parantaa merkittävästi energiatuotannon resurssitehokkuutta

sekä vähentää ilmastomuutoksen vaikutuksia. Fortum on maailman viidenneksi suurin lämmöntuottaja.

Markkinamallin uudistus lähestyy Venäjällä

Vuoden 2011 alussa voimaan astuneen, lämmöntuotantoa koskevan lain täytäntöönpano jatkuu Venäjällä. Samalla on edistetty sähkön ja lämmön sekä suurten teollisten käyttäjien ja pienten kotitalouksien välisten ristikkäisten tukiaisten poistamista. Maassa on myös otettu käyttöön pitkän aikavälin lämpötariffimalleja, mutta kuten lämmöntuotantoa koskevan lain osalta, niiden täytäntöönpano on vielä kesken.

Lämpösektorin modernisointi on Venäjällä erittäin tärkeää, sillä maan energiatehokkuudelle asettamia tavoitteita on hyvin vaikeaa saavuttaa ilman sitä. Ensimmäinen askel olisi siirtyä lämmön kustannuspohjaiseen hinnoitteluun suhteessa vaihtoehtoisiin lämmitysmuotoihin. Tämä lisäksi investointeja energiatehokkuuteen ja etenkin sähkön ja lämmön yhteistuotantoon.

Vuonna 2013 energiaministeriö ilmoitti, että lämpömarkkinuudistus pitää tehdä ennen nykyisen sähkömarkkinakapasiteettimallin muutosta. Tämän vuoksi avattiin julkinen keskustelu ehdottamalla uuden

markkinamallin luomista lämpöliiketoimintaan. Mallin tarkoituksena on varmistaa siirtymä taloudellisesti kestäväille lämpötariffitasolle vuoteen 2020 mennessä ja houkutellessa investointeja lämpömarkkinoille. Uusi lainsäädäntö on vasta valmisteluvaiheessa ja sitä kehitetään eteenpäin vuoden 2014 aikana.

“**Lämpösektorin modernisointi on Venäjällä erittäin tärkeää.**”

Kaasun hintaa arvioidaan vuosineljänneksittäin

Vuodesta 2013 lähtien kaasun tukkuhintaa (ei koske kotitalouksia ja teollisia asiakkaita) on arvioitu vuosineljänneksittäin. Helmikuussa 2013 Venäjän tariffilautakunta

(FST) hyväksyi päätöksen, jonka mukaisesti vuoden 2013 toisesta neljänneksestä lähtien kaasun tukkumyyntihintoja lasketaan 3 %:lla teollisille kuluttajille ensimmäiseen neljännekseen verrattuna. 1.7.2013 alkaen Venäjän hallitus päätti korottaa kaasun hintaa 15 %:lla verrattuna kesäkuun 2013 tasoon. Elokuussa ja lokakuussa hintoja korotettiin edelleen, jotta saavutettaisiin tavoiteltu 15 %:n vuotuinen korotus vuoteen 2012 verrattuna. Venäjän talouskehitysministeriön mukaan kaasihintojen indeksointia ei suoriteta heinäkuussa 2014. Tästä huolimatta vuotuisen kaasihinnan nousun arvioidaan olevan 7,6 % vuonna 2014.

Vuonna 2013 Venäjällä kulutettiin sähköä 1 026 (1 037) terawattituntia. Vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1, oli 767 (769) terawattituntia.

Tammi-joulukuussa 2013 keskimääräinen sähkön spot-hinta kapasiteettihinta pois lukien kasvoi noin 10 % 1 104 (1 001) ruplaan/megawattitunti hintavyöhykkeellä 1.

Venäjän sähkömarkkinat

Venäjällä sähkön tukkumarkkinat vapautettiin vuoden 2011 alussa. Kaikki sähkön-tuotantoyhtiöt kuitenkin myyvät edelleen kotitalouksien ja eräiden erityisryhmien kulutusta vastaavan osan sähköntuotannostaan ja kapasiteetistaan säännellyillä hinnoilla. Näiden osuus tukkumarkkinoista vaihtelee 15-25 % välillä.

Sähkön tukkumarkkinoiden lisäksi Venäjällä on käytössä sähkön kapasiteettimarkkinat, joissa sähköntuot-

taja saa tuloa markkinoiden käyttöön tarjoamastaan tuotantokapasiteetista. Kapasiteettimarkkinoiden avulla pyritään kannustamaan sähköntuottajia uusiin investointeihin.

Venäjän hallitus hyväksyi uudet pitkän aikavälin kapasiteettimarkkinasäännöt vuonna 2010, ja niitä on sovellettu vuoden 2011 alusta lähtien. Kapasiteettimaksut ennen vuotta 2008 rakennetulle, ns. vanhalle kapasiteetille määräytyvät vuosittain

huutokaupassa. Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat on määriteltävä investointien riittävän tuoton varmistamiseksi.

Päästömarkkinoiden kehitys

EU:n päästöoikeuksien markkinoita on vuonna 2013 leimannut voimakas yltärinta ja matala hintataso. Järjestelmää tulee pikaisesti uudistaa, jotta se antaa markkinoille oikeasuuntaisen hintasignaalin, joka kannustaa investoimaan vähäpäästöiseen tuotantoon.

Uutta tietoa ilmastonmuutoksesta

Hallitustenvälinen ilmastopaneeli IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) julkaisi syyskuussa 2013 tuoreimman ilmastonmuutosta koskevan raporttinsa. Raportti kuvaa tähänastista vakavammin ilmastonmuutoksen etenemistä - maapallon keskilämpötilan nousun rajoittaminen kahteen asteeseen on äärimmäisen haastavaa ja pahimmillaan nousu voi olla viiden asteen luokkaa. IPCC nostaa uutena asiana esille valtamerien merkityksen ilmastonmuutokseen; valtaosa lisääntyneestä lämmöstä varastoituu juuri meriin.

Vuonna 2013 ilmakehän hiilidioksidipitoisuus ylitti 400 miljoonasosan (ppm) rajan ensimmäistä kertaa ihmiskunnan historiassa. Ilmastopaneeli määrittä myös hiilidioksidipäästöjen rajan, jonka ylitys johtaa ilmaston lämpenemiseen yli kahdella asteella. IPCC toteaa, että nykyisellä vauhdilla globaali hiilidioksidin "päästökäntä" täyttyy 30 vuodessa ja edellytti nopeita toimenpiteitä päästöjen rajoittamiseksi.

YK:n kansainväliset ilmastoneuvottelut etenivät laihoin tuloksin vuonna 2013. Tavoitteeksi on asetettu solmia kaikkia maita koskeva ilmastopöytäkirja vuoteen 2015 mennessä. Kansainvälisten päästömarkkinoiden kehitys eteni vain joiltain osin. Kiinassa käynnistyi useita päästökaupan kokeiluhankkeita ja alueelliset järjestelmät Pohjois-Amerikassa laajenivat. Australia päätti kumota aiemmin sovitun päästökauppainsäädännön, jolloin myös sen aiemmin sovitut linkit EU:n päästökauppajärjestelmään jää toistaiseksi toteutumatta. Japani ilmoitti myös alentavansa omaa päästövähennystavoitettaan merkittävästi.

Ilmastotavoitteita on selkeytettävä nopeasti

EU on sitoutunut vähentämään hiilidioksidipäästöjä 80-95 % vuoteen 2050

mennessä. Eurooppalainen energiateollisuus on sitoutunut vaatimaan päästötavoitteeseen, mutta poliittisen sääntelyn epävarmuus vaikeuttaa merkittävästi tavoitteen edellyttämiä investointeja ja päästövähennystoimia. Energia-alan investointien kannalta ilmastopoliittikan on oltava pitkäjänteistä ja ennustettavaa. Sitoutumalla yhteen tavoitteeseen - kasvihuonekaasujen kunnianhimoiseen vähentämiseen vuoteen 2030 mennessä - voitaisiin purkaa päällekkäistä sääntelyä ja ohjausta sekä vähentää epävarmuutta merkittävästi.

Päästöjen vähentämisen aiheuttamien kustannusten minimoimiseksi on priorisoitava markkinaehtoisia ratkaisuja, kuten päästökauppaa. Päästökauppa parantaa vähäpäästöisten tuotantomenetelmien kilpailukykyä sekä mahdollistaa ilmastotavoitteiden saavuttamisen mahdollisimman alhaisin kustannuksin.

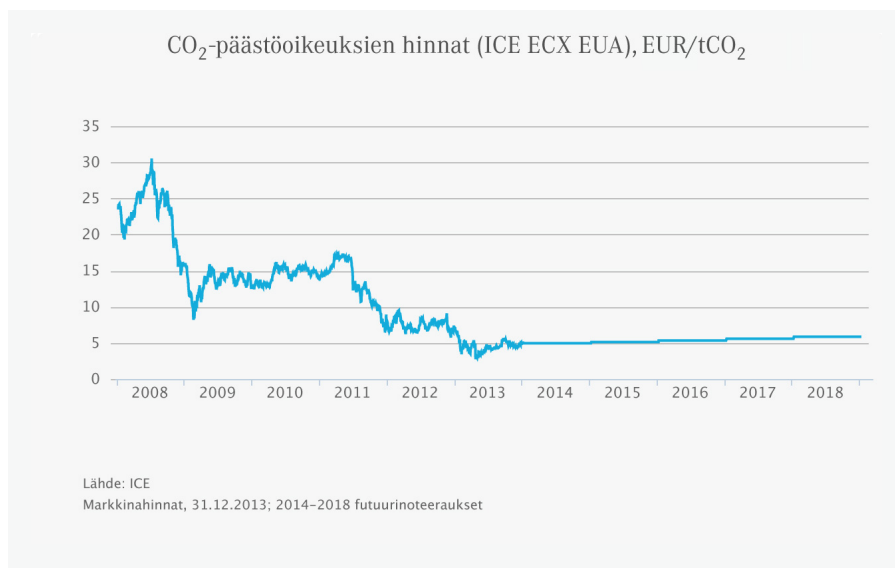
EU määrittelee parhaillaan energia- ja ilmastopoliittisia suuntaviivoja ja tavoitteita vuoteen 2030. Komission ehdotus vuoden 2030 tavoiteasetannasta saatiin tammikuussa 2014 ja tavoitteista on tarkoitus päättää vielä kevään kuluessa. Komissio ehdottaa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 40 % vuoteen 2030 mennessä vuodesta 1990. Ehdotukseen sisältyy myös tavoite lisätä uusiutuvien energialähteiden osuus 27 %:iin vuoteen 2030 mennessä.

“ Päästökauppajärjestelmän toimivuuden parantamiseksi EU:n tulee asettaa ainoastaan kasvihuonekaasupäästöjen kunnianhimoisen vähennystavoite.

Päästökauppajärjestelmää on uudistettava

Talouden laskusuhdanne ja ilmastopoliittikan ohjauskeinojen päällekkäisyys EU:ssa ovat johtaneet päästöoikeuksien kysynnän ja niiden hintojen laskuun. Päästöoikeuden hinta pysyi 4-5 eurossa suurimman osan vuotta 2013 vaihdellen kuitenkin huomattavasti 2,5 eurosta lähes 7 euroon. Hyvin matala päästöoikeuksien hinta ei kannusta vähäpäästöisiin investointeihin, jolloin riskinä on, että nyt rakennettava uusi tuotantokapasiteetti tuottaa päästöjä pitkälle tulevaisuuteen. Päästömarkkinat toipuivat kevään 2013 pohjalukemista hieman kohti vuodenvaihdetta, jolloin EU:ssa saatiin pitkällisten neuvottelujen jälkeen aikaan päätös 900 miljoonan huutokaupattavan päästöoikeuden siirtämisestä eteenpäin (ns. backloading). Vuoden 2014 aikana toteutettava ns. backloading on ensimmäinen päästökauppajärjestelmää uudistava toimenpide. Tavoitteena on palauttaa luottamus päästökauppajärjestelmään sekä antaa markkinoille hintasignaali, joka kannustaa investoimaan vähäpäästöisiin tuotantomenetelmiin.

Myös keskustelu päästökauppajärjestelmän rakenteellisesta muutoksesta kävi vilkkaana. Komissio antoi ehdotuksensa järjestelmän uudistamiseksi tammikuussa 2014, mutta päätökset siitä siirtyvät uuden komission ja parlamentin kaudelle. Komissio ehdottaa vuodesta 2021 lähtien otettavaksi käyttöön ns. päästökaupan vakausmekanismin, joka herätti laajalti kiinnostusta jo vuonna 2013. Fortum ehdotti heinäkuussa 2013 päästöoikeuksien automaattista säätelymekanismia ja toi menetelmää aktiivisesti esille eri sidosryhmien kanssa. Vuoden mittaan aidoksi huolenaiheeksi nousi ilmastonmuutoksen hillitsemisen vaikutus Euroopan ja erityisesti energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukykyyn. Päästöjä on vähennettävä kustannustehokkaasti, kuten toimivien päästömarkkinoiden avulla, jolloin ilmastonmuutoksen torjumisen kustannukset ja vaikutus energian hintaan jäävät alemmiksi kuin muilla ilmastopoliittikan ohjauskeinoilla.

Tilinpäätös 2013

Haastavassa markkinaympäristössä tuloksemme jäi tyydyttävälle tasolle. Kassavirta oli kaikkien divisioonien ansiosta erittäin vahva.

Hallituksen toimintakertomus

Tuloskehitys ja taloudellinen asema

Sähköverkkoliiketoiminnan strateginen arviointi saatiin päätökseen. Vuotta leimasivat myös uusien voimalaitosten vihkiäiset.

Tunnuslukuja

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Liikevaihto	6 056	6 159	6 161	-2 %
Liikevoitto	1 712	1 874	2 402	-9 %
Liikevoitto, % liikevaihdosta	28,3	30,4	39,0	-7 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	1 607	1 752	1 802	-8 %
Tulos ennen veroja	1 499	1 586	2 228	-5 %
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	1 204	1 416	1 769	-15 %
Tulos/osake, euroa	1,36	1,59	1,99	-14 %
Liiketoiminnan rahavirta	1 836	1 382	1 613	33 %
Oma pääoma/osake, euroa	11,28	11,30	10,84	0 %
Sijoitettu pääoma	19 780	19 420	17 931	2 %
Korollinen nettovelka	7 849	7 814	7 023	0 %
Omavaraisuusaste, %	44	43	44	2 %
Osakkeiden määrä keskimäärin, tuhatta	888 367	888 367	888 367	0 %

Konsernin taloudelliset tavoitteet

	Tavoite	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Sijoitetun pääoman tuotto, %	12	9,2	10,2	14,8	-10 %
Oman pääoman tuotto, %	14	12,0	14,6	19,7	-18 %
Pääomarakenne:					
Vertailukelpoinen nettovelka/Käyttö-kate (EBITDA)	Noin 3	3,4	3,2	3,0	6 %
Nettovelka/Käyttökate (EBITDA)		3,2	3,1	2,3	3 %

Vuonna 2013 sähkönkulutus Pohjoismaissa oli hieman alle edellisvuoden tason, 386 terawattituntia (TWh), vaikka muun kulutuksen kasvu, varsinkin ensimmäisellä vuosipuoliskolla, hieman tasoitti teollisuuden kysynnän laskua. Fortumin toiminta-alueilla Venäjällä sähkönkulutus pysyi ennallaan ollen 767 TWh.

Pohjoismaiden vesivarastot olivat alle pitkän aikavälin keskiarvon. Tasot normalisoituivat vuoden loppua kohti, mutta ne olivat silti selvästi alle edellisvuoden ennätyskorkean tason. Fortumin toiminta-alueilla sademäärät olivat tammi-syyskuussa vähäiset. Tämä

painoi vesivoimavolyymejä, mikä vaikutti tulokseen negatiivisesti.

Vertailukelpoinen liikevoitto laski edellisestä vuodesta ollen yhteensä noin 1,6 miljardia euroa. Osakekohtainen tulos oli 1,36 euroa. Operatiivisen liiketoiminnan kassavirta oli kuitenkin kaikkien divisioonien ansiosta vahva. Kestävän kehityksen ja työturvallisuuskysymysten osalta edistymme hyvin vuonna 2013. Global District Energy Climate Award -organisaatio myönsi Fortumille innovaatiopalkinnon, ja meidät arvioitiin myös parhaimmaksi yritykseksi pohjoismaisessa ilmastoindeksissä. Vuonna 2013 omille työntekijöillemme sattui

poissaoloon johtaneita tapaturmia vähemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Joulukuussa 2013 saatoimme päätökseen sähkönsiirtoliiketoiminnan strategisen arvioinnin. Loppupäätelmämme mukaisesti sähkönsiirtoliiketoiminnasta luopuminen antaa yhtiöllemme parhaimmat mahdollisuudet kehittyä strategiansa mukaisesti. Mielestämme se on myös paras vaihtoehto niin siirtoliiketoiminnan kuin sen asiakkaidenkin kannalta. Sähkönmyyntiin ja lämpöliiketoimintaan keskittymisen odotetaan laajentavan strategista liikkumavaraa ja antavan Fortumille

paremmat mahdollisuudet kasvattaa yhtiön arvoa.

Strategisen arvioinnin loppupäätelmien mukaisesti Fortum sopi myyvänsä Suomen sähkönsiirtoliiketoimintansa Suomi Power Networks Oy:lle. Liiketoiminta on erittäin hyvässä kunnossa ja ansaitsee mahdollisuuden kehittyä ydinliiketoimintana omista lähtökohdistaan. Ostaja tuntee hyvin infrastruktuuri-investointien yhteiskunnallisen merkityksen ja on sitoutunut kehittämään luotettavia verkkoja ja palveluita asiakkaille. Arvioimme saattavamme yritysjärjestelyn päätökseen vuoden 2014 ensimmäisellä neljänneksellä. Siihen asti työt etenevät normaalisti kaikilla liiketoiminta-alueilla. Muun sähkönsiirron osalta Fortum arvioi mahdollisia tulevia myyntimahdollisuuksia maittain.

Vuonna 2014 jatkamme jokapäiväistä asiakaspalvelutyötämme kaikilla liiketoiminta-alueillamme. Loppuvuoden myrskyt Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa koettelivat jälleen kykyämme palvella asiakkaitamme haastavissa olosuhteissa. Olemme jatkuvasti parantaneet verkkojemme luotettavuutta. Sama trendi on nähtävissä asiakastytyväisyyssytukimusten tuloksissa: Fortum paransi sijoitustaan sähkön myynnissä ja jakelussa sekä kaukolämmön toimittajana.

Vuonna 2013 Fortumissa vietettiin lukuisten uusien laitosten vihkiäisiä. Latvian Jelgavassa sekä Järvenpäässä toimintansa aloittivat uudet biopolttoaineilla toimivat sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokset (CHP). Liettuan Klaipedassa otimme käyttöön jättepolttoaineita käyttävän CHP-laitoksen ja Ruotsin Bristassa aloitimme testaukset laitoksen käyttöönottamiseksi. Lisäksi Fortum otti Joensuussa käyttöön maailman ensimmäisen CHP-laitokseen integroidun bioöljyn tuotantolaitoksen. Venäjällä Venäjän presidentti Vladimir Putin ja Suomen presidentti Sauli Niinistö vihkivät Nyagan GRES:n kaasuvoimalaitoksen. Yksiköt 1 ja 2 ovat kaupallisessa tuotannossa, ja molemmat yksiköt saavat nyt myös kapasiteettimaksuja. Jatkamme määrätietoisesti investointiohjelmaa toteuttamista ja kolmen suuren yksikön rakentamista. Jo käytössä olevilla ja uusilla voimalaitoksilla jatkamme Fortumin tulevaisuuden kasvun rakentamista.

Käynnissä oleva tehostamisohjelma eteni edelleen suunnitelmien mukaisesti, ja olemme tällä hetkellä ohjelman puolivälissä. Työ jatkuu, ja pyrimme jatkuvasti vähentämään kiinteitä kuluja, myymään ydinliiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta

sekä vähentämään käyttöomaisuusinvestointeja ja vapauttamaan käyttöpääomaa.

Tarkasteltaessa Fortumin liiketoimintaympäristöä kokonaisuutena on selvää, että markkinatilanne jatkuu haasteellisena myös vuonna 2014. Voimme varmistaa menestyksen edellytykset vain omalla toiminnallamme.

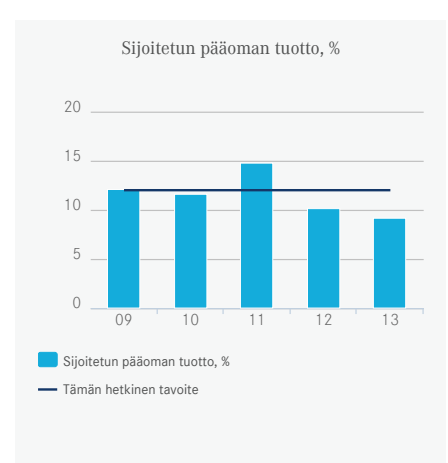
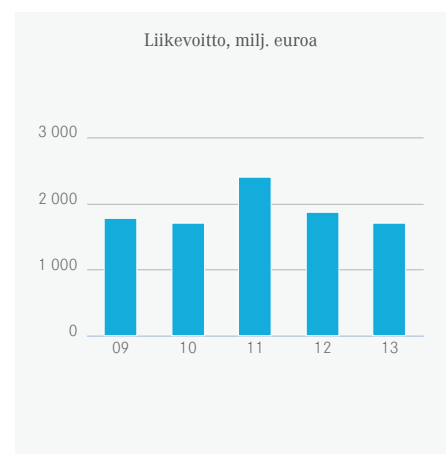
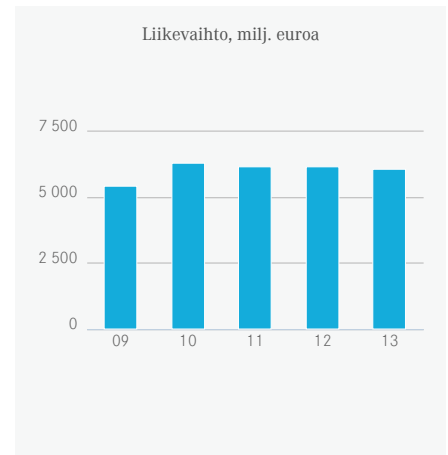
EU:n energia- ja ilmastopolitiikkaan tulee todennäköisesti muutoksia vuonna 2014. Ilmastonmuutoksen hillitsemisessä tarvitaan edelleen määrätietoista toimenpiteitä. EU:n ilmastopolitiikkaa tulisi ohjata yhdellä CO₂-päästötavoitteella vuoden 2020 jälkeen Euroopan teollisuuden kilpailukyvyyn turvaamiseksi sekä vähäpäästöisen sähköntuotannon ja infrastruktuuri-investointien varmistamiseksi. Myös nykyistä päällekkäistä ohjausta tulisi purkaa. Komission tammikuussa julkaisema esitys EU:n uudeksi ilmasto- ja energiapolitiikaksi on askel oikeaan suuntaan, mutta se ei poista tavoitteiden päällekkäisyyttä.

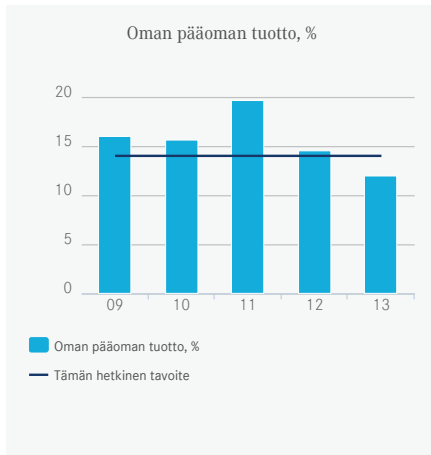
Suomen ja Ruotsin hallituksen päätökset alentaa yritysverotusta ja kannustaa näin liiketoimintaa ovat positiivisia ja merkittäviä. Näitä päätöksiä lukuun ottamatta verotusympäristö on kiristynyt merkittävästi. Fortum on jättänyt valitukset veroviranomaisilta saaduista päätöksistä, jotka ovat tulleet joko takautuvasti tai joita on jo kertaalleen tutkittu.

Suomessa voimalaitosvero (nk. windfall-vero) on ollut voimassa vuodesta 2014 lähtien. Vero vahvistetaan, mikäli Euroopan komissio katsoo, että se on linjassa yleisten verotusperiaatteiden ja hallintojärjestelmien kanssa ja eikä kyseessä ole kielletty valtioneuvoston ulkopuolelle jääville laitoksille. Myös Ruotsin vesivoiman kiinteistöveroista on jätetty kantelu Euroopan komissioon.

Tavoittelemme kasvua harkituilla toimenpiteillä ja priorisoinneilla strategiamme mukaisesti. Mielestämme Fortum on hyvässä asemassa suhteessa kilpailijoihin. Olemme valmiina tarttumaan strategiamme mukaisiin mahdollisuuksiin vähäpäästöisessä sähköntuotannossa, energiatehokkaassa sähkön ja lämmön yhteistuotannossa sekä myynnissä ja innovatiivisissa asiakasratkaisuisissa. Keskittymisen sähkön- ja lämmöntuotantoon sekä myyntiin arvioidaan lisäävän parhaiten yhtiön arvonmuodostusta pitkällä aikavälillä.

Vuosi 2013 oli tapahtumarikas ja haasteellinen. Tulos oli tyydyttävä. Osinkoehdotus heijastaa Fortumin osinkopolitiikkaa. Pyrimme vakaan, kestävä ja aikaa myöten kasvavan osingon maksamiseen, joka tukee myös omistaja-arvoa ja yhtiön strategiaa.

Tehostamisohjelma 2013–2014

Fortum käynnisti vuonna 2012 tehostamisohjelman ylläpitääkseen ja vahvistaakseen strategista joustavuuttaan sekä kilpailukykyään ja varmistaakseen yhtiön taloudellisten tavoitteiden saavuttamisen myös jatkossa.

Tavoitteena on vahvistaa yhtiön rahavirtaa yli miljardilla eurolla vuosina 2013–2014. Tämä toteutetaan vähentämällä käyttömaksuinvestointeja 250–350 miljoonalla eurolla, myymällä ydinliiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta

noin 500 miljoonalla eurolla, vähentämällä toiminnan kiinteitä kuluja ja vapauttamalla käyttöomaa.

Käyttömaksuinvestointien arvioidaan vuonna 2014 olevan 0,9–1,1 miljardia euroa pois lukien Värme. Vuoden 2014 lopussa yhtiön vuosittaisen kulutason, sisältäen kasvuprojektit, arvioidaan olevan noin 150 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2012.

Mikäli henkilöstövähennyksiä tarvitaan, Fortum pyrkii minimoimaan ne luonnollisen

poistuman ja eläkkeelle siirtymisten kautta aina kun mahdollista. Tämän vuoksi tilannetta arvioidaan yksikkökohtaisesti.

Vuoden 2013 lopussa Fortum oli myynyt ydinliiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta noin 300 miljoonan euron arvosta osana tehostamisohjelmaa. Yhtiö on onnistunut vähentämään kulutasoaan noin puolet tavoitellusta 150 miljoonasta eurosta. Myös käyttöomaa tehokkuutta on parannettu.

Sähkönsiirtoliiketoiminnan arviointi

Joulukuussa Fortum saattoi päätökseen tammikuussa 2013 käynnistämänsä sähkönsiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden vaihtoehtojen arvioinnin. Perusteellisen analyysin jälkeen yhtiö arvioi parhaaksi vaihtoehdoksi sähkönsiirtoliiketoiminnosta luopumisen niin siirtoliiketoiminnan kuin sen asiakkaiden ja Fortumin osakkeenomistajien sekä yhtiön muun liiketoiminnan kannalta. Arvioinnin aikana selvitettiin huolellisesti kaikki vaihtoehdot parhaan mahdollisen ratkaisun löytämiseksi. Muun sähkönsiirron osalta Fortum arvioi tulevia myyntimahdollisuuksia maittain. Päätös prosessin loppuunsaattamisesta riippuu muun muassa markkinoiden ja maiden sääntelyn kehityksestä.

Ensimmäisenä askeleena joulukuussa Fortum sopi myyvänsä Suomen sähkönsiirtoliiketoimintansa Suomi Power Networks Oy:lle, jonka osakkaita ovat suomalaiset eläkevakuutusyhtiöt Keva (12,5 %) ja LähiTapiola Eläkeyhtiö (7,5 %) sekä kansainväliset infrastruktuurisijoittajat First State Investments (40 %) ja Borealis Infrastructure (40 %). Yritysjärjestelyn velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Yhtiö arvioi saattavansa yritysjärjestelyn päätökseen vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana tarvittavien viranomaishyväksyntöjen ja tavanomaisten yrityskaupan ehtojen toteuduttua. Fortum ennakoi kirjaavansa yritysjärjestelystä 1,8–1,9 miljardin euron myyntivoiton eli noin 2,0 euroa osaketta kohden Electricity Solutions

and Distribution -divisioonansa vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

Kauppan mukana siirtyy vanhoina työntekijöinä yhtiön noin 640 000 asiakkaan sähkönjakeluun. Heidän sähkönsiirtosopimuksensa siirtyvät liiketoiminnan mukana nykyisin ehdoin, kun yritysjärjestely saatetaan päätökseen.

Katso [liitetieto 9 Myytävänä olevat omaisuuserät](#).

Markkinatilanne

Pohjoismaat

Alustavien tilastotietojen mukaan Pohjoismaissa kulutettiin sähköä vuoden 2013 aikana 386 TWh (2012: 391).

Vuoden 2013 alussa Pohjoismaiden vesivarastot olivat 85 TWh eli 2 TWh pitkän aikavälin keskiarvoa suuremmat. Vuoden lopussa vesivarastot olivat normalisoituneet 82 TWh:iin, mikä on 1 TWh alle pitkän aikavälin keskiarvon ja 3 TWh vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2012. Vesivarastojen pikaista palautumista edesauttoivat runsaat sademäärät, leuto sää sekä maltillinen kulutus.

Vuoden 2013 aikana sähkön keskimääräinen systeemi hinta oli 38,1 euroa/MWh (2012: 31,2). Keskimääräinen aluehinta Suomessa

oli 41,2 euroa/MWh (2012: 36,6) ja Ruotsissa (SE3) 39,4 euroa/MWh (2012: 32,3).

Saksassa keskimääräinen spot-hinta vuoden 2013 aikana 37,8 euroa/MWh (2012: 42,6).

CO₂-päästöoikeuksien (EUA = EU Emission Allowance) markkinahinta putosi alkuvuoden noin 6,6 eurosta/tonni noin 5,0 euroon/tonni neljännen neljänneksen alkuun mennessä, jolle tasolle se myös asettui neljänneksen lopulla. Vuoden 2013 aikana päästöoikeuksilla käytiin kauppaa hintaan 2,8-6,7 euroa/tonni.

Venäjä

Fortum toimii Uralilla ja Länsi-Siperiassa. Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joissa teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä metalliteollisuuteen painottuneella Tšeljabinskin alueella sähkön kysyntä laski hieman koko vuonna verrattuna vuoden 2012 vastaaviin jaksoihin.

Vuoden 2013 aikana Venäjällä kulutettiin sähköä 1 026 TWh (2012: 1 037). Vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1, oli 767 TWh (2012: 769).

Tammi-joulukuussa 2013 keskimääräinen sähkön spot-hinta kapasiteettihinta pois lukien kasvoi noin 10 % 1 104 ruplaan/MWh (2012: 1 001) hintavyöhykkeellä 1.

Sähkön kulutus

TWh	2013	2012	2011
Pohjoismaat	386	391	384
Venäjä	1 026	1 037	1 020
Tjumen	87	83	83
Tšeljabinsk	36	36	36
Venäjän Uralin alue	253	252	250

Keskimääräiset hinnat

	2013	2012	2011
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähöpörssissä, euroa/MWh	38,1	31,2	47,1
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	41,2	36,6	49,3
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma, euroa/MWh ¹⁾	39,4	32,3	47,9
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall, euroa/MWh ¹⁾	39,2	31,8	N/A
Sähkön spot-hinta Venäjän Euroopan ja Uralin alueilla, RUB/MWh ²⁾	1 104	1 001	990
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	276	227	209
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	37,8	42,6	51,1
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1 000 m ³	3 131	2 736	2 548
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ³⁾	163	152	160
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ³⁾	576	539	560
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ²⁾	1 021	956	925
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	5	7	13
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	82	93	122
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	109	112	111

¹⁾ 1.11.2011 asti Ruotsissa oli vain yksi aluehinta.

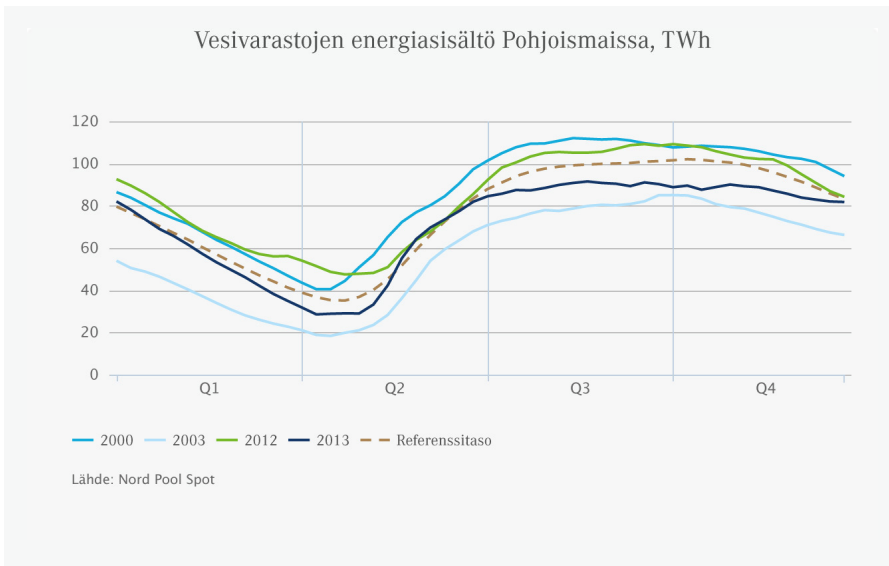
- 2) Ilman kapasiteettitariffia.
 3) Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot

TWh	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Pohjoismaiset vesivarastot	82	85	95
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	83	83	83

Vienti/tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä

TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	2013	2012	2011
Vienti/tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-3	-19	-6
Vienti/tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	5	5	11
Vienti/tuonti Pohjoismaat, yhteensä	-2	-14	5

Euroopan liiketoimintaympäristö ja päästömärkkinä

Tammikuussa Euroopan komissio julkaisi ehdotuksensa EU:n ilmasto- ja energiapolitiikaksi vuosille 2020-2030. Esiityksessään komissio ehdottaa 40 %:n vähentämistavoitetta hiilidioksidipäästöille vuoteen 2030 mennessä, mikä on linjassa poliittisen tavoitteen kanssa vähentää päästöjä 80,95 % vuoteen 2050 mennessä. Myönteistä on, että 2030 viitekehysten painopiste on entistä vahvemmin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä. Komissio esittää myös uutta vakausmekanismia päästökauppaan.

Toisin kuin EU:n nykyisessä energiapolitiikassa, uusiutuvan energian lisäämiselle on asetettu vain EU-tason tavoite. Tämä on askel oikeaan suuntaan, vaikkakin tavoite on sitova ja siten osin päällekkäinen hiilidioksidipäästöjen vähennystavoitteen kanssa.

Fortumin näkemyksen mukaan sitovaan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteeseen ja ohjeelliseen uusiutuvan energian tavoitteeseen perustuva ilmasto- ja energiapolitiittinen kehys vuodelle 2030 olisi kustannustehokkaampi keino hillitä ilmastonmuutosta Euroopan kilpailukykyä vaarantamatta.

Fortum kannattaa teknologianeutraalia lähestymistapaa ilmastopolitiikkaan ja uusiutuvaan energiaan. Uusiutuvan energian

tavoitteen tulisi keskittyä T&K-toiminnan, innovaatioiden ja demonstraatioiden edistämiseen, eikä tuotantoon. On erittäin tärkeää myös varmistaa uusiutuvan energian sujuva integraatio markkinoille, sillä sen osuus EU:n energiantuotannossa kasvaa tulevaisuudessa. Uusiutuvan energian lisääminen EU:n tuotantoportfoliossa on erittäin tärkeää ja toivottava kehityssuunta.

EU:n päästöoikeusmarkkina leimasi vuonna 2013 huomattava ylitarjonta ja siitä johtuva alhainen markkinahinta. Päästökaupan uudistamisesta käytiin vilkasta keskustelua koko vuoden ajan. Huutokaupattavien päästöoikeuksien siirtoa (ns. backloading) vuosilta 2014-2016 vuosille 2019-2020 koskevat päästökauppadirektiivin ja huutokauppasääntöjen muutokset hyväksyttiin pitkällisen prosessin jälkeen vuodenvaihteessa 2013-14. Siirto koskee kaikkiaan 900 miljoonaa päästöoikeutta, mutta sen ei odoteta olennaisesti nostavan hintatasoa. Vuoden 2014 ensimmäisen puoliskon aikana toteutettava backloading on ensimmäinen päästökaupparjestelmän uudistukseen liittyvistä toimenpiteistä, joiden tavoitteena on palauttaa luottamus järjestelmää kohtaan sekä antaa markkinoille hintasignaali, joka kannustaa investoimaan vähäpäästöisiin tuotantomenetelmiin.

Komissio antoi ehdotuksen päästökaupan rakenteellisesta uudistuksesta tammikuussa 2014. Ehdotus koskee markkinoiden vakausmekanismia, jossa kysyntä-tarjonta -tasapainoa hallitaan automaattisesti ennalta määriteltyjen sääntöjen avulla vuodesta 2021 alkaen. Ehdotuksen käsittely etenee seuraavan komission ja parlamentin kaudella.

Raportointimuutos eläkkeitä koskevan IFRS-standardin päivityksen johdosta

Fortum otti käyttöön päivitetyn, eläkkeitä koskevan IFRS-standardin 1.1.2013. Muutos tehdään takautuvasti, ja näin ollen vertailuvuotta 2012 koskevat tiedot on oikaistu vastaavasti. Muutoksella ei ole olennaista vaikutusta Fortumin tulokseen tai taloudelliseen asemaan, mutta sillä oli 124 miljoonan euron negatiivinen vaikutus omaan pääomaan 1.1.2012. Päivitetyn standardin

mukaiset vertailuluvut vuodelle 2012 on esitetty vuoden 2013 ensimmäisen neljänneksen osavuosikatsauksen liitteessä.

Fortum ottaa käyttöön uudet IFRS 10 Konsernitilinpäätös ja 11 Yhteisjärjestelyt -standardit taloudellisessa raportoinnissaan 1.1.2014 lähtien. Uuden laskentakäytännön merkittävin muutos kohdistuu Tukholman

seudulla toimivaan Fortum Värmeen, jota käsitellään jatkossa yhteisyrityksenä ja konsolidoidaan siten tilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Tähän saakka yhtiö on konsolidoitu tytäryhtiönä, jossa on 50 prosentin vähemmistöosuus.

Katso [liitetieto 1 Laadintaperiaatteet](#).

Taloudelliset tulokset

Liikevaihto divisioidittain

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Power	2 248	2 415	2 481	-7 %
Heat	1 565	1 628	1 737	-4 %
Russia	1 119	1 030	920	9 %
Distribution ¹⁾	1 075	1 070	973	0 %
Electricity sales ¹⁾	744	722	900	3 %
Muut	69	137	108	-50 %
Nord Pool -sähköpörssissä tehtyjen ostojen ja myyntien netotus ²⁾	-510	-503	-749	-1 %
Eliminoinnit	-254	-340	-209	25 %
Yhteensä	6 056	6 159	6 161	-2 %

Vertailukelpoinen liikevoitto divisioidittain

milj. euroa	2013	2011	2010	Muutos 13/12
Power	858	1 146	1 201	-25 %
Heat	273	271	278	1 %
Russia	156	68	74	129 %
Distribution ¹⁾	331	320	295	3 %
Electricity sales ¹⁾	48	39	27	23 %
Muut	-59	-92	-73	36 %
Yhteensä	1 607	1 752	1 802	-8 %

Liikevoitto divisioonittain

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Power	921	1 175	1 476	-22 %
Heat	288	344	380	-16 %
Russia	156	79	74	97 %
Distribution ¹⁾	348	331	478	5 %
Electricity sales ¹⁾	56	39	3	44 %
Muut	-57	-94	-9	39 %
Yhteensä	1 712	1 874	2 402	-9 %

1) Osa Electricity Solutions and Distribution divisioonaa.

2) Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Pool Spot -sähköpörssissä netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

[Katso liitetieto 5 Segmenttiraportointi.](#)

Vuonna 2013 konsernin liikevaihto oli 6 056 miljoonaa euroa (2012: 6 159).

Vertailukelpoinen liikevoitto oli yhteensä 1 607 miljoonaa euroa (2012: 1 752), ja konsernin raportoitu liikevoitto oli yhteensä 1 712 miljoonaa euroa (2012: 1 874). Fortumin raportoituun liikevoittoon vaikuttivat yhteensä 105 miljoonalla eurolla (2012: 122) kertaluonteiset erät, pääasiassa sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitoikäytäntö sekä ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 105 miljoonaa euroa (2012: 23). Tulosparannus oli lähinnä Hafslundin ja TGC-1:n ansiota. Osuus Hafslundin ja TGC-1:n voitoista perustuu yhtiöiden vuoden 2012 neljännen ja vuoden 2013 ensimmäisen, toisen ja kolmannen neljänneksen julkaistuihin osavuositarkastuksiin.

Konsernin nettorahoituskulut olivat 318 miljoonaa euroa (2012: 311). Nettorahoituskuluihin vaikutti negatiivisesti rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutos, joka oli 16 miljoonaa euroa (2012: 23).

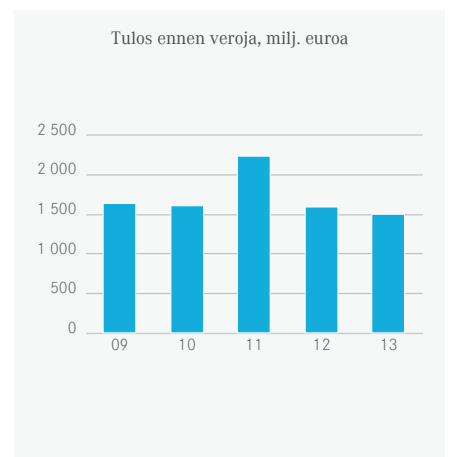
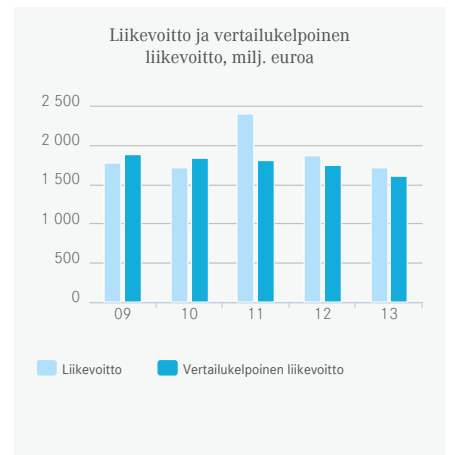
Tulos ennen veroja oli 1 499 miljoonaa euroa (2012: 1 586).

Kauden verot olivat yhteensä 220 miljoonaa euroa (2012: 74). Tuloslaskelman mukainen

veroprosentti oli 14,7 % (2012: 4,7 %). Suomen yhteisöverokantaa laskettiin 1.1.2014 alkaen 24,5 %:sta 20 %:iin. Laskun positiivinen kertavaikutus vuodelle 2013 oli 0,09 euroa osaketta kohti. Ruotsissa yhteisöverokantaa laskettiin 26,3 %:sta 22 %:iin 1.1.2013 lähtien. Laskun positiivinen kertavaikutus vuodelle 2012 oli 230 miljoonaa euroa, josta määräysvallattomien omistajien osuus oli 34 miljoonaa euroa. Veroprosentti oli 22,3 % (2012: 21,2 %), kun veromuutoksia, osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta ja verovapaita myyntivoittoja ei oteta huomioon.

Kauden tulos oli 1 279 miljoonaa euroa (2012: 1 512). Fortumin osakekohtainen tulos oli 1,36 euroa (2012: 1,59), josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät olivat 0,10 euroa osaketta kohti (2012: 0,14) ja Suomen yritysverokannan muutoksen vaikutus oli 0,09 euroa osaketta kohti. Vuonna 2012 Ruotsin yritysverokannan muutoksen vaikutus oli noin 0,22 euroa osaketta kohti.

Vähemmistöosuus oli 75 miljoonaa euroa (2012: 96). Tämä liittyy pääosin Tukholman kaupungin kanssa yhteisomistuksessa olevaan Fortum Värme Holding AB:hen, jossa Tukholman kaupungilla on 50 % taloudellinen omistusosuus.

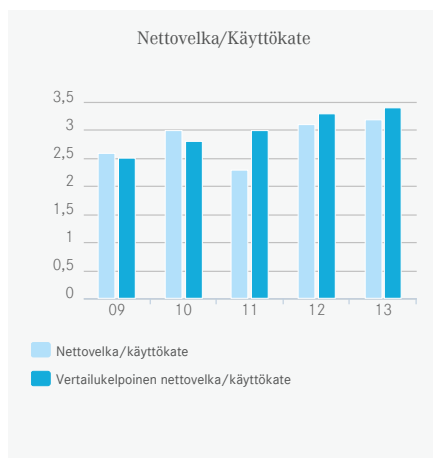
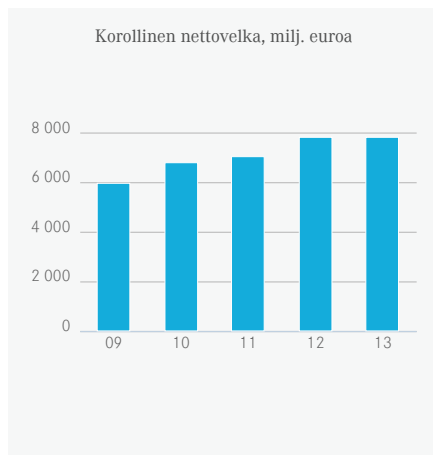

Taloudellinen asema ja rahavirta

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Korkokulut	-295	-300	-284	-2 %
Korkotuotot	42	54	56	-22 %
Käypien arvojen muutokset	-16	-23	5	-30 %
Muut rahoituserät - netto	-49	-42	-42	17 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-318	-311	-265	2 %
Korolliset velat ¹⁾	9 118	8 777	7 770	4 %
Vähennetään: Rahat ja pankkisaamiset ²⁾	1 269	963	747	32 %
Korollinen nettovelka	7 849	7 814	7 023	0 %

1) 2013 sisältää 20 miljoonaa euroa, jotka esitetään myytävänä olevissa erissä.

2) 2013 sisältää 15 miljoonaa euroa ja 16 miljoonaa euroa vuonna 2011, jotka esitetään myytävänä olevissa erissä.

Rahavirta

Vuonna 2013 liiketoiminnan rahavirta kasvoi 454 miljoonalla eurolla 1 836 miljoonaan euroon (2012: 1 382), mikä johtui pääosin käyttöpääoman pienenemisestä 296 miljoonalla eurolla. Myös toteutuneet kurssierot tuottivat 320 miljoonaa euroa positiivista kassavirtaa, jota alensi alhaisempi käyttökate (EBITDA).

Käyttöomaisuusinvestoinnit vähenivät 151 miljoonalla eurolla 1 271 miljoonaan euroon (2012: 1 422). Tulot myynneistä olivat yhteensä 210 miljoonaa euroa (2012: 433). Investointien rahavirta oli yhteensä -1 210 miljoonaa euroa (2012: -1 128). Rahavirta ennen rahoituseriä, ts. osingonjakoa ja rahoitusta, kasvoi 372 miljoonalla eurolla 626 miljoonaan euroon (2012: 254).

Valuuttakurssieroista syntyi voittoja, jotka liittyivät Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryhtiöiden lainoja suojaavien valuutanvaihtosopimusten jatkamiseen. Kurssierojen yhteisvaikutus oli 52 miljoonaa euroa (2012: -268).

Katsauskauden aikana (19.4.2013) maksettiin yhteensä 888 miljoonaa euroa osinkoja. Osingonmaksuun käytettiin rahoja ja pankkisaamia.

Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma pieneni 141 miljoonalla eurolla 24 420 miljoonaan euroon (vuoden 2012 lopussa 24 561). Nettomuutos taseen loppusummassa oli negatiivinen, vaikka käyttöomaisuusinvestoinnit ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin (1 299 miljoonaa euroa) olivat poistoja suuremmat vuoden aikana (740 miljoonaa euroa). Yhteisvaikutus aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden muuntoeroista sekä osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä oli 861 miljoonaa euroa. Rahat ja pankkisaamiset nousivat 291 miljoonalla eurolla.

Suomen Distribution liiketoiminta-alueen raportoiminen myytävänä olevissa omaisuuserissä vaikutti taseen rakenteeseen, koska kaikki tälle liiketoiminnalle kuuluvat varat ja vieras pääoma on esitetty erikseen omilla riveillään sekä varoissa että veloissa.

Lisätietoja [liitteessä 9 Myytävissä olevat omaisuuserät](#).

Sijoitettu pääoma kasvoi 360 miljoonalla eurolla ja oli 19 780 miljoonaa euroa (vuoden 2012 lopussa 19 420). Tämä johtui taseen loppusumman pienenemisestä 141 miljoonalla eurolla ja korottomien velkojen vähentymisestä 501 miljoonalla eurolla.

Oma pääoma

Oma pääoma oli 10 662 miljoonaa euroa (2012: 10 643), josta emoyhtiön omistajien osuus oli 10 024 miljoonaa euroa (2012: 10 040) ja määräysvallattomien omistajien osuus 638 miljoonaa euroa (2012: 603).

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta laski 16 miljoonaa euroa. Lasku johtuu pääosin 888 miljoonan euron osingonmaksusta, kauden tuloksesta joka oli 1 204 miljoonaa euroa sekä muuntoerojen vaikutuksesta, joka oli -471 miljoonaa euroa.

Rahoitus

Nettovelka kasvoi vuoden 2013 aikana yhteensä 35 miljoonalla eurolla 7 849 miljoonaan euroon (2012: 7 814).

Vuoden 2013 aikana Fortum Oyj laski liikkeelle uusia pitkäaikaisia lainoja sekä euroissa että Ruotsin kruunuissa yhteensä noin 760 miljoonalla eurolla.

Joulukuun 2013 lopulla konsernin likvidit varat olivat 1 269 miljoonaa euroa (2012: 963) mukaan lukien OAO Fortumin rahat ja pankkisaamiset, joiden yhteenlaskettu arvo on noin 113 miljoonaa euroa (2012: 128). Likvidien varojen lisäksi Fortumilla oli käytettävissään noin 2,2 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja.

Vuonna 2013 konsernin nettorahoituskulut olivat 318 miljoonaa euroa (2012: 311). Nettorahoituskulut sisältävät myös rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen, joka oli -16 miljoonaa euroa (2012: -23).

Fortumin pitkäaikainen luottoluokitus Standard & Poor'silta pysyi joulukuussa 2013 luokassa A- (negatiivinen näkymä). Huhtikuun 2013 alusta alkaen Fitch Ratings on antanut luottoluokituksen Fortum Oyj:lle sekä Fortumin EMTN-lainaohjelmansa puitteissa liikkeelle laskemille uusille lainoille. Tällä hetkellä Fitch Ratingsin pitkän aikavälin luottoluokitus Fortumille on A- (negatiivinen näkymä), mikä myös vahvistettiin

joulukuussa. Helmikuussa 2013 Fortum päätti lopettaa luottoluokitusyhteistyönsä Moody'sin kanssa. Moody'sin luottoluokitus Fortumille oli A2 negatiivisella näkymällä.

Tunnuslukuja

Vuoden 2013 lopussa nettovelan ja käyttökateen (EBITDA) suhde oli 3,2 (2012: 3,1) ja vertailukelpoisen nettovelan ja käyttökateen suhde oli 3,4 (2012: 3,2). Lukuihin vaikutti 888 miljoonan euron osingonmaksu. Velkaantumisaste oli 74 % (2012: 73 %) ja omavaraisuusaste 44 % (2012: 43 %). Osakekohtainen oma pääoma oli 11,28 (2012: 11,30). Sijoitetun pääoman tuotto oli 9,2 % (2012: 10,2 %) ja oman pääoman tuotto 12,0 % (2012: 14,6 %).

Divisioonakatsaukset

Power

Power-divisioonaan kuuluvat Fortumin sähköntuotanto ja -myynti tukkumarkkinoilla, sähköntuotantokapasiteetin kehittäminen sekä asiantuntijapalvelut sähköntuottajille.

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Liikevaihto	2 248	2 415	2 481	-7 %
- sähkönmyynti	2 117	2 282	2 353	-7 %
- muu myynti	131	133	128	-2 %
Liikevoitto	921	1 175	1 476	-22 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	858	1 146	1 201	-25 %
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	1 003	1 260	1 310	-20 %
Sidottu pääoma 31.12.	6 329	6 389	6 247	-1 %
Sidotun pääoman tuotto, %	14,6	18,7	24,6	-22 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	13,8	18,5	19,9	-25 %
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	180	190	148	-5 %
Henkilöstön lukumäärä	1 709	1 846	1 847	-7 %

Vuonna 2013 Power-divisioonan vertailukelpoinen liikevoitto oli 858 miljoonaa euroa (2012: 1 146) eli 288 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2012 vastaavana

ajanjaksona. Pääasiassa tulos heikkeni merkittävästi pienempien vesivoiman tuotantovolyymien, Ruotsin vesivoimalaitoskiinteistöille asetetun

korkeamman kiinteistöveron sekä Inכון voimalaitoksen alaskirjauksen takia. Virtaama pohjoismaisiin vesivarastoihin oli noin 10 % pienempi vuonna 2013 kuin se oli vuonna

2012. Virtaama Fortumin vesivarastoihin samana ajanjaksona oli noin 30 % pienempi kuin edellisvuonna.

Divisioonan liikevoitto oli 921 miljoonaa euroa (2012: 1 175). Myyntivoittojen vaikutus liikevoittoon oli 25 miljoonaa euroa (2012: 57). Lisäksi pääasiassa sähköntuotantoa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39)

mukainen kirjanpitoikäntö sekä ydinjätehuoltorahastoon liittyvän oikaisun yhteisvaikutus oli 38 miljoonaa euroa (2012: -28).

Sähköntuotanto energialähteittäin

TWh	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Vesivoima, Pohjoismaissa	18,1	25,2	21,0	-28 %
Ydinvoima, Pohjoismaissa	23,7	23,4	24,9	1 %
Lämpövoima, Pohjoismaissa	1,9	0,6	2,2	217 %
Yhteensä Pohjoismaissa	43,7	49,2	48,1	-11 %
Lämpövoima muissa maissa	1,0	1,1	1,2	-9 %
Yhteensä	44,7	50,3	49,3	-11 %

Sähkönmyynti Pohjoismaissa

TWh	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Myynti Pohjoismaissa	45,3	50,7	50,0	-11 %
Josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa ¹⁾	40,2	46,8	44,3	-14 %

¹⁾ Sähkön tukkumyyntitulot ja -volymit Pohjoismaissa eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, markkinahintaan perustuvia ostoja eikä myyntiä vähemmistöosakkaille (mm. Meri-Pori, Inkoo ja tuonti Venäjältä).

Myyntihinta

euroa/MWh	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa ²⁾	46,4	44,6	46,1	4 %

²⁾ Sähkön tukkumyyntihinta ei sisällä myyntituloja lämpövoimatuotannosta, markkinahintaan tehdyistä ostoista eikä myyntiä vähemmistöosakkaille (mm. Meri-Pori, Inkoo ja tuonti Venäjältä).

Power-divisioonan saavuttama sähkön tukkumyyntihinta oli 46,4 eli 1,8 euroa/MWh korkeampi kuin vuonna 2012. Sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 38,1 euroa/MWh (2012: 31,2). Keskimääräinen aluehinta oli Suomessa 41,2 euroa/MWh (2012: 36,6) ja Tukholman alueella (SE3) 39,4 euroa/MWh (2012: 32,3).

Huomattavasti pienemmät vesivarastot ja matalampi virtaama vähensivät vesivoimatuotantoa merkittävästi vertailukauteen nähden. Olkiluodon ja Forsmarkin laitosten tuotanto oli ennätyksellisen suuri vuonna 2013. Ydinvoiman käytettävyys oli korkealla tasolla kaikissa yksiköissä lukuun ottamatta Oskarshamnin 1 ja 2-yksikköä. Tämän vuoksi ydinvoimatuotanto oli pienempää kuin vuoden 2012 vastaavalla jaksolla. Vuonna 2013 Fortumin lämpövoimatuotanto Pohjoismaissa oli 1,9 TWh (2012: 0,6).

Hiilidioksidipäästötöntä tuotantoa oli siten 94 % (2012: 97 %).

Tammi-joulukuun 2013 aikana tuotantovolymien ja saavutetun sähkönhinnan negatiivinen yhteisvaikutus oli noin 235 miljoonaa euroa vuoden 2012 vastaavaan jaksoon verrattuna. Operatiiviset kustannukset laskivat tehostamisohjelman ansiosta vaikkakin poistot olivat edellisvuotta suuremmat (9 miljoonaa euroa). Myös Ruotsin vesivoimalaitoskiinteistöjen verotus nousi 45 miljoonalla eurolla verotusarvojen korotuksen takia. Sähköntuotannon lopettaminen Inkoon hiilivoimalaitoksella johti noin 20 miljoonan euron arvonalentumistappioiden kirjaamiseen.

Vuonna 2013 divisioonan kokonaissähköntuotanto Pohjoismaissa oli yhteensä 43,7 TWh (2012: 49,2) eli noin 11 % vähemmän kuin vuoden 2012 vastaavalla jaksolla.

Fortumilla on kaksi omaa ydinvoimalaitosyksikköä Loviisassa, minkä lisäksi yhtiö on osastajana kahdeksassa yksikössä Olkiluodon, Oskarshamnin ja Forsmarkin ydinvoimalaitoksissa Suomessa ja Ruotsissa. Käytettävyys oli korkea kaikissa yksiköissä, lukuun ottamatta Oskarshamnin 1 ja 2-yksiköitä, ja kaikki vuosihuollot sujuivat hyvin.

Fortumin Loviisan ydinvoimalaitoksella oli hyvä tuotantovuosi 2013. Voimalaitoksella tuotettiin sähköä yhteensä 8,04 terawattituntia, mikä vastaa noin 9 % Suomen sähköntuotannosta. Loviisan voimalaitoksen käytettävyyttä kuvaava käyttökerroin oli 92,5 %. Loviisa 1:n käyttökerroin oli 92,1 % ja Loviisa 2:n käyttökerroin 93 %. Käytettävyys oli kansainvälisellä asteikolla mitaten hyvä, sillä maailmanlaajuisesti painevesilaitosten käyttökerroin oli viime vuonna noin 83 %.

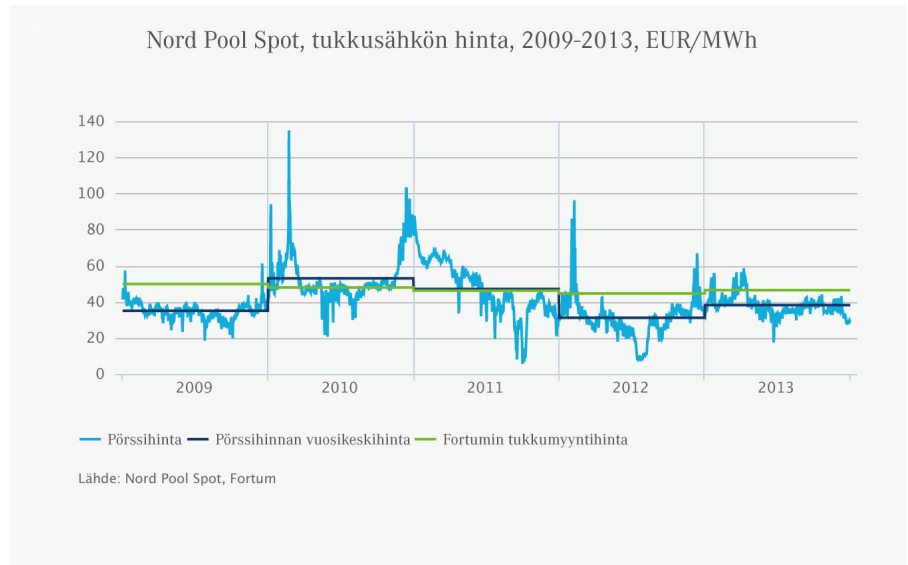
Ruotsin valtion vesivoiman kiinteistöverojen korotusprosessi saatettiin loppuun vuoden

2013 kolmannen neljänneksen lopussa. Päivitys tehdään kuuden vuoden välein, ja sen vuoksi Fortumin kulut nousivat 45 miljoonalla eurolla vuonna 2013 verrattuna vuoteen 2012. Fortum jätti Euroopan komissiolle kantelun asiasta huhtikuussa 2013 selvittääkseen onko veron rakenne linjassa EU:n vero- ja valtiontukisäännösten kanssa. Fortumin kesäkuussa saaman ilmoituksen mukaan Euroopan komissio on päättänyt tutkia asian. Tutkinta oli yhä käynnissä vuoden lopussa 2013.

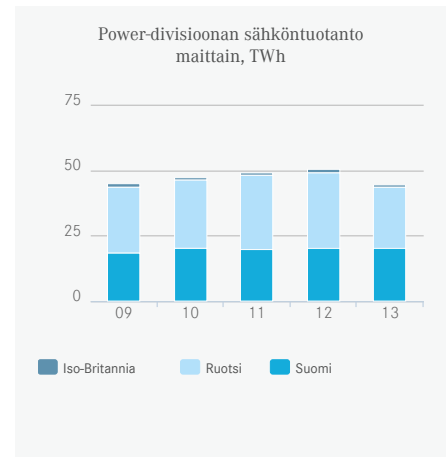
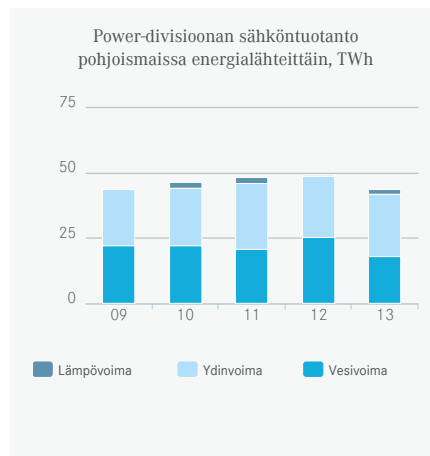
Elokuussa Fortum päätti lopettaa sähköntuotannon Inkoon hiilivoimalaitoksellaan. Tuotantotoiminta loppuu helmikuussa 2014, jonka jälkeen yhtiö siirtää voimalaitoksen kolme yksikköä pitkäaikaiseen säilöntään. Päätöksen seurauksena Fortum kirjasi noin 20 miljoonan euron arvonalentumistappion Power-divisioonan tulokseen. Päätöksen taustalla on Inkoon voimalaitoksen heikko kannattavuus.

Lokakuussa Fortum ilmoitti toimittavansa voimalaitosten typenoksideja vähentäviä järjestelmiä EDF Groupin omistamille Krakowan ja Wroclavin hiilivoimalaitoksille Puolaan. Toimitukset kuuluvat vuosina 2014-2015 toteutettavaan hankkeeseen. Fortumin toimittamien järjestelmien ansiosta voimalaitoksen tyypipäästöt tulevat alittamaan selvästi Euroopan unionin uudet, tiukat päästönormit, jotka astuvat voimaan vuonna 2016. Sopimuksen arvo on 90 miljoonaa euroa, ja hanke toteutetaan yhteistyössä Instal Kraków S.A:n kanssa.

Vuoden 2013 lopulla Power-divisioonan sähköntuotantokapasiteetti oli yhteensä 9 475 MW (2012: 9 702) josta 9 335 MW (2012: 9 562) oli Pohjoismaissa. Vesivoiman tuotantokapasiteetti Pohjoismaissa oli

yhteensä 4 624 MW (2012: 4 627), ydinvoiman tuotantokapasiteetti 3 276 MW (2012: 3 247) ja lämpövoimatuotannon kapasiteetti 1 435 MW (2012: 1 688).

Heat

Heat-divisioona sisältää sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP), kaukolämpötoiminnan sekä yritysten lämpöratkaisut Pohjoismaissa ja Itämeren alueella.

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Liikevaihto	1 565	1 628	1 737	-4 %
- lämmönmyynti	1 164	1 158	1 238	1 %
- sähkönmyynti	234	232	342	1 %
- muu myynti	167	238	157	-30 %
Liikevoitto	288	344	380	-16 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	273	271	278	1 %
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	489	481	471	2 %

Sidottu pääoma 31.12.	4 283	4 286	4 191	0 %
Sidotun pääoman tuotto, %	7,2	8,8	9,9	-18 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	6,8	7,0	7,4	-3 %
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	397	474	329	-16 %
Henkilöstön lukumäärä	2 102	2 212	2 504	-5 %

Heat-divisioonan lämmönmyynti vuonna 2013 oli yhteensä 19,0 TWh (2012: 19,7), ja sähkönmyynti CHP-laitoksista oli yhteensä 4,8 TWh (2012: 4,2). Lämmin sää viimeisellä vuosineljänneksellä laski lämmöntuotantovolyymejä.

Vuonna 2013 Heat-divisioonan vertailukelpoinen liikevoitto oli 273 miljoonaa euroa (2012: 271). Liikevoitto parani pääasiassa pienempien polttoainekustannusten ansiosta. Uusi CHP-kapasiteetti sekä parempi käytettävyys erityisesti Suomessa kasvattivat sähköntuotantoa. Vuonna 2013 kiinteät kulut

olivat edellisvuotta alemmalla tasolla tehostamisohjelman ansiosta. CO2-päästöoikeuksien myyntitulot pienenevät.

Vuoden 2013 liikevoitto oli 288 miljoonaa euroa (2012: 344). Divestointeihin liittyvien myyntivoittojen määrä oli 18 miljoonaa euroa (2012: 80).

Syyskuussa Fortum ja Tukholman kaupunki ilmoittivat uusineensa sopimuksensa Fortum Värmen yhteisomistuksesta. Fortum Värme toimittaa sähköä ja lämpöä Tukholman

alueelle. Sopimus astuu voimaan vuonna 2016 nykyisen osakassopimuksen rautessa.

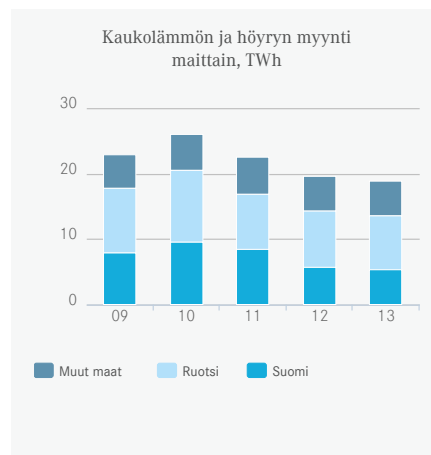
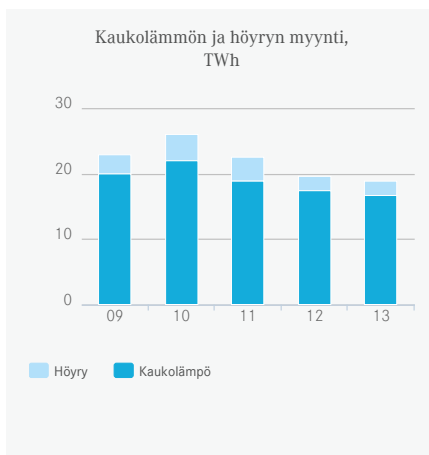
Vuoden 2013 lopulla Heat-divisioonan sähköntuotantokapasiteetti oli yhteensä 1 398 MW (2012: 1 569) josta 1 048 MW (2012: 1 315) oli Pohjoismaissa. Heat-divisioonan lämmöntuotantokapasiteetti oli yhteensä 7 943 MW (2012: 8 785), josta 5 751 MW (2012: 6 785) oli Pohjoismaissa.

Lämmönmyynti maittain

TWh	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Suomi	5,4	5,8	8,5	-7 %
Ruotsi	8,3	8,5	8,5	-2 %
Puola	4,1	4,3	4,3	-5 %
Muut maat	1,2	1,1	1,3	9 %
Yhteensä	19,0	19,7	22,6	-4 %

Sähkönmyynti

TWh	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Yhteensä	4,8	4,2	6,2	14 %

Russia

Russia-divisioona koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Divisioona sisältää myös Fortumin hieman yli 25 % omistuosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Liikevaihto	1 119	1 030	920	9 %
- sähkönmyynti	822	713	590	15 %
- lämmönmyynti	290	300	324	-3 %
- muu myynti	7	17	6	-59 %
Liikevoitto	156	79	74	97 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	156	68	74	129 %
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	258	189	148	37 %
Sidottu pääoma 31.12.	3 846	3 848	3 273	0 %
Sidotun pääoman tuotto, %	5,2	3,0	3,5	73 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	5,2	2,7	3,5	93 %
Bruttoinvestoinnit	435	568	694	-23 %
Henkilöstön lukumäärä	4 162	4 253	4 379	-2 %

Fortum toimii Uralin kehittyneillä teollisuusalueilla ja Länsi-Siperian öljyntuotantoalueilla.

Venäjällä sähkön tukkumarkkinat on vapautettu vuoden 2011 alusta. Kaikki sähköntuotantoyhtiöt kuitenkin myyvät edelleen kotitalouksien ja eräiden erityisryhmien kulutusta vastaavan osan sähköntuotannostaan ja kapasiteetistaan säännellyillä hinnoilla. Neljännessä neljänneksellä vuonna 2013 Fortum myi noin 83 % sähköntuotannostaan vapautetulla sähkön hinnalla.

Vuoden 2013 kapasiteettimarkkinoiden huutokauppa (CCS – ”vanha kapasiteetti”, rakennettu ennen vuotta 2008) pidettiin vuoden 2012 lopussa. Suurin osa Fortumin voimalaitoksista valittiin huutokaupassa myös vuodelle 2013 hinnoilla, jotka ovat lähellä vuoden 2012 tasoa. Noin 10 % (265 MW) Fortumin vanhasta kapasiteetista jäi vuoden 2013 huutokaupan ulkopuolelle tiukentuneiden teknisten vaatimusten vuoksi. Tämäkin kapasiteetti saa kuitenkin kapasiteettimaksuja markkinoiden keskimääräisen kapasiteettihinnan mukaan vuonna 2013.

Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA – ”uusi

kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat on määritelty investointien riittävän tuoton varmistamiseksi. Yritystalon aikaan vuonna 2008 Fortum teki varauksen mahdollisista viivästymisistä aiheutuvia sakkoja varten. Mahdollisia sakkoja voidaan vaatia, jos uuden kapasiteetin käyttöönotto viivästyy, tai jos investointivelvoitesopimusten sovitut keskeisiä ehtoja ei muuten täytetä. Voimalaitosyksiköiden käyttöönoton aikataulu arvioidaan vuosineljänneksittäin. Muutosten vaikutukset varauksen määrään päivitetään tämän mukaisesti.

Uusien laitosisyksiköiden myötä tuotanto ja myyntitulot kasvavat, ja uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan myös huomattavasti korkeampia kapasiteettimaksuja kuin vanhalle kapasiteetille. Kapasiteettimaksut vaihtelevat kuitenkin voimalaitosten iän, sijainnin, tyypin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyyden vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Viranomaisen tarkastelee investointivelvoitesopimuksen takaamia kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta. Tarkastelussa otetaan huomioon sähkönmyyntituotot, ja on

mahdollista, että sen seurauksena myös uuden kapasiteetin kapasiteettimaksuja muutetaan. Kapasiteettimaksut voivat myös vaihdella hieman vuosittain, sillä tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligatioihin, joiden maturiteetti on 8–10 vuotta.

Fortumin mittava investointiohjelma on yhtiön kasvun avaintekijä Venäjällä. Viimeisten yksiköiden valmistumista on viivästetty joitakin kuukausia, ja ohjelma saatetaan näin ollen loppuun vuoden 2015 puoleenväliin mennessä. Investointiohjelman valmistumisen jälkeen sähköntuotantokapasiteetti Russia-divisioonassa on lähes kaksinkertaistunut ja ylittää 5 100 megawattia (MW). Fortumin tavoitteena on saavuttaa noin 500 miljoonan euron vuosittainen liikevoittotaso (EBIT) Russia-divisioonassa vuoden 2015 aikana ja tuottaa positiivista taloudellista lisäarvoa Venäjällä.

Vuonna 2013 Russia-divisioona myi sähköä 25,6 TWh (2012: 23,3). Vastaavalla ajanjaksolla lämmönmyynti oli yhteensä 24,1 TWh (2012: 26,4).

Russia-divisioonan vertailukelpoinen liikevoitto oli vuoden 2013 aikana 156 miljoonaa euroa (2012: 68). CSA-sopimuksen mukaisesti kapasiteettimaksuja saavien

uusien yksiköiden positiivinen vaikutus neljännellä neljänneksellä oli noin 163 miljoonaa euroa (2012: 87) sisältäen 48 miljoonan euron CSA-varauksen purkamisen. Tämän lisäksi neljännelle neljännekselle kirjattiin Nyaganin voimalaitoksen urakoitsijan E4:n maksamat noin 40 miljoonan euron korvaukset saaduista CSA-sakoista. Tulosta rasittivat 16 miljoonan euron luottotappiokirjaukset liittyen saamiisiin Energostreamiltä sekä suunnittele mattomista huoltoseisokeista aiheutuneet 23 miljoonan euron kustannukset. Tämän lisäksi volyymeihin vaikuttivat negatiivisesti poikkeuksellisen lämmin sää Tšeljabinskin

alueella vuoden 2013 alussa ja lopussa sekä Surgutin lämpöverkon myynti vuonna 2012.

Liikevoitto tammi-joulukuussa vuonna 2013 oli 156 miljoonaa euroa (2012: 79). Vuonna 2012 liikevoitto sisälsi Surgutin lämpöverkon myynnistä kirjatun 11 miljoonan euron myyntivoiton.

Maaliskuun lopulla Fortum sai päätökseen Nyaganin 1-yksikön viimeiset rakennusvaiheet ja on saanut kapasiteettimaksuja 1.4.2013 lähtien. 1.12.2013 lähtien myös Nyaganin 2-yksikkö on ollut kaupallisessa tuotannossa ja saanut

kapasiteettimaksuja. Nyaganin 3-yksikkö valmistuu vuoden 2014 lopussa. Kapasiteettimaksut Nyaganin 3-yksiköstä alkavat 1.1.2015.

Vuonna 2013 Russia-divisioonan sähköntuotantokapasiteetti oli yhteensä 4 250 TWh (2012: 3 404) ja lämmöntuotantokapasiteetti oli 13 466 MW (2012: 13 396).

Keskeiset sähkön, kapasiteetin ja kaasun hinnat

	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh	1 021	956	925	7 %
Keskimääräinen säännelty kaasun hinta Uralin alueella, RUB/1 000 m ³	3 131	2 736	2 548	14 %
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille (CCS), tRUB/MW/kk ¹⁾	163	152	160	7 %
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille (CSA), tRUB/MW/kk ¹⁾	576	539	560	7 %
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	276	227	209	22 %
OAo Fortumin saavuttama sähkön hinta, EUR/MWh	32,1	30,6	29,2	5 %

¹⁾ Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyymeille, pois lukien suunnittele mattomat seisokit, huollot ja oma kulutus.

Electricity Solutions and Distribution

Divisioona vastaa Fortumin sähkön vähittäismyynnistä sekä sähkönsiirrosta ja muodostuu kahdesta liiketoiminta-alueesta: Distribution ja Electricity Sales.

Distribution

Fortum omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkkoja sekä siirtää sähköä kaikkiaan noin 1,6 miljoonalle asiakkaalle Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa.

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Liikevaihto	1 075	1 070	973	0 %
- jakeluverkot	896	877	809	2 %
- alueverkot	129	125	96	3 %
- muu myynti	50	68	68	-26 %
Liikevoitto	348	331	478	5 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	331	320	295	3 %

Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	550	529	482	4 %
Sidottu pääoma 31.12.	3 770	3 889	3 589	-3 %
Sidotun pääoman tuotto, %	9,2	9,1	13,7	1 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	8,8	8,8	8,6	0 %
Bruttoinvestoinnit	260	324	289	-20 %
Henkilöstön lukumäärä	852	870	898	2 %

Vuonna 2013 jakelu- ja alueverkosiirron kokonaismäärät olivat 26,1 TWh (2012: 26,6) ja 16,3 TWh (2012: 17,3).

Distribution-liiketoiminta-alueen vertailukelpoinen liikevoitto oli 331 miljoonaa euroa (2012: 320). Tulosparannusta selittävät pääasiassa lisääntyneet kaapeleiden ja sähköverkkojen siirto projektit.

Liikevoitto vuonna 2013 oli 348 miljoonaa euroa (2012: 331) ja myyntivoittojen vaikutus oli 17 miljoonaa euroa (2012: 5).

Tammikuussa Fortum ilmoitti käynnistäneensä sähkösiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden vaihtoehtojen selvittämisen, ja selvitys saatettiin päätökseen joulukuussa. Selvityksellä ei ole vaikutusta Fortumin sähköjakeluasiakkaisiin, eikä tarkastelu koske lainkaan yhtiön sähkömyyntiliiketoimintaa.

Suomen hallitus antoi maaliskuussa 2013 ehdotuksen muutoksista sähkömarkkinalain uudistamiseksi, ja uusi Sähkömarkkinalaki tuli

voimaan 1.9.2013. Uusi laki sisältää EU:n kolmannen energian sisämarkkinapakettin edellyttämät sähkömarkkinoita koskevat kansallisen lainsäädännön muutokset sekä sähköjakelun toimitusvarmuuden parantamiseen liittyvät lainsäädäntötarpeet. Lain mukaan asemakaava-alueella asiakkaalle ei saa aiheutua yli kuutta tuntia kestävää sähköjakelun keskeytystä eikä muilla alueilla yli 36 tuntia kestävää keskeytystä 15 vuoden siirtymäkauden jälkeen. Lisäksi pitkistä sähkökatkoista asiakkaille maksettavia vakiokorvauksia on korotettu portaittain: 8 päivän sähkökatkon jälkeen 150 % vuotuisesta verkkopalvelumaksusta ja 200 %, mikäli sähkökatkos kestää yli 12 päivää. Vuotuinen vakiokorvausmaksimi on nostettu 700 eurosta enintään 2 000 euroon vuoteen 2015 mennessä.

Sekä Suomessa että Ruotsissa on käynnissä oikeusprosessit liittyen valituksiin koskien vuosien 2012-2015 sähköverkkoliiketoiminnan taloudellista valvontajaksoa. Jaksot käynnistyivät

1.1.2012. Suomessa kantaverkkoyhtiö Fingridin valitusta käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Ruotsissa hallinto-oikeus antoi joulukuussa sähköyhtiötä puoltavan päätöksen. Ruotsin energiamarkkinaviranomainen valittaa kuitenkin päätöksestä ja näin ollen oikeusprosessi jatkuu.

Vuoden 2013 lopussa Fortumin sähköjakelualueiden asiakkaille oli asennettu yhteensä 620 000 tuntimittausjärjestelmällä varustettua etäluettavaa sähkömittaria (434 000 vuoden 2012 lopussa). Asennukset tehtiin kolmen vuoden aikana. Uudet mittarit ovat osa tulevaisuuden älykästä sähköverkkoa, joka mahdollistaa energian tehokkaamman käytön muun muassa ajantasaiseen sähkönkäyttöön perustuvan laskutuksen myötä ja tukee siirtymistä kohti ekologisempaa energiajärjestelmää. Uusi tuntimittausjärjestelmää koskeva laki astui voimaan 1.1.2014.

Sähkösiirto jakeluverkoissa

TWh	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Ruotsi	14,1	14,4	14,2	-2 %
Suomi	9,5	9,8	9,5	-3 %
Norja	2,5	2,4	2,3	4 %
Viro	-	-	0,1	N/A
Yhteensä	26,1	26,6	26,1	-2 %

Sähkösiirtoasiakkaitten lukumäärä maittain

Tuhatta	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Ruotsi	903	898	893	1 %
Suomi	642	633	627	1 %
Norja	103	102	101	1 %
Viro	-	-	24	N/A
Yhteensä	1 648	1 633	1 645	1 %

Electricity sales

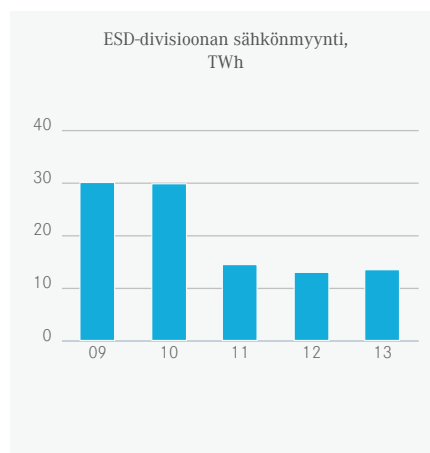
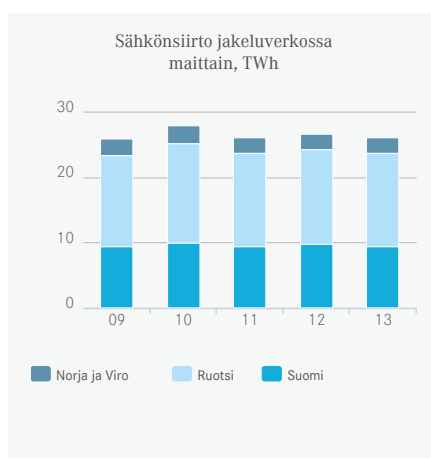
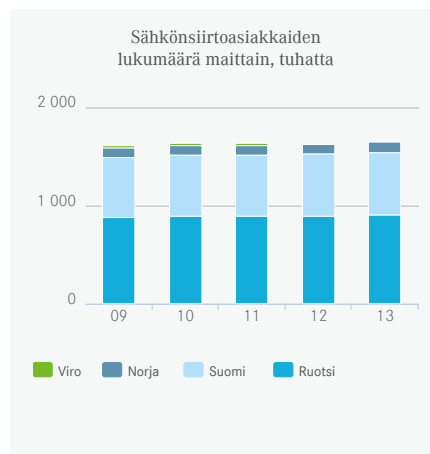
Electricity Sales vastaa sähkön vähittäismyynnistä 1,2 miljoonalle yksityis- ja yritysasiakkaalle ja tarjoaa myös älykkäitä sähkötuotteita ja palveluita. Lisäksi suurille yritysasiakkaille tarjotaan standardoituja tuotteita (Sales Trading). Electricity Sales ostaa sähkönsä pohjoismaisesta sähköpörssistä.

milj. euroa	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Liikevaihto	744	722	900	3 %
- sähkönmyynti	723	697	879	4 %
- muu myynti	21	25	21	-16 %
Liikevoitto	56	39	3	44 %
Vertailukelpoinen liikevoitto	48	39	27	23 %
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	50	40	29	25 %
Sidottu pääoma 31.12.	39	51	11	-24 %
Sidotun pääoman tuotto, %	148,9	152,3	4,2	-2 %
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	137,9	203,1	33,5	-32 %
Bruttoinvestoinnit	1	1	5	0 %
Henkilöstön lukumäärä	496	509	519	-3 %

Vuoden 2013 aikana liiketoiminta-alueen sähkönmyynti asiakkaille oli yhteensä 12,1 TWh (2012: 12,1) ja Sales Trading oli 1,5 TWh (2012: 2,1) (raportoitu Muut-segmentissä vuoteen 2012 asti).

Electricity Salesin vertailukelpoinen liikevoitto oli vuonna 2013 yhteensä 48 miljoonaa euroa (2012: 39). Tulosta paransivat laajentunut asiakaskunta, suotuisat markkinaolosuhteet sekä Sales Trading -toiminta.

Liikevoitto oli 56 miljoonaa euroa (2012: 39), johon vaikutti johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitoikäntö.

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

milj. euroa	2013	2012	2011
Investoinnit käyttöomaisuuteen			
Aineettomat hyödykkeet	49	35	27
Aineelliset hyödykkeet	1 235	1 523	1 381
Yhteensä	1 284	1 558	1 408
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin			
Tytäryritysosakkeet	11	5	47
Osakkuusyrittösakkeet	0	10	25
Myytavissä olevat osakkeet	4	1	2
Yhteensä	15	16	74

Vuonna 2013 investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin olivat 1 299 miljoonaa euroa (2012: 1 574). Investoinnit ilman yritysostoja olivat 1 284 miljoonaa euroa (2012: 1 558).

Katso [liitetieto 19.2 Investoinnit](#).

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja suorittavansa perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

Tyyppi	Sähköntuotanto-kapasiteetti MW	Lämmöntuotanto-kapasiteetti MW	Toimitusaika ¹⁾	
Power				
Vesivoimalaitosten perusparannus	Vesivoima	10	2014	
Heat				
Klaipeda, Liettua	Jäte (CHP)	130	280	Q2 2016
Russia ¹⁾				
Nyagan 3	Kaasu (CCGT)	418		2H 2014
Chelyabinsk	Kaasu (CCGT)	248	175	1H 2015
Chelyabinsk	Kaasu (CCGT)	248	175	1H 2015

¹⁾ Kaupallisen käytön aloitus, jota edeltävät testikäytöt, lupamenettelyt jne.

Power

Fortum osallistuu Teollisuuden Voima Oyj (TVO) -omistusosuutensa kautta Olkiluoto 3:n

1 600 MW:n ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa. AREVA-Siemens -konsortiolta saatujen tietojen perusteella TVO valmistautuu siihen, että Olkiluoto 3 -

ydinvoimalaitosyksikön valmistuminen säännölliseen sähköntuotantoon voi siirtyä vuoteen 2016.

Helmikuussa TVO:n hallitus ehdotti yhtiön osakkaille uuden 300 miljoonan euron suuruista osakaslainasitoutumusta. Ehdottamallaan uudella osakaslainalla yhtiö varautuu ylläpitämään Olkiluoto 3 -projektissa riittävän omavaraisuusasteen sekä selviytymään mahdollisista projektin loppuunsaattamisen lisäviiveistä ja lisäkustannuksista. Kesäkuussa kaikki yhtiön B-osakesarjan omistajat allekirjoittivat lainasitoutumuksen hallituksen ehdotuksen mukaisesti. Fortumin osuus osakaslainasta on noin 25 % (75 miljoonaa euroa). Tämän lisäksi Fortum on jo aikaisemmin sitoutunut OL3-projektin osalta 300 miljoonan euron osakaslainaan, josta yhtiön osuus on myös 25 %.

Kesäkuussa TVO nosti 100 miljoonaa euroa ensimmäisestä 300 miljoonan euron osakaslainasitoutuksesta OL3-projektia varten. Fortumin osuus oli 25 miljoonaa euroa.

Tuulivoimatuotanto aloitettiin Blaikenin tuulivoimapuistossa (75 MW) vuoden 2013 alussa. Ensimmäisten 30 tuulivoimalaitoksen testikäytöt aloitettiin helmikuussa, ja kaupallinen tuotanto käynnistyi toisella neljänneksellä 2013. Blaikenin tuulipuisto on Fortumin (40 %) ja Skellefteå Kraftin (60 %) yhteisomistuksessa.

Heinäkuussa Fortum sai päätökseen Infratek ASA:n 33 %:n omistusosuutensa myynnin Tritonin hallinnoimalle rahastolle ruotsalaisten ja norjalaisten kilpailuviranomaisten hyväksytyä kaupan. Kauppahinta oli noin 38 miljoonaa euroa. Fortum kirjasi kaupasta noin 11 miljoonan euron myyntivoiton Power-divisionan vuoden 2013 kolmannen neljänneksen tulokseen.

Syyskuussa Fortum ja Metsähallitus sopivat myyvänsä Lapissa sijaitsevat Kuolavaara-Keulakkopään (50 MW) ja Joukhaisselän (25 MW) tuulivoimahankkeensa englantilaisen Impax Asset Management – sijoitusyhtiön hallinnoimalle Impax New Energy II Fund (NEF II) -rahastolle. Fortum omistaa hankkeista 51 % ja Metsähallitus 49 %. Kauppa toteutetaan vaiheittain ja se arvioidaan saatettavan päätökseen vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana. Kaupalla on Fortumille vähäinen tulosvaikutus ja se kirjataan Power-divisionan tulokseen useamman kvartaalin aikana. Kauppasummaa ja muita ehtoja ei julkaista.

Heat

Tammikuussa muurattiin peruskivi Tukholman uuteen biopolttoaineita hyödyntävään CHP-laitokseen, jonka arvioidaan valmistuvan vuonna 2016. Projekti on Heat-divisioonan suurin käynnissä oleva investointihanke ja arvoltaan 500 miljoonaa euroa.

Toukokuussa vihittiin käyttöön uusi jätteitä hyödyntävä CHP-laitos Lietuan Klaipedassa. Kaupallinen toiminta aloitettiin ensimmäisen neljänneksen lopulla. Laitoksen tuotantokapasiteetti on 60 MW lämpöä ja 20 MW sähköä. Laitoksen energiatehokkuus on lähes 90 %, ja se polttaa 230 000 tonnia jätettä ja biomassaa vuodessa. Uusi voimalaitos korvaa vanhaa maakaasukäyttöistä kapasiteettia Klaipedassa ja vähentää hiilidioksidipäästöjä noin 100 000 tonnia vuodessa.

Kesäkuussa vihittiin käyttöön Fortumin uusi biovoimalaitos Järvenpäässä. Kaupallinen tuotanto käynnistyi toukokuussa. CHP-laitoksen kapasiteetti on 63 MW lämpöä ja 23 MW sähköä. Kesäkuussa Fortum ilmoitti myös ostavansa kaukolämpötoimintoja Tartossa Virossa kaukolämpöyhtiö Erakütelta. Fortum suunnittelee liittävänsä uuden verkon myöhemmin osaksi nykyistä kaukolämpöverkkoaan, johon tuotetaan lämpö yhtiön omassa biomassalla ja turpeella toimivassa CHP-laitoksessa Tartossa. Uuden kaukolämpöverkon yhdistäminen Fortumin verkkoon lisää biopolttoaineiden käyttöä, vähentää hiilidioksidipäästöjä ja parantaa kaukolämmön tuotannon tehokkuutta. Kaupan jälkeen koko Tarton kaukolämpöverkko on Fortumin omistuksessa.

Syyskuussa Fortum vihki käyttöön ensimmäisen suuren mittakaavan biopolttoainekäyttöisen CHP-laitoksen Jelgavassa Latviassa. Uusi laitos kattaa noin 85 % kaupungin lämmönkysynnästä. Fortumin uusi voimalaitos käyttää polttoaineena puuhaketta ja korvaa maakaasulla tuotettua lämpöä. Jelgavan voimalaitoksen kapasiteetti on 23 MW sähköä ja 45 MW lämpöä. Laitos tuottaa vuodessa noin 110 gigawattituntia (GWh) sähköä ja 230 GWh lämpöä.

Lokakuussa Fortum ilmoitti myyneensä Kuusamon sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksensa suomalaiselle energiayhtiö Adven Oy:lle. Kaupalla on Fortumille vähäinen tulosvaikutus.

Marraskuussa Fortum myi 50 prosentin omistusosuutensa Riihimäen Kaukolämpö Oy:ssä Riihimäen kaupungille. Kaupalla on

Fortumille vähäinen tulosvaikutus. Kokonaiskauppahinta on 11 miljoonaa euroa.

Marraskuussa Fortum vihki käyttöön toisen yksikön Bristan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksella (CHP) Sigtunassa Tukholman lähellä. Brista 2 käyttää vuosittain 240 000 tonnia jätettä lämmön- ja sähköntuotantoon. Laitosyksikön tuotantokapasiteetti on 57 megawattia (MW) lämpöä ja 20 MW sähköä. Vuosittainen lämmöntuotanto on noin 500 gigawattituntia (GWh) ja arvioitu sähkön vuosituotanto on 140 GWh. Fortum omistaa laitoksen (85 %) kunnallisen energiayhtiö Sollentuna Energin (15 %) kanssa. Viimeiset testit tuotantotoiminnan käynnistämiseksi aloitettiin vuoden 2013 lopulla.

Vuonna 2013 Heat-divisioona toi markkinoille uuden kaupallisen konseptin bioöljyn tuottamiseksi. Lämmön ja sähköntuotannon lisäksi niin kutsutuissa CHP+-laitoksissa, joihin on integroitu pyrolyysilaitteisto, voidaan tuottaa myös bioöljyä. Maailman ensimmäinen kaupallisen mittakaavan CHP+-laitos sijaitsee Joensuussa, missä bioöljyä valmistetaan ns. nopeapyrolyysitekniikalla. Uuden bioöljylaitoksen 50 000 tonnin vuosituotanto vastaa yli 10 000 pientalon lämmitystarvetta. Fortum Otso® -bioöljyä voidaan käyttää lämpölaitoksilla tai teollisuushöyryn tuotannossa korvaamaan raskasta ja kevyttä polttoöljyä. Tulevaisuudessa bioöljy voi toimia raaka-aineena erilaisille biokemikaaleille tai liikenteen polttoaineille.

Joulukuussa Fortum ilmoitti myyvänsä sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksensa ja maakaasu- ja kaukolämpöverkkonsa Nokialla Leppäkosken Sähkö -konsernille. Fortum ilmoitti myös myyneensä Eurassa sijaitsevan Kauttuan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksensa suomalaiselle energiayhtiö Adven Oy:lle. Kaupoilla on Fortumille vähäinen tulosvaikutus ja osapuolet ovat sopineet, etteivät julkista kauppahintoja. Lisäksi Fortumin Uimaharjun sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos siirtyi Stora Ensolle 31.12.2013. Järjestely perustuu vuonna 1990 tehtyyn sopimukseen, jossa on sovittu voimalaitoksen omistuksen siirtymisestä sopimuskauden päättyttyä. Stora Enson maksama sopimuksen mukainen siirtohinta oli noin 15 miljoonaa euroa, ja tulosvaikutus Fortumille oli marginaalinen.

Russia

Maaliskuun lopulla Fortum sai päätökseen Nyaganin 1-yksikön viimeiset

rakennusvaiheet ja alkoi näin ollen saada kapasiteettimaksuja 1.7.2013 lähtien. Yksikön sertifioitu kapasiteetti on yli 420 MW.

1.12.2013 lähtien Nyaganin 2-yksikkö aloitti kaupallisen tuotannon ja alkoi näin ollen saada kapasiteettimaksuja. Toisen yksikön sertifioitu kapasiteetti on 424 MW.

Distribution

Kesäkuussa Fortum myi 47,9 prosentin osuutensa ruotsalaisesta Härjeåns Kraft AB:sta suomalaiselle energiayhtiö Oy Herrfors Ab:lle, joka on Katternö-konsernin tytäryhtiö. Kauppahinta oli 445 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 51 miljoonaa euroa). Kauppa saatiin päätökseen heinäkuussa, 17 miljoonan euron myyntivoitto kirjattiin Distribution-liiketoiminta-alueen vuoden 2013 kolmannen neljänneksen tulokseen.

Joulukuussa Fortum kertoi saattaneensa päätökseen tammikuussa 2013

käynnistämänsä sähkönsiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden vaihtoehtojen arvioinnin. Perusteellisen analyysin jälkeen yhtiö arvioi parhaaksi vaihtoehdoksi sähkönsiirtoliiketoimintojen myynnin niin siirtoliiketoiminnan, sen asiakkaiden, Fortumin osakkeenomistajien kuin yhtiön muun liiketoiminnan kannalta. Fortum arvioi mahdollisia lisämyyntimahdollisuuksia maittain.

Joulukuussa Fortum julkisti myös myyvänsä Suomen sähkönsiirtoliiketoimintansa Suomi Power Networks Oy:lle. Yritysjärjestelyn velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Yhtiö arvioi saattavansa yritysjärjestelyn päätökseen vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana tarvittavien viranomais hyväksyntöjen ja tavanomaisten yrityskaupan ehtojen toteuduttua. Fortum ennakoii kirjaavansa yritysjärjestelystä 1,8-1,9 miljardin euron myyntivoiton eli noin 2,00 euroa osaketta kohden.

Muut

Kesäkuussa Fortum osti aurinkokennoteknologiaan perustuvan voimalaitoksen Luoteis-Intiasta Rajasthanin osavaltiosta. Yhtiön lyhyen aikavälin tavoitteena on hankkia pienimuotoisen sähköntuotannon avulla kokemusta erilaisista aurinkoteknologioista ja Intian sähkömarkkinoista. Voimalaitoksen tekninen nimelliskapasiteetti on 5,4 MW ja vuosituotanto noin 9 GWh. Laitos saa tuottamalleen sähkölle markkinahintaa korkeampaa takuuhintaa 25 vuoden ajan. Takuuhinnat ja ajanjakso on määriteltävä investointien riittävän tuoton varmistamiseksi. Lyhyellä aikavälillä Fortumin suunnitelma on kehittää osaamistaan Intiassa ja investoida yhteensä joitakin kymmeniä miljoonia euroja sisältäen aurinkoenergiaan perustuvaan sähköntuotantoon kesäkuussa tehdyn hankinnan.

Henkilöstö

	2013	2012	2011
Henkilöstön lukumäärä, 31.12.	9 886	10 371	10 780
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	10 246	10 600	11 010
Henkilöstökulujen kokonaissumma, milj. euroa	529	543	529

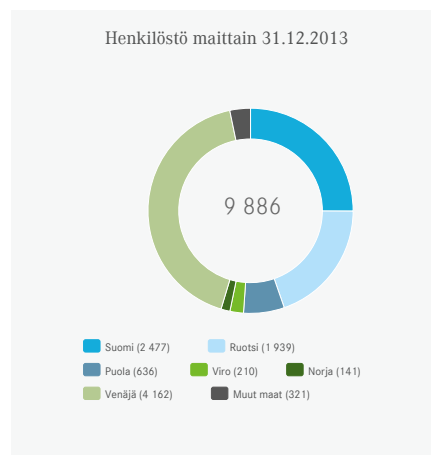
Fortumin toiminta on keskittynyt pääasiassa Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Vuoden lopussa henkilöstön kokonaismäärä oli 9 886 (vuoden 2012 lopussa 10 371).

Vuoden 2013 joulukuun lopussa Power-divisioonassa oli 1 709 työntekijää (2012: 1 846), Heat-divisioonassa 2 102 (2012: 2 212), Russia-divisioonassa 4 162 (2012: 4 253), Distributionissa 852 (2012: 870) ja Electricity Salesissa 496 (2012: 509). Muun henkilöstön määrä oli joulukuun lopussa 565 (2012: 681).

Fortumin tehostamisohjelmasta mahdollisesti aiheutuvat henkilöstövähennykset on pyritty toteuttamaan luonnollisen poistuman, vapautuvien tehtävien uudelleenjärjestelyjen ja eläkkeelle siirtymisten kautta. Vuoden 2013 aikana tehostamisohjelma eteni suunnitellusti ja Fortumin tehostamisohjelman aikana avoimet työpaikat on pyritty ensisijaisesti täyttämään sisäisesti. Henkilöstön sisäistä liikkuvuutta on kehitetty

vuoden aikana. Työntekijöiden sisäinen liikkuvuus eri maiden ja divisioonien välillä vahvistaa osaamista ja parantaa hyvien käytäntöjen jalkautumista laajasti organisaatiossa.

Katso [liitetieto 12 Henkilöstökulut](#).

Muutoksia Fortumin johdossa

Maaliskuussa Fortumin toimitusjohtaja Tapio Kuulalta diagnosoitiin hoitoa vaativa sairaus ja hän jäi välittömästi sairauslomalle. Hänen sijaisenaan toimi Fortumin talousjohtaja Markus Rauramo.

Toimitusjohtaja Kuula palasi töihin marraskuun jälkimmäisellä puoliskolla. Oikeustieteen kandidaatti, LL.M. (Columbia University, New York) Kaarina Ståhlberg (46) nimitettiin 1.9.2013 alkaen Fortumin lakiasiaintoimitusjohtajaksi (General

Counsel) ja yhtiön johtoryhmän jäseneksi. Hän raportoi toimitusjohtajalle.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Helmikuussa Fortum ilmoitti siirtyvänsä uuteen liiketoimintarakenteeseen 1.3.2014 alkaen. Muutoksen tavoitteena on vahvistaa strategian toteuttamisedellytyksiä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Fortum raportoi tuloksensa uuden liiketoimintarakenteen mukaisesti vuoden 2014 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen.

Uusi liiketoimintarakenteen koostuu neljästä raportointisegmentistä ja esikuntatoiminnoista. Raportointisegmentit ovat: Heat, Electricity Sales and Solutions;

Power and Technology; Russia ja Distribution. Esikuntatoiminnot ovat: Talous, Strategia ja yritysjärjestelyt, Lakiasiat, Henkilöstö ja IT, Viestintä sekä Yhteiskuntasuhteet.

Matti Ruotsala nimitetään Chief Operating Officeriksi (COO) ja toimitusjohtajan varamieheksi. Fortumin talousjohtajaksi (CFO) nimitetään Timo Karttinen, joka myös johtaa Distribution-divisioonaa. Markus Rauramo jatkaa uudessa roolissa Heat, Electricity Sales and Solutions -divisioonan johtajana, Per Langer Hydro Power and

Technology -divisioonan johtajana ja Alexander Chuvaev Russia-divisioonan johtajana.

Uusina jäseninä johtoryhmään nimitetään ydin- ja lauhdevoimaliiketoiminnasta vastaava johtaja Tiina Tuomela; strategiasta ja yritysjärjestelyistä vastaava johtaja Kari Kautinen, sekä yhteiskuntasuhteista vastaava johtaja Esa Hyvärinen.

Näkymät

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos on altis useille strategisille, poliittisille, taloudellisille ja operatiivisille riskeille. Fortumin tuloksen kannalta tärkein tekijä on sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat kysynnän ja tarjonnan tasapaino, polttoaineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hinnat sekä vesitilanne. Fortumin investointiohjelman valmistuminen Venäjällä on myös yksi yhtiön tuloskasvun avaintekijöistä johtuen kasvavasta tuotantokapasiteetista.

Maailmantalouden epävarmuuden jatkuminen ja epävakaa taloustilanne Euroopassa pitävät talouden kasvunäkymiä arvaamattomina. Yleinen talouden epävarmuus vaikuttaa raaka-aineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hintoihin, ja tämä saattaa ylläpitää sähkön tukkuhinnan laskupainetta Pohjoismaissa lyhyellä aikavälillä. Venäjän liiketoiminnan osalta avaintekijöitä ovat kaukolämpömarkkinoiden sääntelyyn liittyvä kehitys sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Investointiohjelmaan liittyvät operatiiviset riskit ovat edelleen olemassa. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyy-

vaikuttavat myös kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi talouden turbulenssin seurauksena suuremmilla valuuttakurssivaihteluilla voi erityisesti Ruotsin kruunun ja Venäjän ruplan osalta olla sekä muunto- että transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen. Pohjoismaissa energiatoimialan lainsäädännöllinen ja verotuksellinen ympäristö on lisännyt sähköyhtiöiden riskejä.

Lisätietoja [Fortumin riskeistä](#) ja riskienhallinnasta on esitetty hallituksen toimintakertomuksessa sekä [liitetiedossa 3 Rahotusriskien hallinta](#).

Pohjoismaiset markkinat

Makrotalouden epävarmuudesta huolimatta sähkön osuus kokonaisenergiankulutuksesta jatkaa kasvuaan. Fortumin tämänhetkisen arvion mukaan vuosittainen sähkönkulutus kasvaa Pohjoismaissa keskimäärin 0,5 %, mutta lähivuosien kasvuvauhti riippuu paljolti Euroopan ja etenkin Pohjoismaiden makrotalouden kehityksestä. Uusi 650 megawatin Estlink-2 -tasasähköyhteys Suomen ja Viron välillä lisää Pohjoismaiden ja Baltian markkinoiden välistä kytkentää.

Vuoden 2013 neljännen neljänneksen aikana öljyn hinta vahvistui kun taas hiilen ja CO₂-päästöoikeuksien (EUA) hinnat päättyivät avautusasteille. Sähkön termiinihinnat seuraavalle 12 kuukaudelle heikentyi selvästi Pohjoismaissa mutta Saksassa hintataso pysyi suhteellisen ennallaan.

Tammikuun 2014 lopulla hiilen termiinihintana (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2014 oli noin 81 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja hiiliidioksidipäästöoikeuksien markkinahinta (EUA) vuodelle 2014 noin 6 euroa hiiliidioksiditonnia kohti.

Tammikuun 2014 lopulla sähkön termiinihintana Nord Poolissa loppuvuodelle 2014 oli noin 32 euroa/MWh. Sähkön termiinihintana vuodelle 2015 oli noin 33 euroa/MWh ja vuodelle 2016 noin 33 euroa/MWh. Saksassa sähkön termiinihintana loppuvuodelle 2014 oli noin 36 euroa/MWh ja vuodelle 2015 noin 37 euroa/MWh.

Tammikuun 2014 lopulla Pohjoismaiden vesivarannot olivat noin 1 TWh yli keskimääräisen tason ja noin 1 TWh yli vuoden 2013 vastaavan ajankohdan tason.

Power

Fortumin Power-divisioonan pohjoismaiseen sähköhintaan vaikuttavat muun muassa suojausasteet, suojaushinta, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Mikäli sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, Power-divisioonan pohjoismaisen sähkön saavuttaman tukkumyyntihinnan 1 euron muutos megawattituntia kohti johtaa noin 45 miljoonan euron muutokseen Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Lisäksi Power-divisioonan vertailukelpoiseen liikevoittoon vaikuttaa mahdollinen lämpövoimatutannon määrä ja siitä saatava tuotto.

Ruotsin ydinvoimalaitoksissa meneillään olevat monivuotiset investointiohjelmien odotetaan parantavan turvallisuutta ja käytettävyttä sekä lisäävän nykyisten laitosten kapasiteettia. Investointiohjelmien toteuttaminen saattaa kuitenkin vaikuttaa käytettävyteen. Investointiohjelmat vaikuttavat Fortumin ydinvoimaosakkuusyhtiöiltään ostaman sähkön hankintakustannuksiin lisäämällä poistoja ja rahoituskuluja osakkuusyhtiöissä.

Venäjä

Vuoden 2007 jälkeen investointivelvoitesopimusten (CSA – ”uusi kapasiteetti”) perusteella rakennetulle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan. Takuuhinnat on määritelty riittävän investointituoton varmistamiseksi.

Kapasiteettimaksut hallituksen investointivelvoitesopimuksiin kuulumattomalle kapasiteetille määräytyvät huutokaupalla (CCS – ”vanha kapasiteetti”). Vuotta 2014 koskeva kapasiteettihuutokauppa pidettiin syyskuussa 2013. Suurin osa Fortumin voimalaitoksista tuli valituksi huutokaupassa, ja hinnat olivat korkeammalla tasolla kuin vuodelle 2013. Huutokaupan ulkopuolelle jäi Fortumille 132 MW kapasiteettia, mikä vastaa noin 4,6 prosenttia kaikesta huutokaupaan osallistuneesta Fortumin käyttöön otetusta kapasiteetista. Koko Fortumin kapasiteetti sai osallistua huutokaupaan vuodelle 2014.

Fortumin Russia-divisioonan uusi kapasiteetti (CSA) on tärkeä tulospäätös vaikuttava tekijä Venäjällä. Uusien laitossyöksiköiden myötä tuotanto ja myyntitulot kasvavat, ja

uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan myös huomattavasti korkeampia kapasiteettimaksuja kuin vanhalle kapasiteetille. Kapasiteettimaksut vaihtelevat kuitenkin voimalaitosten iän, sijainnin, tyypin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyys vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Uuden kapasiteetin tuotto on taattu kapasiteettimarkkinoita koskevien sääntöjen mukaisesti. Viranomainen tarkastelee kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta. Tarkastelussa huomioidaan sähkönmyyntituotot, ja on mahdollista, että sen seurauksena myös uuden kapasiteetin kapasiteettimaksuja muutetaan. Kapasiteettimaksut voivat myös vaihdella hieman vuosittain, sillä tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligatioihin, joiden maturiteetti on 8–10 vuotta.

Fortum arvioi, että Nyaganin 3-yksikkö valmistuu vuoden 2014 lopussa. Kapasiteettimaksut Nyaganin 3-yksiköstä alkavat 1.1.2015. Tämä on vuotta aiemmin kuin mitä alun perin vuonna 2008 suunniteltiin. CSA-sopimuksen mukaisesti viivästymissakkoja ei voida periä Nyagan 3-yksikön osalta ennen tammikuun alkua 2016.

Venäjän investointiohjelman kaksi viimeistä yksikköä rakennetaan Tšeljabinskiin Uralille. Alun perin yksiköt oli tarkoitus rakentaa Tjumenin alueelle Länsi-Siperiaan. Nykyisen Chelyabinsk GRES -laitoksen alueelle rakennettavan kahden uuden yksikön valmistumista, minkä oli suunniteltu tapahtuvan vuoden 2014 loppuun mennessä, on viivästetty hieman lähinnä laajan perustustyön takia. Yksiköt on suunniteltu otettavan käyttöön vuoden 2015 ensimmäisellä vuosipuoliskolla eikä tämä viivästyminen johda sakkoihin. Lisäksi Fortum suunnittelee uudistavansa voimalaitoksen nykyistä laitteistoa ja korottavansa sen tehoa.

Investointiohjelman loppuosan arvo tammikuussa 2014 on joulukuun 2013 lopun valuuttakurssilla laskettuna noin 0,5 miljardia euroa.

Meneillään olevan investointiohjelman valmistuttua vuoden 2015 puoleenväliin mennessä Fortumin tavoitteena on saavuttaa noin 500 miljoonan euron vuosittainen liikevoittotaso (EBIT) vuoden 2015 aikana Russia- divisioonassa ja tuottaa positiivista taloudellista lisäarvoa Venäjällä. Venäjän hallituksen aiempina tavoitteena oli nostaa kaasun hintaa 15 % vuodessa, jotta Venäjän kaasun hinta suhteessa Euroopan hintaan

saavuttaisi pariteetin vuoteen 2018 mennessä. Nyt Venäjän talouskehitysministeriö ennustaa paljon matalampia vuotuisia korotuksia. Russia-divisioonan tulokseen vaikuttavat mahdolliset muutokset kaasun hinnassa, valuuttakurssissa sekä lainsäädännössä. Suunniteltu kaasunhintakorotus ja heikentynyt Venäjän rupla tekevät tavoiteltavan noin 500 miljoonan euron vuosittaisen liikevoittotason (EBIT) saavuttamisen Russia-divisioonalle haastavammaksi, mutta Fortum pyrkii lieventämään näitä negatiivisia vaikutuksia kaikin mahdollisin keinoin.

Vuonna 2013 energiaministeriö avasi julkisen keskustelun ehdottamalla uuden markkinamallin luomista lämpöliiketoimintaan. Mallin tarkoituksena on varmistaa siirtymä taloudellisesti kestäväille lämpötariffitasolle vuoteen 2020 mennessä ja houkuttaa investointeja lämpömarkkinoille. Uusi lainsäädäntö on vasta valmisteluvaiheessa ja sitä kehitetään eteenpäin vuoden 2014 aikana.

Vuodesta 2013 lähtien kaasun tukkuhintaa (ei koske kotitalouksia ja teollisia asiakkaita) on arvioitu vuosineljänneksittäin. Helmikuussa 2013 Venäjän tariffilautakunta (FST) hyväksyi päätöksen, jonka mukaisesti vuoden 2013 toisesta neljänneksestä lähtien kaasun tukkumyyntihintoja lasketaan 3 %:lla teollisille kuluttajille ensimmäiseen neljännekseen verrattuna. 1.7.2013 alkaen Venäjän hallitus päätti korottaa kaasun hintaa 15 %:lla verrattuna kesäkuun 2013 tasoon. Lokakuussa hintoja korotettiin edelleen 1,9 %, jotta saavutettaisiin tavoiteltu 15 % vuotuinen korotus vuoteen 2012 verrattuna. Venäjän talouskehitysministeriön mukaan kaasuhintojen indeksointia ei suoriteta heinäkuussa 2014. Tästä huolimatta vuotuisen kaasuhinnan nousun arvioidaan olevan 7,6 % vuonna 2014.

Distribution

Fortum on kertonut saattaneensa päätökseen tammikuussa 2013 käynnistämänsä sähkönsiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden vaihtoehtojen arvioinnin. Tämän tuloksena Fortum arvioi mahdollisia lisämyyntimahdollisuuksia maittain.

Fortumin Suomen sähkönsiirtoliiketoiminta myydään Suomi Power Networks Oy:lle. Yhtiö arvioi saattavansa yritysjärjestelyn päätökseen vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana tarvittavien viranomaishyväksyntöjen ja tavanomaisten

yrityskaupan ehtojen toteuduttua. Yritysjärjestelyn velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Fortum ennakoi kirjaavansa yritysjärjestelystä 1,8-1,9 miljardin euron myyntivoiton eli noin 2,00 euroa osaketta kohden. Kaupan mukana siirtyy vanhoina työntekijöinä 340 henkilöä.

Ruotsissa määritellään sähkonverkon tuottoa säätelevää valvontamallia seuraavalle valvontajaksolle, joka kattaa vuodet 2016-2019. Energiamarkkinaviranomaisen ensimmäistä ehdotusta odotetaan vuoden 2014 ensimmäiselle neljännekselle.

Käyttöomaisuusinvestoinnit

Fortum arvioi investointiensä olevan noin 0,9-1,1 miljardia euroa vuonna 2014. Luvut eivät sisällä Värmen liiketoimintaa vuonna 2014 eikä mahdollisia yritysostoja. Suomen Distribution on mukana luvuissa vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen loppuun asti. Vuosittaisten kunnossapito-investointien arvioidaan olevan vuonna 2014 noin 400-500 miljoonaa euroa eli alle poistojen tason. Suomen Distributionin osuus käyttöomaisuusinvestoinneista on ollut vuositasolla noin 150 miljoonaa euroa.

Fortum vähentää vähitellen rahoitustaan Värnessä vuosien 2014-2015 aikana. Vuoden 2013 lopulla Värmen velkaosuus oli yhteensä noin 1 miljardi euroa.

Verotus

Fortumin vuoden 2014 veroasteeksi arvioidaan 19-21 %, kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta, verovapaita myyntivoittoja ja kertaluonteisia erä ei oteta huomioon. Suomen yritysverokantaa laskettiin 24,5 %:sta 20 %:iin 1.1.2014 alkaen. Ruotsissa yritysverokantaa laskettiin 26,3 %:sta 22 %:iin 1.1.2013 alkaen.

Suomen hallitus hyväksyi joulukuussa 2013 suunnitellun voimalaitosveron (aikaisemmin windfall-vero). Vero vahvistetaan myöhemmin ja otetaan käyttöön vuodesta 2014 alkaen mikäli EU komissio hyväksyy sen. Fortum on jättänyt Euroopan komissiolle kantelun ja pyytänyt selvittämään, kohteleeke vero samanlaisessa tilanteessa olevia yhtiötä tasapuolisesti, ja onko kyseessä kielletty valtioneuvoston ulkopuolelle jääville laitoksille. Mikäli vero astuu voimaan, sen vaikutuksen arvioidaan olevan Fortumille noin 25 miljoonaa euroa vuodessa.

Suojaukset

Joulukuun 2013 lopussa noin 60 % Power-divisioonan arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu noin 43 euroon/MWh kalenterivuodelle 2014. Vastaava luku kalenterivuodeksi 2015 oli noin 20 % noin 41 euroon/MWh.

Fortumin Power-divisioonan pohjoismainen suojaushinta ei sisällä lämpövoimatutannon marginaalin suojausta. Suojausasteeseen eivät myöskään sisälly Fortumin hiililauhdevoiman fyysiset volyymit tai suojaukset eikä divisioonan sähköntuonti Venäjältä.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohtannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaisopimuksilla, joista suurin osa on Nord Poolin termiinejä.

Tutkimus ja kehitys

Kestävä kehitys on keskeinen osa Fortumin strategiaa, ja Fortumin tutkimus- ja kehitystoiminta (T&K) edistää ympäristömyönteisten energiaratkaisujen toteuttamista. Investoinnit uusiutuvan energiantuotannon kehittämiseen, kuten aalto- ja aurinkoenergiaan, ovat olennainen osa Fortumin strategian toteuttamista.

Raportointijakson aikana Fortum ilmoitti osallistuvansa Tulevaisuuden kestävä bioenergiaratkaisut -tutkimusohjelmaan (Sustainable Bioenergy Solutions for Tomorrow (BEST)), joka on kahden strategisen huipputoiminnan keskittymän (Strategic Centres for Science, Technology and Innovation, SHOK), CLEEN Oy:n ja FIBIC Oy:n perustama. Ohjelma on ensimmäinen kahden SHOKin yhteishanke, ja sen tavoitteena on tehdä täysin uudenlaista yhteistyötä metsä- ja energiasektoreilla.

Fortum on myös allekirjoittanut ranskalaisen meriteollisuusalan suuryrityksen DCNS:n ja AW-Energyn kanssa aaltovoiman tutkimusta ja kehitystä koskevan yhteistyösopimuksen. Osana sopimusta yhtiöt ryhtyvät yhdessä kehittämään 1,5 MW:n aaltovoiman koehanketta Ranskan Bretagnessa. Fortum vastaa hankekehityksestä ja omistaa aaltovoiman koepuiston. Sopimus on jatkoa Fortumin ja DCNS:n vuonna 2011 aloittamalle aaltovoiman tutkimus- ja kehitysyhteistyölle.

Tämän lisäksi Global District Energy Climate Award -organisaatio myönsi Fortumille innovaatiopalkinnon. Palkinto myönnettiin investointiprojektista, jossa nopeapolylyysiteknologiaan perustuva bioöljylaitos yhdistetään olemassa olevaan sähkön- ja lämmöntuotantoon ja kaukolämpöverkkoon. Vuoden lopulla käyttöön otettu bioöljylaitos Joensuussa on

teollisessa mittakaavassa ensimmäinen laatuaan koko maailmassa. Bioöljlyn käytöllä on merkittäviä positiivisia ympäristövaikutuksia. Bioöljyllä tuotetulla energialla voidaan vähentää hiilidioksidipäästöjä jopa 90 % fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna.

Fortum osti aurinkokennoteknologiaan perustuvan voimalaitoksen Luoteis-Intiasta Rajasthanin osavaltiosta. Yhtiön lyhyen aikavälin tavoitteena on hankkia pienimuotoisen sähköntuotannon avulla kokemusta erilaisista aurinkoteknologioista.

Fortum raportoi tutkimus- ja kehityksenot vuositasolla. Vuonna 2013 Fortumin T&K-menot olivat 49 miljoonaa euroa (2012: 41) eli 0,8 % liikevaihdosta (2012: 0,7 %).

	2013	2012	2011
T&K-kulut, milj. euroa	49	41	38
T&K-kulut, % liikevaihdosta	0,8	0,7	0,6

Kestävä kehitys

Fortum pyrkii ottamaan huomioon liiketoiminnassaan tasapainoisesti taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Fortumin kestävä kehityksen tavoitteet muodostuvat konsernitason avainmittareista sekä divisioonatason mittareista.

Konsernin kestävä kehityksen tavoitteet painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia ja mittaavat ympäristö- ja turvallisuustavoitteiden lisäksi yhtiön mainetta, asiakastytyväisyyttä sekä sähkön ja lämmön toimitusvarmuutta.

Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-

neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla. Vuoden 2013 alusta alkaen kestävä kehityksen avainmittareiden tulokset raportoidaan säännöllisesti myös Fortumin hallitukselle. Kesäkuussa 2013 hallitus päätti alkaa käsitellä kestävään kehitykseen liittyviä asioita entistä systemaattisemmin ja lisäsi työjärjestykseensä kestävä kehityksen politiikan hyväksymisen, tavoitteiden asettamisen sekä niiden toteutumisen seurannan ja Fortumin kestävä kehityksen raportin katselmoinnin.

Yhtiö on listattuna STOXX Global ESG Leaders, NASDAQ OMX ja OMX GES Sustainability Finland -indekseissä. Lokakuussa 2013 Fortum palkittiin

Pohjoismaiden parhaana yrityksenä ilmastoasioiden hallintaan ja raportointiin keskittyvässä Nordic Climate Disclosure Leadership -indeksissä. Yhtiö sai arvioinnissa kaikkien aikojen parhaan tuloksensa - täydet 100 pistettä. Joulukuussa Fortum listattiin ECPI® Indices -indeksiin.

Yhtiön mainetta ja asiakastytyväisyyttä koskevia tavoitteita seurataan vuositasona. Vuonna 2013 yhtiön maine keskeisten avainsidosryhmien osalta oli hyvä ja tuloksena One Fortum -tutkimuksella mitattuna 69,8 (tavoite vuodelle 2013 oli 69,6). Asiakastytyväisyys parani kaikissa divisioissa.

Kestävä kehityksen mittarit konsernitasona

	Tavoite	2013	Viiden vuoden keskiarvo
Sähköntuotannon CO ₂ -ominaispäästöt EU:n alueella (g/kWh), 5 vuoden keskiarvo	< 80	70	66
Kokonaisenergiantuotannon CO ₂ -ominaispäästöt (g/kWh), 5 vuoden keskiarvo	< 200	196	186
Polttoaineiden käytön kokonaishyötysuhde (%), 5 vuoden keskiarvo	> 70	61	66
Ympäristöpoikkeamat	< 40	51	
CHP-laitosten energiakäytettävyys EU:ssa, %	> 92	94	
SAIDI*, minuuttia vuonna 2013	< 110	220	
Tapaturmataajuus (LWIF) omalle henkilöstölle	< 1,0	1,1	

* System Average Interruption Duration Index, keskimääräinen keskeytyksen kesto asiakasta kohti

Taloudellinen vastuu

Taloudellisen vastuun keskeisiä tekijöitä ovat kilpailukyky, taloudellinen menestys ja markkinaehtoinen tuotanto. Tavoitteena on luoda pitkällä aikavälillä taloudellista arvoa, kannattavaa kasvua ja lisäarvoa osakkeenomistajille, asiakkaille, työntekijöille, tavarantoimittajille ja muille avainsidosryhmille yhtiön toiminta-alueilla. Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla. Fortum mittaa taloudellista menestystään tunnusluvuilla, joita ovat sijoitetun pääoman tuotto (tavoite: 12 %), oman pääoman tuotto (tavoite: 14 %) ja pääomarakenne (tavoite: vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 3). Lisäksi Fortum käyttää GRI:n (Global Reporting Initiative)

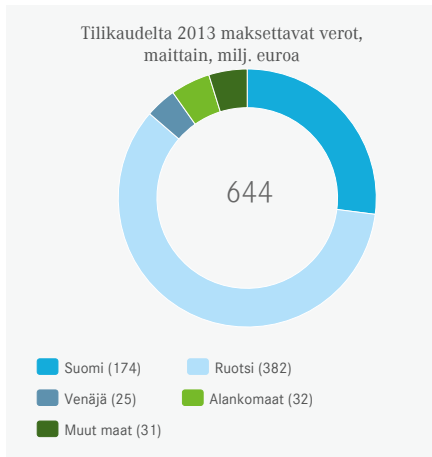
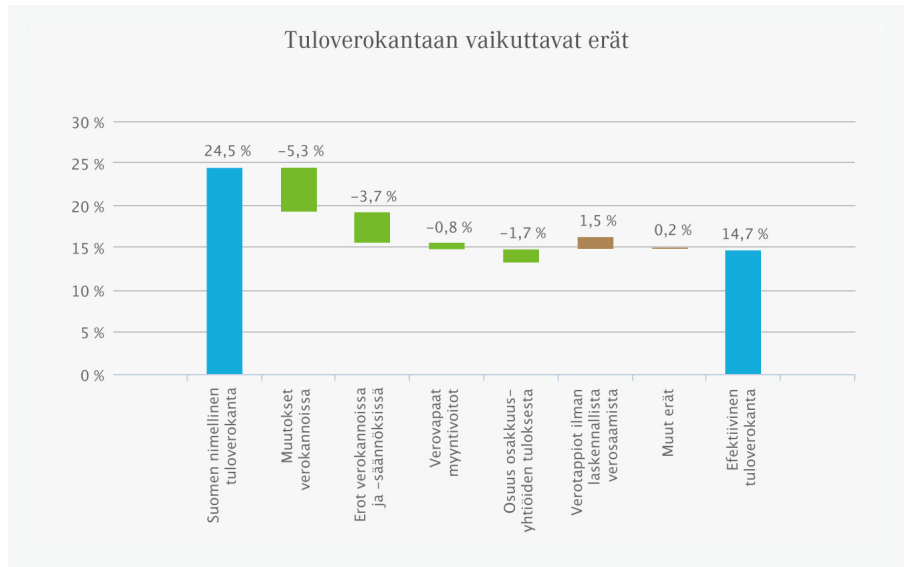
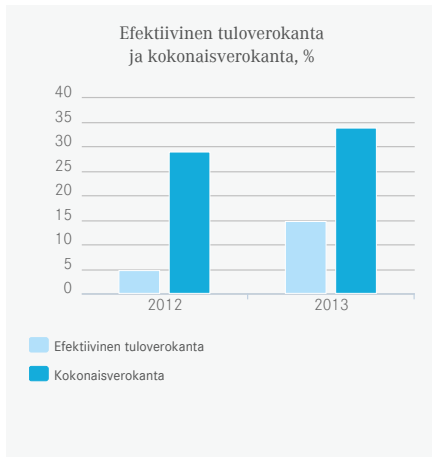
G3.1-indikaattoreita soveltuvien osin taloudellisesta vastuusta raportointiin.

Fortum veronmaksajana

Fortum tukee sosiaalista kehitystä ja hyvinvointia mm. maksamalla veroja. Fortumin yhteiskunnalle tuomat verohyödyt sisältävät yhtiön tuloverojen 220 miljoonaa euroa (2012: 74) lisäksi monia muita veroja. Vuonna 2013 Fortumin tilikaudelta maksettavat verot olivat 644 miljoonaa euroa (2012: 565). Tilikaudelta maksettavat verot sisältävät yhtiön tuloveron lisäksi tuotantoverot, työllistämiseen liittyvät verot, omaisuuteen liittyvät verot ja yrityksen kuluksi kirjattavat välilliset verot. Tuotantoverot sisältävät myös osakkuusyhtiöiltä ostettuun sähkөөn sisältyvät tuotantoverot ja omaisuuteen liittyvät verot.

Fortumin efektiivinen tuloverokanta oli 14,7 % (2012: 4,7 %) ja kokonaisverokanta 33,8 % (2012: 29,0 %). Katso myös [liitetieto 14 Tuloverot](#).

Lisäksi Fortum kerää ja hallinnoi erilaisia veroja viranomaisten puolesta. Tällaisia veroja ovat mm. arvonlisävero, sähkön hinnassa asiakkailta perittävät valmisteverot, palkkoista perittävät ennakonpidätykset ja lähdeverot. Fortumin tilikaudelta tilittävät verot olivat 834 miljoonaa euroa (2012: 749). Vuonna 2012 Fortum raportoi hankintoihin sisältyvät ja myynneistä tilittävät arvonlisäverot bruttomääräisenä. Tilikaudelta tilittävät verot bruttomääräisenä vuonna 2012 olivat 3,918 miljoonaa euroa.

osaaminen CO₂-päästöttömässä vesi- ja ydinvoimatuotannossa sekä energiatehokkaassa CHP-tuotannossa. Fortumin konsernitason ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja ympäristöpoikkeamien hallintaan. Syyskuun 2013 lopussa 96 % Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta sekä jakelusta kaikissa toimintamaissa oli ISO 14001 -ympäristösertifioitu.

ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo EU:n alueella oli 66 g/kWh (2012: 60) ja kokonaisenergiatuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt olivat 186 g/kWh (2012: 179). Molemmat olivat tavoitetasoa parempia tuloksia.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt vuonna 2013 olivat 21,3 miljoonaa tonnia (Mt) (2012: 20,7), josta 6,0 Mt (2012: 4,8) kuului EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) piiriin. Vuodesta 2013 lähtien sähköntuotanto ei enää saa ilmaisia päästöoikeuksia EU:n päästökauppajärjestelmässä. Myös lämmöntuotannon ilmaisien päästöoikeuksien määrä vähenee asteittain vuosina 2013-2020. Laitoskohtaisia ilmaisten päästöoikeuksien määriä vuodelle 2013 ei ole vielä vahvistettu. Alustavan arvion mukaan Fortum saisi ilmaisia päästöoikeuksia noin 3,0 Mt, mikä on selvästi vähemmän kuin 5,4 Mt vuonna 2012.

Ympäristövastuu

Ilmastonmuutoksen hillitseminen, luonnonvarojen tehokas käyttö sekä energiantuotannon, jakelun ja toimitusketjun ympäristövaikutusten hallinta ovat keskeinen osa Fortumin ympäristövastuuta. Ympäristövastuussa korostuu yhtiön

Fortumin ilmastotavoitteet seuraavalle viidelle vuodelle ovat: sähköntuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt EU:n alueella alle 80 grammaa kilowattitunnilta (g/kWh) ja kokonaisenergian-tuotannon (sähkö ja lämpö) hiilidioksidin ominaispäästöt alle 200 g/kWh kattaa kaikki toimintamaat. Molemmat tavoitteet on laskettu viiden vuoden keskiarvona. Joulukuun 2013 lopussa sähköntuotannon hiilidioksidin

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt (miljoonaa tonnia, Mt)	2013	2012	2011	Muutos 13/12
Kokonaispäästöt	21,3	20,7	23,5	3 %
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	6,0	4,8	8,0	25 %
Myönnetty päästöoikeudet	3,0 ¹⁾	5,4	6,8	-44 %
Päästöt Venäjällä	15,3	15,6	14,7	-2 %

¹⁾ Odottaa Euroopan komission hyväksyntää

Fortumin tavoitteena on nostaa polttoaineiden käytön tehokkuus 70 %:iin viiden vuoden keskiarvona laskettuna. Vuonna 2013 polttoaineiden käytön tehokkuus oli 61 % (2012: 64 %) ja viiden vuoden keskiarvo vuoden lopussa oli 66 % (2012: 67 %), mikä on alle tavoitteen.

Fortumin tavoite ympäristöpoikkeamien hallinnassa on alle 40 poikkeamaa vuodessa. Vuonna 2013 Fortumin toiminnoissa tapahtui 51 (2012: 36) ympäristöpoikkeamaa. Näihin kuului 19 öljyvuotoa, 12 tulipaltoa, 14 ympäristölupapojikkeamaa, 4 räjähdystä ja 2 INES 1 -luokan ydinlaitostapahtumaa (INES=International Nuclear Event Scale).

Millään näistä poikkeamista ei ollut huomattavia ympäristövaikutuksia, eikä niillä ollut merkittävää taloudellista vaikutusta Fortumille.

Sosiaalinen vastuu

Sosiaalisen vastuun osa-alueella Fortumin innovaatiot sekä vähäpäästöisen sähkön ja lämmön toimitusvarmuus tukevat yhteiskunnan kehittämistä ja lisäävät hyvinvointia. Painotamme hyvänä yrityskansalaisena toimimista sekä turvallisten työolojen varmistamista kaikissa Fortumin toimipaikoissa työskenteleville työntekijöille ja urakoitsijoille. Vuoden 2013 lopussa OHSAS 18001-sertifiointi kattoi 75 % Fortumin sähkön ja lämmön tuotanto- ja jakelutoiminnasta maailmanlaajuisesti.

Vuonna 2013 Fortumin eurooppalaisten CHP-laitosten energiakäytettävyys oli 93,9 % (2012:

90,9 %), mikä on yli vuotuisen tavoitetason 92 %. Sähkönjakelussa kumulatiivinen SAIDI (System Average Interruption Duration Index) oli tammi-joulukuussa 220 minuuttia (2012: 103), kun vuoden tavoite oli alle 110 minuuttia. Korkean SAIDIn aiheuttivat joulukuun ankarat myrskyt Suomessa ja Ruotsissa.

Vuonna 2013 omien työntekijöiden poissaoloon johtaneiden tapaturmien taajuus (LWIF) oli 1,1 (1,5). Tämä on lähellä Fortumin turvallisuustavoitetta, joka on vähemmän kuin 1 miljoonaa työtuntia kohti omalle henkilöstölle. Toisin kuin oman henkilöstön osalta, urakoitsijoidemme turvallisuus ei kehittynyt halutulla tavalla. Tapaturmataajuus

nousi vuoteen 2012 verrattuna. Vuonna 2013 on tehty turvallisuutta parantavia toimenpiteitä, kuten täsmennetty ohjeistusta ja vaatimuksia sekä lisätty riskialttiiden töiden valvontaa, sillä Fortumin ehdoton tavoite on välttää vakavat tapaturmat.

Fortum harjoittaa liiketoimintaa liikekumppaneiden kanssa, jotka toimivat vastuullisesti ja noudattavat sekä Fortumin Toimintaohjetta (Code of Conduct) että Fortumin Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille (Supplier Code of Conduct). Vuoden aikana Fortum auditoi 13 toimittajaa. Painopistealueina auditoinneissa olivat biopolttoainetoimittajat ja urakoitsijat.

Riskienhallinta

Riskienhallinta on osa liiketoiminnan suunnittelua ja toiminnanohjausta. Sen tarkoituksena on tukea yritystä strategian luomisessa ja toteuttamisessa sekä taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa ja ehkäistä ei-toivottuja tapahtumia.

Riskienhallinnan periaatteet ja tarkoitus

Sähkö- ja lämpöliiketoiminnan harjoittaminen altistaa Fortumin monenlaisille riskeille. Sähkön hinta ja volyyimiriski pohjoismaisilla markkinoilla on merkittävin taloudellinen riski, johon vaikuttavia tekijöitä ovat mm. säätila, maailman hyödykemarkkinat ja sähkön tuotantovolyymit. Venäjän liiketoiminta altistuu volyymiriskeille sekä sähkö-, polttoaine- ja kapasiteettihintoihin liittyville riskeille, joihin vaikuttavat maan sisäinen sääntely vaikkakin sähkömarkkinoiden uudistus etenee.

Fortum kehittää riskienhallintaansa markkinaolosuhteiden, operatiivisen toiminnan ja liiketoiminta-ympäristön jatkuvien muutosten mukana. Fortum on jatkanut operatiivisen riskienhallinnan tehostamista erityisesti sisäisen valvonnan ja kontrollien osalta sekä compliance riskienhallinnan että jatkuvuussuunnitelun edelleen kehittämisellä. Samaan aikaan on sekä markkina- että luottoriskien mallintamista kehitetty edelleen vastaamaan maailmanlaajuisia epävakaita markkinatilannetta. Myös uudet markkinat,

kuten Intia, lisäävät toiminnan monimutkaisuutta ja riskejä.

Tarkoitus

Fortumin riskienhallinnan tarkoituksena on tukea yritystä strategian luomisessa ja toteuttamisessa sekä taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa ja ehkäistä ei-toivottuja tapahtumia.

Konsernin riskipolitiikka

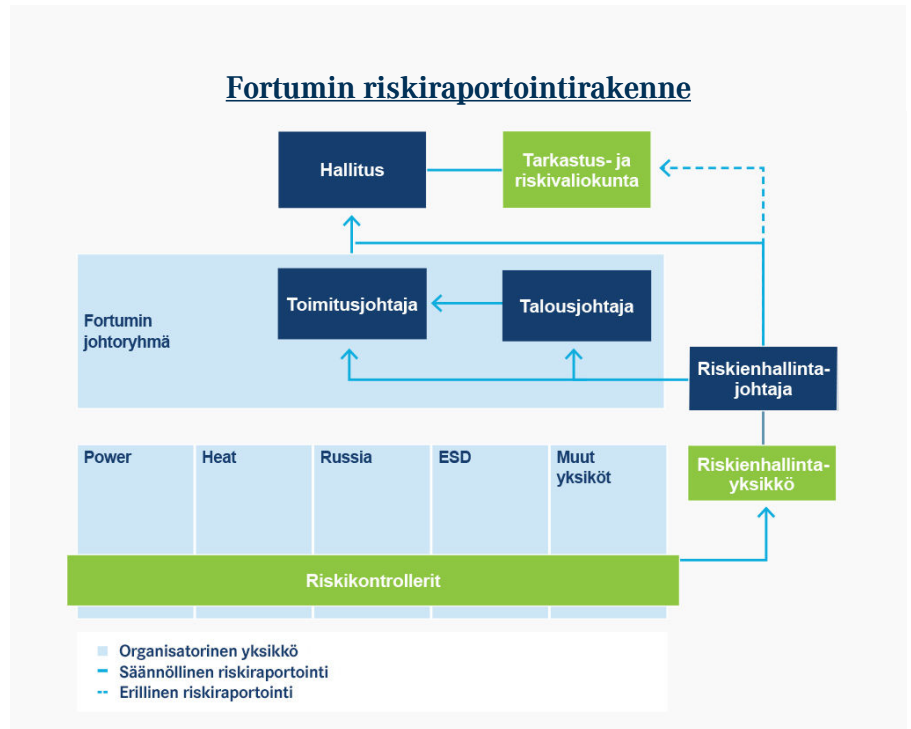
Fortumin hallitus hyväksyy vuosittain konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet ja vastuualueet sekä yleinen riskienhallintaprosessi.

Konsernitasolla riskejä hallitaan toimitusjohtajan hyväksymien konserniohjeistuksien mukaisesti – ohjeistukset on laadittu markkina-, vastapuoli-, rahoitus- ja operatiivisille riskeille sekä vakuutuksille. Corporate Treasury vastaa konsernin valuutta-, korko-, likviditeetti- ja jälleenerahoitusriskien hallinnasta sekä vakuutustoiminnosta. Luotonvalvonta konsernin riskienhallintayksikössä vastaa vastapuoliriskipositioiden konsolidoinnista ja arvioinnista, seuraa vastapuolten luottokelpoisuutta ja hyväksyy vastapuolia koskevat luottolimiitit. Konsernin Turvallisuus- ja tietohallintoyksikkö vastaa tietotekniikka- ja tietoturvariskien hallinnasta. Fortumilla on konsernitoimintoja myös henkilöstöhallintoon, lainsäädäntöön ja kestävään kehitykseen liittyvien riskien hallintaa varten.

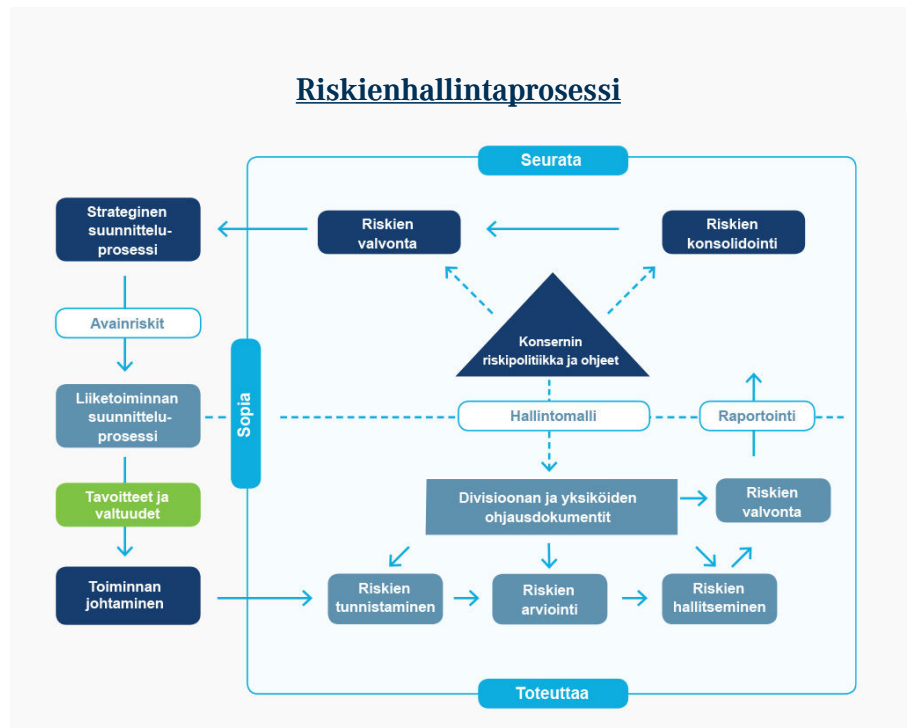
Riskienhallinnan organisaatio

Tarkastus- ja riskivaliokunta valvoo riskienhallintaa konsernissa. Riskienhallintajohtajan johtama liiketoiminta- ja palveluyksiköistä riippumaton konsernin riskienhallintayksikkö raportoi talousjohtajalle ja vastaa riskipositivoiden konsolidoinnista ja arvioinnista sekä niiden raportoinnista hallitukselle ja johdolle. Konsernin riskienhallinta myös seuraa riskejä suhteessa toimitusjohtajan hyväksymiin riskinottovaltuuksiin ja raportoi niistä. Pääsääntö on, että riskejä hallinnoidaan niiden alkulähteillä, jollei toisin ole sovittu. Tehtävien eriyttämiseksi divisioonien ja konserniyksiköiden, kuten Treasuryn, riskienvalvontatoiminnot raportoivat riskeistään konsernin riskienhallintayksikölle.

Riskienhallintaprosessi

Riskienhallintaprosessiin kuuluvat riskien tunnistus, arviointi, hallitseminen ja valvonta. Riskien tunnistamisesta ja arvioimisesta vastaavat pääasiassa divisioonat ja konserniyksiköt, jotka noudattavat konsernin ohjeistusta ja konsernin riskienhallinnan hyväksymiä ohjeita ja malleja. Jokainen yksikkö on vastuussa riskien hallinnoinnista soveltuvin toimenpitein. Hallinnointikeinoja voivat olla, joko yksittäisenä toimenpiteenä tai näiden yhdistelmänä, riskin lieventäminen, siirtäminen tai hyväksyminen.

Riskien kuvaus

Riskien valvonnasta, seurannasta ja raportoinnista huolehtivat divisioonien ja konserniyksiköiden riskienhallintatoiminnot. Raportoinnin tiheys riippuu liiketoiminnan luonteesta ja tarpeesta. Esimerkiksi trading-toiminnasta ja mahdollisista limiittilyksistä raportoidaan päivittäin, kun taas strategisista raportoidaan ja operatiivisista riskeistä raportoidaan vuotuisen liiketoimintasuunnittelun yhteydessä ja niitä seurataan vähintään neljännesvuosittain johdon toimesta. Konsernin riskienhallinta arvioi rahoitus- ja markkinariskejä koskevia positioita ja raportoi niistä hallitukselle sekä johdolle kuukausittain.

Strategiset riskit

Fortumin päivitetty strategia perustuu kolmeen painopistealueeseen, joita ovat:

- Pohjoismaisen liiketoiminnan hyödyntäminen
- Vakaa, kannattava kasvu Venäjällä
- Perusta tulevalle kasvulle

Investointi-, integraatio- ja projektiriskit

Yhtiön kasvustrategian mukaan Fortum pyrkii laajentamaan toimintojaan. Seurauksena käynnissä olevista integraatioista tai muista potentiaalisista hankinnoista tulevaisuudessa, toiminnassa on riskejä, jotka näkyvät:

- lisähaasteina ylimmälle johdolle, joka on vastuussa jo olemassa olevista toiminnoista
- toiminnan moniulotteisuuden lisääntymisenä, mikä asettaa vaatimuksia niin henkilöstölle kuin muille resursseille uusissa kulttuureissa;
- tarpeena houkutella ja säilyttää osaava johto ja muu henkilöstö yhtiössä.

Investointihankkeissa Venäjällä, kuten kaikissa muissakin suurissa hankkeissa, on riski myöhästymisestä esimerkiksi uuden kapasiteetin ja verkkoyhteyksien osalta. Investointihankkeisiin liittyvät projektiriskit ovat jatkuvassa seurannassa johdon toimesta ja riskit ovat mukana myös johdon raportoinnissa.

Poliittiset ja lainsäädännölliset riskit

Poliittisella ja lainsäädännöllisellä ympäristöllä on selvä vaikutus energiatoimialaan. Tämä koskee niin olemassa olevaa kuin uuttakin toimintaa ja markkina-alueita. Täten Fortum on altistunut lainsäädännöllisille riskeille useissa maissa.

Pohjoismaat/EU

Pohjoismaisen/EU:n sääntelyn yhdenmukaistaminen, infrastruktuurin kehittäminen ja pohjoismaisten sähkömarkkinoiden yhdentymisen kohti keskieuropalaisia markkinoita riippuu

pitkästi viranomaisten toimista. Tämän hetkinen kansallisen politiikan trendi saattaa vaarantaa energiasektorin markkinakehityksen ja epävarmuus tulevan sääntelyn tavoitteista on huomattava. Fortum kannattaa markkinaehtoista kehitystä, joka tarkoittaa mm. enemmän siirtoyhteyksiä ja kilpailua sääntelyn yhdenmukaistamisen lisäksi ja aktiivisen keskustelun ylläpitoa kaikkien yhteistyötahojen kanssa.

Tällä hetkellä suurimmat todennäköisimmät riskit sääntelyn ympärillä koskevat sähkömarkkinamallia, tavoitteita ilmastonmuutoksen vastaisissa toimissa, uusiutuvaa energiaa ja verotusta. Erityisesti näiden asioiden ja vaikutusten keskinäinen riippuvuus toisistaan luo epävarmuutta. Tällä hetkellä EU:ssa käydään keskustelua kapasiteettikompensaation malleista, jotka saattavat muuttaa markkinamallia. Se, mille tasolle tavoitteet hiilidioksidipäästöille ja uusiutuvalla energialle 2030 asetetaan, on keskustelussa mukana. Suomessa hyväksyttiin vuoden 2013 lopussa lakiesitys ns. windfall-verosta osalle vanhaa, päästötöntä tuotantoa. Tämän lisäksi

ydinturvallisuusdirektiivi on muutoksen alla ja ydinvastuusta keskustellaan.

Kaikki esitetyt asiat ovat riskejä, mutta myös mahdollisuuksia energiayhtiöille. Näiden riskien hallitsemiseksi ja etupainotteisesti kehitykseen osallistumiseksi, Fortum ylläpitää aktiivista keskustelua kaikkien lakeja valmistelevien ja säätävien tahojen kanssa kansallisella ja EU -tasolla.

Venäjä

Venäjä on altistunut poliittiselle, taloudelliselle ja sosiaaliselle epävarmuudelle sekä riskeille johtuen muutoksista lainsäädännössä, taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä ja muissa vastaavissa tekijöissä samoin kuin muut vastaavat maat.

Fortum omistaa ja operoi lämmön- ja sähköntuotantolaitoksia Venäjällä OAO Fortumin kautta. Tukkumarkkinan vapauttaminen on edennyt hyvin ja pääosin alkuperäisten suunnitelmien mukaan. Suurimmat sääntelyyn liittyvät riskit Venäjällä liittyvät tukkumarkkinoihin, alueelle jossa tukkusähkö on vapautettua, mutta muut osat kuten kaasu, sähkön loppuasiakasmyynti ja lämpö eivät ole. Tällä hetkellä riskinä on, että hallitus jäädyttää tiettyjen säännöstellettyjen tuotteiden, mukaanlukien kaasun, tariffeja, mikä synnyttää riskiä Fortumin toimintojen kannattavuudelle. Ristikkäistuet, joiden

oletetaan katoavan, mutta jotka ovat vielä voimassa, laskevat energiatehokkaan yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotannon (CHP) kannattavuutta. Keinotekoisien alhaiset energiahinnat eivät ole kenenkään etu pitkässä juoksussa, koska ne tukevat tehottomuutta rajoittamalla investointeja tehokkaaseen kapasiteettiin.

Poliittinen riski koskien veroja

Nykyinen taloudellinen tilanne Fortumin päätoiminta-alueilla on luonut epävakaa veroympäristön, joka johtaa uusiin ja kasvaviin veroihin sekä uusiin olemassa olevien verolakien tulkintoihin. Nämä puolestaan ovat johtaneet odottamattomiin haasteisiin liittyen Fortum-konsernin toiminnan järjestämiseen ja sen verottamiseen. Varmuus ja näkyvyys verotuksessa on vähentynyt. Verotukseen liittyvien epävarmuuksien kohdalla Fortum pyrkii suojaamaan asemaansa verotukseen liittyvien periaatteidensa mukaisesti.

Lainsäädäntö ja compliance -riskit

Fortumin toimintaan sovelletaan eri viranomaisten, pörssien sekä muiden sääntelyelinten sääntöjä ja määräyksiä kaikilla markkinoilla, joilla Fortum toimii.

Epäloogisuudet lainsäädännössä ja sen tulkinnassa Venäjällä ja muissa kehittyvissä talouksissa altistavat Fortumin riskille, joka aiheutuu kilpailijoiden, toimittajien tai sopimuskomppanian rikollisista toimista tai väärinkäytöksistä. Mahdolliset vaikeudet puolustaa tai varmistaa omia oikeuksiaan erilaisissa riitatilanteissa sopimus- ja muiden osapuolten kanssa saattaa vaikuttaa negatiivisesti Fortumin liiketoimintaan Venäjällä, esimerkiksi koskien viranomaissäännöksiä liiketoimintaympäristöstä ja markkinasäännöistä. Tämä koskee myös tulevia muutoksia paikallisessa sääntelyssä ja lainsäädännössä.

Fortumilla on tiukat sisäiset markkinakäyttäytymissäännöt ja -menettelyt, joilla estetään esimerkiksi julkistamattoman tiedon käyttöä. Tehtävien eriyttämisen ja sisäisen valvonnan avulla minimoidaan luvattoman toiminnan mahdollisuuksia.

Kilpailulainsäädännön noudattaminen on Fortumille tärkeää. Fortum on myös vahvistanut compliance-riskien hallintaa muodostamalla systemaattisen viitekehityksen osaksi operatiivista riskienhallintaa. Tämän prosessin avulla yritetään vähentää myös mahdollisia lahjontaan liittyviä riskejä. Fortum on tämän lisäksi uudistanut Toimintaohjeen ja siihen liittyvän lahjusriskianalyysin korostaakseen liiketoimintaetiikan merkitystä.

Hyödykemarkkinariskit

Hyödykemarkkinariskit johtuvat sähkön, polttoaineiden ja ympäristöystävällisten tuotteiden markkinahintojen ja volyymien vaihtelusta. Konsernissa käytetään näiden tuotteiden markkinariskien kvantifiointiin useita eri menetelmiä, kuten Profit-at-Risk ja Value-at-Risk-analyysseja huomioiden tuotteiden keskinäiset riippuvuudet. Lisäksi tehdään stressitestejä, joilla arvioidaan suurten hinnanmuutosten vaikutusta Fortumin tulokseen.

Fortum suojaaa osan hyödykemarkkinariskeistään konsernin suojausohjeistuksen mukaisesti. Riskinottoa rajoittavat riskinottovaltuudet, jotka sisältävät volyymi- ja Profit-at-Risk -limitit sekä stop loss -limitit. Konsernin minimitulosta Profit-at-Riskin muodossa seurataan systemaattisesti johdon toimesta, jotta varmistetaan Fortumin kyvystä suoriutua taloudellisista velvollisuuksistaan huonontamatta rahoitusasemaa.

Minimituloksen kehittymistä seurataan neljännesvuosittain ja kuukausiraportoinnissa.

Konsernin riskienhallintajohtaja on hyväksynyt kaikki uudet tuotteet ja markkinapaikat, joita käytetään suojaustoiminnassa ja kaupankäynnissä.

Lisätietoa suojausasteista, positioista, herkkyyksistä ja avoimista johdannaissovimuksista katso tilinpäätöksen [liitetieto 3 Rahoitusriskien hallinta](#).

Sähkön hinta- ja volyyimiriskit

Sähkömarkkinoiden hintakehitys ja volyyminmuutokset vaikuttavat pääasiassa Fortumin sähköntuotanto- ja myyntiliiketoimintoihin. Kilpailukykyisillä markkinoilla, kuten pohjoismaissa, hinta määriytyy kysynnän ja tarjonnan mukaan.

Lyhyellä aikavälillä sähkön hintaan pohjoismaisilla markkinoilla vaikuttavia tekijöitä ovat vesitilanne, lämpötila, hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat, polttoaineiden hinta sekä vienti- ja tuontitilanne.

Pohjoismaissa sähkön- ja lämmöntuotannon, asiakasmyyntin ja sähkönjakelun volyymit vaihtelevat esimerkiksi vesitilanteen ja lämpötilan muutosten vuoksi. Epävarmuus ydinvoimavolyymeissa on kasvanut viime vuosina johtuen venyeneistä ylläpitoseisokeista ja kapasiteetin lisäyksen myöhästymisestä etenkin yhteisomisteisissa laitoksissa Ruotsissa.

Sähkön hintariskiltä ja volyyimiriskiltä suojaudutaan johdannaissovimuksilla, joista suurin osa on pohjoismaisessa sähköpörssissä, NASDAQ OMX:ssä (Nord Pool) kaupankäynnin kohteena olevia sähköjohdannaissovimuksia. Suojauksen

Riskienhallinta Fortumin toiminnanohjauksessa

tavoitteena on sähkön hintamuutosten vaikutuksien vähentäminen kassavirtaan ja minimitulostavoitteiden takaaminen, jotta taloudelliset sitoumukset voidaan kattaa. Suojausstrategiat tehdään sekä lyhyelle että pitkälle aikavälille, ja trading -yksikkö toteuttaa näitä strategioita valtuuksiensa puitteissa. Suojausstrategioiden tehokkuutta tarkistetaan jatkuvasti, koska sähkön ja muiden hyödykkeiden markkinahinnat sekä vesitilanne muuttuvat.

Venäjällä sähkön hinta ja kapasiteettimyynti muodostavat pääasiallisen markkinariskin. Markkinoiden vapautuminen on edennyt suunnitellusti ja sähkön hinta korreloi pitkälti kaasun hinnan kanssa. Suojauksia tehdään pääosin säänneltyjen bilateraaliosimusten avulla. Fortum kartoittaa mahdollisuuksia hyödyntää kehittyvää finanssimarkkinaa sähkön hintariskin hallinnassa.

Hiilidioksidin päästöoikeuksiin ja muihin ympäristöystävällisiin tuotteisiin liittyvät riskit

Euroopan Unionissa on otettu käyttöön päästökauppajärjestelmä, jolla rajoitetaan hiilidioksidipäästöjen määrää. Päästökauppajärjestelmä lähentää pohjoismaisen markkinan osaksi eurooppalaista markkinaa. Tämän lisäksi Ruotsissa, Norjassa ja Puolassa on omat kauppajärjestelmät ympäristöystävällisille tuotteille. Tällaisia kauppajärjestelmiä ei vielä ole Venäjällä. Päästöoikeuksien ja muiden ympäristöystävällisten tuotteiden hintaan vaikuttaa pääasiassa kysynnän ja tarjonnan tasapaino.

Osaan Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta sovelletaan päästökauppajärjestelmän vaatimuksia. Fortum hallinnoi hiilidioksidin päästöoikeuksien hintariskiä käyttämällä

hiilidioksidijohdannaisia sekä varmistamalla, että tuotannonsuunnittelussa otetaan huomioon kaikki päästöoikeuksista aiheutuvat kustannukset.

Polttoaineen hinta- ja volyyimirikit

Lämmön- ja sähköntuotanto vaatii polttoaineita, joita ostetaan maailmanlaajuisilta tai paikallisilta markkinoilta. Tärkeimmät konsernin käyttämät polttoaineet ovat uraani, hiili, maakaasu, turve, öljy ja monet biopolttoaineet, kuten puupelletit.

Maailmanlaajuisesti kaupankäynnin kohteena olevilla tuotteilla kuten hiilellä ja öljyllä, hinnan epävarmuus on isoin yksittäinen tekijä. Tuotteiden hintoihin vaikuttaa suuresti kysynnän ja tarjonnan epätasapaino, joka voi aiheutua esimerkiksi kasvaneesta kysynnästä kehittyvillä markkinoilla, luonnonkatastrofista tai tuotantorajoituksista maissa, joissa on poliittisia tai yhteiskunnallisia levottomuuksia. Venäjällä pääasiallinen polttoaine sähkön- ja lämmön tuotannossa on maakaasu. Maakaasun hinta on osittain säännöteltä, joten hinnanmuutoksen vaikutukset ovat rajalliset. Paikallisilla markkinoilla kaupankäynnin kohteena olevilla tuotteilla, kuten biopolttoaineilla, volyyimiriski saattaa olla merkittävämpi, koska riittävälaatuisten raaka-aineen toimittajia voi olla rajattu määrä.

Polttoaineisiin liittyvä hintariski on rajallinen, koska Fortum voi joustavien tuotantovaihtoehtojensa johdosta käyttää eri polttoaineita vallitsevien markkinaolojen mukaan, ja joissakin tapauksissa tämä riski on siirrettävissä asiakkaalle. Jäljelle jääneitä polttoaineiden hintariskejä minimoidaan kiinteähintaisilla, ennustettua kulutusta vastaavilla ostoilla. Kiinteähintaiset ostot voivat olla fyysisiä toimituksia, tai ne voivat liittyä markkinariskisuojausjärjestelmiin.

Rahoitusriskit

Likviditeetti- ja jälleerahoitusriskit

Sähkön- ja lämmöntuotanto on pääomavaltaista, ja sen seurauksena

konsernilla on säännöllisesti tarvetta hankkia rahoitusta.

Fortumilla on hajautettu lainasalkku, joka koostuu pääasiassa pitkäaikaisista joukkovelkakirjalainoista, mutta myös

erilaisista muista pitkän ja lyhyen ajan rahoitusjärjestelyistä eri markkinapaikoilla. Fortum hallitsee likviditeetti- ja jälleerahoitusriskejä kassavaroilla ja keskeisten yhteistyöpankkien kanssa tehtyjen sitovien valmiusluottosopimusten avulla.

Konsernilla on aina oltava käytettävissään riittävästi käteisvaroja, talletuksia ja nostamattomia sitovia valmiusluottoja tililiuotot mukaan lukien kattamaan kaikki 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyvät lainat.

Korkoriskit

Fortumin velkasalkku koostuu eripituisista kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista rahoitusvaroista ja korollisesta vieraasta pääomasta. Fortum hallinnoi velkasalkun duraatiota tekemällä erilaisia

rahoitus sopimuksia sekä korkojohdannaissopimuksia, kuten koronvaihtosopimuksia ja korkoterminisopimuksia (FRA-sopimuksia).

Valuuttariskit

Fortumilla on myös muita kuin euromääräisiä kassavirtoja, varoja ja velkoja. Siten valuuttakurssien muutokset voivat vaikuttaa Fortumin tulokseen ja taseeseen. Fortumin merkittävin valuuttariski liittyy Ruotsin kruunun ja euron väliseen kurssivaihteluun johtuen konsernin laajoista Ruotsin

toiminnoista, sekä OAO Fortumin isoon EUR/RUB -translaatorisksiin.

Fortumin valuuttariskit jaetaan transaktioriskeihin (valuuttariskit, jotka liittyvät sellaisiin kassavirtoihin ja tase-eriin, joiden muutokset valuuttakurssien johdosta vaikuttavat tulokseen ja kassavirtoihin) sekä translaatoriskeihin (valuuttariski, joka syntyy, kun ulkomaisten tytäryhtiöiden tulos- ja tase-eriä konsolidoidaan konsernitasona). Transaktioriskin osalta pääperiaate on, että kaikki merkittävät erät suojataan. Translaatorisksiä ei suojata, tai sitä suojataan selektiivisesti.

Vastapuoliriskit

Fortumille aiheutuu vastapuoliin liittyviä riskejä ulkopuolisen osapuolen, asiakaan, toimittajan, rahoitusinstituution tai kaupankäynnin osapuolen kanssa solmituista sopimuksista. Vuoden 2013 aikana Fortum on tehostanut vastapuoliriskin arviointiprosessia koskien uusia markkinoita ja/tai yhteistyösopimusten solmimista.

Vastapuoliriskit, jotka muodostuvat kaupankäynnin kohteena olevista johdannaissopimuksista, voivat muuttua paljon. Pääosassa johdannaiskauppojen vastapuolena on julkinen pörssi, osassa ulkoinen vastapuoli. Ulkoisten vastapuolien kaupankäynti on rajoitettu luotettaviin vastapuoliin, jotka toimivat rahoitus- tai hyödykemarkkinoilla.

Fortumilla on vastapuoliriskiä useissa pankeissa ja rahoituslaitoksissa johtuen likviditeetti- ja jälleerahoitusvaatimuksista. Vastapuoliriski sisältää myös Venäjän rahoitusmarkkinat, joihin Fortum tekee

talletuksia ja toimittajat sekä sopimusvastapuolet, joille pankit antavat takauksia. Luottokelpoisuutta seurataan jatkuvasti sisäisten ja ulkoisten lähteiden avulla sen varmistamiseksi, että tarvittaessa voidaan ryhtyä toimiin välittömästi.

Fortumin vastapuolet ovat jakautuneet laajasti eri toimialoille, loppukuluttajiin ja maantieteellisille alueille. Vaikka Pohjoismaat muodostavat pääosan vastapuoliriskipositivista, Venäjä ja Puola ovat kasvaneet merkittävästi uusien hankkeiden myötä. Venäjällä sähkö- ja lämpöasiakkaiden maksuvaikkeitä ovat suuremmat kuin Pohjoismaissa.

Fortum minimoi vastapuoliriskejä niiden tunnistamiseen, arviointiin ja hallintaan suunniteltujen vakiintuneiden rutiinien ja prosessien avulla. Konsernin luottoriskiohjeistuksen mukaan mihinkään sopimussuhteeseen ei tule ryhtyä ilman soveltuvaa, kohtuullista ja

toteuttamiskelpoista luottokelpoisuuden tarkistusta. Luottokelpoisuutta valvotaan käyttämällä sekä sisäisiä että ulkopuolisia lähteitä, ja tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli luottokelpoisuus muuttuu.

Konsernin luotonvalvonta vastaa tiukkojen rajojen asettamisesta kaikille suuremmille yksittäisille luottoriskeille. Vuosittaisia luottokelpoisuuden tarkistuksia suoritetaan manuaalisesti kaikille suuremmille hyväksytyille riskilimiitteille. Jokainen divisioona ja yksikkö vastaa siitä, että riskit pysyvät hyväksytyjen limiittien rajoissa. Lainatakaukset/vastavakuudet, maksuehdot ja sopimuksen voimassaoloaika sekä netotussopimusten solmiminen ovat keinoja hallita luottoriskejä. Konsernin luotonvalvonta valvoo jatkuvasti luottoriskejä hyväksytyjen riskilimiittien perusteella ja raportoi niistä.

Operatiiviset riskit

Operatiiviset riskit aiheutuvat puutteellisista sisäisistä prosesseista, inhimillisistä virheistä, laitteisiin tai järjestelmiin liittyvistä toimintahäiriöistä sekä ulkopuolisista tekijöistä. Operatiivisen riskienhallinnan päätavoite on vähentää riskejä selkeästi dokumentoitujen ja automatisoitujen prosessien avulla sekä varmistamalla päätöksenteon ja valvonnan erillään pysyminen. Laatu- ja ympäristöjärjestelmät ovat yksi keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Fortumilla on useita sertifiointeja, esimerkiksi ISO 9001 ja ISO 14001. Järjestelmiin ja laitteisiin liittyviä

tekniisiä riskejä voimallaisilla (ydin-, vesi- ja lämpövoimaloissa) hallinnoidaan ensisijaisesti ylläpitoinvestointien suunnittelulla ja liiketoiminnan jatkuvuus varmistetaan valmius-/varasuunnitelmien avulla.

Konsernin vakuutusohjeistus määrittää miten vakuutettavissa olevia operatiivisia riskejä hallitaan. Vakuutushallinnan tavoitteena on optimoida vahingontorjuntatoimenpiteet, omavastuut ja vakuutusosuja kustannustehokkaasti pitkällä aikavälillä. Fortum on tehnyt koko konsernia koskevia omaisuusvahinkoihin, liiketoiminnan

keskeytymiseen ja vastuisiin liittyviä vakuutus sopimuksia.

Vesivoimaan liittyvät riskit

Vesivoimallaitosten operatiiviset riskit voivat johtaa fyysisiin vahinkoihin tai liiketoiminnan keskeytymiseen, tai niistä voi aiheutua kolmansia osapuolia koskevia vastuuvollisuuksia. Fortumilla on pitkän aikavälin suunnitelma, jolla kehitetään patojen kunnossapitoa ja jolla taataan sähkön saatavuus myös tulvatilanteissa.

Ruotsissa patovahingoista johtuvat kolmansia osapuolia koskevat vastuuvollisuudet ovat yksin laitoksen omistajan vastuulla. Fortumilla on yhdessä muiden vesivoimantuottajien kanssa yhteinen patovahinkovakuutusjärjestelmä, joka kattaa patovahinkovastuut enintään 9 000 miljoonan Ruotsin kruunun arvosta.

Ydinvoimariskit

Fortum omistaa Loviisan ydinvoimalan, ja sillä on lisäksi vähemmistöosakkuuksia yhdessä suomalaisessa ja kahdessa ruotsalaisessa ydinvoimayhtiössä. Loviisan voimalaitoksen ydinturvallisuuden arviointi ja kehittäminen on jatkuva prosessi, jota Suomen Säteilyturvakeskus (STUK) valvoo.

Suomessa ja Ruotsissa ydinvoimalaitoksen käyttäjä vastaa ydinvoimaonnettomuuksiin liittyvistä vastuuvollisuuksista kolmansia osapuolia kohtaan, ja vastuu on katettava vakuutuksella.

Loviisan ydinvoimalan toiminnasta vastaavana Fortumilla on ydinvastuulain vaatima vastuuvakuutus 600M SDR (Special Drawing Right). Vastaavankaltaisia vastuuvakuutuksia on myös niissä ydinvoimayhtiöissä, joissa Fortum on vähemmistöosakkaana. Ruotsissa vakuutusmäärät ovat kansallisen lainsäädännön mukaisia.

Sekä Suomessa että Ruotsissa on tehty päätöksiä uudistaa nykyinen ydinvastuulainsäädäntö Pariisin ja Brysselin konventioiden mukaisesti. Uuden lainsäädännön ei oleteta astuvan voimaan vielä 2014 aikana Suomessa ja Ruotsissa. Tämän lakiehdotuksen mukaan muutokset koskevat ydinvoimaoperaattoreiden korvausvastuita vahinkotilanteissa; Suomessa korvauksen yläraja tulee nousemaan 700 miljoonaan euroon ja Ruotsissa 1 200 miljoonaan euroon per vahinko. Tämä vastuu tulee vakuuttaa tai muuten kattaa vakuudella. Tämän lisäksi molemmissa maissa voimalaitosoperaattoreilla tulee olemaan ankara ja rajoittamaton vastuu.

Fortum Loviisan ydinvoimalaitoksen luvanhaltijana on Suomen lainsäädännön mukaan teknisesti ja taloudellisesti vastuussa ydinjätehuollon järjestämisestä Loviisan käytön aikana syntyneestä ydinjätteestä. Suomessa ja Ruotsissa Fortum on vastuussa ydinjätehuollon kustannuksista vähemmistöosakkuuksien suhteessa osamistulaitoksilla.

Suomessa ja Ruotsissa ydinjätehuollon tulevaisuuden kustannukset katetaan varoilla valtion ydinjätehuoltorahastosta, johon ydinjätehuoltovolliset maksavat vuosittain jättehuoltomaksuja.

Moniesteperiaate ja tiukat turvallisuusmääräykset vaativat että radioaktiiviset materiaalit tulee eristää tehokkaasti ympäristöstä väliaikaisen varastoinnin, pakkaamisen, kuljettamisen ja loppusijoituksen aikana.

Sähkönsiirtoon liittyvät riskit

Sähkönsiirrossa operatiiviset riskit voivat johtaa fyysisiin vahinkoihin tai liiketoiminnan keskeytymiseen, tai niistä voi aiheutua kolmansia osapuolia koskevia vastuuvollisuuksia. Myrskyt ja muut odottamattomat tapahtumat voivat aiheuttaa sähkökatkoja, jotka aiheuttavat korjauskustannuksia ja korvauksia. Vaikka sähkökatkot ovat yleensä lyhyitä, pitkiäkään katkoja ei pystytä estämään kokonaan poikkeustilanteissa. Fortumilla on käytössä kattavat toimintatavat sähkökatkojen pituuden ja vaikutusten minimoimiseksi.

Kestävän kehityksen riskit

Liiketoimintarisikien arviointiin liittyy myös kestävän kehityksen riskien arviointi. Konsernin kestävän kehityksen yksikkö arvioi sekä konsernin toimintaan että omaan toimintaansa liittyvät ko. riskit osana vuosisuunnittelua. Divisionien tehtävänä on arvioida konsernin kestävän kehityksen yksikön tunnistamat riskit omassa vuosisuunnittelussaan ja varautua niiden hallintaan. Divisionat, joilla on ISO 14001 -sertifiointi, hallitsevat ympäristöriskejään ja valmiuksiaan toimia poikkeus- ja hätätilanteissa standardin vaatimusten mukaisesti.

Sähkön- ja lämmöntuotannossa ja sähkönjakelussa käytetään, säilytetään ja kuljetetaan aineita ja materiaaleja, jotka ovat ympäristölle haitallisia varomattomasti käsiteltynä. Laitosten käyttö ja huolto altistavat henkilöstön potentiaalisille turvallisuusriskeille. Tästä syystä tuotantoon ja toimitusketjuun liittyvien riskien hallinnassa kiinnitetään erityisesti huomiota kestävän kehitykseen ja yrityksiltä edellytettävän vastuullisen toiminnan vaatimuksiin.

Ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä (EHS) arvioidaan säännöllisesti sisäisin ja ulkoisin tarkastuksin ja riskikartoituksin, ja

korjaavia ja ehkäiseviä toimia käynnistetään tarvittaessa. Investointeihin liittyviä ympäristö-, terveys- ja turvallisuusriskejä arvioidaan järjestelmällisesti Fortumin investointien arviointi- ja hyväksymismenettelyn mukaisesti. Ympäristöriskejä ja vastuuta arvioidaan suhteessa tehtyihin toimenpiteisiin ja tarvittavia varauksia tulevaisuuden kustannuksiin on tehty.

Teknologiariskit

Fortum on aktiivisesti kartoittamassa mahdollisuuksia uusissa teknologioissa osana aurinkotaloutta. Fortum on osallistunut teknologioiden kehitykseen ja aurinko- ja aaltovoimaprojekteihin. Fortum investoi ensimmäiseen aurinkovoimalaansa Intiassa vuonna 2013. Uudet teknologiat kuten bioöljy ja aurinkoteknologia erityisesti yhdistettynä uusille markkinoille altistaa Fortumi riskeille, joita Fortum ei ole perinteisesti Pohjoismaissa kohdannut.

Tietotekniikka- ja tietoturvariskit

Tietoturvariskien valvonta on keskitetty konsernin turvallisuus- ja tietohallintoyksikköön. Divisionat ja konserniyksiköt vastaavat liiketoimintakohtaisten riskien hallinnasta. Konserniohjeistukset määrittelevät menettelytavat tietotekniikkaan ja tietoturvakysymyksiin liittyvien riskien vähentämiseksi ja hallitsemiseksi. Päätaavoite on varmistaa tietojärjestelmien hyvä käytettävyyden ja nopea käyttöön palauttaminen ongelmatilanteissa. Fortumin tietohallinto tunnistaa tietohallintoa uhkaavat operatiiviset riskit, ja korjaavat toimenpiteet määritetään sen mukaan. Samoin kuin minkä tahansa yhtiön niin myös Fortumin IT -laitteistot ja ohjelmistot ovat alttiita tietoverkkohyökkäyksille ottaen huomioon yrityksen koon ja liiketoiminnan moniulotteisuuden. Konsernin tietohallinto, jota johtaa konsernin tietohallintojohtaja (CIO), koordinoi näiden riskien hallitsemista ja vastaa samalla tietohallintastrategiasta ja -arkkitehtuurista.

Fortumin osake ja osakkeenomistajat

Fortum Oyj:n osake on ollut listattuna NASDAQ OMX Helsinki Oy:n pörssissä 18. joulukuuta 1998 lähtien. Kaupankäyntitunnus on FUMIV. Fortum Oyj:n osakkeet kuuluvat Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään. Euroclear Finland Oy myös ylläpitää Fortum Oyj:n virallista osakerekisteriä.

Osakekohtaiset tunnusluvut

Euroa	2013	2012	2011
Tulos/osake	1,36	1,59	1,99
Kassavirta/osake	2,07	1,56	1,82
Oma pääoma/osake	11,28	11,30	10,84
Osinko/osake	1,10 ¹⁾	1,00	1,00
Osinko/osakekohtainen tulos, %	80,9 ¹⁾	62,9	50,3
Efektiiivinen osinkotuotto, %	6,6 ¹⁾	7,1	6,1

¹⁾ Hallituksen esitys yhtiökokoukselle 8.4.2014.

[Kaikki osakekohtaiset tunnusluvut vuosilta 1998 - 2013 löytyvät tilinpäätöksen osiosta Tunnusluvut.](#)

Osakekurssin kehitys ja kaupankäyntivolyymit

Fortumin missiona on tuottaa merkittävää lisäarvoa yhtiön osakkeenomistajille. Fortumin osakkeen arvo on noussut noin 9 % viidessä vuodessa. Samaan aikaan eurooppalaisten sähköyhtiöiden indeksi (DJ European Utilities) on laskenut 18 %. Samalla ajanjaksolla NASDAQ Helsinki Cap yleisindeksi on noussut 69 %. Vuoden 2013 aikana Fortumin osakekurssi nousi noin 18 %, kun samaan aikaan eurooppalaisten sähköyhtiöiden indeksi nousi noin 7 % ja NASDAQ Helsinki Cap yleisindeksi nousi 26 %.

Vuonna 2013 osakevaihto oli yhteensä 465,0 miljoonaa osaketta (2012: 494,8) arvoltaan 7

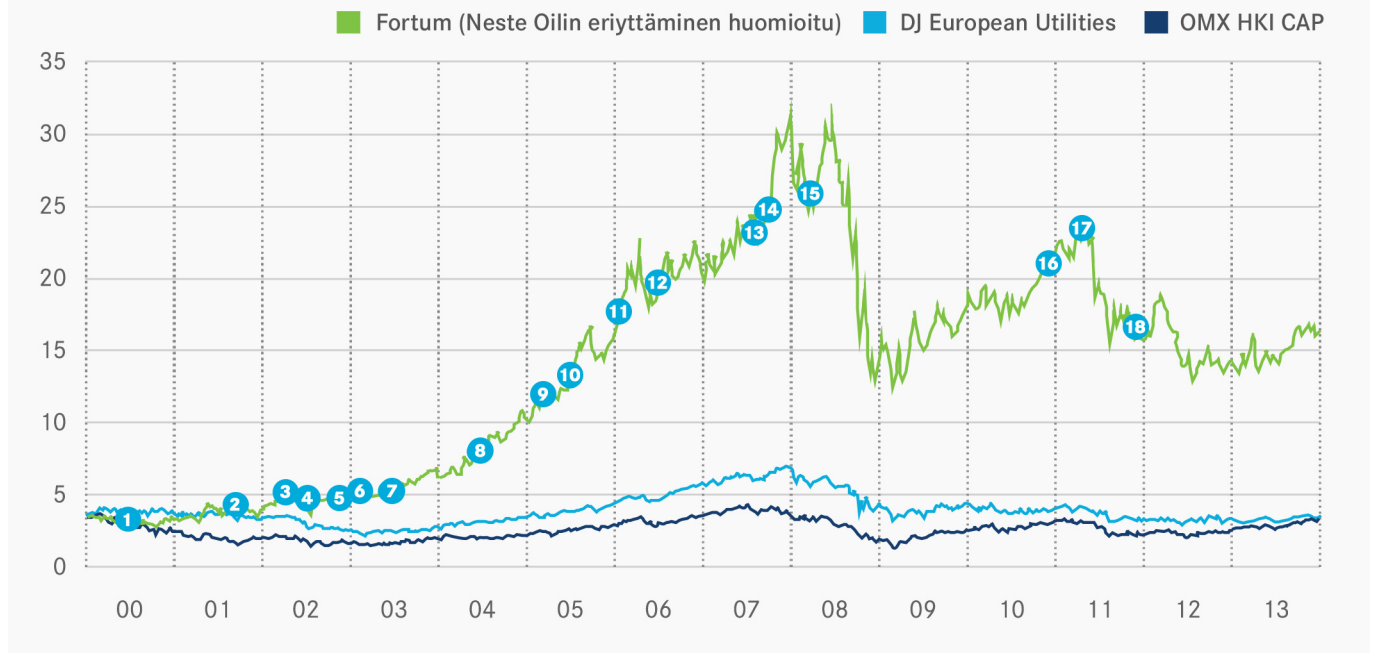
027 miljoonaa euroa. Fortumin osakkeen korkein hinta NASDAQ OMX Helsingissä vuonna 2013 oli 18,18 euroa, alin 13,10 euroa ja osakkeen vaihdolla painotettu keskihinta oli 15,11 euroa. Vuoden viimeisen päivän päätöskurssi oli 16,63 euroa (2012: 14,15). Fortumin markkina-arvo vuoden viimeisen päivän päätöskurssin mukaan laskettuna oli 14 774 miljoonaa euroa (2012: 12 570).

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla; esimerkiksi Boat-, BATS-, Chi-X- ja Turquoise-markkinoilla sekä OTC-markkinoilla. Vuonna 2013 kaikkien

osakkeiden vaihto, ensisijainen markkinapaikka mukaan lukien, oli 1 101 miljoonaa osaketta (2012: 1 097) arvoltaan noin 16 508 miljoonaa euroa (2012: 17 292). Vuonna 2013 noin 58 % (2012: 55 %) Fortum Oyj:n osakkeiden vaihdosta käytiin vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla.

Fortum on jatkanut rakenteellista ja operatiivista kehitystä strategiansa mukaisesti. Vuodesta 2000 alkaen Fortum on tehnyt yritysankintoja 11 miljardilla eurolla ja myynyt omaisuutta 8 miljardilla eurolla.

Osakkeen kurssikehitys, euroa

1. Stora Enso voima-omaisuuden hankinta 1,9 mrd euroa

2. Jäljellä olevan 50 % hankinta Birkasta 3,6 mrd. euroa

3. Fortum Energie GmbH:n myynti 545 milj.euroa

4. Kauppa- ja teollisuusministeriö myy osakkeita, omistus laskee 61 %:iin

5. Norjan öljynetsintä ja -tuotantotoiminnan myynti 1,1 mrd. USD:lla

6. 800 miljoonan euron omaisuuserien vaihto, josta osuudet Hafslundissa ja Lenenergossa

7. Hafslundin osakkuuden nousu 31 %:iin

8. Lenenergon osakkuuden nousu

9. Neste Oilin osakkeiden jako osinkona ja osakkeiden myynti markkina-arvoltaan 3,8 mrd. euroa

10. Kauppa- ja teollisuusministeriö myy osakkeita, omistus laskee 51,7 %:iin

11. Wrocławin hankinta 120 milj.euroa

12. E.ON Finland hankinta 713 milj.euroa

13. Venäläisen Lenenergon osakkuuden myynti 295 milj.euroa

14. Osallistuminen TGC-1:n osakeantiin 243 milj.euroa

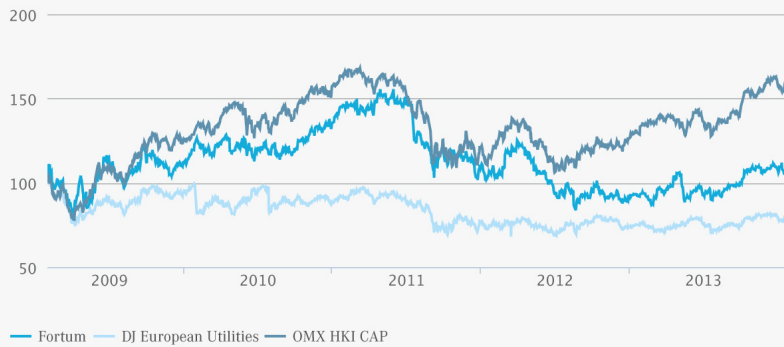
15. Venäläisen TGC-10:n hankinta (nykyinen OAO Fortum) 2,5 mrd. euroa

16. Ruotsissa Tukholman ulkopuolella sijaitsevien kaukolämpötoimintojen myynti, kokonaiskauppahinta noin 220 milj.euroa

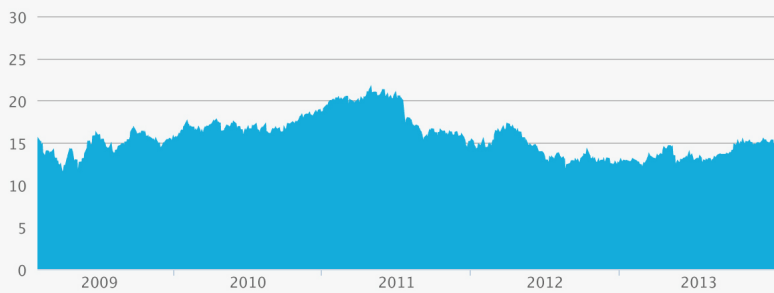
17. Lopullinen sopimus Fingrid Oyj:n osakkeiden myynnistä 325 milj.euroa

18. Fortum sopi Fortum Energjaratkaisut Oy:n and Fortum Termest AS:n myynnin, kokonaiskauppahinta noin 200 milj.euroa

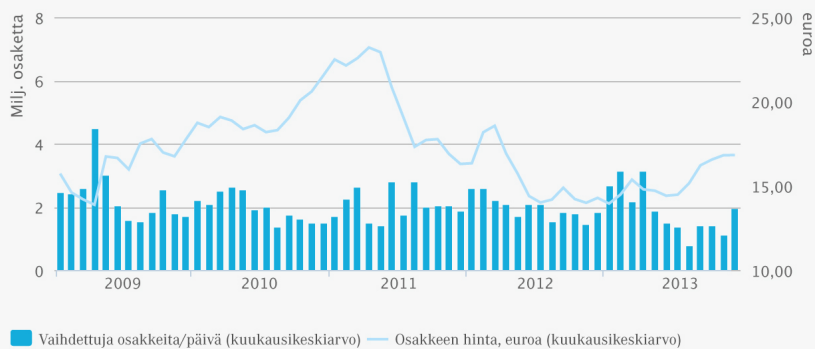
Osakekurssien kehitys 2009-2013, INDEKSI 100 = 2.1.2009

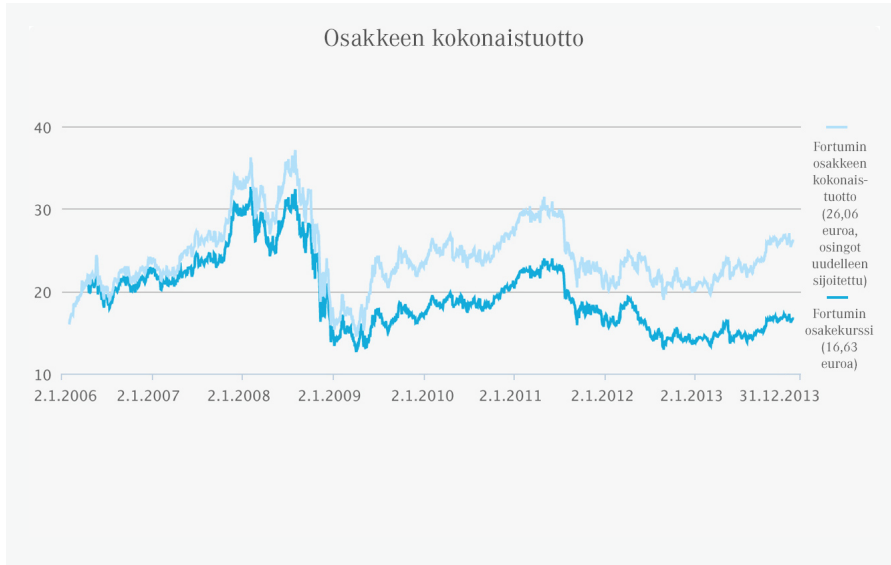

Markkina-arvo 2009-2013, mrd euroa

Osakkeiden vaihto 2009-2013

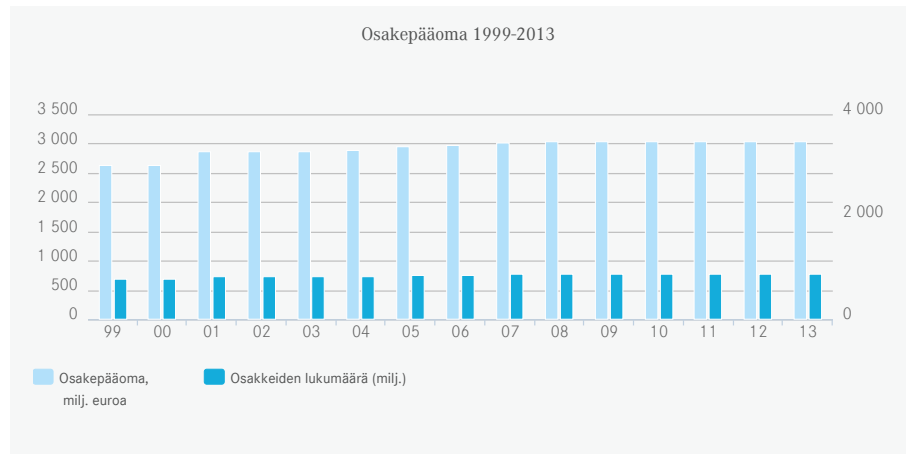

Osakepääoma

Fortum Oyj:llä on yksi osakesarja. Vuoden 2013 lopussa osakkeita oli laskettu liikkeelle kaikkiaan 888 367 045 kappaletta. Osakkeen nimellisarvo on 3,40 euroa osakkeelta. Osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Kaikki osakkeet oikeuttavat samansuuruiseen osinkoon. Vuoden 2013 lopussa Fortum Oyj:n kokonaan maksettu ja kaupparekisteriin rekisteröity osakepääoma oli 3 046 185 953,00 euroa.

Rekisteröity osakepääoma ylittää liikkeelle laskettujen osakkeiden kokonaisnimellisarvon johtuen yhtiön omien osakkeiden mitätöimisestä vuosina 2006 ja 2007 (yhteensä 7 570 000 osaketta). Osakkeiden mitätöinti ei ole pienentänyt osakepääomaa.

Osakkeenomistajat

Vuoden 2013 lopussa Suomen valtion omistusosuus Fortumista oli 50,8 %. Suomen Eduskunta on valtuuttanut hallituksen vähentämään Suomen Valtion omistusta

Fortumissa siten, että omistus ei laske alle 50,1 % osakepääomasta ja äänivallasta.

Hallintarekisteröityjen ja suorien ulkomaisten osakkeenomistajien osuus oli 26,2 % (2012: 25,4 %).

Osakkeenomistajat 31.12.2013

Osakkeenomistaja	Osakkeiden lukumäärä	Osuus %
Suomen valtio	450 932 988	50,76
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	7 351 961	0,83
Kansaneläkelaitos	7 195 896	0,81
Valtion eläkerahasto	6 560 000	0,74
Kurikan kaupunki	6 203 500	0,70
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	4 964 300	0,56
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	4 954 834	0,56
Eläke-Fennia Keskinäinen vakuutusyhtiö	3 476 000	0,39
Keva	2 951 403	0,33
Schweizerische Nationalbank (ulkom.)	2 787 984	0,31
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Tapiola	2 300 000	0,26
Svenska litteratursällskapet i Finland	2 202 700	0,25
Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Etera	1 710 006	0,19
OP-Delta sijoitusrahasto	1 625 000	0,18
Hallintarekisteröidyt ja suora ulkomainen omistus*	229 790 979	25,87
Muut osakkeenomistajat yhteensä	153 359 494	17,26
Osakkeiden lukumäärä yhteensä	888 367 045	100,00

* Lukuunottamatta Schweizerische Nationalbankin omistusta

Osakasryhmän mukaan	% osakkeiden lukumäärästä
Suomalaiset osakkeenomistajat	
Liikeyritykset	2,13
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2,74
Julkisyhteisöt	56,10
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	2,02
Kotitaloudet	10,83
Ulkomaiset osakkeenomistajat	26,18
Yhteensä	100,00

Osakkeenomistuksen jakautuminen 31.12.2013

Osakkeita	Osakkeenomistajien lukumäärä	% osakkeenomistajista	Osakkeiden lukumäärä	% osakkeiden lukumäärästä
1-100	33 180	25,12	1 980 533	0,22
101-500	53 752	40,70	14 426 381	1,63
501-1 000	22 363	16,93	16 413 674	1,85
1 001-10 000	21 390	16,20	55 195 035	6,21
10 001-100 000	1 262	0,96	29 132 710	3,28
100 001-1 000 000	103	0,08	30 136 102	3,39
1 000 001-10 000 000	21	0,01	64 257 134	7,23
yli 10 000 000	1	0,00	450 932 988	50,76
	132 072	100,00	662 474 557	74,57
Rekisteröimättömät/selvittämättä olleet kaupat 31.12.			75 696	0,01
Hallintarekisteröidyt osakkeet			225 816 792	25,42
Yhteensä			888 367 045	100,00

Johdon osakeomistus 31. joulukuuta 2013

Vuoden 2013 lopussa toimitusjohtaja ja muut Fortumin johtoryhmän jäsenet omistivat 346 106 osaketta (2012: 268 992) edustaen noin 0,04 % yhtiön osakkeista.

Lisätietoa toimitusjohtajan ja Fortumin johtoryhmän muiden jäsenten osakeomistuksista ja kannustinohjelmista on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa [12 Henkilöstökulut](#).

Yhtiökokouksen 2013 antamat valtuudet

Hallituksella ei ole tällä hetkellä yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen tai optiolainojen liikkeelle laskemiseksi tai uusien

osakkeiden liikkeelle laskemiseksi tai omien osakkeiden oston.

Osinko

Päivitetty osinkopolitiikka

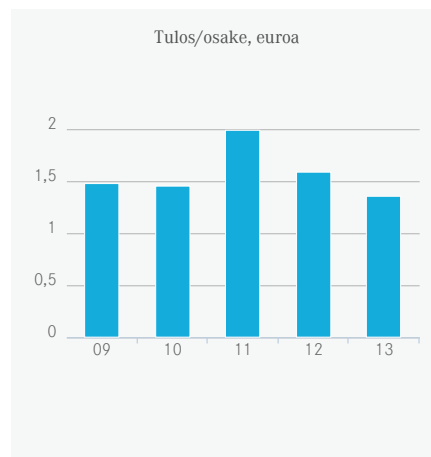
Huhtikuussa Fortumin hallitus päivitti yhtiön osinkopolitiikan. Uusi osinkopolitiikka varmistaa, että osakkeenomistajat saavat asianmukaisen korvauksen sijoittamalleen pääomalle. Poliittikkaa tukee yhtiön pitkän aikavälin strategia, joka tähtää osakekohtaisen tuloksen, ja sen myötä osingon kasvattamiseen. Hallitus perustaa osinkoehdotuksensa laaja-alaiselle tarkastelulle, joka kattaa makrotalouden, taseen vahvuudet sekä tulevaisuuden investointisuunnitelmat. Fortum Oyj:n tavoitteena on maksaa vakaa, kestävä ja aikaa myöten kasvava osinko, joka on 50 - 80 % osakekohtaisesta tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä.

Osingonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2013 olivat 4 151 029 137,59 euroa sisältäen tilikauden voiton 477 747 032,48 euroa. Tilikauden päättymisen jälkeen yhtiön taloudellisessa

asemassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2013 osinkoa 1,10 euroa osaketta kohti eli 3.2.2014 rekisteriin merkittyjen osakkeiden lukumäärän perusteella yhteensä noin 977 miljoonaa euroa ja että jäljellä oleva osuus voitosta jätetään omaan pääomaan. Yhtiökokous pidetään 8.4.2013 kello 14.00 alkaen Finlandia-talossa Helsingissä.

Taloudelliset tunnusluvut

Fortum Oyj tytäryhtiöineen (yhdessä Fortum-konserni) on Pohjoismaiden, Venäjän ja Itämeren alueiden johtavia energiayhtiöitä. Fortumin liiketoimintaan kuuluvat sähkön- ja lämmöntuotanto, myynti ja jakelu, voimalaitosten käyttö- ja kunnossapitopalvelut sekä energiaan liittyvät muut palvelut. Neste Oil oli 31.3.2005 asti osa Fortum-konsernia, kunnes varsinainen yhtiökokous teki lopullisen päätöksen eriyttää öljyliiketoiminta jakamalla noin 85 % Neste Oilin osakkeista osinkona. Loput noin 15 % osakkeista myytiin sijoittajille huhtikuussa 2005.

Öljyliiketoiminta on esitetty luovutettuna toimintona vuosina 2004 ja 2005.

Vuodesta 2005 Fortum on soveltanut vuositilinpäätöksessään ja osavuositarkastuksissaan kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (International Financial Reporting Standards, IFRS). Tilikauden 2005 vuosikertomukseen sisältyi yksi vertailuvuosi, 2004, jota koskevat tiedot oikaistiin IFRS:n mukaisiksi. Vuosien 1998-2003 tietoja ei ole oikaistu, vaan ne esitetään Suomen kirjanpito- ja tilinpäätössäännösten mukaisesti (Finnish Accounting Standards, FAS).

milj. euroa tai kuten merkitty	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	Muutos 13/12
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	%
Liikevaihto Fortum yhteensä	11 659	5 918	4 491	4 479	5 636	5 435	6 296	6 161	6 159	6 056	-2
Jatkuvien toimintojen liikevaihto	3 835	3 877	4 491	4 479	5 636	5 435	6 296	6 161	6 159	6 056	-2
Käyttökate (=EBITDA) Fortum yhteensä ¹⁾	2 443	2 307	1 884	2 298	2 478	2 292	2 271	3 008	2 538	2 452	-3
Jatkuvien toimintojen käyttökate (=EBITDA)	1 583	1 754	1 884	2 298	2 478	2 292	2 271	3 008	2 538	2 452	-3
Jatkuvien toimintojen vertailukelpoinen käyttökate (=EBITDA)		1 741	1 866	2 015	2 360	2 398	2 396	2 374	2 416	2 299	-5
Liikevoitto Fortum yhteensä	1 916	1 864	1 455	1 847	1 963	1 782	1 708	2 402	1 874	1 712	-9
- % liikevaihdosta	16,4	31,5	32,4	41,2	34,8	32,8	27,1	39,0	30,4	28,3	
Jatkuvien toimintojen liikevoitto	1 195	1 347	1 455	1 847	1 963	1 782	1 708	2 402	1 874	1 712	-9
- % liikevaihdosta	31,2	34,7	32,4	41,2	34,8	32,8	27,1	39,0	30,4	28,3	
Jatkuvien toimintojen vertailu- kelpoinen liikevoitto	1 148	1 334	1 437	1 564	1 845	1 888	1 833	1 802	1 752	1 607	-8
Voitto ennen veroja Fortum yhteensä	1 700	1 776	1 421	1 934	1 850	1 636	1 615	2 228	1 586	1 499	-5

Tämä on automaattisesti tuotettu PDF-tiedosto Fortumin vuosikertomuksesta. Sisältö ei vastaa koko vuosikertomusta, joka on luettavissa sivustolta <http://annualreport2013.fortum.com/>

- % liikevaihdosta	14,6	30,0	31,6	43,2	32,8	30,1	25,7	36,2	25,8	24,8	
Jatkuvien toimintojen voitto ennen veroja	962	1 267	1 421	1 934	1 850	1 636	1 615	2 228	1 586	1 499	-5
- % liikevaihdosta	25,1	32,7	31,6	43,2	32,8	30,1	25,7	36,2	25,8	24,8	
Jatkuvien toimintojen tilikauden voitto	703	936	1 120	1 608	1 596	1 351	1 354	1 862	1 512	1 279	-15
- josta emoyhtiön omistajien osuus	670	884	1 071	1 552	1 542	1 312	1 300	1 769	1 416	1 204	-15
Sijoitettu pääoma Fortum yhteensä	12 890	11 357	12 663	13 544	15 911	15 350	16 124	17 931	19 420	19 780	2
Jatkuvien toimintojen sijoitettu pääoma	10 739	11 357	12 663	13 544	15 911	15 350	16 124	17 931	19 420	19 780	2
Korollinen nettovelka	5 095	3 158	4 345	4 466	6 179	5 969	6 826	7 023	7 814	7 849	0
Investoinnit ja bruttosijoitukset osakkeisiin Fortum yhteensä	830	578	1 395	972	2 624	929	1 249	1 482	1 574	1 299	-17
- % liikevaihdosta	7,1	9,8	31,1	21,7	46,6	17,1	19,8	24,1	25,6	21,4	
Jatkuvien toimintojen investoinnit ja bruttosijoitukset osakkeisiin	514	479	1 395	972	2 624	929	1 249	1 482	1 574	1 299	-17
Jatkuvien toimintojen investoinnit	335	346	485	655	1 108	862	1 222	1 408	1 558	1 284	-18
Liiketoiminnan rahavirta Fortum yhteensä	1 758	1 404	1 151	1 670	2 002	2 264	1 437	1 613	1 382	1 836	33
Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan rahavirta	1 232	1 271	1 151	1 670	2 002	2 264	1 437	1 613	1 382	1 836	33
Sijoitetun pääoman tuotto Fortum yhteensä, %	15,8	16,6	13,4	16,5	15,0	12,1	11,6	14,8	10,2	9,2	
Jatkuvien toimintojen sijoitetun pääoman tuotto, %	11,4	13,5	13,4	16,5	15,0	12,1	11,6	14,8	10,2	9,2	
Oman pääoman tuotto Fortum yhteensä, %	18,2	18,7	14,4	19,1	18,7	16,0	15,7	19,7	14,6	12,0	
Jatkuvien toimintojen oman pääoman tuotto, % ²⁾		13,5	14,4	19,1	18,7	16,0	15,7	19,7	14,6	12,0	
Korkokate	8,0	11,6	11,5	12,8	9,4	12,4	13,7	10,5	7,6	6,8	
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot					8,6	10,3	10,0	8,5	5,7	5,3	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, %	36,4	43,2	30,6	36,3	34,1	37,6	20,5	21,5	19,9	21,8	
Velkaantumisaste, % ³⁾	67	43	53	52	73	70	78	69	73	74	
Nettovelka/Käyttökate	2,1	1,4	2,3	1,9	2,5	2,6	3,0	2,3	3,1	3,2	
Nettovelka/Jatkuvien toimintojen käyttökate	-	1,8	2,3	1,9	2,5	2,6	3,0	2,3	3,1	3,2	
Vertailukelpoinen nettovelka/Jatkuvien toimintojen käyttökate	-	1,8	2,3	2,2	2,6	2,5	2,8	3,0	3,2	3,4	
Omavaraisuusaste, %	44	49	48	49	41	43	40	44	43	44	
Osingot ⁴⁾	506	987	1 122	1 198	888	888	888	888	888	977 ⁵⁾	10
Jatkuvien toimintojen osingot		511	650	683							

Tämä on automaattisesti tuotettu PDF-tiedosto Fortumin vuosikertomuksesta. Sisältö ei vastaa koko vuosikertomusta, joka on luettavissa sivustolta <http://annualreport2013.fortum.com/>

Lisäosingot vuonna 2006 ja 2007/ luovutetut toiminnot vuonna 2005	476	472	515								
Tutkimus- ja kehittämismenot	26	14	17	21	27	30	30	38	41	49	20
- % liikevaihdosta	0,2	0,2	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,7	0,8	
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä Fortum yhteensä	12 859	10 026	8 910	8 304	14 077	13 278	11 156	11 010	10 600	10 246	
Jatkuvien toimintojen henkilöstön keskimääräinen lukumäärä	8 592	8 939	8 910	8 304	14 077	13 278	11 156	11 010	10 600	10 246	

1) Käyttökate (=EBITDA) on määritelty seuraavasti: jatkuvien toimintojen liikevoittoon on lisätty poistot ja arvonalentumiset. Suomen kirjanpito- ja tilinpäätössäännösten (FAS) mukaisesti osuus osakkuusyritysten tuloksesta sisältyy liikevoittoon. Vuosien 1998-2003 FAS:n mukaisesti lasketussa käyttökatteessa osuutta osakkuusyritysten tuloksesta ei ole huomioitu.

2) Vuoden 2005 jatkuvien toimintojen oman pääoman tuotto on laskettu perustuen jatkuvien toimintojen tilikauden voittoon jaettuna oman pääoman yhteissummalla kauden päättyessä. Luovutettujen toimintojen tilikauden voitto on vähennetty oman pääoman kokonaismäärästä 31.12.2005.

3) Velkaantumisasaste on määritelty seuraavasti: korolliset nettovelat jaetaan oman pääoman yhteismäärällä. Vuosina 2000-2002 määräysvallattomien omistajien osuuteen sisältyi Fortum Capital Ltd:n liikkeeseen laskemat etuosakkeet määrältään 1,2 miljardia euroa, joihin liittyi kiinteä 6,7 %:n osinkotuotto.

4) Rahaosionon lisäksi Fortum jakoi noin 85 % Neste Oil Oyj:n osakkeista osinkona vuonna 2005.

5) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle 8.4.2014.

[Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty tunnuslukujen jälkeen.](#)

Osakekohtaiset tunnusluvut

euroa tai kuten merkitty	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS	Muutos
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	13/12 %
Tulos/osake, Fortum yhteensä	1,48	1,55	1,22	1,74	1,74	1,48	1,46	1,99	1,59	1,36	-14
Jatkuvien toimintojen tulos/osake	0,79	1,01	1,22	1,74	1,74	1,48	1,46	1,99	1,59	1,36	-14
Luovutettujen toimintojen tulos/osake	0,69	0,54	-	-	-	-	-	-	-	-	
Laimennettu tulos/osake, Fortum yhteensä	1,46	1,53	1,21	1,74	1,74	1,48	1,46	1,99	1,59	1,36	-14
Laimennettu jatkuvien toimintojen tulos/osake	0,78	1,00	1,21	1,74	1,74	1,48	1,46	1,99	1,59	1,36	-14
Laimennettu luovutettujen toimintojen tulos/osake	0,68	0,53	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rahavirta/osake, Fortum yhteensä	2,06	1,61	1,31	1,88	2,26	2,55	1,62	1,82	1,56	2,07	33
Jatkuvien toimintojen rahavirta/osake	1,44	1,46	1,31	1,88	2,26	2,55	1,62	1,82	1,56	2,07	33
Oma pääoma/osake	8,65	8,17	8,91	9,43	8,96	9,04	9,24	10,84	11,30	11,28	0
Osinko/osake, Fortum yhteensä ¹⁾	0,58	1,12	1,26	1,35	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,10 ²⁾	10
Jatkuvien toimintojen osinko/osake	-	0,58	0,73	0,77	-	-	-	-	-	-	
Lisäosinko/osake 2006 ja 2007/luovutettujen toimintojen osinko/osake 2005	-	0,54	0,53	0,58	-	-	-	-	-	-	
Osinko/osakekohtainen tulos, Fortum yhteensä, %	39,2	72,3	103,3 ⁴⁾	77,6 ⁴⁾	57,5	67,6	68,5	50,3	62,9	80,9 ²⁾	
Osinko/osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot, %	-	57,4 ³⁾	59,8 ⁴⁾	44,3 ⁴⁾	-	-	-	-	-	-	
Osinko/osakekohtainen tulos, lisäosinko 2006 ja 2007/luovutettujen toiminnot 2005, %	-	100,0 ³⁾	43,4 ⁴⁾	33,3 ⁴⁾	-	-	-	-	-	-	
Efektiivinen osinkotuotto, %	4,3	7,1	5,8	4,4	6,6	5,3	4,4	6,1	7,1	6,6 ²⁾	
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	9,2	10,2	17,7	17,7	8,8	12,8	15,4	8,3	8,9	12,2	

Osakkeen kurssikehitys										
Kauden lopussa	13,62	15,84	21,56	30,81	15,23	18,97	22,53	16,49	14,15	16,63
Keskikurssi	10,29	13,87	20,39	23,57	24,79	15,91	19,05	19,77	15,66	15,11
Alin kurssi	7,45	10,45	15,71	20,01	12,77	12,60	17,18	15,53	12,81	13,10
Ylin kurssi	13,99	16,90	23,48	31,44	33,00	19,20	22,69	24,09	19,36	18,18
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa, milj. euroa										
	11 810	13 865	19 132	27 319	13 519	16 852	20 015	14 649	12 570	14 774
Osakkeiden vaihdon kehitys ⁵⁾										
Osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	478 832	900 347	830 764	787 380	628 155	580 899	493 375	524 858	494 765	465 004
Prosentuaalinen osuus osakekannasta, %	59,2	103,2	94,3	88,5	70,8	65,4	55,5	59,1	55,7	52,3
Osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	867 084	875 294	887 394	886 683	887 638	888 367	888 367	888 367	888 367	888 367
Osakkeiden määrä ilman omia osakkeita, 1 000 osaketta	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	852 625	872 613	881 194	889 997	887 256	888 230	888 367	888 367	888 367	888 367
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	861 772	887 653	886 929	891 395	887 839	888 230	888 367	888 367	888 367	888 367

1) Käteisosingon lisäksi Fortum jakoi noin 85 % Neste Oil Oyj:n osakkeista osinkona vuonna 2005.

2) Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle 8.4.2014.

3) Vuoden 2005 jatkuvien ja luovutettujen toimintojen osinko per osakekohtaiset tulokset on laskettu perustuen vastaaviin jatkuvien ja luovutettujen toimintojen osakekohtaisiin tuloksiin.

4) 2006 ja 2007 osinkojen osinko/osakekohtainen tulos -tunnusluvut perustuvat koko konsernin osakekohtaiseen tulokseen.

5) Taulukon 'osakkeiden vaihdon kehitys' -luvut sisältävät NASDAQ OMX Helsingin osakkeiden vaihdon. Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla; esimerkiksi Boat-, BATS-, Chi-X- ja Turquoise-markkinoilla; sekä OTC-markkinoilla. Vuonna 2013 kaikkien osakkeiden vaihto, ensisijainen markkinapaikka mukaan lukien 1 101 miljoonaa osaketta (2012: 1 097) arvoltaan noin 16 508 miljoonaa euroa (2012: 17 292). Vuonna 2013 noin 58 % (2012: 55 %) Fortum Oyj:n osakkeiden vaihdosta käytiin vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla.

Vuosien 1998-2003 tietoja ei ole oikaistu, vaan ne esitetään Suomen kirjanpito- ja tilinpäätössäännösten mukaisesti (Finnish Accounting Standards, FAS).

[Katso Tunnuslukujen laskentakaavat.](#)

Toiminnalliset tunnusluvut, volyymit

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotanto EU-maissa ja Norjassa											
Sähköntuotanto	TWh	55,5	52,3	54,4	52,2	52,6	49,3	53,7	55,3	53,9	48,7
Lämmöntuotanto	TWh	25,4	25,1	25,8	26,1	25,0	23,2	26,1	22,0	18,5	18,6
Fortumin koko sähkön- ja lämmöntuotanto Venäjällä											
Sähköntuotanto	TWh	-	-	-	-	11,6	16,0	16,1	17,4	19,2	20,0
Lämmöntuotanto	TWh	-	-	-	-	15,3	25,6	26,0	25,4	24,8	24,2
Fortumin sähköntuotanto Pohjoismaissa energialähteittäin											
Vesivoima	TWh	19,1	21,2	19,8	20,0	22,9	22,1	22,0	21,0	25,2	18,1
Ydinvoima	TWh	25,8	25,8	24,4	24,9	23,7	21,4	22,0	24,9	23,4	23,7
Lämpövoima	TWh	9,5	4,2	9,0	6,2	5,0	4,6	8,3	7,2	3,0	4,7
Yhteensä	TWh	54,4	51,2	53,2	51,1	51,6	48,1	52,3	53,1	51,6	46,5
Fortumin sähköntuotanto Pohjoismaissa energialähteittäin											
Vesivoima	%	35	42	37	39	44	46	42	40	49	39
Ydinvoima	%	47	50	46	49	46	44	42	47	45	51
Lämpövoima	%	18	8	17	12	10	10	16	13	6	10
Yhteensä	%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sähkötuotantokapasiteetti segmenteittäin											
Power	MW	10 003	9 540	9 560	9 575	9 709	9 728	9 752	9 702	9 475	9 475
Heat	MW	1 278	1 373	1 360	1 213	1 446	1 600	1 670	1 569	1 398	1 398
Russia	MW	-	-	-	2 785	2 785	2 785	3 404	3 404	4 250	4 250
Muut (aurinkovoima Intiassa)	MW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Yhteensä	MW	11 281	10 913	10 920	13 573	13 940	14 113	14 826	14 675	15 128	15 128
Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin											
Power	MW	250	250	250	250	250	250	250	250	250	250
Heat	MW	9 757	10 633	10 973	10 218	10 284	10 448	10 375	8 785	7 943	7 943
Russia	MW	-	-	-	13 796	13 796	13 796	14 107	13 396	13 466	13 466
Yhteensä	MW	10 007	10 883	11 223	24 264	24 330	24 494	24 732	22 431	21 659	21 659
Fortumin koko sähkön- ja lämmönmyynti EU-maissa ja Norjassa											
Sähkönmyynti	milj. euroa	2 017	2 002	2 437	2 370	2 959	2 802	3 110	2 868	2 700	2 519
Lämmönmyynti	milj. euroa	809	867	1 014	1 096	1 157	1 095	1 309	1 278	1 201	1 210
Fortumin koko sähkön- ja lämmönmyynti Venäjällä											
Sähkönmyynti	milj. euroa	-	-	-	-	332	390	505	590	713	822
Lämmönmyynti	milj. euroa	-	-	-	-	141	219	287	324	300	290
Fortumin koko sähkönmyynti alueittain											

Suomi	TWh	31,1	26,0	29,6	29,0	28,7	26,1	30,7	24,6	21,6	23,4
Ruotsi	TWh	27,6	30,4	28,5	27,6	28,5	26,9	28,3	29,4	30,1	24,6
Venäjä	TWh	-	-	-	-	14,8	19,5	18,7	20,2	23,3	25,6
Muut maat	TWh	3,6	3,3	3,5	3,1	3,0	3,2	3,2	3,6	3,8	4,3
Yhteensä	TWh	62,3	59,7	61,6	59,7	75,0	75,7	80,9	77,8	78,8	77,9
Fortumin koko lämmönmyynti alueittain											
Suomi	TWh	10,5	9,8	10,7	11,1	10,8	8,0	9,6	8,5	5,8	5,5
Venäjä	TWh	-	-	-	-	15,3	25,6	26,8	26,7	26,4	24,1
Ruotsi	TWh	9,6	9,5	9,3	9,2	9,1	9,8	10,9	8,5	8,5	8,2
Puola	TWh	0,4	1,1	3,6	3,5	3,6	3,7	4,0	4,3	4,3	4,1
Muut maat	TWh	3,3	3,4	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,4	2,9	3,1
Yhteensä	TWh	23,8	23,8	26,8	27,1	42,2	50,6	54,9	51,4	47,9	45,0
Sähkönsiirto jakeluverkoissa											
Suomi	TWh	6,2	6,3	7,7	9,2	9,3	9,4	10,0	9,5	9,8	9,5
Ruotsi	TWh	14,2	14,4	14,4	14,3	14,0	14,0	15,2	14,2	14,4	14,1
Norja	TWh	2,1	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,5	2,3	2,4	2,5
Viro	TWh	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	-
Yhteensä	TWh	22,7	23,1	24,6	26,0	25,8	25,9	27,9	26,1	26,6	26,1

Toiminnalliset tunnusluvut, segmentit

Vuodesta 2005 Fortum on soveltanut vuosittain päätöksessään ja osavuositarkastuksissaan kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja (International Financial Reporting Standards, IFRS). Tilikauden 2005 vuosikertomukseen sisältyi yksi vertailuvuosi, 2004, jota koskevat tiedot oikaistiin IFRS:n mukaisiksi. Segmenttitiedot esitetään vain IFRS-perusteisesti vertailun mahdollistamiseksi, koska IFRS-siirtymässä raportoivat segmentit määriteltiin uudelleen ja segmenttiraportointi sinänsä arvioitiin uudelleen.

Venäläisen OAO Fortumin hankinnan jälkeen Fortum teki muutoksia segmenttirakenteeseensa vuoden 2008 aikana. Vuosien 2004–2007 vertailutiedot on muutettu vuonna 2008.

[Katso liitetieto 5 Segmenttiraportointi.](#)

Liikevaihto segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	2 084	2 058	2 439	2 350	2 892	2 531	2 702	2 481	2 415	2 248
- josta sisäistä	128	-97	-133	323	0	254	-281	-24	296	70
Heat	1 025	1 063	1 268	1 356	1 466	1 399	1 770	1 737	1 628	1 565
- josta sisäistä	49	-12	-32	38	0	23	-8	8	18	8
Russia	-	-	-	-	489	632	804	920	1 030	1 119
- josta sisäistä	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Distribution	707	707	753	769	789	800	963	973	1 070	1 075
- josta sisäistä	10	-8	8	9	10	13	18	15	37	36
Electricity Sales	1 387	1 365	1 912	1 683	1 922	1 449	1 798	900	722	744
- josta sisäistä	92	-101	149	155	177	67	158	95	55	73
Muut	90	91	78	81	83	71	51	108	137	69
- josta sisäistä	93	-63	62	72	82	-5	169	115	-66	67
Eliminoinnit	-1 458	-1 407	-1 959	-1 760	-2 005	-1 447	-1 792	-958	-843	-764
Yhteensä	3 835	3 877	4 491	4 479	5 636	5 435	6 296	6 161	6 159	6 056

Vertailukelpoinen liikevaihto segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	730	854	985	1 095	1 528	1 454	1 298	1 201	1 146	858
Heat	207	253	253	290	250	231	275	278	271	273
Russia	-	-	-	-	-92	-20	8	74	68	156
Distribution	240	244	250	231	248	262	307	295	320	331
Electricity Sales	23	30	-4	-1	-33	22	11	27	39	48
Muut	-52	-47	-47	-51	-56	-61	-66	-73	-92	-59
Vertailukelpoinen liikevoitto	1 148	1 334	1 437	1 564	1 845	1 888	1 833	1 802	1 752	1 607
Kertaluonteiset erät	18	30	61	250	85	29	93	284	155	61
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	29	-17	-43	33	33	-135	-218	316	-33	44
Liikevoitto	1 195	1 347	1 455	1 847	1 963	1 782	1 708	2 402	1 874	1 712

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	834	966	1 093	1 198	1 625	1 547	1 398	1 310	1 260	1 003
Heat	331	376	397	453	419	393	462	471	481	489
Russia	-	-	-	-	-25	55	94	148	189	258
Distribution	373	389	397	393	413	426	485	482	529	550
Electricity Sales	39	45	15	10	-26	28	13	29	40	50
Muut	-41	-35	-36	-39	-46	-51	-56	-66	-83	-51
Yhteensä	1 536	1 741	1 866	2 015	2 360	2 398	2 396	2 374	2 416	2 299

Poistot ja arvonalentumiset segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	104	112	108	103	97	93	100	109	114	145
Heat	124	123	144	163	169	162	187	193	210	216
Russia	-	-	-	-	67	75	86	108	121	150
Distribution	133	145	147	162	165	164	178	187	209	219
Electricity Sales	16	15	19	11	7	6	2	2	1	2
Muut	11	12	11	12	10	10	10	7	9	8
Yhteensä	388	407	429	451	515	510	563	606	664	740

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	-21	-21	-9	-23	26	-35	-25	3	-12	4
Heat	15	11	23	24	12	30	31	19	20	19
Russia	-	-	-	-	19	20	8	30	27	46
Distribution	16	20	15	18	16	10	19	14	8	5
Electricity Sales	0	1	1	0	5	0	1	2	0	0
Muut	2	44	39	222	48	-4	28	23	-20	31
Yhteensä	12	55	69	241	126	21	62	91	23	105

Investoinnit käyttöomaisuuteen segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	84	83	95	93	134	96	97	131	190	178
Heat	123	124	184	309	408	358	304	297	464	397
Russia	-	-	-	-	256	215	599	670	568	435
Distribution	106	115	183	236	296	188	213	289	324	260
Electricity Sales	10	10	8	3	3	1	0	5	1	1
Muut	12	14	15	14	11	4	9	16	11	13
Yhteensä	335	346	485	655	1 108	862	1 222	1 408	1 558	1 284

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	23	45	5	52	0	57	25	17	-	2
Heat	53	87	589	18	23	1	1	32	10	0
Russia	103	2	140	245	1 492	3	-	24	-	0
Distribution	0	-	130	1	0	5	0	-	-	0
Electricity Sales	0	-	6	0	0	-	-	-	-	-
Muut	0	-	40	1	1	1	1	1	6	13
Yhteensä	179	134	910	317	1 516	67	27	74	16	15

Bruttodivestoinnit osakkeisiin segmenteittäin, milj. euroa	2009	2010	2011	2012	2013
Power	10	0	3	102	79
Heat	1	52	203	269	11
Russia	-	43	23	-	-
Distribution	1	46	323	37	52
Electricity Sales	-	-	16	2	-
Muut	2	6	0	0	-
Yhteensä	14	147	568	410	142

Sidottu pääoma segmenteittäin, milj. euroa	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	5 804	5 493	5 690	5 599	5 331	5 494	5 806	6 247	6 389	6 329
Heat	2 440	2 551	3 407	3 507	3 468	3 787	4 182	4 191	4 286	4 283
Russia	151	153	294	456	2 205	2 260	2 817	3 273	3 848	3 846
Distribution	3 091	3 021	3 412	3 239	3 032	3 299	3 683	3 589	3 889	3 770
Electricity Sales	194	228	176	247	188	125	210	11	51	39
Muut	220	447	835	1 237	796	382	29	208	158	315
Yhteensä	11 900	11 893	13 814	14 285	15 020	15 347	16 727	17 519	18 621	18 582

Sidotun pääoman tuotto segmenteittäin, %	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	12,6	14,3	17,5	19,2	29,6	24,5	19,5	24,6	18,7	14,6
Heat	9,8	11,6	9,6	9,3	8,9	7,9	8,4	9,9	8,8	7,2
Russia	-	-	-	66,3	3,7	0,0	2,4	3,5	3,0	5,2
Distribution	8,1	8,8	8,4	7,7	8,1	8,7	9,7	13,7	9,1	9,2
Electricity Sales	25,2	17,4	-1,6	6,9	-14,0	28,9	38,4	4,2	152,3	148,9

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto segmentteittäin, %	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	12,0	14,9	17,4	18,9	28,0	26,4	22,3	19,9	18,5	13,8
Heat	9,3	11,0	9,2	9,2	7,3	7,6	7,7	7,4	7,0	6,8
Russia	-	-	-	0,0	-3,8	0,0	0,7	3,5	2,7	5,2
Distribution	8,3	8,6	8,3	7,6	8,2	8,6	9,3	8,6	8,8	8,8
Electricity Sales	17,1	16,4	-0,8	-0,6	-15,3	18,6	9,3	33,5	203,1	137,9

Henkilöstö keskimäärin	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Power	4 588	4 374	4 147	3 475	3 591	2 068	1 891	1 873	1 896	1 887
Heat	1 605	2 186	2 345	2 302	2 422	2 652	2 482	2 682	2 354	2 164
Russia	-	-	-	-	5 566	6 170	4 555	4 436	4 301	4 245
Distribution	995	1 008	983	1 060	1 222	1 166	1 098	902	873	866
Electricity Sales	682	745	825	936	766	629	538	510	515	506
Muut	722	626	610	531	510	593	592	607	661	578
Yhteensä	8 592	8 939	8 910	8 304	14 077	13 278	11 156	11 010	10 600	10 246

Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate (=EBITDA)	=	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	
Vertailukelpoinen käyttökate (=EBITDA)	=	Käyttökate (=EBITDA) - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät - tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen nettovaikutus	
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Kertaluonteiset erät + muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - kertaluonteiset erät - muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	
Kertaluonteiset erät	=	Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot	
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Sisältää ne tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat rahoitusinstrumentit, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaisesti suojauslaskentaa sekä IFRIC tulkinnan nro 5 mukaisen vaikutuksen, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.	
Kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta (FFO)	=	Liiketoiminnan kassavirta ennen käyttöpääoman muutosta	
Investoinnit	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoidut korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassa olevan omaisuuden vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassa olevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassa olevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.	
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryritysosakkeisiin, osakkuusyrittösoakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin sijoituksiin. Investoitujen tytäryritysosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.	
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$	
Jatkuvien toimintojen sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Jatkuvien toimintojen voitto ennen veroja + jatkuvien toimintojen korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Jatkuvien toimintojen sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$	
Sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$	

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta (IAS 39 oikaistu sekä pois lukien merkittävimmät myyntivoitot ja -tappiot)	x 100
		Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin	
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset	
Sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien johdannaissopimusten käypien arvojen muutoksista)	
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Sidottu pääoma oikaistuna niillä korottomilla varoilla ja veloilla, jotka aiheutuvat niistä tulevaisuuden kassavirtaa suojaavista johdannaissopimuksista, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa	
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - rahat ja pankkisaamiset	
Velkaantumisaste, %	=	Korolliset nettovelat	x 100
		Oma pääoma	
Omavaraisuusaste, %	=	Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat	x 100
		Taseen loppusumma	
Nettovelka/käyttökate	=	Korollinen nettovelka	
		Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset	
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	Korollinen nettovelka	
		Vertailukelpoinen käyttökate (=EBITDA)	
Jatkuvien toimintojen nettovelka/käyttökate	=	Korollinen nettovelka	
		Jatkuvien toimintojen liikevoitto + jatkuvien toimintojen poistot ja arvonalentumiset	
Vertailukelpoinen jatkuvien toimintojen nettovelka/käyttökate	=	Korollinen nettovelka	
		Vertailukelpoinen jatkuvien toimintojen käyttökate (=EBITDA)	
Korkokate	=	Liikevoitto	
		Nettokorkokulut	
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot	=	Liikevoitto	
		Nettokorkokulut - aktivoidut vieraan pääoman menot	
Henkilöstö keskimäärin		Perustuu koko raportointikauden kuukausittaisiin keskiarvoihin	
Tulos/osake (EPS)	=	Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat	
		Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana	
Kassavirta/osake	=	Liiketoiminnan kassavirta	
		Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana	

Oma pääoma/osake	=	Oma pääoma	
		<hr/> Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa	
Osinko/osakekohtainen tulos, %	=	Osinko/osake	x 100
		<hr/> Tulos/osake (EPS)	
Jatkuvien toimintojen osinko/ osakekohtainen tulos, %	=	Jatkuvien toimintojen osinko/osake	x 100
		<hr/> Jatkuvien toimintojen tulos/osake (EPS)	
Efektiivinen osinkotuotto, %	=	Osinko/osake	x 100
		<hr/> Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi	
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)	=	Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi	
		<hr/> Tulos/osake	
Keskikurssi	=	Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto	
		<hr/> Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä	
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi	
Osakkeiden vaihdon kehitys	=	Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä sekä sen prosentuaalinen osuus osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä tilikauden aikana	

Konsernitilinpäätös

Konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	2013	2012*
Liikevaihto	5	6 056	6 159
Muut tuotot	10	94	109
Materiaalit ja palvelut	11	-2 533	-2 548
Henkilöstökulut	12	-529	-543
Poistot ja arvonalentumiset	5, 18, 19	-740	-664
Muut kulut	10	-741	-761
Vertailukelpoinen liikevoitto	5	1 607	1 752
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	6, 7	105	122
Liikevoitto	5	1 712	1 874
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	5, 20	105	23
Korkokulut	13	-295	-300
Korkotuotot	13	42	54
Johdannaisten käypien arvojen muutokset	13	-16	-23
Muut rahoituserät - netto	13	-49	-42
Rahoitustuotot ja -kulut	13	-318	-311
Voitto ennen veroja		1 499	1 586
Tuloverot	14	-220	-74
Tilikauden voitto		1 279	1 512
Jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		1 204	1 416
Määräysvallattomille omistajille		75	96
		1 279	1 512

Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)	15		
Laimentamaton		1,36	1,59
Laimennettu		1,36	1,59

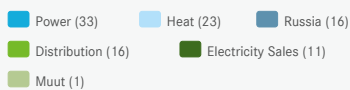
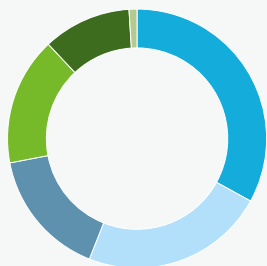
milj. euroa	2013	2012
Vertailukelpoinen liikevoitto	1 607	1 752
Kertaluonteiset erät (myyntivoitot)	61	155
Tulevaisuuden rahavirtoja suojaavien johdannaisten käyvänarvon muutokset	21	-2
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	23	-31
Liikevoitto	1 712	1 874

*Tilinpäätöksessä esitettävät vertailuvuoden 2012 tiedot on muutettu johtuen eläkkeiden kirjauskäytännön muutoksesta, lisätietoja liitetiedosta 1.6.1.

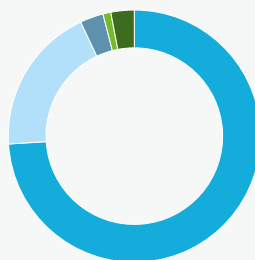
1 Tuloksen parantumiseen vaikutti pääosin Hafslund ASA ja TGC-1.

2 2012 positiivinen kertaluonteinen vaikutus Ruotsin verokannan muutoksesta, 26,3%:ista 22%:iin.

Liikevaihto segmenteittäin, %

Liikevaihto kohtemaittain, %

Konsernin laaja tuloslaskelma

Muut laajan tuloksen erät ovat tuotto- ja kulueriä, joita ei kirjata tulosvaikutteisesti, vaan ne kirjataan omaan pääomaan. Tällaisia ovat realisoitumattomat erät, kuten voitot ja tappiot kassavirtasuojauksissa käytettävien

rahoitusinstrumenttien arvostamisesta käypään arvoon. Tulosvaikutus näistä eristä kirjataan, kun suojattu erä vaikuttaa tuloslaskelmaan. Laajan tuloksen eriin sisältyy myös myytävissä olevien

rahoitusvarojen arvostamisesta johtuvat voitot ja tappiot, osakkuusyhtiöiden laajan tuloksen erät sekä muuntoerot.

milj. euroa	2013	2012
Tilikauden voitto	1 279	1 512
Muut laajan tuloksen erät		
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi		
Kassavirran suojaukset		
Käyvän arvon muutokset	105	15 ¹
Siirrot tuloslaskelmaan	-51	-152
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-8	-5
Verot	-8	33
Nettosijoitusten suojaus		
Käyvän arvon muutokset	28	0
Verot	-7	0
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Käyvän arvon muutokset	0	0
Muuntoerot	-496	204 ²
Osuus osakkuusyriyten muista laajan tuloksen eristä	39	-23
Muut muutokset	0	0
	-398	72
Erät, joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi		
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio	58	-24
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio osakkuus- ja yhteisyriyksissä	2	-36
	60	-60
Muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen	-338	12
Laaja tulos yhteensä	941	1 524
Laajan tuloksen jakautuminen		
Emoyhtiön omistajille	881	1 412
Määräysvallattomille omistajille	60	112
	941	1 524

1 Kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutokset liittyvät lähinnä sähkön hinnan suojaamiseen. Kun sähkön hinta on korkeampi (alhaisempi) kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on negatiivinen (positiivinen).

2 Muuntoerot ulkomaisten tytäryhtiöiden muuntamisesta euroiksi (lähinnä RUB, NOK ja SEK).

Konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.12.2013	31.12.2012
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	18	392	442
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	15 201	16 497
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	20	1 905	1 979
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	30	744	678
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	21	75	69
Laskennalliset verosaamiset	29	130	177
Johdannaisinstrumentit	3	363	451
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	22	1 463	1 384
Pitkäaikaiset varat yhteensä		20 273	21 677
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	23	375	428
Johdannaisinstrumentit	3	297	223
Myyntisaamiset ja muut saamiset	24	1 048	1 270
Rahat ja pankkisaamiset	25	1 254	963
Myytäväinä olevat omaisuuserät	9	1 173	-
Lyhytaikaiset varat yhteensä		4 147	2 884
Varat yhteensä		24 420	24 561
OMA PÄÄOMA			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	26	3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73
Kertyneet voittovarot		6 851	7 020
Muut oman pääoman erät		54	-99
Yhteensä		10 024	10 040
Määräysvallattomat omistajat	27	638	603
Oma pääoma yhteensä		10 662	10 643

VELAT			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	28	6 960	7 699
Johdannaisinstrumentit	3	177	182
Laskennalliset verovelat	29	1 648	1 879
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	30	744	678
Muut varaukset	31	103	207
Eläkeveloitteet	32	65	152
Muu pitkäaikainen vieras pääoma	33	151	472
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		9 848	11 269
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	28	2 138	1 078
Johdannaisinstrumentit	3	85	264
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma	34	1 147	1 307
Myytäväinä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat	9	540	-
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		3 910	2 649
Vieras pääoma yhteensä		13 758	13 918
Oma pääoma ja velat yhteensä		24 420	24 561

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osakepääoma	Ylikurssi-rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emoyhtiön omistajat	Määräysvallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voittovarot	Muuntoerot	Kassavirtasuojaukset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen osakkuusyrityksissä			
	Liite									
Oma pääoma 31.12.2012	3 046	73	7 193	-173	34	-133	0	10 040	603	10 643
Kauden tulos			1 204					1 204	75	1 279
Muuntoerot				-476	-1	2	4	-471	-25	-496
Kauden muut laajan tuloksen erät					35	72	41	148	10	158
Laaja tulos yhteensä			1 204	-476	34	74	45	881	60	941
Osingonjako 15			-888					-888		-888
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-26	-26
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä 8			1					1		1
Muut muutokset			-10					-10	1	-9
Oma pääoma 31.12.2013	3 046	73	7 500	-649	68	-59	45	10 024	638	10 662

Oma pääoma 31.12.2011	3 046	73	6 670	-352	136	-2	61	9 632	529	10 161
Laadintaperiaatteen muutos						-106	-5	-111	-13	-124
Oma pääoma 1.1.2012	3 046	73	6 670	-352	136	-108	56	9 521	516	10 037
Kauden tulos			1 416					1 416	96	1 512
Muuntoerot				179	4	-3	3	183	21	204
Kauden muut laajan tuloksen erät					-106	-22	-59	-187	-5	-192
Laaja tulos yhteensä			1 416	179	-102	-25	-56	1 412	112	1 524
Osingonjako 15			-888					-888		-888
Osingonjako määräysvallattomille omistajille								0	-26	-26
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä 8								0	2	2
Muut muutokset			-5					-5	-1	-6
Oma pääoma 31.12.2012	3 046	73	7 193	-173	34	-133	0	10 040	603	10 643

Muuntoerot

Ulkomaisten tytäryhtiöiden tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskikurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -471 miljoonaa euroa vuoden 2013 aikana (2012: 183) sisältäen Venäjän ruplan sekä Norjan ja Ruotsin kruunujen nettovaikutuksen yhteensä -465 miljoonaa (2012: 173).

[Käytetyt valuuttakurssit on esitetty liitetiedossa 1 Laadintaperiaatteet ja lisätietoa valuuttariskeistä on esitetty liitetiedossa 3.6 Korkoriski ja valuuttariski.](#)

Kassavirtasuojaukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutoksista oli 34 miljoonaa euroa vuoden 2013 aikana (2012: -102), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan suojaamiseen. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

Määräysvallattomien omistajien osuus

Olenaisimmat muutokset määräysvallattomien omistajien osuudessa aiheutuivat osingonjaosta määräysvallattomille omistajille -26 miljoonaa euroa (2012: -26).

Laadintaperiaatteen muutos

[Vertailuvuoden tiedot on muutettu liittyen eläkkeiden kirjauskäytännön muutokseen, lisätietoja liitetiedosta 1.6.1.](#)

Konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	2013	2012
Liiketoiminnan rahavirta			
Kauden voitto		1 279	1 512
Oikaisuerät:			
Verot		220	74
Rahoitustuotot- ja kulut		318	311
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta		-105	-23
Poistot ja arvonalentumiset		740	664
Liikevoitto ennen poistoja (käyttökate)		2 452	2 538
Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua		-260	-192
Saadut korot		28	59
Maksetut korot		-374	-352
Saadut osingot		50	45
Toteutuneet kurssierot ja muut rahoituserät		46	-274
Maksetut välittömät verot		-229	-269
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		1 713	1 555
Käyttöpääoman muutos		123	-173
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		1 836	1 382
Investointien rahavirta			
Investoinnit käyttöomaisuuteen	5. , 18. , 19	-1 271	-1 422
Hankitut osakkeet		-15	-14
Käyttöomaisuuden myynnit		66	13
Myydyt osakkeet		122	239
Tulot myytyjen yhtiöiden korollisista saamisista		22	181
Osakslainat osakkuusyrityksille		-136	-138
Muiden sijoitusten muutos		2	13
Investointien rahavirta yhteensä		-1 210	-1 128
Rahavirta ennen rahoitusta		626	254
Rahoituksen rahavirta			
Pitkäaikaisten velkojen nostot		790	1 375
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset		-642	-669
Lyhytaikaisten velkojen muutos		438	168
Osingonjako emoyhtiön omistajille	15	-888	-888
Muut rahoituserät		-2	-33
Rahoituksen rahavirta yhteensä		-304	-47
Laskelman mukainen rahojen ja pankkisaamisten muutos		322	207

Rahat ja pankkisaamiset 1.1.	963	747
Rahojen ja pankkisaamisten kurssimuutokset	-16	9
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. ¹⁾	25	1 269
	1 269	963

¹⁾ Sisältäen 15 miljoonaa euroa rahavaroja liittyen vuoden 2013 lopussa myytävänä oleviin omaisuuseriin.

1 Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua koostuvat pääasiassa varausten muutoksista (mukaanlukien ydinvoimaan liittyvät varaukset) -178 miljoonaa euroa (2012: -40) ja johdannaisten realisoitumattomista käyvän arvon muutoksista -21 miljoonaa euroa (2012: 3) sekä liiketoiminnan rahavirrasta oikaistuista myyntivoitoista -61 miljoonaa euroa (2012: -155). Käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynneistä saadut rahavirrat esitetään investointien rahavirrassa.

2 Rahoituserät ja toteutuneet kurssierot sisältää 52 miljoonaa euroa toteutuneita valuuttakurssivoittoja ja -tappioita vuoden 2013 aikana (2012: -268), jotka aiheutuivat pääasiassa Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryritysten ulkoisesta rahoituksesta sekä siitä, että konsernin pääasiallinen ulkoinen rahoitus on euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat valuuttatermiineistä, joilla suojataan sisäisiä lainoja. Suurin osa näistä termiineistä eräännyy 12 kk sisällä.

3 Maksamattomat investoinnit eivät sisälly käyttöomaisuusinvestointeihin. Aktivoidut vieraan pääoman kulut sisältyvät maksettuihin korkokuluihin.

Nettovelan muutokset

milj. euroa	2013	2012
Nettovelka kauden alussa	7 814	7 023
Muuntoerot	-110	89
Käyttökate	2 452	2 538
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua, sekä maksetut rahoituskulut ja verot	-739	-983
Käyttöpääoman muutos	123	-173
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 271	-1 422
Yrityshankinnat	-15	-14
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	188	252
Tulot myytyjen yhtiöiden korollisista saamisista	22	181
Osakslainat osakkuusyrityksille	-136	-138
Muutos korollisissa saamisissa	2	13
Osingot	-888	-888
Muut rahoitustoiminnot	-2	-45
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	-264	-679
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos ja arvostus jaksotettuun hankintamenuun	-119	23
Nettovelka kauden lopussa	7 849	7 814

Rahavirtalaskelman lisätietoja

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	2013	2012
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	123	-226
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	39	109
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	-39	-56
Yhteensä	123	-173

Positiivinen vaikutus käyttöpääoman muutoksesta vuoden 2013 aikana oli 123 miljoonaa euroa (2012: -173). Muutos johtuu pääosin myyntisaamisten vähennyksistä.

Käyttöomaisuusinvestoinnit

milj. euroa	Liite	2013	2012
Käyttöomaisuusinvestoinnit	5. , 18. , 19.	1 284	1 558
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)		56	-56
Aktivoitujen korkokulujen siirto rahavirtalaskelman maksettuihin korkoihin		-69	-80
Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit		1 271	1 422

Käyttöomaisuusinvestoinnit kasvattivat taseen aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden määrää 1 284 miljoonalla eurolla (2012: 1 558). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit 1 271 miljoonaa euroa (2012: 1 422) eivät sisällä vielä maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyviä ostovelkojen muutoksia määrältään -56 miljoonaa euroa (2012: 56), eikä aktivoituja vieraan pääoman kuluja määrältään 69 miljoonaa euroa (2012: 80). Aktivoidut vieraan pääoman kulut on esitetty maksetuissa koroissa.

[Katso lisätietoja investoinneista segmentteittäin ja maittain liitetiedosta 5 Segmenttiraportointi ja investointiprojekteista segmentteittäin liitetiedosta 19.2 Investoinnit.](#)

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Vuoden 2013 aikana osakehankintojen nettorahavirta oli 15 miljoonaa euroa (2012: 14).

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	Liite	2013	2012
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	8.	22	223
Myydyt osakkuusyritysosakkeet	20.	100	13
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat		0	3
Yhteensä		122	239

Osakkeiden bruttomyyntit vuoden 2013 aikana olivat 142 miljoonaa euroa (2012: 410) sisältäen korolliset velat myydyissä tytäryhtiöissä 22 miljoonaa euroa (2012: 181). Liiketoimintojen myynnistä saadut tulot olivat vuoden 2013 aikana yhteensä 122 miljoonaa euroa (2012: 239).

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1 Laadintaperiaatteet

1.1 Liiketoiminnan kuvaus

Fortum Oyj (jäljempänä ”Yhtiö”) on suomalainen julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Espoo, Suomi. Yhtiö noteerataan Nasdaq OMX Helsinki Oy:ssä.

Fortum Oyj tytäryhtiöineen (yhdessä Fortum-konserni) on johtava energiayhtiö, joka keskittyy liiketoimintoonsa Pohjoismaihin, Venäjään ja muuhun Itämeren alueeseen. Fortumin liiketoimintaan kuuluvat sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu, voimalaitosten käyttö- ja kunnossapitopalvelut sekä energiaan liittyvät muut palvelut.

Fortum Oyj:n hallitus on hyväksynyt tämän tilinpäätöksen 3.2.2014.

1.2 Laadintaperusta

Fortum-konsernin konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) ja niitä koskevien tulkintojen (IFRIC) mukaisesti. Tilinpäätös täyttää myös Suomen kirjanpitolain säännökset ja muut Suomessa voimassa olevat tilinpäätöksen laadintaa koskevat säännökset ja määräykset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen, lukuun ottamatta myytävissä olevia rahoitusvaroja, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja (mukaan lukien johdannaisinstrumentit) sekä käypään arvoon suojattuja erä.

1.2.1 Tuloslaskelman esittäminen

Konsernin tuloslaskelmassa esitetään vertailukelpoinen liikevoitto, jonka katsotaan antavan paremman kuvan konsernin toiminnasta verrattaessa esitettävää kautta aikaisempiin kausiin. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät on eriytetty esitettäväksi tuloslaskelmassa omana eränään ja sisältävät:

- kertaluonteiset erät, koostuen luovutusvoitoista ja -tappioista.
- suojaustarkoituksessa pidettävien johdannaisten käyvän arvon muutokset, joihin ei IAS 39:n mukaisesti sovelleta suojauslaskentaa. Valtaosaan Fortumin kassavirtasuojauksista sovelletaan suojauslaskentaa, joiden käyvän arvon muutos kirjataan omaan pääomaan.
- kirjanpitoikäisyyden vaikutus, joka aiheutuu siitä, että IFRIC 5:n mukaan Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa.

Vertailukelpoista liikevoittoa käytetään konsernin suoritusarvon hallintaprosessissa tapahtuvassa taloudellisten tavoitteiden asettamisessa, seurannassa ja resurssien allokoinnissa.

1.2.2 Lyhyt- ja pitkäaikaisten varojen ja velkojen luokittelu

Omaisuserä tai velka luokitellaan lyhytaikaiseksi omaisuseräksi tai velaksi silloin, kun sen odotetaan toteutuvan normaalin toimintajakson aikana tai 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä tai silloin kun se on luokiteltu käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi varaksi tai velaksi. Likvidit varat luokitellaan lyhytaikaisiksi varoiksi.

Kaikki muut varat ja velat luokitellaan pitkäaikaisiksi varoiksi ja veloiksi.

1.3 Yhdistely konsernitilinpäätökseen

Fortum-konsernin konsernitilinpäätös on laadittu IAS 27 Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös mukaisesti. Konsernitilinpäätös sisältää emoyrityksen, tytäryritykset, osakkuusyrittäjät ja osuudet yhteisyrittäjistä.

Fortum muodostettiin vuonna 1998 käyttämällä yhdistelmä- eli pooling-menetelmää Fortum Power and Heat Oy:n sekä Fortum Oil and Gas Oy:n yhdistelemiseksi konsernitilinpäätökseen (näistä jälkimmäinen jakautui Fortum Oil

Oy:ksi ja Fortum Heat and Gas Oy:ksi 1.5.2004). Vuonna 2005 Fortum Oil Oy eriytettiin Fortumista jakamalla 85 % yhtiön osakkeista Fortumin osakkeenomistajille ja myymällä loput 15 % osakkeista. Pooling-menetelmän käyttö tarkoittaa sitä, että Fortum Power and Heat Oy:n ja Fortum Heat and Gas Oy:n hankintamenot on eliminoitu näiden yhtiöiden osakepääomia vastaan. Tästä syntyvä eliminointiero on kirjattu oman pääoman vähennykseksi.

1.3.1 Tytäryritykset

Tytäryrityksiä ovat ne yhtiöt, joissa Fortum Oyj:llä on välittömästi tai välillisesti yhteensä yli 50 %:n osuus osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai muutoin oikeus määrätä yhteisön tai liiketoiminnan talouden ja toiminnan periaatteista. Arvioitaessa, onko konsernilla toisessa yrityksessä määräysvalta, otetaan huomioon sellaisen potentiaalisen äänivallan olemassaolo ja vaikutus, joka on tarkasteluhetkellä toteutettavissa käyttämällä oikeus tai suorittamalla vaihto.

Tytäryritysten hankinta käsitellään hankintamenomenetelmällä. Hankintamenoiksi muodostuu hankintahetken käypiin arvoihin arvostettujen vastikkeeksi annettujen varojen ja syntyneiden tai vastuulle otettujen velkojen sekä hankinnasta välittömästi johtuneiden menojen yhteissumma. Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut, yksilöitävissä olevat varat ja velat arvostetaan alun perin hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin, riippumatta mahdollisen vähemmistöosuuden suuruudesta. Se määrä, jolla hankintameno ylittää konsernin osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos hankintameno on pienempi kuin hankitun tytäryrityksen nettovarojen käypä arvo, tämä erotus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Tytäryritykset yhdistellään täysimääräisesti konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lähtien, jolloin määräysvalta siirtyy konsernille ja yhdistely päättyy sinä päivänä, kun määräysvalta lakkaa.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä konsernin sisäisistä liiketapahtumista syntyneet realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma osoita, että siirretyn omaisuuserän arvo on alentunut. Tytäryritysten tilinpäätösten laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu konsernin laadintaperiaatteiden mukaisiksi, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa.

Fortum Oyj:n tytäryritykset on esitetty liitetiedossa 42 Tytäryritykset segmenteittäin 31.12.2013.

1.3.2 Osakkuusyrietykset ja osuudet yhteisyrietyksissä

Osakkuusyrietyksiä ovat yhteisöt, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta liittyy yleensä 20-50 %:n omistusosuuteen äänivallasta. Yhteisyrietykset ovat yrietyksiä, joissa konserni on sopimuksellisin järjestelyin jakanut oikeuden määrätä kyseisen yrietyksen taloudellisista ja liiketoiminnallisista periaatteista toisen osapuolen tai toisten osapuolten kanssa. Konsernin sijoitukset osakkuusyrietyksiin ja yhteisessä määräysvallassa oleviin yrietyksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä.

1.3.3 Määräysvallattomien omistajien osuus

Määräysvallattomien omistajien osuus tytäryrietyiden omasta pääomasta esitetään

erillään emoyrietyden omistajien osuudesta. Määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus määritetään hankintahetkellä määräysvallattomien omistajien suhteellisenä osuutena hankittujen omaisuuserien nettoarvosta. Hankinnan jälkeen määräysvallattomien omistajien osuus on hankinnassa määritetty osuus lisättyä kyseisille omistajille kuuluvalla osuudella oman pääoman muutoksista.

1.4 Ulkomaanrahan määräiset erät ja niiden muuntaminen

1.4.1 Toimintavaluutta ja esittämismvaluutta

Jokaisen konserniyrietyksen tilinpäätöksiin sisältyvät erät arvostetaan käyttäen sen taloudellisen ympäristön valuuttaa, jossa yrietyys pääasiallisesti toimii ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös esitetään euroissa, joka on emoyrietyden toiminta- ja esittämismvaluutta.

1.4.2 Liiketapahtumat ja tase-erät

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Rahoituseriin liittyvät kurssierot kirjataan nettomääräisinä rahoitustuottoihin tai -kuluihin. Suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien kassavirran suojausten kurssivoitot ja -tappiot kirjataan omaan pääomaan. Myytävissä olevien rahoitusvarojen aiheuttamat kurssierot kirjataan muihin oman pääoman eriin.

1.4.3 Konserniyrietykset

Niiden tytäryrietyiden, joiden toiminta- ja esittämismvaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat ja kassavirrat muunnetaan konsernin esittämismvaluutan määräisiksi käyttämällä kuukauden lopun kurssien perusteella laskettua vuoden keskiääräistä valuuttakurssia. Tytäryrietyiden taseet muunnetaan euroiksi käyttämällä tilikauden päätöspäivän kurssia.

Konsernitilinpäätöksessä kurssierot, jotka syntyvät ulkomaisiin yrietyksiin tehtyjen nettosijoitusten sekä lainojen ja muiden tällaisten sijoitusten suojausiksi määritettyjen valuuttainstrumenttien muuntamisesta, kirjataan omaan pääomaan. Kun ulkomainen tytäryrietyys myydään, nämä kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti osana myyntivoittoa tai -tappiota. Ulkomaisen yrietyksen hankinnasta johtuvaa liikearvoa ja hankinnan yhteydessä tehtäviä käypien arvojen oikaisuja käsitellään ulkomaisen yrietyksen varoina ja velkoina ja ne muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. IFRS-standardeihin siirtymähetkellä 1.1.2004 konserni oletti kaikkien ulkomaisista yrietyksistä kertyneiden muuntoerojen olevan nolla.

Tilinpäätöspäivän kurssi on Euroopan keskuspankin kyseisen päivän päätöskurssi. Tilikauden keskikurssi lasketaan Euroopan keskuspankin kyseisen vuoden kunkin kuukauden lopun kurssien ja edellisen vuoden päätöskurssin keskiarvona.

Fortumin käyttämät keskeisimmät valuuttakurssit

Valuutta	Tilikauden keskikurssi		Tilinpäätöspäivän kurssi	
	2013	2012	31.12.2013	31.12.2012
Ruotsi SEK	8,6624	8,7015	8,8591	8,5820
Venäjä RUB	42,4441	40,2354	45,3246	40,3295
Puola PLN	4,2027	4,1900	4,1543	4,0740
Norja NOK	7,8266	7,4840	8,3630	7,3483

1.4.4 Osakkuusyrietykset ja osuudet yhteisyrietyksissä

Konsernin sijoitukset osakkuusyrietyksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Niiden osakkuus- ja yhteisyrietysten, joiden toiminta- ja esittämismvaluutta ei ole euro, tilinpäätökset muunnetaan konsernin

esittämismvaluutan määräisiksi käyttäen samoja periaatteita kuin tytäryrietyksissä, katso 1.4.3 Konserniyrietykset.

1.5 Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Fortum esittää tilinpäätöksen laadintaperiaatteet liitetietojen yhteydessä. Alla olevassa taulukossa on listattu konsernin laadintaperiaatteet, tieto missä liitteessä ne on esitetty sekä viittaus asianomaiseen IFRS-standardiin.

Laadintaperiaate	Liite	IFRS standardi
Segmenttiraportointi	5. Segmenttiraportointi	IFRS 8
Myyntituottojen määrittäminen	5. Segmenttiraportointi ja 24. Myyntisaamiset ja muut saamiset	IAS 18
Julkiset avustukset	19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	IAS 20
Osakeperusteinen palkitseminen	12. Henkilöstökulut	IFRS 2
Tuloverot	29. Laskennalliset verot	IAS 12
Myytäväinä olevat luovutetut toiminnot ja omaisuuserät	9. Myytävänä olevat omaisuuserät	IFRS 5
Yhteisyritykset	20. Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin	IAS 31
Osakkuusyritykset	20. Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin	IAS 28
Muut osakkeet ja osuudet	16. Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain	IAS 32, IAS 36, IAS 39
Aineettomat hyödykkeet	18. Aineettomat hyödykkeet	IAS 38
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	IAS 16, IAS 36, IAS 40
Vuokrasopimukset	36. Vuokrasopimukset	IAS 17
Vaihto-omaisuus	23. Vaihto-omaisuus	IAS 2
Osakekohtainen tulos	15. Osakekohtainen tulos	IAS 33
Eläkevelvoitteet	32. Eläkevelvoitteet	IAS 19
Ydinvoimalaitosten käytöstä poistamiseen ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen liittyvät varat ja velat	30. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat	IFRIC 5
Varaukset	31. Muut varaukset	IAS 37
Ehdolliset velat	38. Vastuut	IAS 37
Rahoitusvarat	16. Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain ja 17. Rahoitusvarat ja rahoitusvelat käypään arvoon	IAS 32, IAS 39, IFRS 7
Likvidit varat	25. Rahat ja pankkisaamiset	IAS 7
Lainat	28. Korolliset velat	IAS 39

1.6 Uudet laadintaperiaatteet

1.6.1 Vuoden 2013 alussa käyttöön otetut uudet IFRS standardit

Fortum on ottanut käyttöön seuraavat uudet/ muokatut standardit alkaen 1.1.2013:

IAS 19 Työsuhde-etuudet

Fortum otti käyttöön IAS 19 Työsuhde-etuudet -standardin muutoksen 1.1.2013.

Muutos vaikuttaa etuusperusteisten vakuutusjärjestelyjen kirjaamiseen. Jatkossa ns. putkimenetelmää ei enää voida soveltaa, vaan vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan välittömästi omaan pääomaan sen tilikauden aikana, jolloin ne syntyvät. Muutoksella ei ollut olennaista vaikutusta Fortumin tulokseen tai taloudelliseen asemaan, mutta se vaikutti yhtiön omaan

pääomaan muiden laajan tuloksen erien kautta.

IAS 19 standardin siirtymäsäännöt edellyttävät vuoden 2012 taloudellisten tietojen muutoksia. Muutetut vuoden 2012 vuosineljänneksiä koskevat luvut sekä segmenttejä koskevat tiedot on esitetty vuoden 2013 ensimmäisen osavuositarkastuksen liitteessä. Alla olevassa taulukossa on esitetty muutoksen vaikutus taseeseen.

Tasevaikutus 2012

milj. euroa	Raportoitu tase	Laadintaperiaatteiden	Muutettu tase	Raportoitu tase	Laadintaperiaatteiden	Muutettu tase
	1.1.2012	muutos	1.1.2012	31.12.2012	muutos	31.12.2012
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	2 019	-5	2 014	2 019	-40	1 979
Laskennalliset verosaamiset	150	25	175	148	29	177
Varat etuusperusteisista eläkejärjestelyistä	60	-60	0	54	-54	0
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	69	-4	65	71	-2	69

Vaikutus varoihin		-44		-67	
Oma pääoma	10 161	-124	10 037	10 821	-178 10 643
Laskennalliset verovelat	2 013	-16	1 997	1 893	-14 1 879
Eläkeveloitteet	26	95	121	27	125 152
Muu pitkäaikainen vieras pääoma	465	1	466	472	0 472
Vaikutus omaan pääomaan ja vieraaseen pääomaan		-44		-67	

Muutoksen vaikutus tuloslaskelmaan ja muihin laajan tuloksen eriin vuonna 2012 on

esitetty alla. Ottaessaan käyttöön muuttuneen IAS 19 standardin, Fortum päätti

esittää etuus pohjaisiin eläkkeisiin liittyvän nettokoron rahoituserissä.

Tuloslaskelmavaikutus 2012

milj. euroa	Raportoitu 2012	Laadinta-periaatteiden muutos	Muutettu 2012
Vaikutus tuloslaskelmaan			
Henkilöstökulut	-556	13	-543
Vertailukelpoinen liikevoitto	1 739	13	1 752
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	21	2	23
Muut rahoituserät - netto	-38	-4	-42
Tuloverot	-72	-2	-74
Kauden voitto	1 503	9	1 512
Vaikutus laajaan tuloslaskelmaan			
Etuus pohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio	-	-24	-24
Etuus pohjaisten järjestelyiden vakuutusmatemaattinen voitto/tappio osakkuus- ja yhteisyrityksissä	-	-36	-36

Muut vuoden 2013 alusta käyttöön otetut uudet standardit tai tulkinnat

Uusi IFRS 13 Käyvän arvon määrittäminen - standardi sisältää yhtenäiset käyvän arvon määrittämistä ja liitetietoja koskevat vaatimukset, jotka koskevat kaikkia IFRS-standardia. IFRS 13 standardi ei muuta vaatimuksia koskien käyvän arvon käyttämistä, mutta se sisältää yhtenevät käyvän arvon määrittämistä koskevat vaatimukset silloin, kun käyvän arvon käyttö sallitaan tai sitä vaaditaan muissa IFRS -standardeissa. Standardin käyttöönotolla ei ollut olennaista vaikutusta käyvän arvon määrittämiseen Fortumissa. IFRS 13 edellyttää myös liitetietoja koskien käyvän arvon hierarkiatasoa. Liitetiedot on annettu [liitetiedossa 17](#).

Muutettu IFRS 7 Rahoitusinstrumentit: Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot -standardi edellyttää rahoitusvaroja ja -velkoja koskevien liitetietojen esittämistä kuittausoikeuksista ja niihin liittyvistä järjestelyistä, kuten vakuuksia koskevat järjestelyt, sellaisten rahoitusvarojen ja -velkojen osalta, joita koskee toimeenpantavissa oleva netotusjärjestely tai

vastaavanlainen sopimus. Nämä tiedot on annettu [liitetiedoissa 16 ja 17](#).

Muutos IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen - standardiin tuli voimaan 1.7.2012 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutos koskee muiden laajan tuloksen erien esittämistä. Standardimuutoksella ei ollut vaikutusta Fortumin raportoituun tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

IFRS-normiston vuosittaiset muutokset, jotka julkistettiin toukokuussa 2012 tulevat voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutosten pääasiallisena tarkoituksena on poistaa standardien väliset epä johdonmukaisuudet sekä selvittää standardien sanamuotoja. Jokaisella standardilla on omat siirtymäsäännöksensä. Muutoksilla ei ollut vaikutusta Fortumin tilinpäätökseen.

1.6.2 Uusien IFRS standardien käyttöönotto 1.1.2014 alkaen

Fortum aloittaa seuraavien uusien standardien soveltamisen 1.1.2014 alkavalla tilikaudella:

IFRS 10 Konsernitilinpäätös, IFRS 11 Yhteisjärjestelyt ja IFRS 12 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä

IFRS 10 Konsernitilinpäätös (sovellettava EU:ssa 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi rakentuu aiemmille periaatteille, joiden mukaan määräysvalta ratkaisee, sisällytetäänkö tietty yhteisö emoyrityksen konsernitilinpäätökseen. Standardi sisältää uutta ohjeistusta sellaisia tapauksia varten, joissa määräysvallan olemassaolo on vaikeaa todeta.

IFRS 11 Yhteisjärjestelyt (sovellettava EU:ssa 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi korvaa aikaisemman yhteisyrityksiä käsitelleen IAS 31-standardin. Standardin mukaan yhteinen määräysvalta on järjestelyä koskevan määräysvallan pitämistä yhteisenä sopimukseen perustuen, ja se vallitsee vain silloin, kun merkityksellisiä toimintoja koskevat päätökset edellyttävät määräysvallan jakavien osapuolten yksimielistä hyväksymistä.

IFRS 12 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä (sovellettava

EU:ssa 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Standardi sisältää konsernin muissa yhteisöissä olevia omistuksia koskevat liitetietovaatimukset. Nämä liitetiedot annetaan vuosikertomuksessa 2014.

Uusia standardeja soveltaessaan Fortum on arvioinut määräysvallan määrittämisessä tekemänsä päätelmät kaikissa omistamisissaan ja osittain omistamisissaan yhtiöissä uudelleen. Tämän johdosta Fortum tulee käsittelemään jotkut osakkuusyrietykset jatkossa yhteisyrietyksinä. Luokittelun muutoksen jälkeen sijoitukset yhdistellään konserniin edelleen pääomaosuusmenetelmällä eikä muutoksella ole vaikutusta Forumin varoihin, velkoihin tai laajaan tuloslaskelmaan.

Uusien standardien soveltaminen Fortum-konsernissa tulee vaikuttamaan Tukholman kaupungin kanssa yhdessä omistetun AB Fortum Värmen samägt med Stockholms stadin (Fortum Värme) käsittelyyn. Yhtiö

luokitellaan yhteisyrietykseksi ja yhdistellään konserniin pääomaosuusmenetelmällä 1.1.2014 alkaen. Fortum Värme on kaukolämpöyhtiö, jonka sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitokset tuottavat sähköä ja lämpöä Tukholman alueelle. Tällä hetkellä Fortum Värme käsitellään konsernissa tytäryrietyksenä, jossa määräysvallattomilla omistajilla on 50 % osuus.

Muutetussa taseessa Fortum Värmen omistus sisältyy erään Osuudet osakkuus- ja yhteisyrietyksissä. Vuoden lopussa Fortum Oyj:llä ja sen tytäryhtiöillä oli lainasaamisia Fortum Värmeltä, jotka on esitetty osakaslainoina muutetussa taseessa. Suunnitelmien mukaan nämä osakaslainat tullaan korvaamaan vähitellen ulkoisella rahoituksella vuoden 2015 loppuun mennessä.

Muutoksella ei ole joko lainkaan vaikutusta tai sillä on vain pieni vaikutus Fortumin tunnuslukuihin, kuten osakekohtaiseen

tulokseen, sijoitetun pääoman tuottoon tai oman pääoman tuottoon. Nykyinen rahoitusjärjestely vaikuttaa negatiivisesti muutettuun vertailukelpoiseen nettovelka/käyttökate -tunnuslukuun, joka on vuonna 2013 ennen muutosta 3,4 ja muutoksen jälkeen 3,9. Negatiivinen vaikutus johtuu Fortumin nettovelan määritelmästä, jonka mukaan korollisia saamisia ei vähennetä nettovelasta. Muutoksen vaikutus tulee pieneneväksi sitä mukaa, kun Fortumin osakaslainat korvataan ulkoisella rahoituksella. Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate-tunnusluku olisi 3,4, jos korolliset saamiset vähennettäisiin nettovelasta.

IFRS 10 ja 11 standardien käyttöönotto vuonna 2014 edellyttää vertailutietojen oikaisemista eli vuotta 2013 koskevat tiedot tullaan takautuvasti muuttamaan. Muutetut osavuositiedot vuodelta 2013 tullaan kokonaisuudessaan esittämään vuoden 2014 ensimmäisen vuosineljänneksen osavuositiedoksissa.

Tuloslaskelmavaikutus 2013

milj. euroa	Fortum-konserni, Värme tytäryrietyksenä	Fortum-konserni, Värme yhteisyrietyksenä	Muutos
Liikevaihto	6 056	5 309	-747
Muut tuotot	94	93	-1
Materiaalit ja palvelut	-2 533	-2 270	263
Henkilöstökulut	-529	-460	69
Muut kulut	-740	-621	119
Poistot ja arvonalentumiset	-741	-648	93
Vertailukelpoinen liikevoitto	1 607	1 403	-204
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	105	105	0
Liikevoitto	1 712	1 508	-204
Osuus osakkuus- ja yhteisyrietyksien tuloksesta	105	178	73
Rahoitustuotot ja -kulut	-318	-289	29
Voitto ennen veroja	1 499	1 397	-102
Tuloverot	-220	-185	35
Kauden voitto	1 279	1 212	-67
Kauden voitto; määräysvallattomille omistajille	-75	-8	67
Kauden voitto; emoyhtiön omistajille	1 204	1 204	0
Osakekohtainen tulos (euroa)	1,36	1,36	0

Tasevaikutus 2013

milj. euroa	Fortum-konserni, Värme tytäryrityksenä	Fortum-konserni, Värme yhteisyrityksenä	Muutos
VARAT			
Aineettomat hyödykkeet	392	384	-8
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	15 201	12 849	-2 352
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	1 905	2 341	436
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	1 463	2 597	1 134
Muut pitkäaikaiset varat	1 312	1 314	2
Pitkäaikaiset varat yhteensä	20 273	19 485	-788
Vaihto-omaisuus	375	263	-112
Myyntisaamiset ja muut saamiset ¹⁾	2 518	2 350	-168
Likvidit varat	1 254	1 250	-4
Lyhytaikaiset varat yhteensä	4 147	3 863	-284
Varat yhteensä	24 420	23 348	-1 072
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	3 046	3 046	0
Muut oman pääoman erät	6 978	6 978	0
Yhteensä	10 024	10 024	0
Määräysvallattomat omistajat	638	100	-538
Oma pääoma yhteensä	10 662	10 124	-538
Korollinen vieras pääoma	9 098	9 039	-59
Laskennalliset verovelat	1 648	1 338	-310
Muut korottomat velat ²⁾	3 012	2 847	-165
Vieras pääoma yhteensä	13 758	13 224	-534
Vieras pääoma ja oma pääoma yhteensä	24 420	23 348	-1 072

¹⁾ Sisältää myytävänä olevat omaisuuserät 1 173 miljoonaa euroa.

²⁾ Sisältää myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat 540 miljoonaa euroa.

Vaikutus tunnuslukuihin vuonna 2013

milj. euroa	Fortum-konserni, Värme tytäryrityksenä	Fortum-konserni, Värme yhteisyrityksenä	Muutos
Vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	2 299	1 976	-323
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	1,36	1,36	0
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	1 284	1 004	-280
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	19 780	19 183	-597
Korollinen nettovelka, milj. euroa	7 849	7 794	-55
Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta, milj. euroa	7 849	6 660	-1 189
Sijoitetun pääoman tuotto, %	9,2	9,0	-0,2
Oman pääoman tuotto, %	12,0	12,0	0,0
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	3,4	3,9	0,5
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ilman Värmen rahoitusta	3,4	3,4	0,0

Vaikutus Heat-segmentin tietoihin vuonna 2013

milj. euroa	Fortum-konserni, Värme tytäryrityksenä	Fortum-konserni, Värme yhteisyrityksenä	Muutos
Vertailukelpoinen käyttökate	489	166	-323
Vertailukelpoinen liikevoitto	273	69	-204
Liikevoitto	288	84	-204
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	19	92	73
Poistot ja arvonalentumiset	216	97	-119
Investoinnit käyttöomaisuuteen	397	117	-280
Varat 31.12.	4 709	2 478	-2 231
Vieras pääoma 31.12.	426	239	-187
Sidottu pääoma 31.12.	4 283	2 239	-2 044
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	6,8	7,1	0,3
Sidotun pääoman tuotto, %	7,2	7,8	0,6
Henkilöstön lukumäärä (31.12.)	2 102	1 402	-700
Sähköntuotanto, TWh	4,0	2,8	-1,2
Lämmöntuotanto, TWh	16,5	8,3	-8,2
Sähköntuotantokapasiteetti, MW	1 398	788	-610
Lämmöntuotantokapasiteetti, MW	7 943	4 326	-3 617

Fortum aloittaa seuraavien uusien tai muuttuneiden standardien sekä käytössä olevien standardien tulkintojen soveltamisen 1.1.2014 alkavalla tilikaudella tai myöhemmin

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit tulee voimaan 1.1.2015 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Standardi sisältää uusia säännöksiä koskien rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista. Standardiin tullaan lisäämään uusia säännöksiä ja se tulee viime kädessä korvaamaan IAS 39 ja IFRS 7 -standardit. Standardia ei ole vielä hyväksytty

sovellettavaksi EU:ssa. Fortum tulee soveltamaan uutta standardia sen voimaantultua ja kun se on asianmukaisesti hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRIC 21 Julkiset maksut tulee voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Tulkinta ohjeistaa koska valtiolle tilitettävät maksut tulee kirjata velaksi. Yhtiö tulee soveltamaan uutta tulkintaa sen voimaantultua. Tulkintaa ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRS-normiston vuosittaiset muutokset, jotka julkistettiin joulukuussa 2013 tulevat voimaan 1.7.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutosten pääasiallisena tarkoituksena on poistaa standardien väliset epä johdonmukaisuudet sekä selvittää standardien sanamuotoja. Jokaisella standardilla on omat siirtymäsäännöksensä. Muutoksilla ei odoteta olevan vaikutusta Fortumin tilinpäätökseen. Standardimuutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

2 Kriittiset tilinpäätösarviot ja -hankinnat

Konsernitilinpäätöksen laatiminen IFRS-tilinpäätöskäytännön mukaisesti edellyttää, että yhtiön johto tekee tiettyjä arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitavien varojen ja velkojen määriin, ehdollisten varojen ja velkojen esittämiseen konsernitilinpäätöksen laatimishetkellä sekä tuottojen ja kulujen määriin raportoitavalla kaudella. Ennusteita ja harkintoja arvioidaan

jatkuvasti ja ne perustuvat historiallisiin kokemuksiin ja muihin tekijöihin sisältäen odotukset tulevaisuuden tapahtumista, joiden uskotaan olevan perusteltuja. Toteutuneet tulokset ja ajoitus voivat kuitenkin olla erilaisia verrattuna näihin ennusteisiin.

Alla olevassa taulukossa on esitetty ne osat alueet, joihin liittyvät oletukset ja arviot

ovat konsernitilinpäätöksen kannalta merkittäviä. Taulukosta käy myös selville, mistä liitetiedosta löytyy enemmän tietoa koskien näitä arvioita ja harkintoja.

Kriittiset tilinpäätösarviot	Liitetieto
Tytäryrityksen hankintojen kautta saadut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet – käyvät arvot ja poistoajat	18. Aineettomat hyödykkeet 19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestauksessa käytetyt oletukset	18. Aineettomat hyödykkeet 19. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet
Tuleviin veroseuraamuksiin liittyvät oletukset ja arviot	29. Tuloverot ja laskennalliset verot
Ydinvoimatuohtantoon liittyvien varausten määrittämisessä tehtävät oletukset pitkän aikavälin kassavirtaennusteista	30. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat
Tulevien eläkevelvoitteiden määrittämisessä käytetyt oletukset	32. Eläkevelvoitteet

3 Rahoitusriskien hallinta

Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet sisältäen hallinnoinnin, organisaation ja prosessit sekä strategisten, operatiivisten ja rahoitus- ja markkinariskien kuvaukset sisältyvät hallituksen toimintakertomukseen.

[Katso myös Riskienhallinta.](#)

3.1 Hyödykemarkkinariskit

Hyödykemarkkinariskeilla tarkoitetaan markkinahintojen ja volyymien; sähkön, polttoaineiden tai päästöoikeuksien aiheuttamia mahdollisia negatiivisia vaikutuksia. Fortumissa käytetään näiden riskien kvantifiointiin useita eri menetelmiä, kuten Profit-at-Risk- ja Value-at-Risk-analyyseja huomioiden niiden keskinäiset riippuvuudet. Lisäksi tehdään stressitestejä, joilla arvioidaan suurten hinnanmuutosten vaikutusta Fortumin tulokseen.

Hyödykemarkkinariskien hallinnalla pyritään saavuttamaan lisähyötyjä optimoimalla suojausta tai harjoittamalla trading-toimintaa. Riskinottoa rajoittavat riskinottovaltuudet. Riskinottovaltuudet sisältävät toimitusjohtajan hyväksymän konsernin minimikäyttökäteen (EBITDA) ja volyymi-, Value-at-Risk- sekä Stop-Loss- limiitit.

3.2 Sähkön hinta- ja volyymiriskit

Power Divisioonan Trading -yksikkö, yhteistyössä liiketoimintayksikköjen kanssa kehittävät ja toteuttavat sähkön hinnan suojausstrategioita Fortumin toimitusjohtajan hyväksymien valtuuksien puitteissa. Pohjoismaisilla markkinoilla näitä suojausstrategioita toteutetaan tekemällä hyödykejohdannaisopimuksia, niin kuin termiinkauppoja Nasdaq OMX Commodities Europessa. Pääosa sähkön hintariskistä Venäjällä suojataan fyysisillä kiinteähintaisilla sopimuksilla. Suojausstrategioita kehitetään Venäjällä sitä mukaan kun markkinat vapautuvat. Suojausstrategioiden toteuttamista ja niihin liittyviä riskejä seurataan jatkuvasti riskienhallintajohtajan hyväksymien mallien ja toimitusjohtajan hyväksymien valtuutuksien mukaisesti.

Fortumin herkkyys sähkön markkinahinnalle määräytyy tietyn ajanjakson suojausteen mukaan. Suojaustaso 31.12.2013 oli noin 60 % Powerin ennustetusta sähkön myyntivolyymin kalenterivuodelle 2014 ja noin 20 % kalenterivuodelle 2015. Jos tuotantomäärät, suojaustaso tai kustannusrakenne eivät muutu, vaikuttaisi markkinahinnan yhden euron suuruinen muutos megawattitunnilta Fortumin vuoden 2014 vertailukelpoiseen liikevoittoon noin 18 miljoonaa euroa ja vuonna 2015 noin 36 miljoonaa euroa. Tässä herkkyysanalyysissä on käytetty 45 TWh:n volyyimia, joka sisältää Power divisioonan sähköntuotannon myynnin Suomen ja Ruotsin spot -markkinoille ilman vähemmistöosakkaiden osuutta sähköstä ja muita läpikulkueriä pois lukien Fortumin hiililauhteen tuotannon volyymin. Tämä volyymi on voimakkaasti riippuvainen hintatasosta, vesitilanteesta, vuosihuoltojaksojen pituudesta ja voimalaitosten käytettävyydestä. Herkkyys on laskettu ainoastaan sähkön hinnan muutokselle. Vesitilanne, lämpötila, hiilidioksidin päästöoikeuksien hinnat, polttoaineiden hinnat sekä tuonti-/vientitilanne vaikuttavat kaikki sähkön hintaan lyhyellä aikavälillä ja näiden tekijöiden vaikutuksia ei voida esittää erillisinä.

3.2.1 IFRS 7:n mukainen herkkyysanalyysi

Herkkyysanalyysi osoittaa sähköjohdannaisista aiheutuvan herkkyuden kuten IFRS 7 -standardissa on määritelty. Näitä rahoitusjohdannaisia käytetään suojaus- ja tradingtoimintaan Fortumissa. Herkkyudet on laskettu 31.12.2013 (31.12.2012) positiioille. Positioita hallinnoidaan aktiivisesti päivittäisessä liiketoiminnassa ja siksi herkkyudet vaihtelevat hetkestä toiseen. Herkkyysanalyysi sisältää ainoastaan johdannaisista syntyvän markkinariskin eli suojattavan fyysisen sähkön myynnin ja oston hintariskiä ei ole analyysissä mukana. Herkkyys on laskettu sillä oletuksella, että sähkötermiinien noteeraus NASDAQ OMX Commodities Europe ja EEX:ssä muuttuisi yhden euron megawattitunnilta ajanjaksolla, jolla Fortumilla on johdannaisia.

IFRS 7:n mukainen herkkyysanalyysi

+/- 1 EUR/MWh muutos sähkötermiinien noteerauksissa, milj. euroa	Vaikutus	2013	2012
Vaikutus tulokseen ennen veroja	-/+	7	26
Vaikutus omaan pääomaan	-/+	22	20

3.2.2 Sähköjohdannaiset

Seuraavissa taulukoissa on esitetty konsernin sähköjohdannaiset, joita käytetään pääasiassa sähkön hintariskin suojaamiseen. Käyvät arvot edustavat taseeseen kirjattuja arvoja.

[Katso myös liitetieto 16 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain, käypien arvojen arviointi](#)
[sekä liitetieto 7 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa, missä kerrotaan suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien sähköjohdannaisten vaikutukset tuloslaskelmaan.](#)

Sähköjohdannaiset käytön mukaan 2013

	Määrä, TWh				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Myydyt termiinisopimukset	50	22	0	72	484	33	451
Ostetut termiinisopimukset	29	13	0	42	11	253	-242
Ostetut optiot	0	0	0	0	0	0	0
Asetetut optiot	0	1	0	1	0	0	0
Yhteensä	79	36	0	115	495	286	209
Netotukset sähköpörssejä vastaan ¹⁾					-227	-227	0
Yhteensä					268	59	209

Sähköjohdannaiset kirjanpitokäsittelytavan mukaan 2013

	Määrä, TWh				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa	19	12	0	31	181	42	139
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	60	24	0	84	314	244	70
Yhteensä	79	36	0	115	495	286	209
Netotukset sähköpörssejä vastaan ¹⁾							
Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa					-35	-35	0
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾					-192	-192	0
Yhteensä					-227	-227	0
Yhteensä					268	59	209
Pitkäaikaisia					82	35	47
Lyhytaikaisia					186	24	162

Sähköjohdannaiset käytön mukaan 2012

	Määrä, TWh				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Myydyt termiinisopimukset	63	27	0	90	376	62	314
Ostetut termiinisopimukset	35	10	0	45	26	164	-138
Ostetut optiot	0	0	0	0	0	0	0
Asetetut optiot	0	2	0	2	1	0	1
Yhteensä	98	39	0	137	403	226	177
Netotukset sähköpörssiä vastaan ¹⁾					-193	-193	0
Yhteensä					210	33	177

Sähköjohdannaiset kirjanpitoikäisyyden mukaan 2012

	Määrä, TWh				Käypä arvo, milj. euroa		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa	26	14	0	40	152	60	92
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	72	25	0	97	251	166	85
Yhteensä	98	39	0	137	403	226	177
Netotukset sähköpörssiä vastaan ¹⁾							
Johdannaiset, joihin sovelletaan suojauslaskentaa					-55	-55	0
Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾					-138	-138	0
Yhteensä					-193	-193	0
Yhteensä					210	33	177
Pitkäaikaisia					76	14	62
Lyhytaikaisia					134	19	115

¹⁾ Kun sähköpörssien kanssa tehdyillä standardijohdannaisoppimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

²⁾ Ne johdannaisoppimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, koostuvat trading-johdannaisista ja kassavirran suojauksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä.

Hyödykejohdannaisien eräänntyminen

milj. euroa	2013				2012			
	Alle 1 vuotta	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Alle 1 vuotta	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Sähköjohdannaiset, saamiset	186	80	2	268	288	21	80	389
Sähköjohdannaiset, velat	25	33	2	60	174	51	1	226
Muut hyödykejohdannaiset, saamiset	28	3	0	31	50	17	0	67
Muut hyödykejohdannaiset, velat	10	2	0	12	44	3	0	47

3.3 Polttoaineen hinta- ja volyymiriskit

Polttoaineiden hintariski on Fortumilla tietyssä määrin rajattu johtuen joustavista tuotantomahdollisuuksista, jotka mahdollistavat polttoaineen vaihtamisen markkinatilanteen mukaan ja joissakin tapauksissa polttoaineen hintariski voidaan siirtää asiakkaalle. Jäljellejäävää polttoaineen hintariskiä hallitaan kiinteähintaisilla ostosopimuksilla kattamaan ennustettu käyttötarve. Kiinteähintaiset ostot voivat olla joko fyysisiä toimituksia tai rahoitusjohdannaisia, kuten öljy- ja hiilijohdannaisia. Tämän lisäksi Fortumilla on trading-salkku, joka sisältää öljy- ja hiilijohdannaisia.

3.4 Päästöoikeuksiin liittyvät hinta- ja volyymiriskit

Osa Fortumin voiman- ja lämmöntuotannosta on päästöoikeuskaupan piirissä. Fortum hallinnoi hiilidioksidin (CO₂) päästöoikeuksien hinta- ja volyymiriskiä käyttämällä hiilidioksiditermiinejä sekä varmistamalla, että tuotannonsuunnittelussa otetaan huomioon kaikki päästöoikeuksista aiheutuvat kustannukset. Nämä omaan käyttöön tarkoitetut hiilidioksiditermiinit arvostetaan hankintamenoon tai markkinahintaan.

3.5 Rahoitus ja likviditeetin hallinta

Fortumin liiketoiminta on pääomavaltaista, ja konsernilla on säännöllisesti tarvetta hankkia rahoitusta. Fortumilla on hajautettu luottosalkku, joka koostuu pääasiassa pitkäaikaisesta euro- ja Ruotsin kruunumääräisestä rahoituksesta. Pitkäaikainen rahoitus koostuu pääasiallisesti joukkovelkakirjalainoista, joita on laskettu liikkeelle Fortumin EMTN-ohjelman (Euro Medium Term Note programme) puitteissa sekä erilaisista kahdenkeskisistä ja syndikoiduista rahoitusjärjestelyistä usean eri rahoituslaitoksen kanssa. Kausiluontoiset vaihtelut käyttöpääomassa on pääasiassa rahoitettu käyttämällä konsernin Ruotsin kruunumääräistä yritystodistusohjelmaa Ruotsissa (SEK) ja euromääräistä (EUR) yritystodistusohjelmaa Suomessa.

Rahoitusta on pääasiassa nostettu emoyhtiötasolla ja jaettu erilaisten sisäisten rahoitusjärjestelyjen kautta. Ulkoisesta velasta 31.12.2013 oli 95 % (2012: 93 %) emoyhtiö Fortum Oyj:n nostamaa.

Fortumin korollinen velka 31.12.2013 oli yhteensä 9 118 miljoonaa euroa (2012: 8 777) ja korollinen nettovelka oli 7 849 miljoonaa euroa (2012: 7 814).

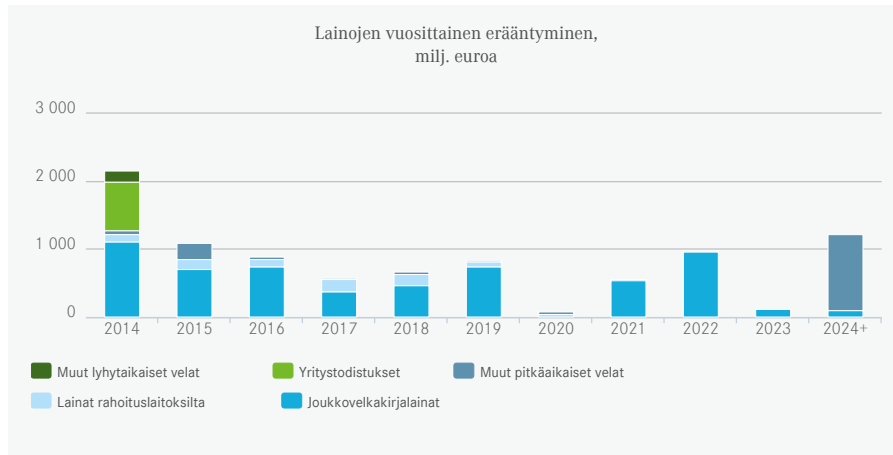
Fortum hallitsee likviditeetti- ja jälleenrahoitusriskejä kassavaroilla ja keskeisten yhteistyöpankkien kanssa tehtyjen valmiusluottosopimusten avulla. Konsernilla on aina oltava käytettävissään käteisvaroja tai niihin verrattavissa olevia jälkimarkkinakelpoisia arvopapereita sekä käyttämättömiä valmiusluottoja (tililuotot mukaan lukien) riittävästi kattamaan kaikki 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyvät lainat. Kuitenkin likvidien varojen ja käyttämättömien valmiusluottolimiittien tulee aina olla vähintään 500 miljoonaa euroa.

Vuoden 2013 lopussa 12 seuraavan kuukauden aikana erääntyviä lainoja oli yhteensä 2 142 miljoonaa euroa (2012: 1 078), rahat ja pankkisaamiset olivat 1 269 miljoonaa euroa (2012: 963). Luottolimiittien yhteismäärä oli 2 218 miljoonaa euroa (2012: 2 722), joista 2 218 miljoonaa euroa (2012: 2 722) oli nostamattomia valmiusluottoja.

Korollisten lainojen erääntyminen

milj. euroa	2013
2014	2 142
2015	1 088
2016	884
2017	580
2018	668
2019 ja myöhemmin	3 756
Yhteensä ¹⁾	9 118

¹⁾ Korolliset velat sisältää 20 miljoonaa euroa (2012: 0), jotka esitetään taseen myytävänä olevissa omaisuuserissä.

Rahat ja pankkisaamiset sekä tärkeimmät luottolimiitit ja luotto-ohjelmat 2013

milj. euroa	Kokonais määrä	Nostettu määrä	Jäljellä
Rahat ja pankkisaamiset ¹⁾			1 269
joista Venäjällä (OAO Fortum)			113
Luottolimiitit			
2 000 miljoonan euron syndikoitu luottolimiitti	2 000	-	2 000
Luotolliset tilit	218	-	218
Yhteensä	2 218	-	2 218
Luottolimiitit (ei sitoumuksia)			
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 500 milj. euroa	500	381	119
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 5 000 milj. SEK	564	337	227
Fortum Oyj, EMTN-ohjelma 8 000 milj. euroa	8 000	5 839	2 161
Yhteensä	9 064	6 557	2 507

¹⁾ Rahat ja pankkisaamiset sisältää 15 miljoonaa euroa (2012: 0) rahaa ja pankkitalletuksia, jotka esitetään taseen myytävänä olevissa omaisuuserissä.

Rahat ja pankkisaamiset sekä tärkeimmät luottolimiitit ja luotto-ohjelmat 2012

milj. euroa	Kokonais määrä	Nostettu määrä	Jäljellä
Rahat ja pankkisaamiset			963
joista Venäjällä (OAO Fortum)			128
Luottolimiitit			
2 500 miljoonan euron syndikoitu luottolimiitti	2 500	-	2 500
Luotolliset tilit	222	-	222
Yhteensä	2 722	-	2 722
Luottolimiitit (ei sitoumuksia)			
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 500 milj. euroa	500	100	400
Fortum Oyj, yritystodistusohjelma 5 000 milj. SEK	583	128	455
Fortum Oyj, EMTN-ohjelma 6 000 milj. euroa	6 000	5 841	159
Yhteensä	7 083	6 069	1 014

Rahat ja pankkisaamiset olivat 1 269 miljoonaa euroa (2012: 963), sisältäen OAO Fortumin pankkitalletuksia 101 miljoonaa euroa (2012: 105), jotka on korvamerkitty käytettäväksi Venäjän investointiohjelmaan, joka nostaa tuotantokapasiteettia. Vuoden 2013 lopussa näistä talletuksista 58 miljoonaa euroa (2012: 100) oli euromääräisiä ja 43 miljoonaa euroa (2012: 5) oli Venäjän ruplamääräisiä talletuksia.

[Katso myös liitetieto 25 Rahat ja pankkisaamiset.](#)

Korollisten velkojen ja johdannaissopimusten erääntyminen

Alla esitetyt määrät ovat korollisten velkojen sekä korko- ja valuuttajohdannaisten diskonttaamattomia kassavirtoja (tulevat koronmaksut ja lyhennykset).

milj. euroa	2013				2012			
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä
Korolliset velat	2 411	3 920	4 250	10 581	1 377	4 626	4 274	10 277
Korko- ja valuuttajohdannaisiin liittyvät velat	7 116	1 942	294	9 352	8 695	1 365	304	10 364
Korko- ja valuuttajohdannaisiin liittyvät saamiset	-7 142	-2 023	-271	-9 436	-8 560	-1 473	-330	-10 363
Yhteensä	2 385	3 839	4 273	10 497	1 512	4 518	4 248	10 278

Korolliset velat sisältävät lainat Valtion ydinjätehuoltorahastolta ja Teollisuuden Voima Oyj:ltä 995 miljoonaa euroa (2012: 940). Nämä lainat uusitaan vuosittain ja koronmaksut näistä lainoista on laskettu kymmenelle vuodelle tässä taulukossa.

[Lisätietoja lainoista Valtion ydinjätehuoltorahastolta sekä Teollisuuden Voima Oyj:ltä, katso liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.](#)

3.6 Korkoriski ja valuuttariski

3.6.1 Korkoriskit

Treasuryn riskipolitiikassa määrätään, että velkasalkun keskimääräisen duraation on oltava aina 24–48 kuukautta ja että korkojen muutokset eivät saa vaikuttaa konsernin nettokorkomenoihin seuraavan liukuvan 12 kuukauden jaksolla enemmän kuin 50 miljoonaa euroa. Koronhallintastrategioita arvioidaan ja kehitetään näiden valtuuksien puitteissa, jotta löydetään optimaalinen suhde riskien ja rahoituskustannusten välillä.

Vuoden 2013 lopussa Fortumin velkasalkun (johdannaiset mukaan lukien) keskimääräinen duraatio oli 2,4 vuotta (2012: 2,1). Noin 51 % (2012: 45 %) velkasalkusta oli vaihtuvakorkoisia tai seuraavien 12 kuukauden aikana jälleenrahoitettavia kiinteäkorkoisia lainoja. 31.12.2013 korkotason yhden prosenttiyksikön suuruisen muutoksen vaikutus velkasalkun nykyarvoon oli 179 miljoonaa euroa (2012: 175). Virtariski, joka lasketaan ennusteen perusversion nettokorkokulujen ja ääritapausennusteen erotuksena Fortumin velkasalkulle seuraavan 12 kuukauden aikana, oli 14 miljoonaa euroa (2012: 24).

Lainojen ja johdannaisten keskikorko 31.12.2013 oli 3,6 % (2012: 4,5 %). Lainojen ja johdannaisten kumulatiivinen keskikorko vuonna 2013 oli 4,1 % (2012: 4,7 %).

3.6.2 Valuuttariskit

Fortumin politiikkana on suojata huomattavat transaktioriskit, jotta vältyttäisiin tuloslaskelman kurssieroilta. Suojaus tapahtuu pääasiassa termiinisopimuksilla.

Translaatiopositiot Fortumissa eivät ole tyypillisesti suojattuja, koska pääosa omaisuudesta katsotaan olevan strategista omistusta. Fortumissa tämä tarkoittaa suuria yksiköitä Ruotsissa, Venäjällä, Norjassa ja Puolassa, joiden kotivaluutta ei ole euro.

Valuuttariskin määrittelyssä käytetään Value-at-Risk-laskelmaa (VaR) yhden päivän jaksolle 95 %:n luotettavuustasolla transaktiopositioille ja translaatiopositioille vastaavasti viiden päivän jaksolle 95 %:n luotettavuustasolla. Transaktioriskin Value-at-Risk-raja on 5 miljoonaa euroa. 31.12.2013 avoin transaktiopositio oli 1 miljoonaa euroa (2012: 1) ja translaatiopositio 4 837 miljoonaa euroa (2012: 4 993). Transaktiopositio VaR oli 0 miljoonaa euroa (2012: 0) ja translaatiopositioille laskettu VaR oli 55 miljoonaa euroa (2012: 45).

Konsernirahoituksen transaktiopositio

milj. euroa	2013			2012		
	Avoim positio	Suojaus	Netto	Avoim positio	Suojaus	Netto
SEK	5 769	-5 769	0	6 789	-6 789	0
USD	-33	33	0	-61	61	0
NOK	39	-39	0	94	-94	0
RUB	523	-523	0	571	-571	0
PLN	110	-110	0	114	-114	0
Muut	59	-58	1	96	-95	1
Yhteensä	6 467	-6 466	1	7 603	-7 602	1

Lisäksi OAO Fortum suojaa euromääräisiä investointejaan 58 miljoonan euron (2012: 100) eurotalletuksilla, joihin sovelletaan kassavirtasuojauslaskentaa Fortum-konsernissa.

Transaktiopositio koostuu jo sovitusta tai ennustetuista valuuttamääräisistä eristä ja kassavirroista. Transaktiopositio jaetaan tase- ja kassavirtapositioihin. Tasepositiossa ovat valuuttamääräiset saamiset ja velat kuten talletukset ja lainat sekä myyntisaamiset ja ostovelat muussa kuin yhtiön kotivaluutassa. Kassavirtapositiossa on tulevia ennustettuja tai sovituja valuuttamääräisiä kassavirtoja, jotka syntyvät liiketoimintojen myynneistä, ostoista tai investoinneista. Transaktiopositio nettoero kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin, kun ne liittyvät rahoituseriin ja kun ne liittyvät myyntisaamisiin ja ostovelkoihin ne kirjataan liikevoittoon sisältyviin eriin. Kassavirran suojauslaskennan vaatimukset täyttävät kaupat kirjataan omaan pääomaan.

Fortumin politiikan mukaan tasepositiot suojataan, jotta vältetään tuloslaskelman kurssierot. Ulkoinen rahoitus on pääasiallisesti euromääräistä, joten konsernin tasepositio liittyy lähinnä ruotsalaisten tytäryhtiöiden rahoittamiseen. Tasepositio suojauksiin Fortum ei sovelleta suojauslaskentaa, koska tulosvaikutukset netottuvat tuloslaskelmassa.

Sovitut kassavirtaerät suojataan, jotta vältetään tulevien kassavirtojen vaihteluilta. Suojaukseen käytetään yleensä valuuttajohdannaisia, jotka kohdistetaan alla olevan kassavirran eräpäivän mukaan. Fortumilla on sekä valuuttariskin kassavirtasuojauksia, joihin sovelletaan suojauslaskentaa, että valuuttariskin suojauksia, joihin ei IFRS:n mukaisesti sovelleta suojauslaskentaa. Ne valuuttariskin liittyvät kassavirran suojaukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, suojaavat etupäässä sähköjohdannaisia. Suojaukset, jotka eivät ole erääntyneet, aiheuttavat tuloslaskelman volatiliiteettia.

Konsernirahoituksen translaatiopositio

milj. euroa	2013			2012		
	Investointi	Suojaus	Avoim	Investointi	Suojaus	Avoim
RUB	3 187	-317	2 870	3 086	-26	3 060
SEK	1 303	-	1 303	1 217	-	1 217
NOK	440	-	440	451	-	451
PLN	138	-	138	135	-	135
Muut	86	-	86	130	-	130
Yhteensä	5 154	-317	4 837	5 019	-26	4 993

Translaatiopositio sisältää nettoinvestoinnit ulkomaisiin tytär- ja osakkuusyrityksiin. Konsolidoinnissa ulkomaisten yhtiöiden nettoinvestointien muuntamisesta syntyvät kurssierot kirjataan omaan pääomaan. Ruotsin ja Norjan kruunun sekä Venäjän ruplan muuntoeron nettomuutos vuonna 2013 vaikutti konsernin emoyhtiön omistajille kuuluvaan omaan pääomaan -465 miljoonaa euroa (2012: 173).

Korko- ja valuuttajohdannaiset instrumenteittain 2013

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Valuuttatermiinit	6 796	396	-	7 192	73	44	29
Koronvaihtosopimukset	944	2 215	3 499	6 658	252	147	105
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	-	928	-	928	36	0	36
Korkotermiinit	56	-	-	56	0	0	0
Yhteensä	7 796	3 539	3 499	14 834	361	191	170
Pitkäaikaisia					278	140	138
Lyhytaikaisia					83	51	32

Korko- ja valuuttajohdannaiset käyttötarkoituksen mukaan 2013

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus ¹⁾	55	-	-	55	-	0	0
Kassavirran suojaus valuuttajohdannaisilla	258	203	-	461	7	7	0
Valuuttajohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	6 483	193	-	6 676	66	37	29
Valuuttatermiinit yhteensä	6 796	396	-	7 192	73	44	29
Käyvän arvon suojaus korkojohdannaisilla	-	-	1 700	1 700	70	22	48
Kassavirran suojaus korkojohdannaisilla	44	1 086	299	1 429	0	43	-43
Korkojohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	956	1 129	1 500	3 585	182	82	100
Koronvaihtosopimukset yhteensä	1 000	2 215	3 499	6 714	252	147	105
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus	-	344	-	344	19	0	19
Korko- ja valuuttajohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	-	584	-	584	17	-	17
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset yhteensä	-	928	-	928	36	0	36
Yhteensä	7 796	3 539	3 499	14 834	361	191	170

¹⁾ Sopimuksia, jotka suojaavat osinkoja.

²⁾ Koostuu sopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä.

Korko- ja valuuttajohdannaiset instrumenteittain 2012

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Valuuttatermiinit	8 148	523	-	8 671	38	197	-159
Koronvaihtosopimukset	477	2 856	2 935	6 268	362	161	201
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	227	317	-	544	-	8	-8
Korkotermiinit	87	29	-	116	0	0	0
Yhteensä	8 939	3 725	2 935	15 599	400	366	34
Pitkäaikaisia					358	165	193
Lyhytaikaisia					42	201	-159

Korko- ja valuuttajohdannaiset käyttötarkoituksen mukaan 2012

milj. euroa	Nimellismäärä Erääntymisprofiili				Käypä arvo		
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus ¹⁾	61	-	-	61	-	0	0
Kassavirran suojaus valuuttajohdannaisilla	262	177	-	439	5	5	0
Valuuttajohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	7 825	346	-	8 171	33	192	-159
Valuuttatermiinit yhteensä	8 148	523	-	8 671	38	197	-159
Käyvän arvon suojaus korkojohdannaisilla	-	-	1 975	1 975	181	0	181
Kassavirran suojaus korkojohdannaisilla	74	824	210	1 108	1	56	-55
Korkojohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	490	2 061	750	3 301	180	105	75
Koronvaihtosopimukset yhteensä	564	2 885	2 935	6 384	362	161	201
Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus ²⁾	-	26	-	26	-	0	0
Korko- ja valuuttajohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ²⁾	227	291	-	518	-	8	-8
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset yhteensä	227	317	-	544	-	8	-8
Yhteensä	8 939	3 725	2 935	15 599	400	366	34

¹⁾ Sopimuksia, jotka suojaavat osinkoja.

²⁾ Koostuu sopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä.

3.7 Osakejohdannaiset

Käteisenä selvitettäviä osaketermiinejä käytetään suojausinstrumentteina Fortum-konsernin pitkän ajan osakekannustinjärjestelmässä suojaamaan Fortumin osakkeen hintariskiä.

Tässä esitetyt määrät ovat osakejohdannaisien diskonttaamattomia arvoja. Vuoden 2013 lopussa ei ollut osakejohdannaisia.

[Katso liitetieto 12 Henkilöstökulut, jossa on lisätietoja konsernin osakekannustinjärjestelmään liittyen.](#)

milj. euroa	2013		2012	
	Nimel-lisarvo	Netto käypä arvo	Nimel-lisarvo	Netto käypä arvo
Osaketermiinit	-	-	8	7

3.8 Luottoriskit

Kaikkien vastapuolien kanssa tehdyt sopimukset altistavat Fortumin luottoriskille. Fortumilla on prosessi ja toimintamalli, jolla luottoriskit pidetään hyväksyttävällä tasolla. Kaikkia suurimpia riskipositioita valvotaan keskitetysti hyväksytyjä vastapuolilimiittejä vastaan, joiden hyväksymistasot on määritetty konsernin luotto-ohjeissa. Vastapuolten luottokelpoisuutta seurataan ja niistä raportoidaan säännöllisesti. Jos kaupankäyntiä on vastapuolen kanssa, jolla ei ole limiittiä tai riskiposition katsotaan nousevan liian suureksi vastapuolen luottokelpoisuus huomioon ottaen, vaaditaan vastapuolelta takuut. Emoyhtiötakaus vaaditaan sellaisilta tytäryhtiöiltä, joiden kanssa käydään kauppaa ja joilla ei ole riittävää luottokelpoisuutta erillisyyhtiönä.

Johdannaisiin liittyvät vastapuoliriskipositiot ovat usein hyvin volatiileja, koska markkina-arvot muuttuvat nopeasti ja sen vuoksi niitä seurataan aktiivisesti. Valuutta- ja korkojohdannaisien kauppa on rajoitettu hyvän luottoluokituksen (investment grade) omaaviin pankkeihin ja rahoituslaitoksiin. Vastapuolista valtaosan kanssa on voimassa ISDA puitesopimukset, joissa on netotusoikeudet ja joissain tapauksissa vakuussopimukset. Valtaosa konsernin hyödykejohdannaisista selvitetään pörssin, kuten NASDAQ OMX Commodities European, kautta. Osa sopimuksista tehdään OTC -markkinoilla. Näiden osalta kauppaa käydään vain sellaisten vastapuolien kanssa joilla on hyvä luottokelpoisuus. Vastapuolista valtaosan kanssa on voimassa puitesopimukset, kuten ISDA, FEMA ja EFET, joissa on netotusoikeudet.

Fortumilla, kuten millä tahansa pääomaintensiivisellä liiketoiminnalla, on luottoriski rahoitussektorilla. Pankkeihin liittyvää luottoriskiä valvotaan aktiivisesti, koska rahoituslaitosten luottokelpoisuus voi heiketä nopeasti. Kun mahdollista, positiot on keskitetty pääyhteistyöpankkeihin, joilla nähdään olevan hyvä luottokelpoisuus ja tärkeä rooli rahoitusmarkkinoiden vakaudessa ko. maissa. Venäjällä pankkitakuita on käytetty varmistamaan OAO Fortumin investointiohjelmaan liittyviä positioita. Jos toimittaja ei kykene täyttämään sitoumuksiaan, ennakkomaksuja ja puuttuvia suorituksia on kattamassa takauksia. Näiden takausten myöntäjät ovat pankkeja, joilla on vahva paikallinen läsnäolo ja toimittajien tuntemus. Näiden pankkien luottokelpoisuutta sekä takauksista syntyviä positioita seurataan tarkasti.

Luottoriski asiakkaiden suuntaan on hyvin hajautettua suurelle määrälle yksityisiä kuluttajia ja teollisia yrityksiä eri maantieteellisillä alueilla. Suurin osa riskistä on Venäjällä, Suomessa ja Ruotsissa, mutta Venäjän luottotappioriski on korkein.

3.8.1 Rahoitusvarojen luottoriskin arviointi

Alla on esitetty vastapuolittain korolliset saatavat mukaan lukien leasingsaatavat, pankkitalletukset ja johdannaisinstrumentit, jotka käsitellään taseessa saamisina.

milj. euroa	2013		2012	
	Tase-arvo	josta erääntynyt	Tase-arvo	josta erääntynyt
Saamiset yhtiöiltä, joilla hyvä luottokelpoisuus (investment grade)	1 553	-	1 284	-
Sähköpörssit	185	-	160	-
Osakkuusyhtiöt	1 416	-	1 332	-
Muut	135	-	109	-
Yhteensä	3 289	-	2 885	-

Saamiset yhtiöiltä, joilla on hyvä luottokelpoisuus (investment grade), sisältävät pankkitalletuksia 1 163 miljoonaa euroa (2012: 818) korko- ja valuuttajohdannaisia käypään arvoon 361 miljoonaa euroa (2012: 400) ja sähkö-, hiili-, öljy-, ja CO₂ päästöoikeusjohdannaisia käypään arvoon

29 miljoonaa euroa (2012: 66). Saatavat sähköpörsseiltä on NASDAQ OMX Commodities Europe -johdannaisten käypä arvo. Saatavat osakkuusyhtiöiltä sisältävät lainasaamisia 1 415 miljoonaa euroa (2012: 1 332) ja sähköjohdannaisten käypiä arvoja 1 miljoonaa euroa (2012: 0). Muut saatavat muodostuvat lainasaamisista ja muista korollisista saativista 52 miljoonaa euroa (2012: 58) ja rahoitusleasingsaatavista 2 miljoonaa euroa (2012: 3) sekä sähkö-, hiili-, öljy-, ja CO₂ päästöoikeusjohdannaisten käyvistä arvoista 81 miljoonaa euroa (2012: 48).

Oheisissa taulukoissa näkyy pankkitalletuksien ja johdannaisten käypien arvojen jakautuminen luottoluokkiin.

Pankkitalletukset

milj. euroa	2013	2012
Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard & Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)		
AAA	-	-
AA+ /AA/AA-	410	144
A+ /A/A-	658	586
BBB+ /BBB/BBB-	95	88
Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä	1 163	818
Alemmat luottoluokitukset (non-investment grade)	-	-
Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta (Standard & Poor's ja/tai Moody's)	-	-
Yhteensä	1 163	818

Ylläolevien pankkitalletusten lisäksi rahaa pankkitileillä oli yhteensä 106 miljoonaa euroa 31.12.2013 (2012: 145).

Korko- ja valuuttajohdannaiset

milj.euroa	2013		2012	
	Saamiset	Netto-summa	Saamiset	Netto-summa
Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard & Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)				
AAA	-	-	-	-
AA+ /AA/AA-	36	0	12	0
A+ /A/A-	308	220	374	272
BBB+ /BBB/BBB-	17	0	14	8
Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä	361	220	400	280
Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta (Standard & Poor's ja/tai Moody's)	-	-	-	-
Yhteensä	361	220	400	280

Sähkö-, hiili-, öljyjohdannaiset ja CO₂ päästöoikeussopimukset johdannaiskäsitteilyn piirissä

milj.euroa	2013		2012	
	Saamiset	Netto-summa	Saamiset	Netto-summa
Vastapuolet ulkopuolisten luottoluokitusten mukaan (Standard & Poor's ja/tai Moody's) Hyvä luottokelpoisuus (investment grade)				
AAA	-	-	-	-
AA+/AA/AA-	0	0	0	0
A+/A/A-	30	21	66	32
BBB+/BBB/BBB-	-	-	-	-
Hyvä luottokelpoisuus (investment grade) yhteensä	30	21	66	32
Alemmat luottoluokitukset kuin hyvä luottokelpoisuus (non-investment grade)				
BB+/BB/BB-	8	7	1	1
B+/B/B-	-	-	-	-
Alle B-	-	-	-	-
Alemmat luottoluokitukset kuin hyvä luottokelpoisuus (non-investment grade) yhteensä	8	7	1	1
Osakkuusyhtiöt yhteensä	1	1	0	0
Vastapuolet ilman ulkopuolista luottoluokitusta Standard & Poor's:lta ja/tai Moody's:lta				
Valtiot ja kunnat	1	1	2	2
Fortum luokitus 5 - alin riski	1	1	10	9
Fortum luokitus 4 - alhainen riski	23	23	10	9
Fortum luokitus 3 - normaali riski	47	46	16	15
Fortum luokitus 2 - korkea riski	-	-	9	9
Fortum luokitus 1 - korkein riski	2	1	0	0
Ei luokitusta	1	1	0	0
Ei ulkopuolista luokitusta yhteensä	75	73	47	44
Yhteensä	114	102	114	77

Johdannaissaamiset ovat positiivisten käypien arvojen summa eli bruttosumma. Nettosumma sisältää myös negatiiviset käyvät arvot, jos netotussopimus on voimassa ko. vastapuolen kanssa tai netotus on lain mukaan mahdollista. Kun nettosumma on pienempi kuin nolla, se ei ole mukana. Jos on olemassa emoyhtiötakaus, näytetään positio takauksen antajan mukaan.

Kaikilla valuutta- ja korkojohdannaisvastapuolilla ja pääosalla pankkitalletusvastapuolista on ulkopuolisten luottoluokittajien Standard & Poor'sin ja/tai Moody's luokitus. Yllä oleva luokituskaala on Standard & Poor'sin mukainen. Vastapuolille, joilla ei ole kuin Moody'sin luokitus, luokitus on muutettu vastaamaan Standard & Poor'sin luottoluokitusta varovaisuuden periaatetta noudattaen. Samoin vastapuolille, joilla on luottoluokitus sekä Standard & Poor'silla että Moody'sillä tehdään luokitus heikomman luokituksen mukaan varovaisuuden periaatteen mukaisesti.

Sähkö-, hiili- ja öljyjohdannaismarkkinoilla on paljon vastapuolia, joilla ei ole Standard & Poor'sin tai Moody'sin luokitusta. Niille Fortum antaa oman sisäisen luokituksen. Sisäinen luokitus perustuu muiden ulkoisten luottoluokittelijoiden luokituksiin. Suomalaisille, norjalaisille ja ruotsalaisille vastapuolille käytetään Soliditetin luokituksia, muille käytetään Dun&Bradstreetin luokituksia. Valtioita ja kunnallisia laitoksia ei tyypillisesti luokitella ja ne näytetään erikseen. Tämä luokka ei sisällä kuntien tai valtion omistamia yhtiöitä. Ne vastapuolet, joilla ei ole ollenkaan luokitusta, näytetään "Ei luokitusta" -rivillä.

4 Pääomariskien hallinta

Fortum haluaa, että sillä on varovainen ja tehokas pääomarakenne, joka samalla mahdollistaa strategian toteuttamisen. Vahva tase ja joustava pääomarakenne ovat prioriteetteja. Fortum valvoo pääomarakennettaan perustuen Vertailukelpoinen korollinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) -tunnuslukuun. Nettovelka lasketaan siten, että korollisista veloista vähennetään rahat ja pankkisaamiset. Käyttökate (EBITDA) lasketaan lisäämällä poistot ja arvonalentumiset liikevoittoon. Vertailukelpoinen käyttökate lasketaan vähentämällä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ja tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutuksen. Fortumin nettovelka/käyttökate -tavoitesuhde on noin 3.

Huhtikuussa Fortumin hallitus päätti päivittää yhtiön osinkopolitiikan. Uusi osinkopolitiikka varmistaa, että osakkeenomistajat saavat asianmukaisen korvauksen sijoittamalleen pääomalle. Poliittikaa tukee yhtiön pitkän aikavälin strategia, joka tähtää osakekohtaisen tuloksen, ja sen myötä osingon kasvattamiseen. Hallitus perustaa osinkoehdotuksensa laaja-alaiselle tarkastelulle, joka kattaa makrotalouden, taseen vahvuudet sekä tulevaisuuden investointisuunnitelmat. Fortum Oyj:n tavoitteena on maksaa vakaa, kestävä ja aikaa myöten kasvava osinko, joka on 50 - 80 % osakekohtaisesta tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä.

Fortumin pitkäaikainen luottoluokitus Standard & Poor'silta pysyi joulukuussa 2013 luokassa A- (negatiivinen näkymä). Huhtikuun 2013 alusta alkaen Fitch Ratings on antanut luottoluokituksen Fortum Oyj:lle sekä Fortumin EMTN-lainaohjelmansa puitteissa liikkeelle laskemille uusille lainoille. Tällä hetkellä Fitch Ratingsin pitkän aikavälin luottoluokitus Fortumille on A- (negatiivinen näkymä), mikä myös vahvistettiin joulukuussa. Helmikuussa 2013 Fortum päätti lopettaa luottoluokitusyhteistyönsä Moody'sin kanssa. Moody'sin luottoluokitus Fortumille oli A2 negatiivisella näkymällä.

Nettovelka/käyttökate (EBITDA) -tunnusluvut

milj. euroa	Liite	2013	2012
Korolliset velat ¹⁾	28	9 118	8 777
Vähennetään: Rahat ja pankkisaamiset ¹⁾	25	1 269	963
Nettovelka		7 849	7 814
Liikevoitto		1 712	1 874
Lisätään: Poistot ja arvonalentumiset		740	664
Käyttökate (EBITDA)		2 452	2 538
Vähennetään: Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		105	122
Vähennetään: Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus		48	-
Vertailukelpoinen käyttökate (Comparable EBITDA)		2 299	2 416
Nettovelka/käyttökate (EBITDA)		3,2	3,1
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (Comparable EBITDA)		3,4	3,2

¹⁾ Korolliset velat sisältää 20 miljoonaa euroa sekä rahat ja pankkisaamiset 15 miljoonaa euroa (2012: 0) rahaa ja pankkitalletuksia, jotka esitetään taseen myytävänä olevissa omaisuuserissä.

5 Segmenttiraportointi

Laadintaperiaatteet

Fortum esittää segmenttiedot tavalla, joka on yhtenevä Fortumin hallitukselle ja toimitusjohtajan vetämälle johtoryhmälle tapahtuvan sisäisen raportoinnin kanssa. Fortumin segmentit muodostuvat liiketoiminta-alueittain määritellyistä segmenteistä sekä yhdestä maantieteellisen alueen perusteella määritellyistä segmentistä.

Konsernin liiketoiminta-alueet jakautuvat seuraaviin raportoitaviin segmentteihin: Power, Heat, Russia, Distribution ja Electricity Sales.

Myyntituottojen määrittäminen

Myyntituotot määritetään saadun tai saatavan vastikkeen käyvän arvon perusteella tuotteita tai palveluksia luovutettaessa. Myyntituotot esitetään vähennettynä nettohyvityksillä, alennuksilla sekä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla kuten arvonlisäveroilla ja valmistajana suoritetuilla valmisteveroilla. Myyntituotot on kirjattu seuraavasti:

Sähkön, lämmön, jäähdytyksen ja sähkönjakelun myyntituotot

Sähkön, lämmön, kylmäenergian ja sähkönjakelun myyntituotot kirjataan toimituksen perusteella. Kirjatut myyntituotot teollisille ja kaupallisille asiakkaille sekä loppuasiakkaille perustuvat toimitettuihin määriin, mukaan lukien se arvioitu määrä, joka on toimitettu asiakkaille vuoden lopun ja viimeisimmän mittarinluennan välillä.

Fyysiset energian myynti- ja ostosopimukset jaksotetaan suoriteperiaatteella konsernin odotettavissa olevien ostojen, myynnin ja käytön vaatimuksien mukaisesti.

Ruotsissa peritään sähköveroa paikallisten yhtiöiden jälleenmyyjille toimittamasta sähköstä. Vero lasketaan kilowattituntikohtaisen kiinteän verokannan mukaan. Verokanta vaihtelee eri asiakasryhmien mukaan. Tuloslaskelmassa sähkön myyntituotot on esitetty ilman sähköveron osuutta.

Fyysiset sähkön myynti- ja ostosopimukset tehdään Nord Pool Spotin kautta. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

Viranomaiset säätelevät sähkönjakelusta asiakkailta perittäviä hintoja. Sääntelyjärjestelmä vaihtelee maittain. Viranomaisen määrittelemä yli- tai alilaskutus käsitellään sääntelystä johtuvana omaisuuseränä tai velkana, jota ei kirjata taseeseen, sillä asiakkaan kanssa ei ole tehty sopimusta, jossa olisi määritelty viranomaissääntelyyn liittyvät seikat ja siten saaminen riippuu tulevasta toimituksesta. Yli- tai alilaskutus hyvitetään tai veloitetaan yleensä tulevina vuosina asiakkaalta, joka tuolloin käyttää kyseistä sähköliittymää. Takautuvia hyvityksiä tai veloituksia ei anneta tai tehdä.

Liittymismaksut

Maksut, jotka asiakas maksaa liittyessään sähkö-, maakaasu-, kaukolämpö- tai kaukokylmäverkkoon, kirjataan tuotoksi siihen määrään asti, joka ei kata tulevaisuudessa syntyviä kuluveloitteita. Jos liittymismaksu on sidoksissa asiakassopimukseen, tuotto kirjataan asiakassopimuksen voimassaoloajalle.

Ne sähköverkon liittymismaksut, jotka on suoritettu ennen vuotta 2003, on maksettava takaisin asiakkaille Suomessa, mikäli asiakas haluaisi joskus irtisanoutua sähköverkkoliittymästä kokonaan. Suomessa myös kaukolämpöverkon liittymismaksuihin liittyy palautusvelvollisuus. Näitä liittymismaksuja ei ole kirjattu tuloslaskelmaan, vaan ne on kirjattu taseeseen muihin velkoihin.

Pitkäaikaishankkeet

Konserni käyttää valmistusasteeseen perustuvaa menetelmää määrittääkseen kirjattavien tuottojen ja kulujen asianmukaiset määrät kyseisellä kaudella. Valmistusaste määritetään laskemalla kunkin hankkeen tilinpäätöspäivään mennessä kertyneiden menojen prosenttiosuus kyseisen hankkeen arvioiduista kokonaismenoista. Valmistusastetta määritettäessä kyseisenä vuonna syntyneitä, hankkeen tuleviin toimintoihin liittyviä menoja ei ole otettu mukaan hankkeen menoihin. Ne on esitetty niiden luonteesta riippuen vaihto-omaisuutena, ennakkomaksuina tai muina varoina.

Konserni esittää taseessa varoina hankkeita koskevat saamiset asiakkailta kaikista keskeneräisistä hankkeista, joista syntyneet menot kirjatuilla voitoilla lisättyinä (ja kirjatuilla tappioilla vähennettynä) ylittävät työn edistymiseen perustuvan laskutuksen. Työn edistymiseen perustuva laskutus, jota asiakkaat eivät ole vielä suorittaneet ja pidätetyt määrät sisältyvät ryhmään "myyntisaamiset ja muut saamiset". Konserni esittää taseessa velkoina hankkeita koskevat bruttovelat asiakkaille kaikista keskeneräisistä hankkeista, joiden työn edistymiseen perustuva laskutus on suurempi kuin menot kirjatuilla voitoilla lisättyinä (ja kirjatuilla tappioilla vähennettynä).

5.1 Fortumin liiketoimintarakenne

Fortumin liiketoiminnot on organisoitu neljään divisioonaan ja viiteen esikuntatoimintoon. Divisioonat ovat Power, Heat, Russia sekä Electricity Solutions and Distribution. Electricity Solutions and Distribution-divisioona (ESD) muodostuu kahdesta liiketoiminta-alueesta, Distributionista ja Electricity Salesista (aikaisemmin Markets). Esikuntatoiminnot ovat Corporate Finance, Corporate Communications, Corporate Human Resources, Corporate Relations ja Corporate R&D and Innovation. Palveluyksiköt, jotka ovat osa esikuntatoimintoja, veloittavat yhtiötä palvelusopimusten mukaisesti.

5.2 Fortumin segmenttirakenne

Fortumin IFRS:n mukaan raportoitavia segmenttejä ovat Power, Heat ja Russia divisioonat sekä ESD:n liiketoiminta-alueet, Distribution ja Electricity Sales.

Alla kuvaus konsernin raportoitavista segmenteistä:

Power-segmenttiin kuuluvat Fortumin sähköntuotanto ja -myynti tukkumarkkinoilla, sähköntuotantokapasiteetin kehittäminen ja asiantuntijapalvelut sähköntuottajille. Power myy tuottamansa sähkön pääsääntöisesti pohjoismaiseen Nord Pool Spot -sähköpörssiin.

Heat-segmentti sisältää sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP), kaukolämpötoiminnan sekä yritysten lämpöratkaisut Pohjoismaissa ja Itämeren alueella. CHP-tuotannosta syntyvä sähkö myydään Nord Pool Spot -sähköpörssiin sekä loppuasiakkaille pitkäaikaisilla sopimuksilla.

Russia-segmenttiin kuuluvat sähkön ja lämmön tuotanto sekä myynti Venäjällä. Russia-segmentti sisältää yhtiön OAO Fortum ja Fortumin yli 25 prosentin omistusosuuden TGC-1:ssä, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Distribution omistaa ja käyttää jakelu- ja alueverkkoja sekä toimittaa sähköä kaikkiaan noin 1,6 miljoonalle asiakkaalle Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa. Sähkönjakelu on säännelty toimiala ja siksi sitä valvovat kansalliset energiaviranomaiset. Valvonnan mallit ja periaatteet sekä näkemykset kohtuullisista tariffeista vaihtelevat maittain.

Electricity Sales vastaa sähkön vähittäismyynnistä 1,2 miljoonalle yksityis- ja yritysasiakkaalle ja tarjoaa myös älykkäitä sähkötuotteita ja palveluita. Lisäksi suurille yritysasiakkaille tarjotaan standardoituja tuotteita (Sales Trading). Electricity Sales ostaa sähkönsä pohjoismaisesta sähköpörssistä.

Muut-segmentti sisältää pääasiassa osakeomistuksen Hafslund ASA osakkuusyhtiössä ja konsernin esikuntatoiminnot.

5.3 Segmenttietojen määrittely

Tavoiteasetanta, seuranta ja resurssien allokointi konsernin suoritusjohtamisprosessissa perustuvat pääasiassa liiketoimintayksiköiden vertailukelpoiseen liikevoittoon sisältäen osakkuusyrittä tulokset, ja vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton. Fortum esittää segmentteittäin liikevoiton, vertailukelpoisen liikevoiton, vertailukelpoisen käyttökattteen ja osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sekä sidotun pääoman tuoton ja vertailukelpoisen sidotun pääoman tuoton.

Segmenttien konsolidointi perustuu samoihin periaatteisiin kuin koko konsernin yhdistely. Vertailukelpoinen liikevoitto esitetään, jotta liiketoimintasegmentin toiminnan tuloksesta saataisiin parempi kuva. Liikevoiton ja Vertailukelpoisen liikevoiton ero on "Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät", joka koostuu seuraavista eristä:

- kertaluonteiset erät, jotka ovat pääasiassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoittoja ja -tappioita;
- käyvän arvon muutokset tulevaisuuden kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista, jotka eivät täytä suojauslaskennan edellytyksiä IAS 39 -standardin mukaan. Suurin osa Fortumin tulevaisuuden kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista täyttää suojauslaskennan edellytykset ja siten niiden käyvän arvon muutokset kirjataan omaan pääomaan;

[Katso liitetieto 7 lohdannaisten käyvien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa.](#)

- IFRIC 5 -tulkinnan vaikutus, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaerää.

[Katso myös liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.](#)

Segmentin sidottu pääoma koostuu pääasiassa korottomista varoista ja veloista, kuten aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä, aineettomista hyödykkeistä, osakkuusyrittäisjoituksista, vaihto-omaisuudesta, toimintaan liittyvistä siirtävistä eristä sekä myyntisaamisista ja

muista saamisista ja veloista. Sidottuun pääomaan sisältyy myös Fortumin rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa, ydinvoimaan liittyvät varaukset, eläkevaraukset ja muut varaukset sekä IAS 39 -standardin mukaan suojauslaskennan piiriin kuulumattomien tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käypään arvoon arvostamisesta johtuvat varat ja velat.

Segmentin sidottuun pääomaan eivät sisälly korolliset saamiset ja velat eivätkä niihin liittyvät siirtyvät erät, tuloverot ja laskennalliset verot eivätkä IAS 39 -standardin mukaan suojauslaskennan piiriin kuuluvat tulevia kassavirtoja suojaavien johdannaisten käypään arvoon arvostamisesta johtuvat varat ja velat.

Jotta segmentin vertailukelpoinen sidottu pääomaa vastaa vertailukelpoista liikevoittoa, sitä oikaistaan IAS 39 -standardin mukaan suojauslaskennan piiriin kuulumattomilla varoilla ja veloilla, jotka syntyvät tulevia kassavirtoja suojaavien erien arvostamisesta käypään arvoon.

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin sisältävät investoinnit tytäryritysosakkeisiin, osakkuusyriksien osakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Investoinneista tytäryritysosakkeisiin on vähennetty tytäryrityksen rahavarat ja niihin on lisätty hankitun yrityksen korolliset velat.

Osakkeiden bruttomyyntit sisältävät tytäryritysosakkeiden, osakkuusyriksien osakkeiden ja muiden myytävissä olevien rahoitusvarojen myynnit. Tytäryritysosakkeiden bruttomyynteistä on vähennetty tytäryrityksen rahavarat ja niihin on lisätty myydyn yrityksen korolliset velat.

[Katso myös osiot: Tunnusluvut.](#)

[Tunnuslukujen laskentakaavat](#)

[sekä Taloudellinen tieto vuosineljänneksittäin.](#)

[Segmenttien tiedot vuosineljänneksittäin vuodesta 2005 vuoteen 2013 löytyvät Fortumin internetsivuilta \[www.fortum.com/investors/financial-information\]\(http://www.fortum.com/investors/financial-information\).](#)

5.4 Segmenttien väliset tapahtumat ja eliminoinnit

Power-segmentti myy kaiken tuottamansa sähkön Nord Pool Spot -sähköpörssiin ja Electricity Sales-segmentti ostaa kaiken sähkönsä Nord Pool Spot -sähköpörssistä. Myyntien eliminoinnit sisältävät ostot ja myynnit Nord Pool Spotissa, jotka netotetaan konsernitasolla tuntiperusteisiin myynteihin ja ostoihin perustuen. Ne esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietyssä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja. Konsernin sisäiset toimitukset vaikuttavat eri liiketoimintasegmenttien välisiin myynteihin, kuluihin ja tuloksiin, jotka eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä. Sisäiset hinnat ovat markkinaperusteiset.

5.5 Segmenttiedot 2013

Tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	Power	Heat	Russia	Distri- bution	Elec- tricity Sales	Muut	Netotus ja elimi- noinnit ¹⁾	Yhteensä
Liikevaihto		2 248	1 565	1 119	1 075	744	69	-764	6 056
josta sisäistä		70	8	-	36	73	67	-254	0
Liikevaihto konsernin ulkopuolelle		2 178	1 557	1 119	1 039	671	2	-510	6 056
Poistot ja arvonalentumiset		-145	-216	-150	-219	-2	-8	-	-740
Vertailukelpoinen käyttökate		1 003	489	258	550	50	-51	-	2 299
Vertailukelpoinen liikevoitto		858	273	156	331	48	-59	-	1 607
Kertaluonteiset erät	6	25	18	0	17	0	1	-	61
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	6, 7	15	-3	0	0	8	1	-	21
Ydinjätehuolto-rahastoon liittyvä oikaisu	6, 30	23	-	-	-	-	-	-	23
Liikevoitto		921	288	156	348	56	-57	-	1 712
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	20, 30	4	19	46	5	0	31	-	105
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)									-318
Tuloverot									-220
Tilikauden voitto									1 279

¹⁾ Netotus ja eliminoinnit sisältää konsernin sisäisten erien eliminoinnit ja Nord Pool Spot netotuksen, 510 miljoonaa euroa. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

Arvonalentumistappiot ja uudelleenjärjestelykulut

milj. euroa	Power	Heat	Russia	Distri- bution	Elec- tricity Sales	Muut	Yhteensä
Kuluksi kirjatut epävarmat myyntisaamiset	0	-3	-18	-2	-1	0	-24
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset	-24	0	-	-	-	-	-24
Uudelleenjärjestelykulut	0	-2	0	0	0	-2	-4

Arvonalentumistappiot ja uudelleenjärjestelykulut sisältyvät vertailukelpoiseen liikevoittoon.

Arvonalentumistappiot Powerin aineellisissa hyödykkeissä sisältävät 20 miljoonaa euroa liittyen päätökseen lopettaa sähköntuotanto Inkoon hiilivoimalaitoksessa.

Varat ja velat

milj. euroa	Power	Heat	Russia	Distri- bution	Elec- tricity Sales	Muut	Elimi- noinnit	Yhteensä
Korottomat varat	6 441	4 553	3 687	4 233	310	138	-268	19 094
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	896	156	463	68	0	322	-	1 905
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	7 337	4 709	4 150	4 301	310	460	-268	20 999
Korolliset saamiset								1 467
Laskennalliset verot								130
Muut varat ¹⁾								570
Rahat ja pankkisaamiset								1 254
Varat yhteensä								24 420
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	1 008	426	304	531	271	145	-268	2 417
Laskennalliset verovelat								1 648
Muut velat								575
Sijoitettuun pääomaan sisältyvät velat								4 640
Korolliset velat ²⁾								9 118
Oma pääoma								10 662
Oma pääoma ja velat yhteensä								24 420

¹⁾ Muut varat vuoden 2013 lopussa sisältävät pankkisaamisia 15 miljoonaa euroa jotka sisältyvät Myytävissä oleviin omaisuuseriin.

²⁾ Korollinen vieras pääoma vuoden 2013 lopussa sisältää 20 miljoonaa euroa korollisia velkoja, jotka sisältyvät tase-erään Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat.

Investoinnit/yritysmyyntit

milj. euroa	Liite	Power	Heat	Russia	Distri- bution	Elec- tricity Sales	Muut	Yhteensä
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	<u>8.</u> , <u>20</u>	2	0	0	0	-	13	15
Investoinnit käyttöomaisuuteen	<u>18.</u> , <u>19</u>	178	397	435	260	1	13	1 284
josta aktivoidut vieraan pääoman kulut		2	11	56	-	-	-	69
Osakkeiden bruttomyyntit		79	11	-	52	-	-	142

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto ³⁾

	Sidottu pääoma milj. euroa	Sidotun pääoman tuotto, %	Vertailu- kelpoinen sidotun pääoman tuotto, %
Power	6 329	14,6	13,8
Heat	4 283	7,2	6,8
Russia	3 846	5,2	5,2
Distribution	3 770	9,2	8,8
Electricity Sales	39	148,9	137,9
Muut	315	-9,6	-8,3

³⁾ Sisältää myös Myytävänä olevia omaisuuseriä ja niihin liittyviä velkoja.

Henkilöstö

	Power	Heat	Russia	Distri- bution	Elec- tricity Sales	Muut	Yhteensä
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	1 709	2 102	4 162	852	496	565	9 886
Henkilöstö keskimäärin	1 887	2 164	4 245	866	506	578	10 246

5.6 Segmenttiedot 2012

Tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	Power	Heat	Russia	Distri- bution	Elec- tricity Sales	Muut	Netotus ja elimi- noinnit ¹⁾	Yhteensä
Liikevaihto		2 415	1 628	1 030	1 070	722	137	-843	6 159
josta sisäistä		296	18	-	37	55	-66	-340	0
Liikevaihto konsernin ulkopuolelle		2 119	1 610	1 030	1 033	667	203	-503	6 159
Poistot ja arvonalentumiset		-114	-210	-121	-209	-1	-9	-	-664
Vertailukelpoinen käyttökate		1 260	481	189	529	40	-83	-	2 416
Vertailukelpoinen liikevoitto		1 146	271	68	320	39	-92	-	1 752
Kertaluonteiset erät	6	57	80	11	5	1	1	-	155
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	6, 7	3	-7	0	6	-1	-3	-	-2
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	6, 30	-31	-	-	-	-	-	-	-31
Liikevoitto		1 175	344	79	331	39	-94	-	1 874
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	20, 30	-12	20	27	8	0	-20	-	23
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)									-311
Tuloverot									-74
Tilikauden voitto									1 512

¹⁾ Netotus ja eliminoinnit sisältää konsernin sisäisten erien eliminoinnit ja Nord Pool Spot netotuksen, 503 miljoonaa euroa. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

Arvonalentumistappiot ja uudelleenjärjestelykulut

milj. euroa	Power	Heat	Russia	Distri- bution	Elec- tricity Sales	Muut	Yhteensä
Kuluksi kirjatut epävarmat myyntisaamiset	0	-3	-8	-2	-1	0	-14
Aineellisten hyödykkeiden arvonalentumiset	0	0	-	-	-	-	0
Uudelleenjärjestelykulut	0	-2	-	0	0	0	-2

Arvonalentumistappiot ja uudelleenjärjestelykulut sisältyvät vertailukelpoiseen liikevoittoon.

Varat ja velat

milj. euroa	Power	Heat	Russia	Distribution	Electricity Sales	Other	Eliminoinnit	Yhteensä
Korottomat varat	6 477	4 628	3 833	4 319	292	326	-403	19 472
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	903	157	476	109	0	334		1 979
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	7 380	4 785	4 309	4 428	292	660	-403	21 451
Korolliset saamiset								1 393
Laskennalliset verot								177
Muut varat								577
Likvidit varat								963
Varat yhteensä								24 561
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	991	499	461	539	241	502	-403	2 830
Laskennalliset verovelat								1 879
Muut velat								432
Sijoitettuun pääomaan sisältyvät velat								5 141
Korolliset velat								8 777
Oma pääoma								10 643
Oma pääoma ja velat yhteensä								24 561

Investoinnit/yritysmyyntit

milj. euroa	Liite	Power	Heat	Russia	Distribution	Electricity Sales	Muut	Yhteensä
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	8 20	-	10	-	-	-	6	16
Investoinnit käyttöomaisuuteen	18 19	190	464	568	324	1	11	1 558
josta aktivoidut vieraan pääoman kulut		1	10	68	1	-	-	80
Osakkeiden bruttomyyntit		102	269	-	37	2	0	410

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto

	Sidottu pääoma milj. euroa	Sidotun pääoman tuotto, %	Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %
Power	6 389	18,7	18,5
Heat	4 286	8,8	7,0
Russia	3 848	3,0	2,7
Distribution	3 889	9,1	8,8
Electricity Sales	51	152,3	203,1
Muut	158	-68,8	-34,1

Henkilöstö

	Power	Heat	Russia	Distri- bution	Elec- tricity Sales	Muut	Yhteensä
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	1 846	2 212	4 253	870	509	681	10 371
Henkilöstö keskimäärin	1 896	2 354	4 301	873	515	661	10 600

5.7 Konserninlaajuiset tiedot

Konsernin toimintasegmentit toimivat pääasiassa Pohjoismaissa, Venäjällä, Puolassa sekä muilla Itämeren alueilla. Power, Distribution ja Electricity Sales toimivat lähinnä Suomessa ja Ruotsissa, kun taas Heat toimii näillä kaikilla maantieteellisillä alueilla, Venäjää lukuun ottamatta. "Muut maat" kattaa pääasiassa Latvian, Liettuan ja Ison-Britannian. Kotivaltio on Suomi.

Seuraavat tiedot näyttävät myynnin tuoteryhmittäin sekä kohdemaittain asiakkaiden sijainnin mukaan. Varat, investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin ja henkilöstö on ilmoitettu niiden sijainnin mukaan. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksiin ei ole jaettu maittain, koska kyseessä olevilla yhtiöillä voi olla liiketoimintaa usealla maantieteellisellä alueella.

Ulkoiset myyntituotot tuoteryhmittäin

milj. euroa	2013	2012
Sähkönmyynti ilman välillisiä veroja	3 341	3 413
Lämmönmyynti	1 500	1 501
Sähkönsiirto	1 024	1 002
Muu myynti	191	243
Yhteensä	6 056	6 159

Lämmönmyyntiin sisältyvät lämmönoimitukset ja lämmönjakelu.

Koska konsernin asiakkaiden lukumäärä on suuri ja liiketoiminta-alueet erilaiset, konsernilla ei ole sellaisia yksittäisiä asiakkaita, joiden merkitys olisi olennainen Fortumin koko liiketoiminnan kannalta.

Liikevaihto maittain asiakkaiden sijainnin mukaan

milj. euroa	2013	2012
Pohjoismaat	4 464	4 641
Venäjä	1 121	1 029
Puola	205	220
Viro	69	69
Muut maat	197	200
Yhteensä	6 056	6 159

Pohjoismaista sähköntuotantoa ei ole jaettu esitettäväksi kohdemaittain, sillä pohjoismainen sähköntuotanto myydään pääsääntöisesti Nord Pool Spot -sähköpörssiin.

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin maittain

milj. euroa	2013	2012
Suomi	266	338
Ruotsi	497	492
Venäjä	435	568
Puola	10	19
Viro	16	10
Norja	13	35
Muut maat	47	96
Yhteensä	1 284	1 558

Segmentin varat maittain ¹⁾

milj. euroa	2013	2012
Suomi	4 371	4 401
Ruotsi	10 046	10 396
Venäjä	3 687	3 833
Puola	352	386
Viro	200	203
Norja	245	285
Muut maat	461	263
Eliminoinnit	-268	-295
Korottomat varat	19 094	19 472
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	1 905	1 979
Segmentin varat yhteensä	20 999	21 451

¹⁾ Segmentin varat maittain sisältää myös Myytävänä olevia omaisuuseriä.

[Katso myös liite 9 Myytävänä olevat omaisuuserät.](#)

Henkilöstön lukumäärä maittain 31.12.

	2013	2012
Suomi	2 477	2 647
Ruotsi	1 939	2 050
Venäjä	4 162	4 252
Puola	636	687
Viro	210	204
Norja	141	145
Muut maat	321	386
Yhteensä	9 886	10 371

6 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

milj. euroa	2013	2012
Myyntivoitot	61	155
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa	21	-2
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	23	-31
Yhteensä	105	122

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ovat kertaluonteisia eriä tai realisoitumattomia eriä, jotka vaihtelevat vuosien välillä. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät on eriytetty esitettäväksi Fortumin tuloslaskelmassa omana eränään antaakseen paremman kuvan konsernin toiminnasta verrattaessa esitettävää kautta aikaisempiin kausiin. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät eivät sisälly Vertailukelpoiseen liikevoittoon.

Vuonna 2013 myyntivoitot koostuvat Power segmentin pienvesivoimalaitoksen myynnistä Ruotsissa ja Norjalaisen Infratek ASA:n 33 %:n omistusosuuden myynnistä. Distribution segmentissä myyntivoitto koostuu Härjeåns Kraft AB:n 47,9 %:n omistusosuuden myynnistä. Heat segmentissä myyntivoitot liittyvät pääosin yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotantolaitoksen myyntiin Kuusamossa ja Kauttuan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen sekä Riihimäen Kaukolämpö Oy:n 50 %:n omistusosuuden myyntiin.

Vuonna 2012 myyntivoitot koostuivat pääosin Fortum Energjaratkaisut Oy, Fortum Termost AS ja Fortum Heat Naantali Oy:n myynneistä Heat segmentissä, ja virolaisen tytäryrityksen Fortum Elekter AS:n ja Imatran Seudun Sähkö Oy:n myynnistä Distribution segmentissä. Sen lisäksi Fortumin Power-segmentti myi pienvesivoimalaitoksiaan Suomessa ja Ruotsissa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin kirjataan myös sellaisten tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käypien arvojen muutokset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Tämä on tehty parantaakseen taloudellisen tuloksen arviointia eri kausien välillä.

Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu on kirjanpitokäsittelyn vaikutus, joka aiheutuu siitä, että IFRIC 5:n mukaan Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua ydinvoimaan liittyvää varauksen määrää taseessa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy ylläpidettuna IFRS:n näkökulmasta, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon aina, kun IAS 37:n mukainen diskontattu varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus liikevoittoon kirjataan, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin IAS 37:n mukaisen diskontatun varauksen kasvu.

[Tarkempia tietoja johdannaisten käypien arvojen muutoksista on liitetiedossa 7 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa.](#)

[Lisätietoja osakkeiden myynnistä on liitetiedoissa 8 Yrityshankinnat](#)

[ja -myynnit ja 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin.](#)

[Tarkempia tietoja ydinjätehuollon laskentavaikutuksista on liitetiedossa 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.](#)

7 Johdannaisten käypien arvojen muutokset sekä suojausten kohteet tuloslaskelmassa

Alla eritelty liikevoittoon sisältyvät käypien arvojen muutokset johtuvat suojauslaskennan ulkopuolelle IAS 39 -standardin mukaisesti jäävistä tulevia kassavirtoja suojaavista rahoitusinstrumenteista sekä suojausten tehottomasta osuudesta.

Rahoituseriin sisältyvät IAS 39:n mukaan suojauslaskennan ulkopuolelle jäävistä valuuttajohdannaisista syntyvät käyvän arvon muutokset, jotka liittyvät pääosin tase-erien suojaukseen. Nämä muodostavat luonnollisen suojauksen saamisille ja veloille. Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien korkojohdannaisten käypien arvojen muutos oli -16 miljoonaa euroa (2012: -12). Suojausinstrumenttien ja suojattujen joukkovelkakirjojen käypien arvojen nettomuutos oli 1 miljoonaa euroa (2012: 0).

milj. euroa	2013	2012
Sisältyy liikevoittoon		
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset		
Sähköjohdannaiset	-2	46
Valuuttajohdannaiset	15	1
Öljyjohdannaiset	0	0
Hiili- ja CO ₂ -johdannaiset	-8	-22
Kassavirran suojausten tehoton osuus	16	-27
Kokonaisvaikutus liikevoittoon	21	-2
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset, jotka sisältyvät osuuksiin osakkuusyritysten tuloksista	3	1
Sisältyy rahoituskuluihin		
Lainojen ja saamisten valuuttakurssierot	-214	246
Suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien johdannaisten käypien arvojen muutokset		
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	19	-12
Valuuttajohdannaiset	195	-231
Termiinien käyvät arvot	-1	-11
Valuuttajohdannaiset	213	-254
Korovaihtosopimukset	-16	-12
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojausinstrumenttien käypien arvojen muutokset	25	39
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojattavien kohteiden käypien arvojen muutokset	-24	-39
Yhteensä ¹⁾	198	-266
Kokonaisvaikutus rahoituskuluihin	-16	-20
Kokonaisvaikutus tulokseen ennen veroja	8	-21

¹⁾ Sisältää rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutoksista johtuvat voitot ja tappiot sekä johdannaisten valuuttakurssierot.

8 Yrityshankinnat ja -myynnit

Bruttoinvestoinnit tytäryritysosakkeisiin segmentteittäin

milj. euroa	2013	2012
Power	-	1
Heat	-	-
Russia	-	-
Distribution	-	-
Electricity Sales	-	-
Muut	11	4
Yhteensä	11	5

Bruttoinvestoinnit tytäryritysosakkeisiin maittain

milj. euroa	2013	2012
Suomi	-	5
Ruotsi	-	-
Venäjä	-	-
Muut maat	11	-
Yhteensä	11	5

Bruttoinvestoinnit tytäryritysosakkeisiin koostuvat kauppasopimuksen mukaisesta käteissuorituksesta, johon on lisätty hankittavan yrityksen korolliset velat sekä hankintaan välittömästi liittyvät menot. Lisäksi on vähennetty hankitun tytäryrityksen rahavarat.

8.1 Hankinnat vuonna 2013 ja 2012

Sijoitukset tytäryritysosakkeisiin vuonna 2013 olivat 11 miljoonaa euroa (2012: 5).

8.2 Yritysmyyntit vuonna 2013 ja 2012

Vuoden 2013 aikana Fortum myi pienvesivoimalaitoksia Ruotsissa. Myynnistä kirjattiin vähäinen myyntivoitto Power-segmentin tulokseen.

Kesäkuussa 2013 Fortum myi 47,9 %:n osuutensa ruotsalaisesta Härjeåns Kraft AB:stä suomalaiselle energiayhtiölle Oy Herrfors Ab:lle, joka on Katternö -konsernin tytäryhtiö. Kauppahinta oli 445 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 51 miljoonaa euroa). Kauppa saatiin päätökseen heinäkuussa ja 17 miljoonan euron myyntivoitto kirjattiin Distribution-segmentin kolmannen neljänneksen tulokseen.

Heinäkuussa 2013 Fortum saattoi päätökseen 33 %:n osuutensa myynnin norjalaisesta Infatek ASA:sta Tritonin hallitsemalle rahastolle. Kauppahinta oli 295 miljoonaa Norjan kruunua (noin 38 miljoonaa euroa) ja kaupasta syntynyt myyntivoitto 11 miljoonaa euroa kirjattiin Power-segmentin kolmannen neljänneksen tulokseen.

Vuoden viimeisellä neljänneksellä saatiin päätökseen useita yritysmyyntejä, joilla oli vähäinen vaikutus Fortumin Heat-segmentin tulokseen. Marraskuussa 2013 Fortum myi 50 % omistussuutensa Riihimäen Kaukolämpö Oy:ssä Riihimäen kaupungille (40 %) ja Riihimäen Kaukolämpö Oy:lle (10 %).

Joulukuussa 2013 Fortum myi Eurassa sijaitsevan Kauttuan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksensa suomalaiselle energiayhtiö Adven Oy:lle. Joulukuussa 2013 Fortum myi myös sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksensa ja maakaasu- ja kaukolämpöverkkonsa Nokialla Leppäkosken Sähkö -konsernille. Samoin Fortumin Uimaharjun sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitos siirtyi Stora Ensolle 31.12.2013 vuonna 1990 tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Vuoden 2012 viimeisellä neljänneksellä Fortum myi pienvesivoimalaitoksia Ruotsissa. Myynnistä syntyi vähäinen voitto Power-segmentin tulokseen.

Fortum myi osakkeensa Fortum Heat Naantali Oy:ssä Turun Seudun Energiantuotanto Oy:lle (TSE), josta Fortumilla on 49,5 % omistussuus 31.12.2012. Kokonaismyyntihinta (vähennetty myydyin yhtiön likvidit varat) oli noin 74 miljoonaa euroa, josta 2 miljoonaa euroa oli saatavana

31.12.2012. Fortumin myyntivoitto oli 21 miljoonaa euroa ja se kirjattiin Heat-segmenttiin. Myynnin yhteydessä Fortum osallistui TSE:n osakeantiin 10 miljoonalla eurolla ja antoi 13 miljoonan euron osakaslainan yhtiölle.

Fortum sai päätökseen Fortum Energiaratkaisut Oy:n sekä Fortum Termost AS:n myynnin EQT Infrastructure Fundille 31.1.2012. Kokonaisyntihinta velat mukaan lukien oli noin 200 miljoonaa euroa ja myyntivoitto 58 miljoonaa euroa. Kauppaan liittyvät varat ja velat on esitetty myytävänä olevissa omaisuuserissä vuoden 2011 lopussa.

Tammikuun alussa 2012 Fortum myi Distribution-segmenttiin kuuluvan virolaisen tytäryrityksensä Fortum Elekter AS:n Imatran Seudun Sähkölle. Samalla Fortum luopui osuudestaan Imatran Seudun Sähkö Oy:ssä. Kauppaan liittyvät varat ja velat on esitetty myytävänä olevissa omaisuuserissä vuoden 2011 lopussa.

Vuoden 2012 ensimmäisellä vuosineljänneksellä Fortum myi pienvesivoimalaitoksiaan Suomessa. Killin Voima Oy:stä myytiin 60 % osuus Koillis-Satakunnan Sähkö Oy:lle ja 14 pienvesivoimalaitosta Koskienergia Oy:lle. Myyntivoitto näistä liiketoimista oli 47 miljoonaa euroa ja se kirjattiin Power-segmentin ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

Yritysmyyntit

milj. euroa	2013	2012
Tytäryritysosakkeiden myynnit		
Aineettomat hyödykkeet sekä aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	30	247
Muut pitkä- ja lyhytaikaiset varat	3	73
Likvidit varat	1	14
Korolliset lainat	-22	-181
Muut velat ja varaukset	-3	-53
Määräysvallattomien omistajien osuus	-	0
Myyntivoitto	12	139
Saatu myyntihinta	21	239
Vähennetty saamisilla myynneistä	-2	2
Vähennetty likvideillä varoilla	1	14
Osakkeiden myyntihinta (ilman likvidejä varoja)	22	223
Tulot korollisista lainasaamisista	22	181
Saamiset myynneistä	-2	2
Yhteensä	42	406
Muut yritysmyyntit	100	4
Osakkeiden bruttomyyntit yhteensä	142	410

[Lisätietoja liitteestä 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin.](#)

9 Myytävänä olevat omaisuuserät

Laadintaperiaatteet

Pitkäaikaiset varat (tai luovutettavien erien ryhmät), jotka on luokiteltu myytävänä oleviksi omaisuuseriksi, arvostetaan kirjanpitoarvoonsa tai sitä alempaan myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy pääasiallisesti myynnistä sen sijaan, että se kertyisi omaisuuserien jatkuvasta käytöstä. Näihin luokkiin eivät sisälly käytöstä poistamisen jälkeen romutettavat käyttöomaisuuserät tai sellaiset erät, jotka on tilapäisesti poistettu käytöstä. Arvon alentumistappio (tai myöhemmin syntyvä voitto) vähentää (tai lisää) myytävänä olevien pitkäaikaisen varojen tai luovutettavien ryhmien kirjanpitoarvoa. Näistä omaisuuseristä ei tehdä poistoja. Niihin liittyvät korkokulut tai muut kulut kirjataan samalla tavalla kuin ennen myytävänä olevaksi luokittelamista.

Luovutetut toiminnot edustavat erillistä keskeistä liiketoiminta-aluetta, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi. Luovutettuihin toimintoihin liittyvät varat ja velat on voitava selkeästi erottaa muista konsernitilinpäätökseen yhdisteltävistä yksiköistä sekä toiminnallisina että rahavirtaa tuottavina yksikköinä. Lisäksi raportoivalla yksiköllä ei saa olla mitään merkittävää yhteyttä toimintoihin, jotka on luokiteltu luovutetuiksi toiminnoiksi.

Suomen sähkönsiirtoliiketoimintaan liittyvät omaisuuserät ja niihin liittyvät velat on luokiteltu taseessa 31.12.2013 myytävänä oleviksi omaisuuseriksi. Fortum allekirjoitti joulukuussa 2013 sopimuksen Suomen sähkönsiirtoliiketoimintansa myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle, jonka osakkaita ovat suomalaiset eläkevakuutusyhtiöt Keva (12,5 %) ja LähiTapiola Eläkeyhtiö (7,5 %) sekä kansainväliset infrastruktuurisijoittajat First State Investments (40 %) ja Borealis Infrastructure (40 %).

Yritysjärjestelyn velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Kaupan päättäminen edellyttää tarvittavia viranomaishyväksyntöjä ja tavanomaisten yrityskaupan ehtojen toteutumista, jotka Fortum arvioi saatavan päätökseen vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aikana. Fortum ennakoi kirjaavansa yritysjärjestelystä 1,8-1,9 miljardin euron (kaupan päättämisaikakohdasta riippuen) myyntivoiton eli noin 2,0 euroa osaketta kohden Distribution-segmentin vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

Vuoden 2012 lopussa taseessa ei ollut myytävänä olevia omaisuuseriä.

Myytävänä olevat omaisuuserät ¹⁾

milj. euroa	2013	2012
Aineettomat ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	1 116	-
Muut varat	42	-
Rahat ja pankkisaamiset	15	-
Yhteensä	1 173	-

Myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät velat ¹⁾

milj. euroa	2013	2012
Korollinen vieras pääoma	20	-
Laskennalliset verovelat	141	-
Liittymismaksut	306	-
Muu vieras pääoma	73	-
Yhteensä	540	-

¹⁾ Yllä olevat erät on esitetty ilman Fortumin muilta tytäryhtiöiltä olevia saamia tai velkoja, kuten sisäistä rahoitusta joka oli 61 miljoonaa euroa.

Vaikutus Distribution-segmentin tietoihin

Suomen sähkönsiirtoliiketoiminta sisältyy liitetiedossa 5 esitettyihin segmenttietoihin. Liiketoiminnan myynnin vaikutus Distribution-segmentin vertailukelpoiseen liikevoittoon vuonna 2013 oli 73 miljoonaa euroa. Lisätietoja muutoksen vaikutuksesta segmentin tietoihin on esitetty alla:

milj. euroa	Distribution-segmentti 2013	Distribution-segmentti 2013 ilman Suomen liiketoimintoja	Vaikutus ¹⁾
Vertailukelpoinen käyttökate	550	410	-140
Vertailukelpoinen liikevoitto	331	258	-73
Liikevoitto	348	271	-77
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	5	7	2
Poistot ja arvonalentumiset	219	152	-67
Investoinnit käyttöomaisuuteen	260	134	-126
Varat 31.12.	4 301	3 145	-1 156
Vieras pääoma 31.12.	531	195	-336
Sidottu pääoma 31.12.	3 770	2 950	-820
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	8,8	8,7	-0,1
Sidotun pääoman tuotto, %	9,2	9,1	-0,1
Henkilöstön lukumäärä (31.12.)	852	515	-337
Sähkönsiirto jakeluverkoissa, TWh	26,1	16,6	-9,5
Sähkönsiirtoasiakkaiden lukumäärä, tuhatta henkeä	1 648	1 006	-642

¹⁾ Sisältää vaikutuksen konsolidoituna Fortum-konserniin vuonna 2013.

10 Muut tuotot ja muut kulut

Laadintaperiaatteet

Muut tuotot

Tavanomaisen liiketoiminnan ulkopuoliset tuotot sisältyvät muihin tuottoihin. Tähän ryhmään luetaan toistuvat erät, kuten vuokratuotot.

Päästöoikeudet

Päästöoikeudet kirjataan konsernissa perustuen voimassaoleviin IFRS-standardeihin. Näiden mukaan ostetut päästöoikeudet kirjataan aineettomiin hyödykkeisiin hankintahintaisina ja ilmaiseksi saadut päästöoikeudet kirjataan nimellisarvoonsa. Palautettavia päästöoikeuksia varten kirjataan varaus. Jos konsernilla on riittävästi päästöoikeuksia kattamaan palautusveloitteet, varaus kirjataan ko. päästöoikeuksia vastaavalla kirjanpitoarvolla. Jos päästöoikeuksia ei ole riittävästi kattamaan palautusvelvollisuutta, arvostetaan varaus ko. päästöoikeuksien markkina-arvoon. Varauksista johtuva kulu kirjataan tuloslaskelmaan materiaalit ja palvelut -ryhmän kuluihin. Päästöoikeuksien myyntivoitot sisältyvät muihin tuottoihin.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehittämismenot kirjataan kuluksi, kun ne syntyvät, ja ne sisältyvät konsernituloslaskelman muihin kuluihin. Mikäli kehittämismenojen arvioidaan kerryttävän tuloja tulevaisuudessa, kyseiset menot aktivoidaan aineettomiksi hyödykkeiksi ja kirjataan poistoina kuluksi tulovirtojen kertymisen aikana.

10.1 Muut tuotot

milj. euroa	2013	2012
Päästöoikeuksien luovutusvoitot	-	43
Vuokratuotot	14	16
Vakuutuskorvaukset	3	6
Muut	77	44
Yhteensä	94	109

Muina tuottoina esitetään tavallisen liiketoiminnan ulkopuoliset tuotot. Tähän ryhmään sisältyy toistuvia eriä, kuten vuokratuottoja, sekä kertaluonteisia eriä, kuten vakuutuskorvaukset.

Vuonna 2013 E4, Nyaganin voimalaitoksen urakoitsija, maksoi 40 miljoonan euron korvauksen CSA sakoista Fortumille. Saatu korvaus sisältyy erään Muut yllä olevassa taulukossa.

Vuoden 2013 aikana ei ole kirjattu päästöoikeuksien myyntivoittoja (2012: 43). Kulut syntyneistä päästöistä, joita vastikkeettomasti saadut päästöoikeudet eivät kata, olivat 9 miljoonaa euroa (2012: 17) vuonna 2013. Nämä kustannukset sisältyvät Materiaalit ja palvelut -erään.

10.2 Muut kulut

milj. euroa	2013	2012
Käyttö- ja kunnossapitokulut	219	280
Kiinteistöverot	171	125
Atk- ja tietoliikennekulut	69	72
Muut kulut	282	284
Yhteensä	741	761

Suurimmat Muut kulut -ryhmään kirjatut erät ovat voimalaitosten ja sähköverkkojen käyttö- ja kunnossapitokuluja. Kiinteistöveroihin sisältyy suoraan omistettuun vesivoimatuotantoon liittyviä kiinteistöveroja 138 miljoonaa euroa (2012: 72).

Tilintarkastajien palkkiot

milj. euroa	2013	2012
Tilintarkastuspalkkiot	1,4	1,6
Palkkiot muista tilintarkastukseen liittyvistä toimeksiannoista	0,2	0,1
Palkkiot veropalveluista	0,0	0,1
Palkkiot muista palveluista	0,0	0,0
Yhteensä	1,6	1,8

Deloitte on nimitetty tilintarkastajaksi tilikaudella 2014 pidettävään varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka. Tilintarkastuspalkkiot sisältävät palkkiot konsernitilinpäätöksen tarkastamisesta, osavuosisikatsausten läpikäynnistä sekä emoyhtiön ja sen tytäryritysten tarkastamisesta. Tilintarkastukseen liittyvät toimeksiannot ovat varmennuspalveluita ja muita vastaavia tilintarkastukseen liittyviä palveluita. Palkkiot veropalveluista sisältävät veroneuvonnasta veloitetut palkkiot.

11 Materiaalit ja palvelut

milj. euroa	2013	2012
Ostot	1 667	1 651
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	654	679
Sähkön siirtokulut	194	192
Ulkopuoliset palvelut	18	26
Yhteensä	2 533	2 548

Ostot koostuvat pääosin hiili-, kaasu- ja ydinpolttoainehankinnoista sähkön- ja lämmöntuotantoon.

Ostot osakkuusyrityksiltä koostuvat ydin- ja vesivoimalla tuotetun sähkön hankinnasta omakustannushintaan (sisältäen korkokulut ja valmisteverot), CHP-tuotannossa käytetyistä polttoaineista sekä höyryn hankinnasta.

Materiaalit ja palvelut yhteensä -erä sisältää valmisteveroja ja tulleja 188 miljoonaa euroa (2012: 193), josta ydinvoimatuotantoon liittyvät teho- ja kiinteistöverot olivat 92 miljoonaa euroa (2012: 88) ja vesivoimatuotantoon liittyvät kiinteistöverot olivat 14 miljoonaa euroa (2012: 13). Edellä mainitut ydin- ja vesivoimatuotantoon liittyvät verot sisältyvät ostoihin osakkuusyrityksiltä.

[Katso liitetieto 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin.](#)

12 Henkilöstökulut

milj. euroa	2013	2012
Palkat ja palkkiot	380	377
Eläkkeet		
Maksupohjaiset järjestelyt	36	33
Etuuspohjaiset järjestelyt	15	15
Etuuspohjaisten järjestelyiden vakuuttaminen	-5	-
Sosiaalikulut	75	73
Pitkän aikavälin kannustinohjelmien	7	8
Muut henkilöstökulut	21	37
Yhteensä	529	543

Fortumin työntekijöille tarjoamat kokonaispalkkiot muodostuvat palkoista, luontoiseduista, lyhyen tähtäimen tulospalkkiojärjestelmistä, henkilöstörahasolulle maksetusta voittopalkkiosta sekä pitkälle aikavälille jakautuvista osakepalkkiojärjestelmistä. Enemmistö Fortumin työntekijöistä kuuluu tulospalkkiojärjestelmän piiriin. Pitkän tähtäimen kannustinjärjestelmät on tarkoitettu ylimmän johdon jäsenille ja muille Fortum-konsernin johtohenkilöille.

Nimitys- ja palkkiovaliokunnan tehtävänä on käsitellä, arvioida ja tehdä hallitukselle suosituksia ja ehdotuksia konsernin ja sen johdon palkitsemisperiaatteista, palkkausrakenteista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä ja valmistella osaltaan konsernin nimityskysymyksiä. Palkitsemisperiaatteista päättää hallitus.

[Tarkempia tietoja Fortumin eläkevastuista liitetiedossa 32 Eläkevelvoitteet.](#)

12.1 Tulospalkkiojärjestelmä

Fortumin lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä (jäljempänä tulospalkkiojärjestelmä) tukee konsernin taloudellisten tavoitteiden, kestävä kehityksen tavoitteiden, arvojen ja rakennemuutosten toteuttamista. Järjestelmän avulla varmistetaan, että yksittäisten työntekijöiden tulostavoitteet tukevat konsernin ja liiketoimintadivisioonan tavoitteita. Tulospalkkiojärjestelmä kattaa kaikki fortumlaiset tiettyjä Puolan ja Venäjän henkilöstöryhmiä lukuun ottamatta.

Ylimmän johdon (toimitusjohtajan ja Fortumin johtoryhmän muiden jäsenten) tulospalkkioiden määräytymisperusteet vahvistaa hallitus vuosittain nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan esityksen pohjalta. Ylimpään johtoon kuuluville johtajille maksettavien tulospalkkioiden määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta. Tulospalkkion määräytymisperusteisiin voi myös kuulua kestävä kehityksen tavoitteisiin liittyviä mittareita. Tulospalkkion määrä on enintään 40 % saajan vuosipalkasta luontoisetuineen.

Divisioonien johtajien palkkiot määräytyvät divisioonan tuloksen ja konsernin taloudellisen tuloksen perusteella. Divisioonan johtajan ja hänen esimiehensä välillä käydään aina alkuvuodesta tavoite- ja tuloskeskustelu, jossa sovitaan johtajan henkilökohtaisen suorituksen arviointiperusteista. Hallitus arvioi vuosittain toimitusjohtajan suorituksen.

12.2 Pitkän aikavälin kannustimet

Laadintaperiaatteet

Fortumin osakepalkkiojärjestelmä (LTI) on suoritusperusteinen pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä. Osakepalkkiojärjestelmä jakautuu kuusivuotisiin osakeohjelmiin, jotka käynnistyvät vuosittain hallituksen niin päättäessä. Järjestelmä käynnistettiin vuonna 2003 ja sitä kehitettiin edelleen vuonna 2008. Ohjelmien mahdollinen palkkio perustuu konsernin ja sen divisioonien tuloskehitykseen.

Osakepalkkiojärjestelmässä jokainen ohjelma alkaa kolmen vuoden pituisella ansaintajaksoilla, jonka aikana osanottaja voi ansaita osakeoikeuksia jos hallituksen asettamat ehdot täyttyvät. Ansaintajakson jälkeen ansaittu etuus maksetaan osanottajalle osakkeina. Järjestelmän kertyneet varat käytetään ansaintajakson jälkeen Fortum Oyj:n osakkeiden hankkimiseen osanottajan puolesta ja nimiin sekä tuloveron ja muiden pakollisten työsuhteeseen perustuvien osanottajan maksettavaksi kuuluvien kulujen ja vakuutusmaksujen maksamiseen. Osallistujalle ansaintajakson jälkeen myönnettävien osakkeiden enimmäisarvo (ennen veroja) ei voi ylittää osallistujan yhden vuoden palkkaa.

Ansaintajaksoa seuraa kolmen vuoden rajoitusjakso. Rajoitusjakson aikana osakkeita ei saa myydä, siirtää, pantata tai luovuttaa muulla tavoin. Nämä rajoitukset eivät kuitenkaan koske edellä mainitun jakson aikana maksettuja osinkoja tai muuta osakkeelle maksettua tuottoa. Osakkeet vapautuvat yhtiön julkistettua yksittäisen ohjelman kuudennen kalenterivuoden taloudellisen tuloksen edellyttäen, että osanottaja on sillä hetkellä konsernin palveluksessa.

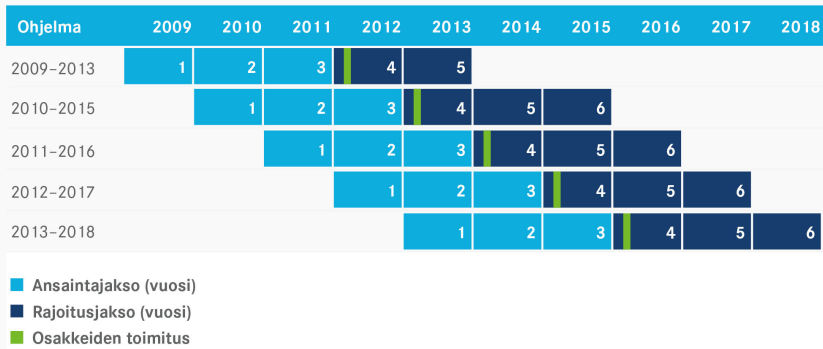
Osakepalkkiojärjestelmän mukaiset osakeohjelmat luokitellaan osittain rahana ja osittain osakkeina maksettaviksi. Se osuus etuudesta, jonka osallistuja saa osakkeina, kirjataan osakkeina maksettavaksi. Osuus, jolla osallistujat maksavat etuuteen liittyvät verot ja muut maksut, kirjataan rahana maksettavana järjestelyynä. Niiden osallistujien kohdalla, jotka saavat vain rahamaksun, etuus kirjataan kokonaisuudessaan rahana maksettavana järjestelyynä. Palkkio kirjataan kuluksi oikeuden syntymisajanjakson aikana ja vastaava lisäys merkitään velkoihin ja omaan pääomaan sikäli kun kyseessä on osakkeina maksettava etuus. Järjestelyyn liittyvistä henkilöstösivukuluista kirjataan varaus.

Edellisen järjestelmän (ennen vuotta 2008 alkaneet ohjelmat) mukaisen palkkion käypä arvo määritettiin kolmen vuoden ansaintajakson jälkeen ja osakkeet maksettiin osanottajille vasta rajoitusjakson jälkeen. Fortumin osakkeen markkinahinnasta aiheutuvat käyvän arvon muutokset jaksotettiin jäljellä olevalle oikeuden syntymisajanjaksolle. Palkkioiden käypien arvojen muutoksilta suojautumista varten konsernilla oli osaketermiinisopimuksia. Osaketermiinisopimukset eivät täyttäneet suojauslaskennan edellytyksiä ja siksi niiden käypien arvojen muutokset kirjattiin tulosvaikutteisesti. Viimeiset edellisen osakepalkkiojärjestelmän mukaiset palkkiot maksettiin keväällä 2013.

Tällä hetkellä noin 140 hallituksen valitsemaa avainhenkilöä on mukana ainakin yhdessä viidestä meneillään olevasta vuosittaisesta ohjelmasta (meneillään olevat ohjelmat 2009-2013, 2010-2015, 2011-2016, 2012-2017 ja 2013-2018).

Henkilöstökuluihin on kauden aikana kirjattu kuluja 7 miljoonaa euroa (2012: 8). Kulun määrittelyssä on huomioitu 5 % arvio työsuhteen lopettavien henkilöiden määrästä. Osakepalkkiovelvoite sosiaalikuluneen oli vuoden 2013 lopussa 8 miljoonaa euroa (2012: 15), sisältäen omaan pääomaan kirjatun 1 miljoonan euron erän (2012: 2).

Osakepalkkiojärjestelmät

Myönnetyt osakkeet

	Ohjelma 2010-2015	Ohjelma 2009-2013	Ohjelma 2008-2012
Myöntämispäivä	13.2.2013	8.2.2012	9.2.2011
Myöntämispäivän käypä arvo, euroa	13,90	18,16	21,85
Myönnettyjen osakkeiden määrä	187 493	165 132	150 436
Myöntämisen jälkeen menetettyjen osakkeiden määrä	-3 671	-18 988	-22 735
Rajoitusjakson alaisuudesta vapautuneiden osakkeiden määrä			-127 701
Rajoitusjakson alaisuudessa olevien osakkeiden määrä vuoden 2013 lopussa	183 822	146 144	0
Fortumin osakkeen hinta myöntämivuoden lopussa, euroa	16,63	14,15	16,49

Yllä olevien myönnettyjen osakkeiden lisäksi on myönnetty osakeoikeuksia osanottajille, jotka saavat rahamaksun osakkeiden sijaan rajoitusjakson lopussa. Myönnettyjen osakeoikeuksien bruttomäärä vuoden 2013 lopussa ohjelman 2010-2015 osalta oli 97 842 osakeoikeutta ja ohjelman 2009-2013 osalta 49 289 osakeoikeutta.

Keväällä 2013 ohjelma 2007-2012 päättyi ja 299 766 osakeoikeutta maksettiin osanottajille.

12.3 Fortumin henkilöstöraho

Vain Suomessa työskentelevää henkilöstöä koskeva Fortumin henkilöstöraho on toiminut vuodesta 2000 alkaen. Fortumin hallitus määrittelee vuosittain rahastoon maksettavan voittopalkkioerän määräytymisperusteet. Konsernin pitkän aikavälin kannustinjärjestelmiin kuuluvat henkilöt eivät voi olla rahaston jäseniä. Henkilöstörahoon jäseniä ovat sekä vakituksessa että määräaikaisessa työsuhteessa olevat konsernin työntekijät. Rahaston jäsenyys alkaa sitä kuukautta seuraavana kuukautena, jolloin työntekijän työsuhde on kestänyt yhtäjaksoisesti viisi kuukautta. Rahaston jäsenyys päättyy, kun jäsen on saanut osuutensa rahastosta täysimääräisenä.

Uudistetut Fortumin henkilöstöraho säännöt rekisteröitiin Työ- ja Elinkeinoministeriössä vuonna 2013 ja rahaston valtuusto hyväksyi ne vuosikokouksessaan. Sääntöuudistuksella säännöt saatettiin vastaamaan vuonna 2011 voimaantullutta henkilöstöraho lakia. Merkittävin muutos jäsenen osalta liittyy jäsenen rahasto-osuuksien nosto-oikeuteen. Nosto-oikeus alkaa heti jäsenyyden alkamista seuraavana maksupäivänä. Rahaston jäsenyys alkaa uuden lain myötä seuraavan kuukauden alusta siitä, kun työsuhde on ollut voimassa viisi kuukautta.

Konsernin rahastoon maksamat voittopalkkioerät jaetaan rahaston jäsenille tasasuuruksina. Kunkin työntekijän rahasto-osuudet on jaettu sidottuun osaan ja nostettavissa olevaan osaan. Työntekijä voi vuosittain siirtää sidotusta osasta nostettavaksi enintään 15 % pääomasta vastaavan määrän.

Nostettavissa oleva osa (enintään 15 % sidotusta osasta) määritellään vuosittain ja maksetaan niille jäsenille, jotka haluavat käyttää nosto-oikeuttaan.

Rahaston edellinen tilivuosi päättyi 30.4.2013, ja rahastossa oli tällöin 2 722 jäsentä (2012: 2 727). Huhtikuun 2013 lopussa Fortum maksoi vuoden 2012 tuloksen perusteella henkilöstörahastoon 2,8 miljoonan euron (2012: 2,5) vuotuisen voittopalkkioerän. Rahaston jäsenten rahasto-osuuksien yhteenlaskettu määrä oli 23 miljoonaa euroa (2012: 22).

Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkio kirjautuu kuluksi saatua työsuoritusta vastaavasti.

12.4 Toimitusjohtajan ja muun johtoryhmän palkitseminen

Konsernin johtoryhmään kuuluu yhdeksän jäsentä, mukaan lukien toimitusjohtaja. Seuraava taulukko esittää toimitusjohtajan ja konsernin johtoryhmän palkkiot kunkin toimikauden ajalta. Alla esitetyt palkkiot ovat suoriteperusteisia.

[Lisätietoja maksuperusteisista palkoista ja palkkioista saatavilla kohdassa Palkitseminen.](#)

Johdon palkitseminen

Tuhatta euroa	2013		2012	
	Toimitusjohtaja	Muut johtoryhmän jäsenet ¹⁾	Toimitusjohtaja	Muut johtoryhmän jäsenet
Palkat ja luontoisedut	795	2 860	980	2 803
Tulospalkkiot	22	197	27	170
Osakepalkkiot	448	1 122	637	1 455
Eläke-etuudet (lakisääteiset)	137	494	172	479
Eläke-etuudet (vapaaehtoiset)	204	695	252	613
Sosiaalikulut	48	337	60	333
Yhteensä	1 654	5 705	2 128	5 853

¹⁾ Sisältää 80 000 euron palkkion talousjohtaja Rauramolle toimitusjohtajan sijaisena toimimisesta maaliskuusta marraskuuhun 2013.

Johtoryhmän etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen osalta taseeseen on kirjattu 1 566 tuhannen euron velka (2012: 1 078). Toimitusjohtajan lisäeläkejärjestelmä on maksupohjainen järjestelmä, joten siitä ei ole kirjattua eläkevelkaa taseessa.

Vuosimaksu toimitusjohtajan lisäeläkejärjestelmästä on 25 % vuosipalkasta. Vuosipalkka koostuu peruspalkasta, luontoiseduista ja tulospalkkiosta. Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Mikäli toimitusjohtaja irtisanotaan ennen eläkeikää, on hän oikeutettu siihen mennessä eläkerahastoon maksettuihin varoihin.

Konsernin muiden johtoryhmän jäsenten eläkeikä on 60 tai 65 vuotta eläkejärjestelmästä riippuen. Eläkkeen määrä on korkeintaan 66 % tai 60 % eläkeikään mennessä saavutetuista palkkioista. Ensiksi mainitussa tapauksessa eläkkeet ovat etuuspohjaisia, jotka Fortumin eläkesäätiö vakuuttaa ja maksaa. Viimeksi mainitussa tapauksessa eläkkeet ovat joko maksu- tai etuuspohjaisia eläkejärjestelmiä ja vakuutettu vakuutusyhtiössä.

Mikäli Fortum irtisanoo toimitusjohtajan, tämä on oikeutettu irtisanomisajan palkkaan (6 kuukautta) sekä irtisanomiskorvaukseen, joka vastaa 18 kuukauden palkkaa. Muut johtoryhmän jäsenet ovat oikeutettuja 12 - 24 kuukauden palkkaa vastaavaan korvaukseen.

[Lisätietoa toimitusjohtaja Tapio Kuulan palkitsemisehdoista internetissä \[www.fortum.com/fi/konserni/hallinto-ja-johtaminen/palkitseminen/toimitusjohtajan-tyosuhteen-ehdot/pages/default.aspx\]\(http://www.fortum.com/fi/konserni/hallinto-ja-johtaminen/palkitseminen/toimitusjohtajan-tyosuhteen-ehdot/pages/default.aspx\) sekä vuosikertomuksessa kohdassa Palkitseminen.](http://www.fortum.com/fi/konserni/hallinto-ja-johtaminen/palkitseminen/toimitusjohtajan-tyosuhteen-ehdot/pages/default.aspx)

Johdolle toimitetut osakkeet (kpl)

Alla oleva taulukko esittää osakepalkkiojärjestelmien myötä toimitusjohtajalle ja muille Fortumin johtoryhmän jäsenille vuosina 2013 ja 2012 toimitetut osakkeet. Keväällä 2013 osakkeita toimitettiin sekä edellisen LTI-järjestelmän 2007-2012 että uuden LTI-järjestelmän 2010-2015

johdosta. Uuden järjestelmän 2010-2015 johdosta toimitetut osakkeet ovat rajoitusjakson alaisia, jonka aikana osakkeita ei saa myydä tai siirtää kolmannelle osapuolelle.

	2013	2012
Johtoryhmän jäsenet 31.12.2013		
Tapio Kuula	35 152	17 171
Helena Aatinen (1.11.2012 alkaen)	519	-
Alexander Chuvaev ¹⁾	35 783	18 749
Mikael Frisk	10 079	4 576
Timo Karttinen	9 563	5 213
Per Langer	8 550	3 966
Markus Rauramo (1.9.2012 alkaen)	756	-
Matti Ruotsala	12 395	7 283
Kaarina Ståhlberg (1.9.2013 alkaen)	-	-
Entiset johtoryhmän jäsenet		
Anne Brunila (31.10.2012 asti)	-	3 983
Juha Laaksonen (31.8.2012 asti)	-	6 840
Maria Paatero-Kaarnakari (31.1.2012 asti)	-	3 367
Yhteensä	112 797	71 148

¹⁾ Osakeoikeudet maksetaan rahana osakkeiden sijaan kahden vuoden rajoitusjakson jälkeen johtuen paikallisesta lainsäädännöstä.

12.5 Johdon omistamat osakkeet

Fortum Oyj:n hallituksen jäsenet omistivat 31.12.2013 yhteensä 10 950 (2012: 11 950) osaketta, eli 0,00 % (2012: 0,00 %) yhtiön osakkeista ja äänivallasta.

Hallituksen jäsenten omistamat osakkeet (kpl)

	2013	2012
Hallituksen jäsenet 31.12.2013		
Puheenjohtaja, Sari Baldauf	2 300	2 300
Varapuheenjohtaja, Christian Ramm-Schmidt	2 250	2 250
Ilona Ervasti-Vaintola	4 000	4 000
Joshua Larson	-	-
Minoo Akhtarzand	-	-
Heinz-Werner Binzel	-	1 000
Kim Ignatius	2 400	2 400
Yhteensä	10 950	11 950

Toimitusjohtaja ja muut Fortumin johtoryhmän jäsenet omistivat yhteensä 346 106 (2012: 268 992) osaketta, eli noin 0,04 % (2012: 0,03 %) yhtiön osakkeista ja äänivallasta.

Fortumin johtoryhmän omistamat osakkeet (kpl)

	2013	2012
Johtoryhmän jäsenet 31.12.2013		
Tapio Kuula	153 555	118 403
Helena Aatinen	519	-
Alexander Chuvaev	12 093	12 093
Mikael Frisk	42 128	32 049
Timo Karttinen	69 791	60 228
Per Langer	25 267	16 717
Markus Rauramo	13 756	13 000
Matti Ruotsala	28 897	16 502
Kaarina Ståhlberg	-	-
Yhteensä	346 006	268 992

12.6 Hallituksen jäsenten palkkiot

Hallitukseen kuuluu viidestä kahdeksaan jäsentä. Yhtiökokous valitsee jäsenet yhden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavaan ensimmäiseen varsinaiseen yhtiökokoukseen. Vuonna 2013 yhtiökokous valitsi hallitukseen seitsemän jäsentä.

Varsinainen yhtiökokous vahvistaa hallituksen jäsenten vuosipalkkiot. Lisäksi maksetaan 600 euron kokouspalkkio. Kokouspalkkio maksetaan myös valiokuntien kokouksista ja se maksetaan kaksinkertaisena niille jäsenille, jotka asuvat Suomen ulkopuolella Euroopassa sekä kolminkertaisina niille jäsenille, jotka asuvat Euroopan ulkopuolella. Jäsenet ovat oikeutettuja yhtiön matkustussääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin. Hallituksen jäsenille ei tarjota pitkän aikavälin kannustinohjelmia eikä mahdollisuutta osallistua muihin kannustinohjelmiin. Fortumilla ei myöskään ole heitä koskevaa eläkejärjestelmää. Lakisääteisiä sivukuluja 13 tuhatta euroa (2012: 12) on maksettu hallituksen palkkioista kulloinkin sovellettavan kansallisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Hallituksen palkkiot

euroa/vuosi/kokous	2013	2012
Puheenjohtaja	75 000	75 000
Varapuheenjohtaja	57 000	57 000
Tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtaja ¹⁾	57 000	57 000
Jäsenet	40 000	40 000
Kokouspalkkio ²⁾	600	600

¹⁾ Jos ei ole samanaikaisesti hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

²⁾ Maksetaan kaksinkertaisena jäsenelle joka asuu Suomen ulkopuolella Euroopassa ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuvalle.

Hallituksen kokonaispalkkiot

euroa	2013	2012
Hallituksen jäsenet 31.12.2013		
Puheenjohtaja, Sari Baldauf	84 000	80 353
Varapuheenjohtaja, Christian Ramm-Schmidt	66 000	64 479
Minoo Akhtarzand	58 000	54 349
Heinz-Werner Binzel	60 400	53 149
Ilona Ervasti-Vaintola	49 000	46 549
Kim Ignatius (11.4.2012 alkaen)	67 200	48 100
Joshua Larson	70 600	67 549
Entiset hallituksen jäsenet		
Esko Aho (11.4.2012 asti)	-	13 000
Yhteensä	455 200	427 528

13 Rahoituskulut (netto)

milj. euroa	Liite	2013	2012
Korkokulut			
Lainat		-363	-379
Muut korkokulut		-1	-1
Aktivoidut korkokulut	19	69	80
Yhteensä		-295	-300
Korkotuotot			
Lainasaamiset		38	51
Muut korkotuotot		4	3
Yhteensä		42	54
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutoksista johtuvat voitot ja tappiot			
Korkojohdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, käypien arvojen muutokset	Z	-16	-12
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojausinstrumenttien käypien arvojen muutokset		25	39
Käyvän arvon suojauksesta syntyneet suojaattavien kohteiden käypien arvojen muutokset		-24	-39
Valuuttatermiinien käypien arvojen muutokset-korkoero		-1	-11
Yhteensä		-16	-23
Valuuttakurssierot			
Lainat ja saamiset	Z	-214	246
Koron- ja valuuttavaihtosopimukset	Z	19	-12
Valuuttajohdannaiset	Z	195	-231
Korkotuotto rahasto-osuudelle Valtion ydinjätehuoltorahastossa	30	9	16
Ydinjätehuoltovarausten diskonttauksen purkautuminen	30	-35	-36
Muiden varauksien diskonttauksen purkautuminen	31, 32	-16	-15
Muut rahoitustuotot		1	1
Muut rahoituskulut		-8	-11
Yhteensä		-49	-42
Rahoituskulut (netto)		-318	-311

Korkokuluihin sisältyvät korollisten lainojen ja koron- ja valuuttavaihtosopimusten korkokulut sekä lainoja ja saamia suojaavien valuuttatermiinien termiinipisteet.

Katso lisätietoja taulukossa mainituista liitetiedoista.

Korkotuottoihin sisältyy Suomen ja Ruotsin ydinvoimayhtiöille annetuista osakaslainoista saatuja korkotuottoja 29 miljoonaa euroa (2012: 40) ja 6 miljoonaa euroa (2012: 7) korkotuottoja pankkitalletuksista.

Rahoitusinstrumenttien käypään arvoon arvostamisesta syntyvät voitot ja tappiot sisältävät suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien koron- ja valuuttavaihtosopimusten muutokset ilman kertyneitä korkoja. Tähän ryhmään kuuluvat myös korkojohdannaisten ja suojaattujen kohteiden käypien arvojen muutokset. Näiden johdannaisten kertynyt korko kirjataan lainojen korkokuluihin. Käypään arvoon arvostamisesta johtuviin voittoihin ja tappioihin sisältyvät myös suojauslaskennan ulkopuolelle jäävien lainojen ja saamia suojaavien valuuttatermiinisopimusten korkopisteiden erot.

Valuuttakurssivoitot ja -tappiot sisältävät kurssierot, jotka syntyvät ulkomaanvaluutan määraisten lainojen ja saamisten muuntamisesta sekä valuuttatermiineihin ja koron- ja valuutanvaihtosopimukseen liittyvät kurssierot.

Korko- ja valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutokset

milj. euroa	2013	2012
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset		
Lainojen korkokulut	18	29
Johdannaisten valuuttakurssierot	19	-12
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutokset - korkoero ¹⁾	9	27
Korkojohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)	46	44
Valuuttatermiinit		
Lainojen korkokulut	-89	-108
Johdannaisten valuuttakurssierot	195	-231
Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutokset - korkoero	-1	-11
Valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)	105	-350
Korko- ja valuuttajohdannaisten käypien arvojen muutos yhteensä rahoituskuluissa (netto)	151	-306

¹⁾ Rahoitusinstrumenttien käypien arvojen muutoksista johtuviin voittoihin ja tappioihin sisältyvät käypien arvojen muutokset niistä koronvaihtosopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan vaatimuksia, määrältään -16 miljoonaa euroa (2012: -12) ja käyvän arvon suojauksesta syntyneitä suojausinstrumenttien käypien arvojen muutoksia 25 miljoonaa euroa (2012: 39), yhteensä 9 miljoonaa euroa (2012: 27).

14 Tuloverot

14.1 Tulos ennen veroja

milj. euroa	2013	2012
Suomalaiset yhtiöt	440	495
Ruotsalaiset yhtiöt	476	625
Muut yhtiöt	583	466
Yhteensä	1 499	1 586

14.2 Tuloverojen erittely maittain

milj. euroa	2013	2012
Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero		
Suomalaiset yhtiöt	-104	-97
Ruotsalaiset yhtiöt	-93	-91
Muut yhtiöt	-46	-13
Yhteensä	-243	-201
Laskennalliset verot		
Suomalaiset yhtiöt	81	-13
Ruotsalaiset yhtiöt	-7	172
Muut yhtiöt	-56	-30
Yhteensä	18	129
Edellisten tilikausien verojen oikaisut		
Suomalaiset yhtiöt	-1	0
Ruotsalaiset yhtiöt	5	-2
Muut yhtiöt	1	0
Yhteensä	5	-2
Tuloverot yhteensä	-220	-74

14.3 Tuloverokanta

Vero konsernin tuloksesta ennen veroja eroaa Suomen nimellisen verokannan mukaan lasketusta verosta seuraavasti:

milj. euroa	2013	%	2012	%
Tulos ennen veroja	1 499		1 586	
Vero laskettuna Suomen nimellisellä verokannalla	-367	24,5	-389	24,5
Muutokset verokannoissa	80	-5,3	230	-14,5
Suomen ja ulkomaisten verokantojen ja -säännösten erot	55	-3,7	42	-2,6
Verovapaat tuloerät	2	-0,2	16	-1,0
Verovapaat myyntivoitot	12	-0,8	32	-2,0
Verotuksessa vähennyskelvottomat kulut	-7	0,5	-7	0,4
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitoista	25	-1,7	4	-0,3
Osingonjakoon liittyvät verot	0	0,0	-4	0,3
Verotappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista veroa	-22	1,5	-6	0,4
Aikaisemmin käyttämättömät verotappiot	3	-0,2	9	-0,6
Muut erät	-5	0,3	0	0,0
Edellisiin tilikausiin perustuva verojen korjaus	4	-0,2	-1	0,1
Tuloverot tuloslaskelmassa	-220	14,7	-74	4,7

Tärkeimmät verotuksen tunnusluvut:

- Painotettu keskimääräinen tuloverokanta vuodelle 2013 on 22,5 % (2012: 25,6 %)
- Tuloslaskelman efektiivinen tuloverokanta vuodelle 2013 on 14,7 % (2012: 4,7 %)
- Efektiivinen tuloverokanta poislukien osakkuusyhtiöiden tulokset, verovapaat myyntivoitot ja verokantamuutosten vaikutukset vuodelle 2013 on 22,3 % (2012: 21,2 %)
- Kokonaisverokanta vuodelle 2013 on 33,8 % (2012 29,0 %)

Fortumilla on merkittävä pitkäaikaiseen käyttöomaisuuteen liittyvä verovelka. Käyttöomaisuuden poistot ovat verotuksessa kirjanpidollisia poistoja nopeammat, jonka vuoksi maksettavat tuloverot ovat pienemmät käyttöomaisuuden ollessa uutta ja suuremmat käyttöomaisuuden ollessa vanhempaa. Tästä poistojen ajallisesta erilaisuudesta syntyy laskennallinen verovelka, joka arvostetaan sillä verokannalla, joka odotetaan olevan voimassa verovelan realisoituessa.

Suomen eduskunta hyväksyi joulukuussa 2013 muutoksen tuloverolaissa, jolla tuloverokanta laskettiin 24,5 %:sta 20 %:iin. Tämän verokantamuutoksen kertaluonteinen positiivinen vaikutus oli noin 79 miljoonaa euroa. Vastaavasti vuonna 2012 Ruotsissa toteutetun verokannan alennuksen 26,3 %:sta 22 %:iin kertaluonteinen positiivinen vaikutus oli noin 230 miljoonaa euroa. Nämä verokantojen muutoksista aiheutuvat kertaluonteiset vaikutukset ovat pääasiassa aiheuttaneet efektiivisen tuloverokannan vaihtelut.

Myös kertaluonteiset verovapaat myyntivoitot ovat alentaneet vuoden 2013 efektiivistä tuloverokantaa. Näitä myyntivoittoja on syntynyt pääasiassa ruotsalaisen pienvesivoiman, ruotsalaisen energiayhtiö Härjeåns Kraft AB:n ja norjalaisen Infratek ASA:n myynneistä. Vastaavia efektiivistä tuloverokantaa alentavia myyntivoittoja oli vuonna 2012 suomalaisen ja virolaisen lämpötoimintojen myyntiin liittyen. Myyntivoitot on kirjattu suomalaisissa, ruotsalaisissa, norjalaisissa ja hollantilaisissa yhtiöissä.

14.4 Kokonaisverot

Fortumilla on vuodelta 2013 maksettavia tuloveroja yhteensä 243 miljoonaa euroa (2012: 201). Efektiivinen tuloverokanta kuvaa verorasitusta ottaen huomioon kirjanpidon ja verotuksen erot sisältäen verovapaat myyntivoitot, nimellisen verokannan muutokset ja muut eroavaisuudet. Efektiivinen tuloverokanta vaihtelee tästä syystä.

Tilikaudelta maksettavat verot kuvaavat erilaisia Fortumin maksamia veroja kyseessä olevalta kaudelta. Vuonna 2013 Fortumin tilikaudelta maksettavat verot olivat 644 miljoonaa euroa (2012: 565). Tilikaudelta maksettavat verot sisältävät yhtiön tuloveron lisäksi tuotantoverot, työllistämiseen liittyvät verot, omaisuuteen liittyvät verot ja yrityksen kuluksi kirjatut välilliset verot. Tuotantoverot sisältävät myös osakkuusyhtiöiltä ostettuun sähkön hintaan sisältyvät tuotantoverot ja omaisuuteen liittyvät verot. Kokonaisverokanta kuvaa tilikaudelta maksettavien verojen osuutta Fortumin tuloksesta ennen näitä veroja. Toisin kuin efektiivinen tuloverokanta, kokonaisverokanta on ollut vakaassa nousussa. Tämä johtuu siitä, että erilaiset tuotantoverot ja omaisuuteen liittyvät verot ovat nousseet.

Lisäksi Fortum kerää ja hallinnoi erilaisia veroja viranomaisten puolesta. Tällaisia veroja ovat mm. arvonlisävero, sähkön hinnassa asiakkailta perittävät valmisteverot, palkoista perittävät ennakonpidätykset ja lähdeverot. Fortumin tilikaudelta tilitettävät verot olivat 834 miljoonaa euroa (2012: 749). Vuonna 2012 Fortum raportoi hankintoihin sisältyvät ja myynneistä tilitettävät arvonlisäverot bruttomääräisenä. Tilikaudelta tilitettävät verot bruttomääräisenä vuonna 2012 olivat 3 918 miljoonaa euroa.

Vuoden 2013 aikana Fortumilla on ollut käynnissä useita verotarkastuksia. Fortum on saanut veronokaispäätöksen Ruotsissa koskien vuosia 2009–2011, Belgiassa koskien vuosia 2008 ja 2009 ja Suomessa vuoteen 2007 kohdistuen. Fortum on valittanut saamistaan päätöksistä. Yhtiön tekemään analyysiin perustuen Fortum ei ole kirjannut varauksia tilinpäätökseensä veronokaispäätöksiin liittyen.

[Katso myös liitetieto 29 Laskennalliset verot.](#)

[liitetieto 11 Materiaalit ja palvelut ja](#)

[Toimintakertomus: Kestävä kehitys.](#)

[Lisätietoa käynnissä olevista verovalituksista katso liitetieto 39 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.](#)

15 Osakekohtainen tulos ja osinko

Laadintaperiaatteet

Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyhtiön omistajille kuuluva voitto liikkeeseen laskettujen kantaosakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla, josta on vähennetty konsernin hankkimat ja omistuksessaan pitämät omat osakkeet.

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos lasketaan oikaisemalla ulkona olevien kantaosakkeiden painotettua keskiarvoa olettaen, että kaikki laimentavat potentiaaliset kantaosakkeet olisi vaihdettu osakkeisiin. Osakkeiden merkintäoikeuksien ja osakeoptioiden osalta on tehty laskelma sen määrittämiseksi, mikä määrä osakkeita olisi voitu hankkia käypään arvoon (määritettynä Fortumin osakkeen vuosittaisen markkinahinnan keskiarvona) perustuen ulkona olevien osakeoptioihin liittyvien merkintäoikeuksien rahalliseen arvoon.

Yllä kuvatus mukaisesti laskettu osakkeiden lukumäärä vähennetään siitä osakemäärästä, joka olisi laskettu liikkeeseen olettaen että osakeoptiot olisi käytetty. Optioiden ja merkintäoikeuksien käyttöä koskevan oletuksen perusteella saadut ylimääräiset osakkeet lisätään ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotettuun keskiarvoon.

Optioilla ja merkintäoikeuksilla on laimentava vaikutus vain silloin, kun kantaosakkeen keskimääräinen markkinahinta kauden aikana ylittää optioiden tai merkintäoikeuksien toteutushinnan. Aikaisemmin esitettyjä osakekohtaisia tuloksia ei ole oikaistu takautuvasti kantaosakkeen hinnan muutosten kuvaamiseksi.

Osinko

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osingonjakoa ei kirjata velaksi tilinpäätökseen ennen kuin yhtiön osakkeenomistajat ovat hyväksyneet sen yhtiökokouksessa.

15.1 Osakekohtainen tulos

Laimentamaton osakekohtainen tulos

	2013	2012
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto, milj. euroa	1 204	1 416
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1 000 kpl	888 367	888 367
Osakekohtainen tulos (euroa)	1,36	1,59

Vuoden 2013 lopussa konsernilla ei ollut yhtään optio-ohjelmaa, jolla on laimentava vaikutus.

15.2 Osakekohtainen osinko

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osingonjakoa ei kirjata velaksi tilinpäätökseen ennen kuin yhtiön osakkeenomistajat ovat hyväksyneet sen yhtiökokouksessa.

Yhtiökokoukselle 8.4.2014 on ehdotettu jaettavaksi vuodelta 2013 osinkoa 1,10 euroa osakkeelta, yhteensä 977 miljoonaa euroa, mikä perustuu 3.2.2014 rekisteröityjen osakkeiden lukumäärään. Ehdotettua osinkoa ei ole kirjattu osinkovelaksi tässä tilinpäätöksessä.

Yhtiökokous päätti 9.4.2013 jakaa osinkoa tilikaudelta 2012 1,00 euroa osakkeelta, yhteensä 888 miljoonaa euroa. Osinko maksettiin 19.4.2013.

Yhtiökokous päätti 11.4.2012 jakaa osinkoa tilikaudelta 2011 1,00 euroa osakkeelta, yhteensä 888 miljoonaa euroa. Osinko maksettiin 23.4.2012.

16 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat luokittain

Laadintaperiaatteet

Rahoitusvarat

Konserni luokittelee rahoitusvaransa seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvaroihin kuuluvat erät, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu rahoitusvarojen käyttötarkoituksesta. Konsernin johto määrittää rahoitusvarojen luokittelun alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä ja arvioi tämän luokittelun uudelleen jokaisena tilinpäätöspäivänä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan tähän ryhmään, jos se on hankittu pääasiallisena tarkoituksena myydä se lyhyen ajan kuluessa. Johdannaissojaimukset on myös ryhmitelty kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi, ellei niitä ole määritetty suojauskiksi. Tämän ryhmän omaisuuserät luokitellaan lyhytaikaisiin varoihin, jos ne ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä tai niiden odotetaan realisoituvan 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Ne syntyvät, kun konserni antaa lainaa tai toimittaa tuotteita ja palveluja suoraan velalliselle. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin saamisiin lukuun ottamatta erä, joiden maturiteetti on lyhyempi kuin 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien. Tällaiset erät luokitellaan lyhytaikaisiin saamisiin.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka on joko määritetty tähän erään kuuluviksi tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun rahoitusvarojen ryhmään. Ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, ellei sijoituksesta aiota luopua 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä.

Myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit merkitään kirjanpitoon kaupankäyntipäivänä, joka on se päivä, jolloin konserni sitoutuu ostamaan tai myymään kyseisen omaisuuserän. Kaikki ne rahoitusvarat, joita ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, merkitään taseeseen alun perin käypään arvoon transaktiokustannuksilla lisättyinä. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet niiden kassavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai ne on siirretty ja konserni on siirtänyt olennaisilta osin omistamiseen liittyvät riskit ja edut.

Myytävissä olevat ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat merkitään taseeseen käypään arvoon. Lainat kirjataan taseeseen jaksotettuun hankintamenoon käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Voitot ja tappiot, jotka johtuvat "käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat" -ryhmän käyvän arvon muutoksista, sisältyvät sen kauden tuloslaskelmaan, jonka aikana ne syntyvät. Myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokiteltujen arvopaperien käypien arvojen muutoksista syntyvät voitot ja tappiot kirjataan omaan pääomaan. Kun myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi luokitellut arvopaperit myydään tai niiden arvo on alentunut, kertyneet käyvän arvon oikaisut kirjataan tuloslaskelmaan.

Noteerattujen sijoitusten käyvät arvot perustuvat kyseisen hetken ostokursseihin. Jos rahoitusvaroihin kuuluvan erän (ja noteeraamattomien sijoitusten) markkinat eivät ole toimivat, konserni määrittää käyvän arvon arvostusmenetelmien avulla. Näitä ovat viimeaikaisten markkinatransaktioiden käyttö, vertaaminen toisiin olennaisilta osin samanlaisiin instrumentteihin, kassavirtojen diskonttaaminen ja optionhinnoittelumallit, jotka heijastavat liikkeeseenlaskijan erityisiä olosuhteita.

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko olemassa objektiivista näyttöä siitä, että rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai erien ryhmän arvo on alentunut. Jos tällaista näyttöä on myytävissä olevien rahoitusvarojen osalta, kertynyt tappio kirjataan pois omasta pääomasta ja tuodaan tuloslaskelmaan. Kertynyt tappio on hankintameno ja tarkasteluhetken käyvän arvon erotus vähennettynä kyseisestä rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappioilla.

Johdannaisinstrumentteihin ja suojaustoimenpiteisiin liittyvät laskentaperiaatteet

Konsernin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvat hyödykkeiden myynti- ja ostoliiketoimet. Suurin osa näistä liiketoimista koskevista sopimuksista on sellaisia, jotka on solmittu ja jotka pidetään edelleen voimassa hyödykkeiden vastaanottoa ja toimittamista varten konsernin odotettavissa olevien osto-, myynti- ja käyttötarpeiden mukaisesti. Tällaiset sopimukset eivät kuulu IAS 39:n soveltamisalaan. Kaikki muut nettomääräisinä toteutettavat hyödykesopimukset arvostetaan käypään arvoon ja niiden voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Johdannaiset merkitään taseeseen alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jolloin johdannaissojaimus tehdään, ja arvostetaan aina jatkossa tilinpäätöshetken käypään arvoonsa. Arvostuserosta syntyvän voiton tai tappion kirjaamistapa riippuu siitä, onko johdannainen määritetty suojausinstrumentiksi, ja jos on, suojatun kohteen luonteesta. Konserni määrittää tietyt johdannaiset joko: 1) erittäin todennäköisten

ennakoitujen liiketoimien suojausiksi (kassavirran suojaus); 2) taseeseen merkittyjen varojen tai velkojen tai taseeseen merkitsemättömien kiinteäehtoisten sitoumusten käypien arvojen suojausiksi (käyvän arvon suojaus); tai 3) ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosisjoitusten suojausiksi. Konserni dokumentoi liiketoimen syntymisajankohtana suojausinstrumenttien ja suojattujen kohteiden välisen suhteen sekä riskienhallinnan tavoitteensa ja erilaisiin suojauksiin ryhtymisen strategiansa. Konserni dokumentoi myös sekä suojausta aloitettaessa että sen jälkeen arvionsa siitä, ovatko suojausliiketoimissa käytettävät johdannaiset erittäin tehokkaita kumoamaan suojattavien kohteiden käypien arvojen tai kassavirtojen muutokset. Johdannaiset jaetaan pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin niiden erääntymisajankohdan perusteella. Sähköjohdannaisten käyvät arvot jaetaan pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin varoihin sekä velkoihin vain niiden sähköjohdannaisten osalta, joiden kassavirrat ajoittuvat eri vuosille.

Kassavirran suojaus

Kassavirtojen suojausiksi määritettyjen ja kassavirran suojauksen ehdot täyttävien johdannausinstrumenttien käypien arvojen muutosten tehokas osuus merkitään omaan pääomaan. Tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Omaan pääomaan kertyneet käypien arvojen muutokset merkitään tuloslaskelmaan sillä kaudella, jolloin suojattu erä vaikuttaa voittoon tai tappioon (esimerkiksi silloin, kun ennakoitu suojattu myyntitapahtuma toteutuu). Kuitenkin silloin, kun suojattu ennakoitu liiketoimi johtaa rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuulumattoman omaisuuserän tai velan kirjaamiseen (esimerkiksi vaihto-omaisuus), omaan pääomaan kirjatut voitot ja tappiot siirretään omasta pääomasta ja sisällytetään kyseisen omaisuuserän tai velan alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Kun suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä, kyseisellä hetkellä omassa pääomassa oleva kertynyt voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti, kun myös ennakoitu liiketoimi toteutuu ja merkitään tuloslaskelmaan. Kun ennakoitun liiketoimen ei enää odoteta tapahtuvan, omassa pääomassa oleva kertynyt voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojaukset

Käyvän arvon suojausiksi määritettyjen ja nämä ehdot täyttävien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan tuloslaskelmaan, samoin ne suojatun omaisuuserän tai velan käyvän arvon muutokset, jotka ovat kohdistettavissa suojatulle riskille.

Jos suojaus ei enää täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä, suojattavan kohteen kirjanpitoarvoon efektiivisen koron menetelmällä tehdyt oikaisut jaksotetaan tulosvaikutteisesti juoksuajalle.

Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosisjoitusten suojaus

Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosisjoitusten suojaukset käsitellään kirjanpidossa kassavirran suojausten tavoin. Se osa suojausinstrumentin voitosta tai tappiosta, joka liittyy suojauksen tehokkaaseen osuuteen, merkitään omaan pääomaan, tehottomaan osuuteen liittyvä voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Omaan pääomaan kertyneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ulkomaisesta yksiköstä luovutaan.

Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan soveltamisedellytyksiä

Tietyt johdannausinstrumentit eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Tällaisten johdannausinstrumenttien käypien arvojen muutokset kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

Rahoitusvarat ja -velat on alla olevassa taulukossa jaettu IAS 39:n mukaisiin kategorioihin. Kategoriat on edelleen jaettu luokkiin, joiden perusteella rahoitusvarat ja -velat arvostetaan. Lisätietoja on liitetiedoissa, joihin taulukossa viitataan.

Rahoitusvarat luokittain 2013

milj. euroa	Liite	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan, rahavirran suojaus	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Rahoitusleasingit	Rahoitusvarat yhteensä
		Jaksettettu hankintameno	Suojauslaskenta, käyvän arvon suojaus	Ei sovelleta suojauslaskentaa				
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset varat								
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	21	44				31		75
Johdannaisinstrumentit	3							
Sähköjohdannaiset				40	42			82
Korko- ja valuuttajohdannaiset			70	185	23			278
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit				3				3
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	22	1 461					2	1 463
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset varat								
Johdannaisinstrumentit	3							
Sähköjohdannaiset				82	104			186
Korko- ja valuuttajohdannaiset				80	3			83
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit				28	0			28
Myyntisaamiset	24	771						771
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	24	6						6
Rahat ja pankkisaamiset ¹⁾	25	1 269						1 269
Yhteensä		3 551	70	418	172	31	2	4 244

¹⁾ Rahat ja pankkisaamiset sisältää 15 miljoonaa euroa, jotka esitetään taseen myytävänä olevissa varoissa.

Rahoitusvarat luokittain 2012

milj. euroa	Liite	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan, rahavirran suojaus	Myytävissä olevat rahoitusvarat	Rahoitusleasingit	Rahoitusvarat yhteensä	
		Jaksotettu hankintameno	Suojauslaskenta, käyvän arvon suojaus	Ei sovelleta suojauslaskentaa					
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset varat									
Muut pitkäaikaiset sijoitukset	21	37				32		69	
Johdannaisinstrumentit	3								
Sähköjohdannaiset				34		42		76	
Korko- ja valuuttajohdannaiset			181	175		2		358	
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit				17				17	
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	22	1 381					3	1 384	
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset varat									
Johdannaisinstrumentit	3								
Sähköjohdannaiset				79		55		134	
Korko- ja valuuttajohdannaiset				38		4		42	
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit				45		2		47	
Myyntisaamiset	24	914						914	
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	24	9						9	
Rahavarat	25	963						963	
Yhteensä		3 304	181	388		105	32	3	4 013

Rahoitusvelat luokittain 2013

milj. euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat		Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan, rahavirran suojaus	Muut rahoitusvelat		Rahoitus- leasingit	Rahoitus- velat yhteensä
		Suojauslaskenta, käyvän arvon suojaus	Ei sovelleta suojauslaskentaa		Jaksotettu hankintameno	Käypä arvo		
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset velat								
Korolliset velat ¹⁾	28				5 656	1 299 ²⁾	21	6 976
Johdannaisinstrumentit	3							
Sähköjohdannaiset			28	7				35
Korko- ja valuuttajohdannaiset		22	71	47				140
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			2					2
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset velat								
Korolliset velat ¹⁾	28				2 140		2	2 142
Johdannaisinstrumentit	3							
Sähköjohdannaiset			24	0				24
Korko- ja valuuttajohdannaiset			48	3				51
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			9	1				10
Ostovelat	34				452			452
Muut velat	34				140			140
Yhteensä		22	182	58	8 388	1 299	23	9 972

¹⁾ Tasearvot vuoden 2013 lopussa sisältävät 20 miljoonaa euroa (vuoden 2012 lopussa: 0) korollisia velkoja, jotka on esitetty taseen myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvissä veloissa. Näistä 4 miljoonaa euroa on lyhytaikaisissa veloissa.

²⁾ Osuus joukkovelkakirjalainasta johon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Rahoitusvelat luokittain 2012

milj. euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat		Käypä arvo kirjataan omaan pääomaan, rahavirran suojaus	Muut rahoitusvelat		Rahoitus-leasingit	Rahoitus-velat yhteensä
		Suojauslaskenta, käyvän arvon suojaus	Ei sovelleta suojauslaskentaa		Jaksotettu hankintameno	Käypä arvo		
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset velat								
Korolliset velat	28				5 781	1 895 ¹⁾	23	7 699
Johdannaisinstrumentit	3							
Sähköjohdannaiset			10	4				14
Korko- ja valuuttajohdannaiset			108	57				165
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			3					3
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset velat								
Korolliset velat	28				1 076		2	1 078
Johdannaisinstrumentit	3							
Sähköjohdannaiset			18	1				19
Korko- ja valuuttajohdannaiset			197	4				201
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit			40	4				44
Ostovelat	34				558			558
Muut velat	34				228			228
Yhteensä		-	376	70	7 643	1 895	25	10 009

¹⁾ Osuus joukkovelkakirjalainasta johon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

17 Rahoitusvarat ja rahoitusvelat käypään arvoon

Laadintaperiaatteet

Käypiin arvoihin arvostetut rahoitusvarat ja -velat esitetään käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti käyttäen Tasoja 1, 2 ja 3, jotka kuvaavat käytettyjen syöttötietojen merkittävyyttä käypien arvojen määrittämisessä.

Tason 1 mukainen käypien arvojen määrittämishierarkia

Toimivilla markkinoilla noteerattujen rahoitusinstrumenttien (kuten noteeratut sähköoptiot, hiili- ja öljytermiinit) käyvät arvot ovat tilinpäätöspäivänä noteerattuja markkinahintoja.

Tason 2 mukainen käypien arvojen määrittämishierarkia

Toimivilla markkinoilla noteerattujen rahoitusinstrumenttien, mukaan lukien noteeratut sähköjohdannaiset (kuten noteeratut johdannaiset, kaupankäyntiarvopaperit sekä myytävissä olevat rahoitusvarat), käyvät arvot perustuvat tilinpäätöspäivänä noteerattuihin markkinahintoihin. Olemassa olevia arvostusmenetelmiä, kuten arvioituja diskontattuja kassavirtoja, käytetään määrittäessä korko- ja valuuttainstrumenttien käypiä arvoja. Koronvaihtosopimusten käypä arvo lasketaan arvioitujen vastaisten kassavirtojen nykyarvona. Valuuttatermiinisopimusten käypä arvo määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän termiinikurssia. Optioiden käyvät arvot määritetään optioiden arvostusmallien avulla. Rahoitusvelkojen käypä arvo arvioidaan diskonttaamalla vastaiset sopimusperusteiset kassavirrat vastaavalla markkinakorkokannalla, jolla konserni saisi samantyyppisen velkainstrumentin. Käypään arvoon arvostamisessa ei ole otettu huomioon luottomarginaalia, koska käytettyjen johdannaissopimusten noteerattujen markkinahintojen katsotaan parhaiten vastaavan instrumenttien käypää arvoa.

Konsernin laskelmat perustuvat kunakin tilinpäätöspäivänä vallinneeseen markkinatilanteeseen. Fortumissa käytetyt rahoitusinstrumentit ovat standardoituja tuotteita, jotka joko selvitetään pörssien kautta tai joilla on vakiintuneet toimivat markkinat. Hyödykejohdannaiset selvitetään normaalisti pörssien, kuten Nasdaq OMX Commodities Europe, kautta ja rahoitusjohdannaiset tehdään hyvämaineisten rahoituslaitosten kanssa.

Tason 3 mukainen käypien arvojen määrittämishierarkia

Yli kuuden vuoden kuluttua erääntyvien sähköjohdannaisten, jotka eivät ole standardoituja Nasdaq OMX Commodities Europe tuotteita, käyvän arvon määrittäminen perustuu hintoihin, jotka on koottu luotettavilta markkinaosapuolilta.

Muiden instrumenttien arvostaminen

Myyntisaamisten ja ostovelkojen arvioiduilla alaskirjauksilla vähennettyjen nimellisarvojen oletetaan suunnilleen vastaavan niiden käypiä arvoja.

Rahoitusvarat

milj. euroa	Liite	Taso 1		Taso 2		Taso 3		Netotus ³⁾		Yhteensä	
		2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset varat											
Myytävissä olevat rahoitusvarat ¹⁾	21	1	1			30	31			31	32
Johdannaisinstrumentit	3										
Sähköjohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				54	56			-12	-14	42	42
Ei sovelleta suojauslaskentaa			1	68	55		2 ²⁾	-28	-24	40	34
Korko- ja valuutta-johdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				93	183					93	183
Ei sovelleta suojauslaskentaa				185	175					185	175
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit											
Ei sovelleta suojauslaskentaa		3	10		17				-10	3	17
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset varat											
Johdannaisinstrumentit	3										
Sähköjohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				127	96			-23	-41	104	55
Ei sovelleta suojauslaskentaa		2	18	244	175			-164	-114	82	79
Korko- ja valuutta-johdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				3	4					3	4
Ei sovelleta suojauslaskentaa				80	38					80	38
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit											
Sovelletaan suojauslaskentaa		1			2			-1		0	2
Ei sovelleta suojauslaskentaa		60	125		60			-32	-140	28	45
Yhteensä		67	155	854	861	30	33	-260	-343	691	706

Rahoitusvelat

milj. euroa	Liite	Taso 1		Taso 2		Taso 3		Netotus ³⁾		Yhteensä	
		2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Rahoitusinstrumentit, pitkäaikaiset velat											
Myytävissä olevat rahoitusvelat	28			1 299	1 895 ⁴⁾					1 299	1 895
Johdannaisinstrumentit	3										
Sähköjohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				19	17		1 ²⁾	-12	-14	7	4
Ei sovelleta suojauslaskentaa			12	56	22			-28	-24	28	10
Korko- ja valuuttajohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				69	57					69	57
Ei sovelleta suojauslaskentaa				71	108					71	108
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit											
Ei sovelleta suojauslaskentaa		2	3		10				-10	2	3
Rahoitusinstrumentit, lyhytaikaiset velat											
Johdannaisinstrumentit	3										
Sähköjohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				23	42			-23	-41	0	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa		3	23	185	109			-164	-114	24	18
Korko- ja valuuttajohdannaiset											
Sovelletaan suojauslaskentaa				3	4					3	4
Ei sovelleta suojauslaskentaa				48	197					48	197
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit											
Sovelletaan suojauslaskentaa		2			4			-1		1	4
Ei sovelleta suojauslaskentaa		41	116		64			-32	-140	9	40
Yhteensä		48	154	1 773	2 529	0	1	-260	-343	1 561	2 341

1) Myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 30 miljoonaa euroa (2012: 31), joiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti. Nämä sijoitukset on arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumistappioilla.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvien noteerattujen yritysten osakkeiden käypä arvo oli 1 miljoonaa euroa (2012: 1). Fortumin omaan pääomaan kirjattujen kertyneiden käypien arvojen muutokset olivat -3 miljoonaa euroa (2012: -3).

2) Vuonna 2013 Nasdaq OMX Commodities Europe noteeraa lähimmät kymmenen vuotta ja vuodesta 2012 lähtien lähimmät viisi vuotta. Näiden vuosien jälkeen käytetään Fortumin tekemää hintaennustetta. Syy sähköjohdannaisien siirtämiseen tasolta 3 tasolle 2 on sopimusten erääntymisaika.

3) Kun sähkö-, öljy ja muiden hyödykeporssien kanssa tehdyillä standardijohdannais sopimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

4) Osuus joukkovelkakirjalainasta johon sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 170 miljoonaa euroa, varat 361 miljoonaa euroa ja velat 191 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Vuoden 2013 lopussa Fortum oli saanut 134 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

18 Aineettomat hyödykkeet

Laadintaperiaatteet

Aineettomat hyödykkeet, paitsi liikearvo, arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoonsa vähennettyinä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla kertyneillä arvonalentumistappioilla. Ne poistetaan tasapoistoina arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Atk-ohjelmat

Hankitut atk-ohjelmien lisenssit aktivoidaan hankinnasta ja käyttöönnotosta johtuvien menojen määräisinä. Atk-ohjelmien kehittämiseen tai ylläpitoon liittyvät kustannukset kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Sellaiset menot, jotka liittyvät välittömästi konsernin määräysvallassa ja yksilöitävissä olevien, räätälöityjen tietokoneohjelmien kehittämiseen ja jotka todennäköisesti tuottavat vastaavat kulut ylittävää taloudellista hyötyä yli yhden vuoden ajan, merkitään taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi. Tällaiset välittömät kulut sisältävät tietokoneohjelmien kehittämiseen liittyvät henkilöstökulut ja kehittämiseen liittyvät yleiskulut. Aktivoidut atk-ohjelmat poistetaan niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa (3-5 vuotta).

Tavaramerkit ja lisenssit

Tavaramerkit ja lisenssit merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintameno kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumistappioilla vähennettyinä. Poistot lasketaan tasapoistoin kirjaamalla hankintamenot kuluksi arvioitujen taloudellisten vaikutusaikojen kuluessa (15 - 20 vuotta).

Sopimuksiin perustuvat asiakassuhteet

Liiketoimintojen yhdistämisessä hankitut sopimuksiin perustuvat asiakassuhteet kirjataan hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Niiden taloudellinen vaikutusaika on rajallinen, joten ne merkitään taseeseen hankintameno vähennettynä kertyneillä poistoilla. Asiakassuhteista kirjataan tasapoistot niiden odotettavissa olevana taloudellisena vaikutusajana.

Liikearvo

Liikearvo on se määrä, jolla hankintameno ylittää konsernin osuuden hankitun tytäryhtiön tai osakkuusyrityksen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvästä arvosta hankintahetkellä. Tytäryhtiöiden hankinnoista syntynyt liikearvo sisältyy aineettomiin hyödykkeisiin. Osakkuusyritysten hankinnoista syntynyt liikearvo sisältyy osakkuusyrityssijoituksen taseeseen ja nämä liikearvot testataan arvonalentumisen varalta ao. kokonaisuuden osana. Erikseen taseeseen merkityt liikearvot testataan vuosittain arvonalentumisen varalta ja ne on merkitty taseeseen hankintameno kertyneillä arvonalentumistappioilla vähennettyinä. Liikearvosta kirjattuja arvonalentumistappioita ei peruuteta. Tytäryhtiön tai osakkuusyrityksen luovutuksen yhteydessä syntyneet voitot ja tappiot sisältävät myydyin yhtiön liikearvon kirjanpitoarvon.

Kriittiset tilinpäätösarviot: Hankitut aineettomat ja aineelliset hyödykkeet – käyvät arvot ja poistoajat

Yrityshankintatilanteissa ostettu aineeton ja aineellinen omaisuus arvostetaan käypään arvoon ja sen taloudellinen vaikutusaika määritetään. Yhtiön johto uskoo, että arvioidut käyvät arvot ja taloudellinen vaikutusaika sekä taustalla olevat oletukset ovat asianmukaisia. Eriävät arviot ja vaikutusajat voisivat vaikuttaa merkittävästi raportoituhiin lukuihin.

Konsernin merkittäviä käyttöomaisuushyödykkeiden ja liikearvon kirjanpitoarvoja testataan arvonalentumisen varalta tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti.

[Lisätietoja liitetiedossa 19 Käyttöomaisuushyödykkeet.](#)

milj. euroa	Liikearvo		Muut aineettomat hyödykkeet		Yhteensä	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Hankintameno 1.1.	309	294	457	447	766	741
Kurssierot ja muut oikaisut	-34	15	-1	5	-35	20
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	-	-	-	4	-	4
Investoinnit	-	-	49	35	49	35
Päästöoikeuksien muutokset	-	-	0	-25	0	-25
Vähennykset	-	-	-20	-17	-20	-17
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	-	-	-3	-	-3	-
Uudelleenryhmittelyt	-	-	5	8	5	8
Siirretty myytävänä oleviin omaisuuseriin	-	-	-89	-	-89	-
Hankintameno 31.12.	275	309	398	457	673	766
Kertyneet poistot 1.1.	-	-	324	308	324	308
Kurssierot ja muut oikaisut	-	-	-2	7	-2	7
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	-	-	-	2	-	2
Vähennykset	-	-	-20	-17	-20	-17
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	-	-	0	-	0	-
Uudelleenryhmittelyt	-	-	3	2	3	2
Tilikauden arvonalentumiset	-	-	-	0	-	0
Tilikauden poisto	-	-	30	22	30	22
Siirretty myytävänä oleviin omaisuuseriin	-	-	-54	-	-54	-
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	-	281	324	281	324
Tasearvo 31.12.	275	309	117	133	392	442

Liikearvo sisältyy Russia-segmenttiin ja liittyy OAO Fortumin hankintaan. Liikearvo on testattu arvonalentumisen varalta vertaamalla OAO Fortumin liiketoiminnan nettovarojen kerrytettävissä olevia rahamääriä (sisältäen liikearvon) kyseisten erien kirjanpitoarvoihin. Kerrytettävissä olevat rahamäärät on määritetty käyttöarvon perusteella diskontattuja rahavirtoja käyttäen.

[Katso myös liite 19.2.4. Venäjä](#)

Käyttöarvon määrittämisessä käytetyt keskeiset oletukset ovat johdon määrittelemiä. Merkittävimpiä oletuksia olivat oletukset Venäjän energiamarkkinoiden odotetusta kehityksestä, voimalaitosten ja muiden vastaavien omaisuuserien käyttöasteista, tulevista ylläpito- ja perusparannusinvestoinneista, investointiohjelman valmistumisaikataulusta sekä käytetystä keskimääräisestä painotetusta pääoman kustannuksesta. Oletukset pohjautuvat odotuksiin tulevaisuuden tapahtumista, joiden uskotaan olevan realistisia näissä olosuhteissa.

Diskonttokorko määritetään ottaen huomioon sen maan riskiprofiili, josta rahavirrat muodostuvat. Venäjällä käytetty diskonttokorko ennen veroja oli 10,5 % (2012: 10,8%). Diskonttokoron komponenteissa tai niiden määrittämisessä käytetyissä menetelmissä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Tilinpäätöspäivänä kerrytettävissä olevien rahamäärien todettiin ylittävän kyseessä olevien omaisuuserien kirjanpitoarvot ja siten liikearvon arvo ei ole alentunut. Johdon mukaan kohtuullinen muutos diskonttokorossa tai tuottotasossa ei aiheuttaisi sitä, että Venäjän rahavirtaa tuottavien yksiköiden kirjanpitoarvot ylittäisivät kerrytettävissä olevia rahamääriä.

Aineettomien hyödykkeiden merkittävimmät erät ovat tietokoneohjelmat, ohjelmalisenssit sekä ostetut ja vastikkeetta saadut päästöoikeudet, jotka kirjataan taseeseen aineettomiksi hyödykkeiksi alkuperäiseen hankintamenuun tai sitä alempan käypään arvoon.

19 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Laadintaperiaatteet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet koostuvat pääasiassa sähkön ja lämmön tuotantoon käytettävistä rakennuksista ja koneista, sähkön alue- ja jakeluverkoista, tunneleista, vesiputousoikeuksista ja kaukolämpöverkoista. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on merkitty konsernitaseeseen alkuperäiseen hankintamenoonsa vähennettyinä kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla kertyneillä arvonalentumistappioilla. Alkuperäinen hankintameno sisältää menot, jotka johtuvat välittömästi kyseisen hyödykkeen hankinnasta. Hankintameno voi myös sisältyä omasta pääomasta siirrettyjä voittoja ja tappioita, jotka liittyvät ulkomaan rahan määräisten aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ostoja suojaaviin, suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttäviin kassavirran suojaussopimuksiin. Uuden tytäryrityksen hankinnan yhteydessä hankitut omaisuuserät merkitään taseeseen niiden hankinta-ajankohdan käypään arvoon.

Myöhemmin syntyvät menot sisältyvät kyseisen hyödykkeen kirjanpitoarvoon tai ne on soveltuvin osin kirjattu taseeseen erillisenä omaisuuseränä vain silloin, kun on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja että hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Kaikki muut korjaus- ja ylläpitokulut kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet.

Lisäksi aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintameno sisältää arvioituid menot hyödykkeen purkamisesta, siirtämisestä ja alkuperäiseen tilaan palauttamisesta.

[Lisätietoja liitetiedossa 31 Muut varaukset hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvistä velvoitteista.](#)

Maa- ja vesialueista, vesiputousoikeuksista sekä tunneleista ei tehdä poistoja, koska niiden taloudellista vaikutusaikaa ei voida määrittellä. Poistot muista omaisuuseristä lasketaan tasapoistoina kirjaamalla hankintamenot kuluksi arvioitujen taloudellisten vaikutusaikojen kuluessa seuraavasti:

Vesivoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	40–50 vuotta
Lämpövoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	25 vuotta
Ydinvoimalaitoksen rakennukset, rakennelmat ja koneet	25 vuotta
Yhdistettyjen sähkön- ja lämmöntuotantolaitosten (CHP) rakennukset, rakennelmat ja koneet	15–25 vuotta
Sähköasemien rakennukset, rakennelmat ja koneet	30–40 vuotta
Voimajohdot	15–40 vuotta
Kaukolämpöverkko	30–40 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	20–40 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	20–40 vuotta
Muut koneet ja muu kalusto	3–20 vuotta
Muut pitkäaikaiset omaisuuserät	5–10 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat arvioidaan ja oikaistaan tarvittaessa jokaisena tilinpäätöspäivänä. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on sen arvioitua kerrytettävissä olevaa rahamäärää suurempi, kyseisen omaisuuserän kirjanpitoarvoa alennetaan välittömästi siten, että se vastaa kerrytettävissä olevaa rahamäärää.

Rahoitusvaroihin kuulumattomien omaisuuserien arvon alentuminen

Yksittäisen rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän kirjanpitoarvoa tarkastellaan jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdollisen arvonalentumisen varalta. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti siltä osin kuin omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän.

Arvioidessaan tarvetta arvonalentumiselle Fortum tarkastelee, viittaavatko tapahtumat tai olosuhteiden muutokset siihen, että kirjanpitoarvoa vastaava rahamäärä ei ehkä ole kerrytettävissä. Tämä tarkastelu dokumentoidaan vuosittain konsernin budjetointiprosessin yhteydessä. Viitteitä mahdolliseen arvonalentumiseen tulee tarkastella erikseen divisioonakohtaisesti, koska ne vaihtelevat liiketoiminta-alueittain. Mahdollisia tarkasteltavia riskejä ovat mm. sähkön ja polttoaineiden hinnan muutokset, muutokset sääntelyssä tai poliittiset muutokset liittyen energjaveroihin ja hintasäännöksiin. Mikäli viitteitä arvonalentumisesta on, omaisuuserän arvo on testattava. Omaisuuseristä kuten liikearvosta, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton, ei kirjata poistoja, vaan niille tehdään vuosittain arvonalentumistesti.

Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti siltä osin kuin omaisuuserän kirjanpitoarvo ylittää siitä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on se, joka on korkeampi seuraavista: omaisuuserän käypä arvo myyntikululla vähennettynä tai käyttöarvo. Arvonalentumistestausta varten omaisuuserät on jaettu ryhmiin sen alimman tason mukaan, jolla ko. ryhmät tuottavat erikseen laskettavissa olevaa rahavirtaa (rahavirtaa tuottavat yksiköt). Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Liikearvoa kohdistetaan niille yksiköille tai yksikköjen ryhmille, joiden odotetaan hyötyvän liiketoimintojen yhdistämisestä, jossa liikearvo on syntynyt.

Käyttöarvo määritetään diskonttaamalla kyseisen omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön arvioidut tulevat nettorahavirrat nykyarvoon. Rahavirtaennusteet perustuvat konsernin johdon hyväksymään viimeisimpään budjettiin. Tulevista investoinneista, kuten rakennettavista tuotantolaitoksista aiheutuvat rahavirrat poistetaan näistä laskelmista, jollei laitosten rakentamista ole jo aloitettu. Mikäli rakentaminen on käynnissä, laskelmiin sisällytetään rakentamisen loppuunsaattamisesta aiheutuvat rahavirrat.

Ennakoitujen rahavirtojen ajanjakso määritetään pääosin testattavan omaisuuserän taloudelliseen vaikutusaikaan perustuen. Yleensä arviot vastaisista rahavirroista voidaan tehdä enintään seuraaville viidelle vuodelle, mutta koska voimalaitosten ja muiden merkittävien omaisuuserien taloudellinen vaikutusaika on yli 20 vuotta, on konsernin käyttämä ennakoitujen rahavirtojen ajanjakso pitempi. Ennakoidut rahavirrat arvioidaan omaisuuserän taloudellisen vaikutusajan päättymiseen saakka ekstrapoloimalla budjetteihin perustuvat ennakoituvat rahavirrat myöhemmille vuosille arvioitua vakio tai pienenevää kasvuvauhtia käyttäen.

Rahoitusvaroihin kuulumattomia omaisuuseriä lukuun ottamatta liikearvoa, josta on kirjattu arvonalentumistappio, tarkastellaan jokaisena tilinpäätöspäivänä mahdollisen arvonalentumisen peruutuksen varalta.

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset merkitään kirjanpitoon niiden käypään arvoon silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että avustukset tullaan saamaan ja että konserni täyttää niiden saamiseen liittyvät ehdot. Menoihin liittyvät avustukset merkitään tuloennakoiksi taseeseen ja kirjataan tuloslaskelmaan samalla kaudella, jolloin niihin liittyvät menot kirjataan. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset vähennetään asianomaisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintamenosta ja kirjataan tulostaikaisesti vähentäen kyseisen käyttöomaisuushyödykkeen poistoja.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot, jotka välittömästi johtuvat ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentamisesta tai valmistamisesta, kirjataan taseeseen osaksi kyseisen omaisuuserän hankintamenoa kunnes omaisuuserä on valmis sille aiottua käyttötarkoitusta tai myyntiä varten. Ehdot täyttävä omaisuuserä on sellainen omaisuuserä, jonka saattaminen valmiiksi sille aiottua käyttötarkoitusta tai myyntiä varten vaatii välttämättä huomattavan pitkän ajan.

Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Yhteisessä määräysvallassa olevat omaisuuserät

Fortum omistaa tytäryhtiönsä Fortum Power and Heat Oy:n kautta Suomessa Meri-Porin hiililauhdevoimalan, johon Teollisuuden Voima Oyj:llä (TVO) on sopimukseen perustuva 45,45 %:n osallistumisoikeus. Hiilivoimalan kapasiteetti ja tuotanto on jaettu Fortumin ja TVO:n osuuksiin. Kumpikin omistaja voi päättää milloin ja kuinka paljon energiaa tuotetaan. Sekä Fortum että TVO ostavat polttoaineita ja hiilidioksidin päästöoikeuksia itsenäisesti. Koska sekä Fortumilla että TVO:lla on määräysvalta voimalaitoksessa sekä osuuksista johtuvat riskit ja edut, Meri-Porin voimalaitos on käsitelty kirjanpidossa yhteisessä määräysvallassa olevana omaisuuseränä. Fortum käsittelee osuutensa sijoituksesta tekemänsä investoinnin määräisenä, ts. 54,55 %:n mukaan. Fortumilla on myös oikeus osaan TVO:n Meri-Porin voimalaitoksessa tuottamasta sähköstä, sillä Fortum omistaa 26,58 % TVO:n C-sarjan osakkeista.

[Lisätietoja Fortumin omistuksesta TVO:ssa on esitetty liitetiedossa 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin.](#)

Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat: Arvonalentumistestauksessa käytetyt oletukset

Konsernin merkittäviä käyttöomaisuushyödykkeiden ja liikearvon kirjanpitoarvoja testataan arvonalentumisen varalta tässä liitteessä kuvattujen tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Nämä laskelmat perustuvat kassavirtaennusteisiin, joiden laatiminen edellyttää johdolta arvioita tulevaisuuden rahavirroista. Arvioiden luonne vaihtelee riippuen siitä mihin liiketoimintaan testattavat käyttöomaisuushyödykkeet kuuluvat. Sähkön- ja lämmöntuotannon osalta tärkeimpiä arvioita ovat arviot tulevista liiketoiminnan kassavirroista sekä korkokannasta jolla nämä kassavirrat diskontataan nykyhetkeen. Sähkönsiirtoliiketoiminta on säänneltyä ja kansallisten viranomaisten valvomaa. Kassavirtaennusteet sisältävät arvioita liittyen säätelyviitekehysten tulevaan kehittymiseen.

Vuoden 2013 lopulla tehty arvonalentumistestaukset eivät antaneet aihetta arvonalentumistappioiden kirjaamiseen.

Konserni on tehnyt herkkyysohjauksen arvonalentumistestauksen pohjalla olevien keskeisten oletusten muutosten vaikutuksista testauksen tuloksiin. Analysoitaessa on otettu huomioon myös yhden oletuksen muutoksen mahdollinen vaikutus muihin muuttujiin.

Liikevoittoennusteiden ja diskonttokoron muutoksilla on huomattava vaikutus testaustuloksiin. Jos arvioitu liikevoitto ennen poistoja 31.12.2013 olisi ollut 10 % pienempi kuin johdon arvio tai kassavirtojen laskennassa käytetty diskonttokorko ennen veroja olisi ollut 10 % korkeampi, konserniyhtiöillä ei olisi ollut tarvetta kirjata arvonalentumista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä tai liikearvosta.

[Yrityshankintatilanteissa johto tekee arvioita liittyen hankitun omaisuuden arvostamiseen ja sen taloudelliseen vaikutusaikaan. Katso lisätietoa liitetiedosta 18 Aineettomat hyödykkeet.](#)

milj. euroa	Maa- ja vesialueet sekä tunnelit	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2013	3 401	3 436	15 398	199	2 550	24 984
Kurssierot ja muut oikaisut	-103	-158	-558	4	-152	-967
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	0	1	9	0	0	10
Investoinnit	1	74	269	2	889	1 235
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	-	-	45	-	-	45
Vähennykset	0	-114	-119	-1	0	-234
Vähennykset tytäryritysten myyntien kautta	-1	-19	-17	0	-1	-38
Uudelleenryhmittelyt	1	580	1 051	1	-1 638	-5
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-3	-30	-1 977	-1	-50	-2 061
Hankintameno 31.12.2013	3 296	3 770	14 101	204	1 598	22 969
Kertyneet poistot 1.1.2013	-	1 549	6 784	154	-	8 487
Kurssierot ja muut oikaisut	-	-47	-201	0	-	-248
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	-	0	0	0	-	0
Vähennykset	-	-96	-90	-1	-	-187
Uudelleenryhmittelyt	-	-4	-7	0	-	-11
Tilikauden poistot	-	122	582	6	-	710
Uudelleenryhmittelyt	-	28	-31	0	-	-3
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-	-22	-957	-1	-	-980
Kertyneet poistot 31.12.2013	-	1 530	6 080	158	-	7 768
Tasearvo 31.12.2013	3 296	2 240	8 021	46	1 598	15 201

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden muutos oli negatiivinen, vaikka käyttöomaisuusinvestoinnit olivat poistoja suuremmat vuoden aikana. Vähennys johtui pääasiassa siirrosta myytävänä oleviin omaisuuseriin sekä muuntoeroista. Kasvu aiheutui pääasiassa OAO Fortumissa käynnissä olevasta investointiohjelmasta ja Heat-segmentin yhdistetyn lämmön- ja sähköntuotantolaitoksien rakennusprojekteista (CHP).

[Katso liitetieto 9 Myytävänä olevat omaisuuserät.](#)

[Lisätietoja käynnissä oleviin investointeihin liittyvistä luottoriskeistä on esitetty liitetiedossa 3.8 Luottoriskit.](#)

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä on pantattu kiinteistökiinnityksin 240 miljoonan euron arvosta (2012: 261).

[Katso liitetieto 35 Pantatut varat.](#)

milj. euroa	Maa- ja vesialueet sekä tunnelit	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
	Hankintameno 1.1.2012	3 277	3 305	14 830	200	1 864
Kurssierot ja muut oikaisut	124	105	418	4	64	715
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	-	-	0	-	-	0
Investoinnit	1	33	272	0	1217	1523
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	-	-	-1	-	-	-1
Vähennykset	-4	-79	-625	-10	-3	-721
Uudelleenryhmittelyt	3	72	504	5	-592	-8
Hankintameno 31.12.2012	3 401	3 436	15 398	199	2 550	24 984
Kertyneet poistot 1.1.2012	-	1 460	6 629	153	-	8 242
Kurssierot ja muut oikaisut	-	32	192	3	-	227
Lisäykset tytäryritysten hankintojen kautta	-	-	0	-	-	0
Vähennykset	-	-47	-568	-7	-	-622
Tilikauden poistot	-	107	530	5	-	642
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-	-3	1	0	-	-2
Kertyneet poistot 31.12.2012	-	1 549	6 784	154	-	8 487
Tasearvo 31.12.2012	3 401	1 887	8 614	45	2 550	16 497

19.1 Aktivoidut vieraan pääoman kulut

milj. euroa	Rakennukset ja rakennelmat		Koneet ja kalusto		Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		Yhteensä	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
	1.1.	17	16	73	74	149	67	239
Kurssierot ja muut oikaisut	-3	1	-12	3	-12	2	-27	6
Lisäykset	-	-	-	-	69	80	69	80
Uudelleen ryhmittelyt	27	0	108	0	-135	0	0	0
Poistot	-1	0	-6	-4	-	-	-7	-4
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-	-	-1	-	-	-	-1	-
31.12.	40	17	162	73	71	149	273	239

Vuonna 2012 aktivoitiin taseeseen uusia vieraan pääoman kuluja 69 miljoonaa euroa (2012: 80). Uudet aktivoidut vieraan pääoman kulut liittyvät Venäjällä OAO Fortumin investointiohjelmaan sekä Suomessa, Ruotsissa, Latviassa ja Liettuaassa rakennettaviin yhdistettyjen sähkön- ja lämmöntuotantolaitosten (CHP) -projekteihin. Maasta ja lainavaluutasta riippuen käytetty korkokanta vaihteli 2,8 ja 8,7 % välillä (2012: 3,4-8,1 %).

19.2 Investoinnit ¹⁾

milj. euroa	Suomi		Ruotsi		Viro		Puola		Norja		Muut maat		Yhteensä	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Power														
Vesivoima	17	12	91	86	-	-	-	-	-	-	-	-	108	98
Ydinvoima	60	53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	53
Fossiilinen energia/ Sähköntuotanto	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4
Uusiutuva energia/ Sähköntuotanto	4	1	3	27	-	-	-	-	-	-	-	-	7	28
Muut	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	0	6	1	7
Power yhteensä	84	71	94	113	-	-	-	-	-	-	0	6	178	190
Heat														
Fossiilinen energia/ Lämmöntuotanto	7	9	6	12	-	-	2	3	-	-	1	-	16	24
Fossiilinen energia/ Sähköntuotanto	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	2	1
Uusiutuva lämpöenergia, jakautuen	17	66	218	150	-	-	-	-	-	-	39	87	274	303
jäte	0	0	105	106	-	-	-	-	-	-	14	47	119	153
biopolttoaineet	17	66	111	41	-	-	-	-	-	-	25	40	153	147
muut	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3
Kaukolämpö	14	12	42	33	16	10	6	15	4	21	4	0	86	91
Muut	5	12	14	32	-	0	0	-	-	-	0	1	19	45
Heat yhteensä	43	99	280	227	16	10	10	19	4	21	44	88	397	464
Distribution	128	158	123	151	-	0	-	-	9	15	-	-	260	324
Electricity Sales	1	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Muut	10	10	0	1	-	-	0	-	-	-	3	-	13	11
Yhteensä, ilman Russia- segmenttiä	266	338	497	492	16	10	10	19	13	36	47	95	849	990
Russia														
Fossiilinen energia/ Sähköntuotanto														
Fossiilinen energia/ Lämmöntuotanto														
Muut														
Russia yhteensä													435	568
Yhteensä, sisältäen Russia- segmentin													1 284	1 558

¹⁾ Sisältää investoinnit sekä aineellisiin että aineettomiin hyödykkeisiin.

Vuonna 2013 kunnossapitoinvestoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin olivat 239 miljoonaa euroa (2012: 247). Lainsäädännön edellyttämät investoinnit olivat 187 miljoonaa euroa (2012: 223). Tuottavuutta lisäävät investoinnit olivat 385 miljoonaa euroa (2012: 422) ja kasvua lisäävät investoinnit olivat 473 miljoonaa euroa (2012: 666).

19.2.1 Power

Fortum investoi Suomessa 60 miljoonaa euroa (2012: 53) Loviisan ydinvoimalaitokseen. Lisäksi Fortum investoi 108 miljoonaa euroa (2012: 98) vesivoimatuotantoon pääasiassa kunnossapito- ja tuottavuutta parantavia investointeja. Näistä suurimmat yksittäiset kohteet olivat: Höljes, Skedvi ja Gammelåge kunnossapitoinvestoinnit, joihin Fortum sijoitti noin 35 miljoonaa euroa (2012: 21). Investoinnit hiilidioksidipäästöttömään tuotantoon olivat 175 miljoonaa euroa (2012: 178).

19.2.2 Heat

Heat-segmentissä aloittivat toimintansa vuonna 2013 uudet biopolttoaineilla toimivat sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokset (CHP) Järvenpäässä Suomessa ja Jelgavassa Latviassa. Liettuan Klaipedassa otimme käyttöön jättepolttoaineita käyttävän CHP-laitoksen ja Bristassa, Ruotsissa CHP-laitoksen testiajot aloitettiin loppuvuodesta. Investoinnit Heat-segmentin kasvuprojekteihin vuoden aikana olivat yhteensä 105 miljoonaa euroa (2012: 142). Ylläpito- ja lainsäädännön edellyttämät investoinnit olivat yhteensä 90 miljoonaa euroa (2012: 102). Nämä viimeksi mainitut investoinnit koostuvat lähinnä investoinneista kaukolämpöverkostoon ja -laitoksiin sekä olemassa olevien CHP-voimalaitosten kunnossapitoon ja lainsäädännöllisten vaatimusten mukaisiin investointeihin. Suurimmat hankkeet vuonna 2013 koostuivat uusista polttoaineiden käsittelyjärjestelmistä Tukholmassa, jotka mahdollistavat hiilen korvaamisen entistä suuremmalla biomassasuudella Värtanin KVV-6 laitoksessa sekä uudesta Värtan KVV-8 CHP voimalaitosinvestoinnista. Uusi pyrolyysitekniikalla toimiva bioöljylaitos vihittiin käyttöön marraskuussa Joensuussa. Investoinnit hiilidioksidipäästöttömään tuotantoon olivat 272 miljoonaa euroa (2012: 301).

19.2.3 Distribution

Fortum investoi 260 miljoonaa euroa (2012: 324) sähkönsiirron luotettavuuteen, ylläpitoon ja uusinvestointeihin sähkönsiirtoliiketoiminnassaan Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Tähän sisältyy investoinnit tuntimittausominaisuudella varustettuihin etäluettaviin mittareihin Suomessa yhteensä noin 31 miljoonaa euroa (2012: 59). Hanke päättyi vuonna 2013 lopussa ja sen aikana asennettiin lähes 620 000 etäluettavaa mittaria.

19.2.4 Russia

OAO Fortumilla on käynnissä mittava investointiohjelma, jolla pyritään kasvattamaan sähköntuotantokapasiteettia 2 300 megawatilla. Vuoden 2013 aikana ohjelman mukaisista investoinneista toteutui noin 249 miljoonaa euroa (2012: 371). Investointiohjelmasta arvioidaan tammikuusta 2014 lähtien olevan jäljellä noin 0,5 miljardia euroa. Kolmen ensimmäisen yksikön kaupallinen käyttö alkoi vuonna 2011. Viimeisten yksiköiden käyttöönotto on viivästynyt muutamalla kuukaudella ja ohjelman odotetaan saatavan päätökseen vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla. Nyaganin 1-yksikkö aloitti toimintansa maaliskuussa 2013 ja Nyaganin 2-yksikkö otettiin kaupalliseen käyttöön saman vuoden joulukuussa. Fortumin mittava investointiohjelma Venäjällä käsittää kaiken kaikkiaan kahdeksan uutta yksikköä.

20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin

Laadintaperiaatteet

Konsernin sijoitukset osakkuusyrityksiin ja yhteisessä määräysvallassa oleviin yrityksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuus- tai yhteisyritykseen tehdyn sijoituksen yhteydessä hankitut varat ja vastuulle otetut velat arvostetaan alun perin niiden hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Se määrä, jolla sijoituksen hankintameno ylittää konsernin osuuden hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos hankintameno alittaa tehtyyn osakkuus- tai yhteisyrityssijoitukseen liittyvien nettovarojen käyvän arvon, tämä erotus kirjataan suoraan tuloslaskelmaan.

Konsernin osuus sen osakkuus- tai yhteisyritysten hankinnan jälkeisistä voitoista tai tappioista verojen jälkeen kirjataan tuloslaskelmaan vähennettynä kuluilla, jotka syntyvät varojen ja velkojen käypien arvojen oikaisuista. Sijoituksen kirjanpitoarvoa oikaistaan hankinnan jälkeisillä oman pääoman muutoksilla. Konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyritysten hankinnan jälkeisistä oman pääoman oikaisuista, joita ei ole kirjattu osakkuus- tai yhteisyritysten tuloslaskelmaan, kirjataan suoraan konsernin omaan pääomaan ja sijoituksen kirjanpitoarvon oikaisuksi.

Kun konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappioista on yhtä suuri tai suurempi kuin sen sijoitus osakkuus- tai yhteisyritykseen, muut vakuudettomat saamiset mukaan lukien, konserni ei kirjaa sijoitusta suurempaa tappiota, ellei konsernilla ole näihin liittyviä velvoitteita tai ellei se ole suorittanut maksuja osakkuus- tai yhteisyrityksen puolesta.

Konsernin ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välisistä liiketoimista syntyneet realisoitumattomat voitot eliminoidaan konsernin omistusosuuden mukaisesti. Myös realisoitumattomat tappiot eliminoidaan, ellei liiketapahtuma anna näyttöä siitä, että siirretyn omaisuuserän arvo on alentunut. Osakkuus- tai yhteisyritysten tilinpäätösten laadintaperiaatteita on tarvittaessa muutettu, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa.

Fortum omistaa osakkuusyritysosakkeita sähköntuotantoyrityksissä (pääasiassa ydinvoima- ja vesivoima), jotka oikeuttavat ostamaan sähköä omakustannushintaan, sisältäen korkokustannukset ja valmisteverot. Osuus näiden yritysten osakkuustuloksesta koostuu pääosin eristä, jotka syntyvät muutettaessa osakeyhtiön laadintaperiaatteita IFRS-standardien mukaiseksi sekä käyvän arvon kohdistuksista tehtävistä poistoista, koska yritykset paikallisen kirjanpitosäännösten mukaan eivät tuota voittoa.

Jos tietoja ei ole saatavilla, osuus eräiden osakkuus- tai yhteisyritysten voitosta on sisällytetty konsernitilinpäätökseen perustuen viimeisimpiin saatavilla oleviin tietoihin.

Fortum omistaa osakkeita listatuissa yrityksissä kuten Hafslund ASA:ssa ja TGC-1:ssä. Osuus osakkuusyritystuloksesta näissä yrityksissä perustuu edellisen vuosineljänneksen tietoihin, sillä uudempia tietoja ei yleensä ole saatavilla.

milj. euroa	2013	2012
Hankintameno		
Hankintameno 1.1.	1 683	1 637
Kurssierot ja muut oikaisut	-97	41
Hankinnat	-	10
Uudelleenryhmittelyt	-6	-5
Vähennykset	-49	-
Hankintameno 31.12.	1 531	1 683
Osakkuus- ja yhteisyritysomistuksiin liittyvät oman pääoman oikaisut		
Oikaisut 1.1.	296	377
Kurssierot ja muut oikaisut	-12	-8
Osuus osakkuusyritysten tilikauden voitosta	105	23
Uudelleenryhmittelyt	6	5
Vähennykset	-16	-
Saadut osingot	-50	-45
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	45	-56
Oikaisut 31.12.	374	296
Tasearvo 31.12.	1 905	1 979

Osakkuusyrityssijoitusten tasearvo vuoden 2013 lopussa oli 1,905 miljoonaa euroa (2012: 1 979). Fortum omistaa osakkeita kolmesta (2012: kolmesta) yhteisyritykseksi luokitellusta yrityksestä. Kyseisten yhteisyritysosuuksien tasearvo oli yhteensä 59 miljoonaa euroa (2012: 54).

20.1 Investoinnit

Vuoden 2013 aikana ei ollut merkittäviä investointeja osakkuusyrityksiin tai yhteisyrityksiin.

Turun Seudun Energiantuotanto Oy nosti joulukuussa 2012 yhtiön osakepääomaa 20 miljoonalla eurolla, josta Fortumin osuus on 10 miljoonaa euroa. Fortumin osuus korotuksesta kirjattiin ja maksettiin joulukuussa 2012.

20.2 Yritysmyyntit

Kesäkuussa 2013 Fortum myi 47,9 %:n osuutensa ruotsalaisesta Härjeåns Kraft AB:stä suomalaiselle energiayhtiölle Oy Herrfors Ab:lle, joka on Katternö -konsernin tytäryhtiö. Kauppahinta oli 445 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 51 miljoonaa euroa). Kauppa saatiin päätökseen heinäkuussa ja 17 miljoonan euron myyntivoitto kirjattiin Distribution-segmentin kolmannen neljänneksen tulokseen.

Heinäkuussa 2013 Fortum saattoi päätökseen 33 %:n osuutensa myynnin norjalaisesta Infatek ASA:sta Tritonin hallitsemalle rahastolle. Kauppahinta oli 295 miljoonaa Norjan kruunua (noin 38 miljoonaa euroa) ja kaupasta syntynyt myyntivoitto 11 miljoonaa euroa kirjattiin Power-segmentin kolmannen neljänneksen tulokseen.

Vuoden 2012 aikana ei ollut merkittäviä osakkuusyritysten myyntejä.

20.3 Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Fortumin osuus osakkuusyritysten tuloksesta vuodelta 2013 oli 105 miljoonaa euroa (2012: 23), josta Hafslundin osuus oli 31 miljoonaa euroa (2012: -20), TGC-1:n osuus 46 miljoonaa euroa (2012: 27) ja Gasumin osuus 8 miljoonaa euroa (2012: 15). Osuus voitosta sisältää myös Fortumin osakkuusyritysomistuksen mukaisen osuuden ydinvoimayhtiöiden, Teollisuuden Voima Oyj:n, Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n, voitosta yhteensä 21 miljoonaa euroa (2012: -6). Tästä 17 miljoonaa euroa (2012: 1) aiheutui ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen kirjauksista.

[Katso liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.](#)

Vuoden 2012 osuus Hafslundin tuloksesta sisälsi -25 miljoonaa euroa BioWood Norway AS:än, Bio-El Fredrikstadiin ja meneillään olevaan verokiistaan liittyviä kertaluonteisia alakirjauksia ja varauksia. Lisäksi tulososuuteen sisältyi 7 miljoonan euron tappio Hafslundin omistuksessa olleiden REC-osakkeiden myynnistä.

20.4 Saadut osingot

Vuoden 2013 aikana Fortum on saanut osakkuusyhtiöiltään osinkoja 50 miljoonaa euroa (2012: 45), joista Hafslundilta saatu osuus oli 21 miljoonaa euroa (2012: 22), Gasumilta 12 miljoonaa euroa (2012: 10) ja Infratek ASA:lta 4 miljoonaa euroa (2012: 4).

20.5 Merkittävimmät osakkuusyrietykset

milj. euroa	Yhtiö	Segmentti	Kotipaikka	Omistusosuus, %		Tasearvo konsernitaseessa	
				2013	2012	2013	2012
	Kemijoki Oy	Power	Suomi	18	18	215	223
	Teollisuuden Voima Oyj (TVO)	Power	Suomi	26	26	284	270
	OKG AB	Power	Ruotsi	46	46	184	142
	Forsmark Kraftgrupp AB	Power	Ruotsi	26	26	78	112
	Gasum Oy	Heat	Suomi	31	31	116	121
	Territorial Generating Company 1 (TGC-1)	Russia	Venäjä	26	26	463	476
	Hafslund ASA	Muut	Norja	34	34	323	334
	Muut					242	301
	Yhteensä					1 905	1 979

Fortum omistaa 63,8 % vesivoimaosakkeista ja 15,4 % rahaosakkeista Kemijoki Oy:ssä. Jokainen vesivoimaosakkeiden omistaja on oikeutettu osakeomistusta vastaavaan osuuteen vesivoimatuotannosta. Fortumin omistusosuus koko osakepääomasta on 17,5 %. Kemijoki yhdistellään konsernitilinpäätökseen osakkuusyrietyksenä, koska Fortumilla on Kemijoki Oy:ssä huomattava vaikutusvalta perustuen osuuteen hallituspaikoista ja osallistumiseen yhtiön päätöksentekoprosesseihin.

TVO:lla on kolme osakesarjaa, jotka oikeuttavat osakkeenomistajat TVO:n eri voimalaitoksilla tuotettuun sähkөөn. A-sarjan osakkeet oikeuttavat Olkiluoto 1 ja 2 voimalaitosten ydinvoimalla tuottamaan sähkөөn. B-sarjan osakkeet oikeuttavat rakenteilla olevan uuden ydinvoimalaitoksen, Olkiluoto 3:n, tulevaisuudessa tuottamaan sähkөөn. C-sarjan osakkeet oikeuttavat TVO:n osuuteen Meri-Porin lauhdevoimalan tuottamasta sähkөөstä. Meri-Porin voimalaitos on Fortumin ja TVO:n yhteisessä määräysvallassa oleva omaisuuserä. Fortumille kuuluu 54,55 % Meri-Porin varoista ja TVO:lle 45,45 %.

Fortum omistaa ruotsalaisten tytäryritystensä kautta 45,5 % OKG AB:n osakkeista ja 25,5 % Forsmark Kraftgrupp AB:n osakkeista. Osakkeenomistajat ovat oikeutettuja osakeomistuksensa mukaiseen osuuteen yhtiöiden sähköntuotannosta. Tytäryhtiöiden määräysvallattomien omistajien osuus huomioiden Fortumin osuus on 43,4 % OKG AB:ssä ja 22,2 % Forsmark Kraftgrupp AB:ssä. Nämä osuudet vastaavat myös sitä osaa sähköntuotannosta, jonka Fortum voi myydä markkinoilla. Vähemmistön osuus ostetusta sähkөөstä laskutetaan vähemmistöosakkailta näiden omistusosuuksien suhteessa ja käsitellään läpikulkueränä.

[Katso myös kohta Yhteisessä määräysvallassa olevat omaisuuserät, liitetiedosta 19 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet.](#)

Fortumin merkittävimpien listattujen osakkuusyrietysoyakkeiden (Hafslund ASA ja TGC-1) vuoden 2013 lopun markkina-arvoihin perustuva käypä arvo oli 514 miljoonaa euroa (2012: 581), josta Hafslundin osuus oli 369 miljoonaa euroa (2012: 412) ja TGC-1:n osuus 145 miljoonaa euroa (2012: 169). TGC-1:n osakkeiden markkina-arvoon vaikuttaa yhtiön osakkeiden alhainen likviditeetti Venäjän pörssissä. Vuoden 2013 aikana TGC-1:n vaihdettujen osakkeiden lukumäärä verrattuna yhtiön osakemäärään oli noin 10 %.

Merkittävimpien osakkuusyritysten varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio

milj. euroa Yhtiö	Koti- paikka	Varat	Velat	Liike- vaihto	Voitto/ tappio	Omistusosuus, %	Ääni- määrä, %
Kemijoki Oy ^{1) 3)}	Suomi	462	366	41	-8	18	18
Teollisuuden Voima Oyj ^{1) 2)}	Suomi	6 725	5 257	285	37	26	26
OKG AB ^{1) 3)}	Ruotsi	2 620	2 088	606	6	46	46
Forsmark Kraftgrupp AB ^{1) 3)}	Ruotsi	2 573	2 005	752	0	26	26
Gasum Oy ²⁾	Suomi	731	341	855	22	31	31
Territorial Generating Company 1 (TGC-1) ²⁾	Venäjä	3 245	1 159	1 153	99	26	26
Hafslund ASA ²⁾	Norja	2 869	1 992	1 175	69	34	33

¹⁾ Voimalaitokset rakennetaan usein yhteisesti muiden sähkötuottajien kanssa. Osakassopimuksen nojalla jokaisella omistajalla on oikeus sähkөөn osakeomistuksensa suhteessa tai muiden sopimusten perusteella ja jokainen omistaja on vastuussa vastaavasta kustannusosuudesta. Osakkuusyritykset eivät ole voittoja tuottavia, koska omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksiin perustuvalla hinnalla sisältäen korkokulut ja valmisteverot.

[Katso myös liitetieto 11 Materiaalit ja palvelut.](#)

²⁾ Tiedot perustuvat syyskuun 2013 lukuihin.

³⁾ Tiedot perustuvat joulukuun 2012 lukuihin.

20.6 Liiketoimet ja avoimet saldot

Liiketoimet osakkuusyritysten kanssa

milj. euroa	2013	2012
Myyntit osakkuusyrityksille	3	5
Korot osakkuusyritysten lainasaamisista	27	41
Ostot osakkuusyrityksiltä	626	652

Ostot osakkuusyrityksiltä sisältävät lähinnä ydin- ja vesivoimalla tuotetun sähkön ostot omakustannushintaan sisältäen korkokulut ja valmisteverot.

[Katso myös liitetieto 11 Materiaalit ja palvelut.](#)

Avoimet saldot osakkuusyritysten kanssa

milj. euroa	2013	2012
Saamiset osakkuusyrityksiltä		
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	1 415	1 332
Myyntisaamiset	14	10
Muut saamiset	19	9
Velat osakkuusyrityksille		
Pitkäaikaiset velat	248	234
Ostovelat	12	21
Muut velat	2	6

Pitkäaikaiset korolliset saamiset ovat pääasiassa saamia ruotsalaisilta ydinvoimayhtiöiltä, OKG AB:ltä ja Forsmark Kraftgrupp AB:ltä, suuruudeltaan 1 312 miljoonaa euroa (2012: 1 249).

Näiden yhtiöiden tekemät investoinnit on rahoitettu kyseisten yhtiöiden omistajilta saaduilla lainoilla omistussuuden suhteessa.

Liiketapahtumat ja saldot yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	2013	2012
Myyntit yhteisyrityksille	63	118
Korot osakkuusyritysten lainasaamisista	2	-
Ostot yhteisyrityksiltä	20	27
Saamiset yhteisyrityksiltä	51	49
Muut velat yhteisyrityksille	0	2

Myyntit yhteisyrityksille vuonna 2013 ovat vertailukautta pienemmät johtuen vuoden 2012 myynteihin sisältyvästä vaihto-omaisuuden myynnistä Turun Seudun Energiantuotanto (TSE) Oy:lle. Konsernilla oli 37 miljoonaa euroa (2012: 38) pitkäaikaisia korollisia lainasaamia yhteisyrityksiltä vuoden 2013 lopussa.

[Katso myös liitetieto 8 Yrityshankinnat ja -myynnit missä on tietoja Fortum Heat Naantali Oy:n osakkeiden myynnistä TSE:lle](#)

21 Muut pitkäaikaiset sijoitukset

milj. euroa	2013	2012
Myytävissä olevat rahoitusvarat	31	32
Muut	44	37
Yhteensä	75	69

Myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 30 miljoonaa euroa (2012: 31), joiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti. Nämä sijoitukset on arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumistappioilla.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvien noteerattujen yritysten osakkeiden käypä arvo oli 1 miljoonaa euroa (2012: 1). Fortumin omaan pääomaan kirjattujen kertyneiden käypien arvojen muutokset olivat -3 miljoonaa euroa (2012: -3).

22 Pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset korolliset saamiset

milj. euroa	2013	2012
Pitkäaikaiset lainasaamiset	1 461	1 381
Rahoitusleasingsaamiset	2	3
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä	1 463	1 384
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	6	9
Lyhytaikaiset korolliset saamiset yhteensä ¹⁾	6	9
Yhteensä	1 469	1 393

¹⁾ Sisältyy taseessa myyntisaamisiin ja muihin saamisiin, katso liitetieto 24.

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuusyrittäiltä 1 415 miljoonaa euroa (2012: 1 332), jotka ovat pääasiassa ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyrittäiltä OKG AB:lta ja Forsmark Kraftgrupp AB:lta yhteensä 1 312 miljoonaa euroa (2012: 1 249). Näitä yhtiöitä rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistussuosuksien suhteessa. Saamisten kasvu johtuu suunnitelman mukaisista investoinneista OKG AB:ssa ja Forsmark Kraftgrupp AB:ssa.

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin osakkuusyhtiöiltä sisältyy myös saamia suomalaiselta ydinvoimayhtiöltä Teollisuuden Voima Oyj:lta (TVO), yhteensä 85 miljoonaa euroa (2012: 58). TVO:n rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Maaliskuun 2009 lopussa TVO:n osakkeenomistajat antoivat 300 miljoonan euron etuoikeudeltaan huonomman osakaslainasitoumuksen TVO:lle. Sitoumus on käytettävissä vuoden 2015 loppuun asti. Fortumin osuus sitoumuksesta on korkeintaan 75 miljoonaa euroa, josta 25 miljoonaa euroa oli nostettu joulukuun 2013 loppuun mennessä. Maaliskuussa 2012 TVO:lle annettiin etuoikeudeltaan huonompi osakaslainasitoumus rahoittamaan Olkiluoto 4:n suunnittelua. Fortumin osuus tästä sitoumuksesta on 72 miljoonaa euroa, josta 15 miljoonaa euroa on nostettu 2013 joulukuun loppuun mennessä. Kesäkuussa 2013 TVO:n osakkeenomistajat sitoutuivat Olkiluoto 3:n lisärahoittamiseen 300 miljoonan euron etuoikeudeltaan huonommalla osakaslainasitoumuksella. Sitoumus on käytettävissä vuoden 2018 loppuun asti. Fortumin osuus sitoumuksesta on korkeintaan 75 miljoonaa euroa. 2013 joulukuun loppuun mennessä tämän sitoumuksen puitteissa ei ole tehty nostoja.

[Lisätietoja luottoriskien hallinnasta ja luottoriskeistä liitetiedossa 3.8 Luottoriskit.](#)

Korolliset saamiset

milj. euroa	Efektiivinen korko, %	Tase-arvo 2013	Uudelleenhinnoittelu			Käypä arvo 2013	Tase-arvo 2012	Käypä arvo 2012
			Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta			
Pitkäaikaiset lainasaamiset	2,5	1 466	1 444	11	11	1 505	1 389	1 440
Rahoitusleasingsaamiset	8,5	2	-	-	2	4	3	5
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä ¹⁾	2,5	1 468	1 444	11	13	1 509	1 392	1 445
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	0,8	1	1	-	-	1	1	1
Korolliset saamiset yhteensä	2,5	1 469	1 445	11	13	1 510	1 393	1 446

¹⁾ Sisältää pitkäaikaisten saamisten lyhytaikaisen osuuden 5 miljoonaa euroa (2012: 8).

23 Vaihto-omaisuus

Laadintaperiaatteet

Vaihto-omaisuus koostuu pääasiassa tuotantoprosessissa ja palvelutoiminnassa käytettävistä polttoaineista. Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenuon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Hankintamenu määräitetään käyttämällä FIFO (first in, first out) -menetelmää. Nettorealisointiarvo on arvioitu myyntihinta vähennettynä muuttuvilla myyntikuluilla ja muilla tuotantokuluilla.

Pääasiallisesti kaupankäyntitarkoituksessa hankittu vaihto-omaisuus arvostetaan käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheutuvilla kuluilla.

milj. euroa	2013	2012
Ydinpolttoaine	109	91
Hiili	74	140
Öljy	44	46
Biopolttoaineet	55	74
Muu vaihto-omaisuus	93	77
Yhteensä	375	428

Vaihto-omaisuuden arvonalentumisia ei ole kirjattu vuosina 2013 tai 2012.

24 Myyntisaamiset ja muut saamiset

Laadintaperiaatteet

Myyntisaamiset on kirjattu taseeseen niiden käypään arvoon. Varaus myyntisaamisten arvonalentumisen johdosta kirjataan välittömästi, kun on näyttöä siitä, että konserni ei pysty saamaan myyntisaamiaan alkuperäisten sopimusten mukaisesti. Tällaisiksi arvonalentumisiin johtaviksi näytöiksi voidaan lukea velallisen vakavat taloudelliset ongelmat, todennäköisyys, että velallinen ajautuu konkurssiin tai muihin taloudellisiin järjestelyihin sekä maksujen eräpäivien laiminlyönti. Arvonalentumisen määrä on taseeseen alun perin kirjatus myyntisaamisen ja arvioitujen tulevien kassavirtojen nykyarvon erotus.

Myyntisaamisiin sisältyy myyntituottoja, jotka perustuvat arvioon jo toimitetusta, mutta vielä mittaamattomasta ja siten laskuttamattomasta sähkön, lämmön, jäähdytyksen ja sähkönjakelun myynnistä.

milj.euroa	2013	2012
Myyntisaamiset	771	914
Tuloverosaamiset	98	110
Korkosaamiset	14	1
Siirtosaamiset	40	44
Muut saamiset	161	192
Lyhytaikaiset rahoitusleasingsaamiset	0	0
Muut lyhytaikaiset korolliset saamiset	6	9
Siirrot myytävissä oleviin omaisuuseriin	-42	-
Yhteensä	1 048	1 270

Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvosta.

24.1 Myyntisaamiset

Myyntisaamisten ikäjakauma

milj.euroa	2013		2012	
	Brutto	Luottotappioksi kirjattu	Brutto	Luottotappioksi kirjattu
Erääntymättömät	725	2	865	2
1-90 päivää erääntyneet	39	2	45	6
91-180 päivää erääntyneet	10	2	9	1
Yli 181 päivää erääntyneet	83	80	68	64
Yhteensä	857	86	987	73

Vuonna 2013 myyntisaamisten alaskirjaukset olivat 24 miljoonaa euroa (2012: 14), joista 18 miljoonaa euroa (2012: 8) aiheutui myyntisaamisten alaskirjauksista OAO Fortum -yhtiöissä. Vuoden 2013 lopun myyntisaamisista 86 miljoonaa euroa (2012: 73) on kirjattu luottotappioksi, joista 73 miljoonaa euroa (2012: 63) OAO Fortum -yhtiöissä.

[Segmentikohtaiset tiedot alaskirjauksista on esitetty liitetiedossa 5 Segmenttiraportointi.](#)

Myyntisaamisten valuuttajakauma

milj.euroa	2013	2012
EUR	219	242
SEK	381	463
RUB	173	180
NOK	30	37
PLN	31	36
Muut	23	29
Yhteensä	857	987

Fortumilla ei ole riskikeskittymää myyntisaamisten osalta, koska asiakasmäärä on suuri ja myyntisaamiset ovat pääasiassa euroissa, Ruotsin kruunuissa ja Venäjän ruplissa. Vuoden 2013 lopussa Fortumilla oli 0,3 miljoonan euron edestä (2012: 0,1) vakuustalletuksia myyntisaamisten vakuutena.

Lisätietoja luottoriskien hallinnasta ja luottoriskeistä, katso

[Vastapuoliriskit Hallituksen toimintakertomuksessa](#)
[ja liitetieto 3.8 Luottoriskit.](#)

25 Rahat ja pankkisaamiset

Laadintaperiaatteet

Likvideihin varoihin sisältyvät rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, joiden maturiteetti on kolme kuukautta tai sitä lyhyempi. Käytössä olevat luottolimiitit esitetään lainojen ryhmässä taseen lyhytaikaisissa veloissa.

milj. euroa	2013	2012
Käteinen raha ja pankkitilit	1 240	858
Pankkitalletukset joiden maturiteetti alle 3kk	29	105
Rahat ja pankkisaamiset	1 269	963
Rahat ja pankkisaamiset, jotka siirretty myytävissä oleviin omaisuuseriin	-15	-
Yhteensä	1 254	963

Pankkitalletukset sisältävät OAO Fortumin pankkitalletuksia 101 miljoonaa euroa (2012: 105). Vuoden 2012 lopussa OAO Fortumin pankkitalletuksiin sisältyi euromääräisiä talletuksia 58 miljoonan euron arvosta ja Venäjän ruplamääräisiä talletuksia 43 miljoonan euron arvosta. OAO Fortumin varat on korvamerkitty OAO Fortumin investointeihin. OAO Fortumin euromääräiset pankkitalletukset suojaavat euromääräisiä hankintoja.

Lisätietoja luottoriskien hallinnasta ja luottoriskeistä, katso

[Vastapuoliriskit Hallituksen toimintakertomuksessa](#)

[ja liitetieto 3.8 Luottoriskit.](#)

26 Osakepääoma

Laadintaperiaatteet

Jos jokin konserniyhtiö hankkii Fortum Oyj:n osakkeita (omat osakkeet), maksettu vastike ja välittömästi hankinnasta johtuvat kulut (verojen jälkeen) vähennetään Fortum Oyj:n omistajille kuuluvasta omasta pääomasta, kunnes ne mitätöidään tai lasketaan uudelleen liikkeelle. Kun näitä osakkeita myöhemmin myydään tai lasketaan liikkeeseen, saadut vastikkeet sisällytetään omaan pääomaan.

milj. euroa	2013		2012	
	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma
Rekisteröidyt osakkeet 1.1.	888 367 045	3 046	888 367 045	3 046
Rekisteröidyt osakkeet 31.12.	888 367 045	3 046	888 367 045	3 046

Fortum Oyj:llä on yksi osakesarja. Vuoden 2013 lopussa osakkeita oli laskettu liikkeeseen kaikkiaan 888 367 045 kappaletta. Osakkeen nimellisarvo on 3,40 euroa ja kukin osake oikeuttaa yhteen ääneen yhtiökokouksessa. Kaikki osakkeet oikeuttavat samansuuruisen osinkoon. Vuoden 2013 lopussa Fortum Oyj:n kokonaan maksettu ja kaupparekisteriin rekisteröity osakepääoma oli 3 046 185 953,00 euroa.

Rekisteröity osakepääoma ylittää osakkeiden nimellisarvojen yhteenlasketun määrän, koska Fortum mitätöi vuosina 2006 ja 2007 omia osakkeitaan (yhteensä 7 570 000 osaketta) ilman että osakepääomaa pienennettiin.

Fortum Oyj:n osake on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Kaupankäyntitunnus on FUM1V. Fortum Oyj:n osakkeet kuuluvat Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään.

[Liitteessä 12 Henkilöstökulut on toimitusjohtajan ja muiden konsernin johtoryhmän jäsenten osakeomistukset ja osuudet pitkän aikavälin osakekannustinojelmassa.](#)

[Hallituksen toimintakertomuksessa on esitetty kuvaus osakkeista, osakepääomasta ja osakkeenomistajista.](#)

26.1 Omat osakkeet

Vuoden 2013 lopussa Fortum Oyj ei omistanut omia osakkeita eikä hallituksella ole yhtiökokouksen valtuuttamaa päätöstä omien osakkeiden hankinnasta.

26.2 Muut vaihtovelkakirjalainat, optiolainat tai käyttämättömät valtuudet

Fortum-konserni ei ole laskenut liikkeeseen vaihtovelkakirjalainoja eikä optiolainoja, jotka oikeuttaisivat velkakirjojen haltijaa merkitsemään Fortumin osakkeita. Hallituksella ei ole tällä hetkellä yhtiökokouksen myöntämiä käyttämättömiä valtuuksia vaihtovelkakirjojen tai optiolainojen liikkeeseen laskemiseksi, yhtiön osakepääoman korottamiseksi tai uusien osakkeiden liikkeeseen laskemiseksi.

27 Määräysvallattomien omistajien osuus

Merkittävimpien määräysvallattomien omistajien osuus

milj. euroa		2013	2012
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad -konserni	Ruotsi	538	494
OAO Fortum -konserni	Venäjä	59	64
Tartu Energi -konserni	Viro	21	20
Muut		20	25
Yhteensä		638	603

Fortum omistaa Fortum Power and Heat AB:n kautta 90,1 % AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad -yhtiön osakkeista, mikä vastaa 50,1 % äänimäärästä. Tukholman kaupungilla on 9,9 % osakkeista. Tukholman kaupunki omistaa AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad -yhtiön etuosakkeita, mikä oikeuttaa kaupungin saamaan 50 % osuuden yhtiön taloudellisesta tuloksesta. Tämän yhtiön omistus ja hallinto on määritelty osakassopimuksessa.

28 Korolliset velat

Laadintaperiaatteet

Lainat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettyinä. Myöhemmillä kausilla ne kirjataan taseeseen jaksotettuun hankintamenoon; maksetun rahamäärän (josta transaktiomenot on vähennetty) ja lunastusarvon välinen erotus kirjataan korkokuluksi kyseisen lainan laina-ajalle käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Sellaiset lainat tai niiden osa, jotka ovat käyvän arvon suojauksen kohde-etuutena, merkitään taseeseen käypään arvoon.

milj. euroa	2013	2012
Joukkovelkakirjalainat	4 736	5 342
Lainat rahoituslaitoksilta	752	869
Rahoitusleasingvelat	21	23
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	1 467	1 465
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	6 976	7 699
Lyhytaikainen osuus joukkovelkakirjalainoista	1 103	499
Lyhytaikainen osuus lainoista rahoituslaitoksilta	106	114
Lyhytaikainen osuus muista pitkäaikaisista korollisista veloista	59	31
Lyhytaikainen osuus rahoitusleasingveloista	2	2
Yritystodistukset	718	228
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	154	204
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	2 142	1 078
Korolliset velat yhteensä	9 118	8 777
Korolliset velat, jotka siirretty myytävissä oleviin omaisuuseriin	-20	-
Yhteensä	9 098	8 777

Korolliset velat ¹⁾

milj. euroa	Efektiivinen korko, %	Tase-arvo 2013	Uudelleenhinnoittelu			Käypä arvo 2013	Tase-arvo 2012	Käypä arvo 2012
			Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta			
Joukkovelkakirjalainat	3,7	5 839	2 017	1 483	2 339	6 232	5 841	6 239
Lainat rahoituslaitoksilta	3,3	858	584	72	202	916	983	1 062
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ²⁾	1,2	1 549	1 545	-	4	1 572	1 521	1 566
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ³⁾	3,2	8 246	4 146	1 555	2 545	8 720	8 345	8 867
Yritystodistukset	0,8	718	718	-	-	719	228	228
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	0,4	154	154	-	-	154	204	204
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	0,7	872	872	0	0	873	432	432
Korolliset velat yhteensä ⁴⁾	3,0	9 118	5 018	1 555	2 545	9 593	8 777	9 299

¹⁾ Tasearvot vuoden 2013 lopussa sisältävät 20 miljoonaa euroa (vuoden 2012 lopussa: 0) korollisia velkoja, jotka on esitetty taseen myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvissä veloissa.

²⁾ Sisältää lainat Valtion ydinjätehuoltorahastolta ja Teollisuuden Voima Oyj:ltä 995 miljoonaa euroa (2012: 940), rahoitusleasingvelat 23 miljoonaa euroa (2012: 25), lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 198 miljoonaa euroa (2012: 228), muut lainat 333 miljoonaa euroa (2012: 328).

³⁾ Sisältää pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden.

4) Korollisten velkojen ja johdannaisten keskiporkko 31.12.2013 oli 3,6 % (2012: 4,5 %).

Korolliset velat kasvoivat vuoden aikana 341 miljoonalla eurolla 9 118 miljoonaan euroon (2012: 8 777). Lyhytaikainen rahoitus kasvoi 440 miljoonaa euroa, vuoden lopussa lyhytaikaisten velan määrä oli 872 miljoonaa euroa (2012: 432).

Fortum laski liikkeelle 13.3.2013 kaksi uutta viiden vuoden joukkovelkakirjalainaa Euro Medium Term Note (EMTN) -ohjelman puitteissa. Liikkeelle laskettujen joukkovelkakirjojen arvo oli yhteensä 3 150 miljoonaa Ruotsin kruunua (noin 376 miljoonaa euroa), joista 2 000 miljoonaa Ruotsin kruunua on sidottu vaihtuvaan korkoon ja 1 150 miljoonaa Ruotsin kruunua on sidottu 2,75 % kiinteään korkoon. Huhtikuussa Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta 55 miljoonalla eurolla yhteensä 995 miljoonaa euroon. Toisen neljänneksen aikana Fortum laski liikkeelle kolme uutta joukkovelkakirjalainaa: joista yksi joukkovelkakirjalaina 1 000 miljoonaa euroa kiinteällä 3,5 % korolla kolmekymmeneksi vuodeksi ja kaksi vaihtuvakorkoista 1 000 miljoonaa Ruotsin kruunumääräistä (noin 231 miljoonaa euroa) joukkovelkakirjalainaa, jotka erääntyvät vuosina 2018 ja 2023. Kesäkuussa Fortumin luottolimiitin määrä laskettiin 2,5 miljardista eurosta 2,0 miljardiin euroon. Luottolimiitin määrä on 2,0 miljardia heinäkuuhun 2016 ja 1,9 miljardia heinäkuuhun 2017. Kolmannen neljänneksen aikana OAO Fortum maksoi takaisin Venäjän ruplamääräisen 3 057 miljoonaa velan (noin 72 miljoonaa euroa). Viimeisen neljänneksen aikana Fortum maksoi takaisin erääntyvän 500 miljoonaa joukkovelkakirjalainan.

Lisätietoa katso

[liitetieto 3 Rahoitusriskien hallinta.](#)

[liitetieto 35 Pantatut varat](#)

[ja liitetieto 38 Vastuut.](#)

28.1 Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskut

Laskettu liikkeeseen/erääntyy	Koron peruste	Korko, %	Efektiivinen korko, %	Valuutta	Nimellisarvo, milj.	Tase-arvo, milj. euroa
Fortum Oyj 8 000 miljoonan euron EMTN ohjelma ¹⁾						
2006/2016	Kiinteä	4,500	4,615	EUR	750	748
2007/2014	Kiinteä	4,700	4,764	SEK	2 600	293
2009/2014	Kiinteä	4,625	4,714	EUR	750	750
2009/2014	Kiinteä	5,250	5,400	NOK	500	60
2009/2017	Kiinteä	6,125	6,240	NOK	500	60
2009/2019	Kiinteä	6,000	6,095	EUR	750	745
2010/2015	Vaihtuva	Stibor 3kk+0,95		SEK	3 100	350
2010/2015	Kiinteä	3,125	3,235	SEK	3 100	350
2011/2021	Kiinteä	4,000	4,123	EUR	500	530
2012/2017	Vaihtuva	Stibor 3kk+1,2		SEK	1 000	113
2012/2017	Kiinteä	3,250	3,260	SEK	1 750	197
2012/2022	Kiinteä	2,250	2,344	EUR	1 000	967
2013/2018	Kiinteä	2,750	2,855	SEK	1 150	129
2013/2018	Vaihtuva	Stibor 3M+1,0		SEK	3 000	338
2013/2023	Vaihtuva	Stibor 3M+1,13		SEK	1 000	113
2013/2043	Kiinteä	3,500	3,719	EUR	100	96
Yhteensä 31.12.2013						5 839

¹⁾ EMTN = Euro Medium Term Note

28.2 Rahoitusleasingvelat

Vuoden 2013 lopussa Fortumilla oli muutamia koneita ja kalustoa koskevia rahoitusleasingeja.

Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo

milj. euroa	2013	2012
Vähimmäisvuokramaksut	24	28
Vähennettynä tulevilla rahoituskuluilla	1	3
Yhteensä	23	25

Vähimmäisvuokramaksujen erääntymisaajat

milj. euroa	2013	2012
Enintään 1 vuosi	2	3
1-5 vuotta	22	25
Yli 5 vuotta	-	-
Yhteensä	24	28

Rahoitusleasingvelkojen erääntymisaajat

milj. euroa	2013	2012
Enintään 1 vuosi	2	2
1-5 vuotta	21	23
Yli 5 vuotta	-	-
Yhteensä	23	25

29 Laskennalliset verot

Laadintaperiaatteet

Tilikaudelta maksettavat tuloverot perustuvat tilikauden verotettavaan tulokseen. Verotettava tulos eroaa konsernitilinpäätöksessä raportoidusta tuloksesta johtuen tuottojen ja kulujen kirjanpitokäsittelyn ja verokäsittelyn eriaikaisuudesta tai siitä, että tietyt erät eivät ole lainkaan verotettavia tai verotuksessa vähennyskelpoisia. Tilikauden vero on laskettu käyttämällä niitä verokantoja (ja soveltaen niitä verolakeja), joista on säädetty tai joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä.

Laskennalliset verot on kirjattu konsernitilinpäätökseen varojen ja velkojen verotuksen arvojen sekä näiden kirjanpitoarvojen välisistä väliaikaisista eroista velkamenetelmää käyttäen. Laskennallista veroa ei kuitenkaan kirjata, jos se syntyy, kun omaisuuserä tai velka alun perin merkitään kirjanpitoon ja kyseinen liiketoimi ei ole liiketoimintojen yhdistäminen, ja joka ei vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon (tai verotukselliseen tappioon) liiketapahtuman toteutumisajankohtana. Laskennallinen vero määritetään käyttämällä niitä verokantoja (ja soveltaen niitä verolakeja), joista on säädetty tai joiden hyväksytystä sisällöstä on ilmoitettu tilinpäätöspäivään mennessä ja joiden oletetaan olevan voimassa, kun kyseinen laskennallinen verosaaminen realisoituu tai verovelka suoritetaan.

Laskennalliset verosaamiset kirjataan siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että se voidaan hyödyntää tulevaisuudessa syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Laskennalliset verosaamiset vähennetään laskennallisista verovelkoista, jos ne liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin.

Laskennallinen vero kirjataan väliaikaisista eroista, jotka johtuvat tytäryhtiöihin sekä osakkuus- ja yhteisyrityksiin tehdyistä sijoituksista, paitsi silloin, kun konserni voi määrätä väliaikaisen eron purkautumisajankohdan ja väliaikainen ero ei todennäköisesti purkautu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat: Tuleviin veroseuraamuksiin liittyvät oletukset ja arviot

Fortumilla on laskennallisia verosaamiaisia ja -velkoja, joiden arvioidaan realisoituvan tuloslaskelmaan kirjattavaksi tiettyinä ajanjaksoina tulevaisuudessa. Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen laskennassa Fortumin pitää tehdä tiettyjä oletuksia ja arvioita liittyen tulevaisuuden veroseuraamuksiin, jotka johtuvat varojen ja velkojen tilinpäätökseen kirjattujen kirjanpitoarvojen sekä niiden verotuksellisten arvojen eroista.

Tulevaisuuden veroseuraamuksiin liittyviä oletuksia ovat, että tulevaisuudessa tytäryhtiöiden liiketoiminnalliset tulokset ovat johdonmukaisia historiallisiin tasoihin verrattuna, vähennyskelpoisten vahvistettujen verotappioiden hyödyntämisaika pysyy muuttumattomana, ja että voimassaolevat verolait ja verokannat pysyvät muuttumattomina lähitulevaisuudessa. Fortum pitää laskennallisten verosaamisen- ja velkojen laskennassa käyttämiään oletuksia varovaisina.

Konsernissa kirjataan verovelkoja ennakoitavissa olevien verotarkastuksessa ilmenneiden kysymysten varalta perustuen odotettavissa oleviin ennusteisiin lisäveroista. Jos lopulliset verot poikkeavat alun perin kirjatuista veroista, tällaiset erot vaikuttavat tilikauden veroihin ja verovarojen määrään kaudella, jolloin ratkaisu on tehty.

Mikäli lopulliset ratkaisut (verotarkastuksiin liittyen) poikkeaisivat 10 %:lla johdon tekemistä arvioista, verovelat kasvaisivat 36 miljoonalla eurolla.

Laskennallisten verosaamisen ja -velkojen muutos vuonna 2013

milj. euroa	1.1.2013	Tuloslas- kelmaan kirjatut erät	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät	Kurssierot, erien väliset siirrot ja muut muutokset	Tytär- yritysten ostot/ myynnit ja myytävänä olevat omaisuuserät	31.12.2013
Laskennalliset verosaamiset						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	17	2	-	-	-	19
Varaukset	42	-18	-	-	-	24
Vahvistetut tappiot ja käyttämättömät hyvitykset	80	-	-	-	-	80
Eläkeveloitteet	29	2	-19	-	-	12
Muut erät	43	-14	-	-2	-	27
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	211	-28	-19	-2	0	162
Vähennetään laskennallisista verovelosta	-34	2				-32
Laskennalliset verosaamiset	177	-26	-19	-2	0	130
Laskennalliset verovelat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	1 840	-53	-	-55	-141	1 591
Johdannaisinstrumentit	29	9	9	-	-	47
Muut erät	44	-2	-	-	-	42
Laskennalliset verovelat yhteensä	1 913	-46	9	-55	-141	1 680
Vähennetään laskennallisista verosaamisista	-34	2	-	-	-	-32
Laskennalliset verovelat yhteensä	1 879	-44	9	-55	-141	1 648

Laskennalliset verosaamiset ja verovelat on vähennetty toisistaan vain siinä tapauksessa, kun ne voidaan laillisesti toimeenpantavissa olevan oikeuden nojalla kuitata keskenään ja ne liittyvät saman veronsaajan perimiin tuloveroihin.

Laskennallinen verovelka, 7 miljoonaa euroa (2012: 8), on kirjattu virolaisista tytäryhtiöistä odotettavan voitonjaon vuoksi. Kotiuttamattomat voitot liittyen kyseisiin yhtiöihin olivat 31.12.2013 yhteensä 32 miljoonaa euroa (2012: 26).

Yritysmyyntien ja -ostojen sekä myytävissä olevien pitkäaikaisten varojen aiheuttama laskennallisten verojen muutos liittyy pääasiassa Fortum Sähkönsiirto Oy:n ja Fortum Espoo Distribution Oy:n osakkeiden myyntiin vuonna 2014.

[Lisätietoja liitteessä 9 Myytävänä olevat omaisuuserät.](#)

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos vuonna 2012

milj. euroa	1.1.2012	Tuloslas- kelmaan kirjatut erät	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät	Kurssierot, erien väliset siirrot ja muut muutokset	Tytär- yritysten ostot/ myynnit ja myytävänä olevat omaisuuserät	31.12.2012
Laskennalliset verosaamiset						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	21	-4	-	-	-	17
Varaukset	43	-1	-	-	-	42
Vahvistetut tappiot ja käyttämättömät hyvytykset	84	-4	-	-	-	80
Eläkevelvoitteet	25	0	4	-	-	29
Muut erät	42	1	-	-	-	43
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	215	-8	4	-	0	211
Vähennetään laskennallisista verovelosta	-40	6	-	-	-	-34
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	175	-2	4	0	0	177
Laskennalliset verovelat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	1 967	-179	-	58	-6	1 840
Johdannaisinstrumentit	66	2	-39	-	-	29
Muut erät	4	40	-	-	-	44
Laskennalliset verovelat yhteensä	2 037	-137	-39	58	-6	1 913
Vähennetään laskennallisista verosaamisista	-40	6	-	-	-	-34
Laskennalliset verovelat yhteensä	1 997	-131	-39	58	-6	1 879

Laskennallinen verosaaminen vahvistetuista tappioista on kirjattu siihen määrään saakka, kun on todennäköistä, että niitä voidaan käyttää tulevia verotettavia tuloja vastaan. Kirjatut laskennalliset verosaamiset liittyvät vahvistettuihin tappioihin, joilla ei ole varsinaista vanhentumisaikaa tai joilla on vanhentumisaika, kuten alla on määritetty.

Vahvistetut tappiot vuoden lopussa

milj. euroa	2013		2012	
	Vahvistetut tappiot	Laskennallinen verosaaminen	Vahvistetut tappiot	Laskennallinen verosaaminen
Vahvistetut tappiot, joilla ei ole vanhentumisaikaa	6	2	10	3
Vahvistetut tappiot, joilla on vanhentumisaika	320	78	262	78
Yhteensä	327	80	272	81

Taseeseen ei ole kirjattu 47 miljoonan euron (2012: 31) laskennallista verosaamista, koska verosaamisen realisoituminen ei ole todennäköistä. Kirjaamaton laskennallinen verosaaminen liittyy pääosin vahvistettuihin tappioihin, joiden käyttäminen tulevaisuudessa on epävarmaa.

30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Laadintaperiaatteet

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin ydinjätehuoltovastuu sekä siihen liittyvä rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta esitetään bruttomääräisenä pitkäaikaisissa korollisissa varauksissa ja varoissa. Fortumin rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa on käsitelty IFRIC 5 Oikeudet osuuksiin rahastoista, jotka on tarkoitettu käytöstä poistamiseen, alkuperäiseen tilaan palauttamiseen ja ympäristön kunnostamiseen -tulkinnan mukaisesti, jossa todetaan, että rahaston varat arvostetaan joko käypään arvoon tai sitä alempaan kyseisten velkojen arvoon, koska Fortumilla ei ole määräysvaltaa tai yhteistä määräysvaltaa Valtion ydinjätehuoltorahastossa. Viranomaiset hallinnoivat Valtion ydinjätehuoltorahastoa. Varaukset liittyvät laitoksen käytöstäpoistamiseen ja käytetyn polttoaineen loppusijoitukseen.

Varausten käypä arvo on laskettu IAS 37 mukaan, diskonttaamalla kassavirrat, jotka perustuvat arvioituihin tuleviin kustannuksiin ja jo tehtyihin toimenpiteisiin. Käytöstä poistamiseen liittyvän varauksen alkuperäinen nettonykyarvo (ydinvoimalaitoksen käyttöönottohetkellä) on kirjattu kyseisen investoinnin hankintamenon osana taseeseen ja poistetaan voimalan käyttöajan kuluessa. Muutokset teknisissä suunnitelmissa, jotka vaikuttavat käytöstä poistamisesta aiheutuviin tulevaisuuden kassavirtoihin, diskonttataan tähän hetkeen ja tällä oikaistaan ko. investoinnin hankintamenoa taseessa. Käytöstä poistamiseen liittyvästä investoinnista tehdään poistot ydinvoimalaitoksen oletetun käyttöajan kuluessa.

Käytettyyn ydinpolttoaineeseen liittyvä varaus kattaa tulevat loppusijoituskustannukset kunkin tilikauden loppuun mennessä käytetyn ydinpolttoaineen osalta. Käytetyn polttoaineen loppusijoitukseen liittyvät kustannukset kirjataan kuluksi laitoksen käyttöaikana polttoaineen käytön perusteella. Suunnitelmiin mahdollisesti tulevien muutosten vaikutus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan perustuen tähän asti käytetyn polttoaineen määrään kunkin tilikauden loppuun mennessä. Varauksen diskonttaukseen liittyvä korkokulu vastaavalta kaudelta kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahan aika-arvo otetaan huomioon kirjaamalla ydinjätehuoltovarauksen diskonttaukseen liittyvä korkokulu. Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahaston osuudelle kertyvä korko esitetään rahoitustuotoissa.

Fortumin Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvä rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta on suurempi kuin rahasto-osuutta vastaava taseessa esitetty omaisuuserä. Ydinjätehuoltovastuun tulee olla maksuilla tai takauksilla täysin katettu Valtion ydinjätehuoltorahastossa Suomen ydinenergialain mukaisesti. Toisin kuin ydinjätehuoltovaraus, lainmukaista ydinjätehuoltovastuuta ei diskonttata, ja koska tulevat kassavirrat ulottuvat yli sadalle vuodelle, erot lainmukaisen vastuun ja ydinjätehuoltovarauksen välillä ovat merkittävät.

Vuosittainen maksu Valtion ydinjätehuoltorahastoon perustuu ydinjätehuoltovastuun tai rahastotavoitteen muutokseen, osuuteen Valtion ydinjätehuoltorahaston korkotuotoista ja tehdyistä toimenpiteistä.

Fortumilla on myös vähemmistöosuuksia ydinvoimaa tuottavissa osakkuusyhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa ja sekä suorat että epäsuorat omistukset Oskarshamn Kraftgrupp AB (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB yhtiöissä Ruotsissa. Konsernin sijoitukset osakkuusyrityksiin käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuusyhtiöiden tilinpäätösten laadintaperiaatteita ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen suhteen on tarvittaessa muutettu, jotta voidaan varmistua niiden yhdenmukaisuudesta konsernin noudattamien laadintaperiaatteiden kanssa.

Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat: Ydinvoimatuotantoon liittyvien varausten määrittämisessä tehtävät oletukset

Fortumin ydinvoimalan tulevaan käytöstä poistoon ja käytetyn ydinjätteen loppusijoitukseen liittyvä varaus perustuu pitkäaikaisiin kassavirtaennusteisiin arvioituista syntyvistä kustannuksista. Pääasialliset oletukset liittyvät teknisiin suunnitelmiin, ajoitukseen, kustannusennusteisiin ja diskonttokorkoon. Valtion viranomaiset hyväksyvät tekniset suunnitelmat, oletukset ajoituksesta ja kustannusennusteet.

Muutokset oletetussa diskonttokorossa vaikuttavat varauksen määrään. Jos diskonttokorkoa pienennetään, varaus kasvaa. Fortumin maksut Valtion ydinjätehuoltorahastolle ovat perustuneet diskonttaamattomaan velkaan, mikä johtaa siihen, että varauksen kasvun vaikutus kompensoituisi taseeseen kirjattavalla vastaavalla Fortumin osuuden kasvulla Valtion ydinjätehuoltorahaston varoista. Tämä pätee niin kauan kuin maksut Valtion ydinjätehuoltorahastoon perustuvat diskonttaamattomaan velkaan, ja kun IFRS:n mukaan varojen kirjanpitoarvo ei voi ylittää varauksen arvoa, koska Fortumilla ei ole määräysvaltaa Valtion ydinjätehuoltorahastossa.

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Suomen ydinenergialain mukaan Fortumilla on lainmukainen, viranomaisten määrittämä velvoite rahoittaa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus.

milj. euroa	2013	2012
Taseeseen sisältyvät erät		
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	744	678
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	744	678
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta		
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	1 059	996
Rahastotavoite	1 039	996
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 005	956

30.1 Ydinvoimaan liittyvät varaukset

Uudistetun ydinenergialain mukaisesti Fortum teki Työ- ja elinkeinoministeriölle esityksen Loviisan ydinvoimalaitoksen ydinjätehuoltovastuusta kesäkuun 2013 lopussa. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää ydinenergialain mukaisesti lasketun vastuun määrän vuosittain joulukuussa. Vastuun määrä perustuu kolmen vuoden välein tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Uutta teknistä suunnitelmaa vastaava kustannusarvio päivitettiin vuoden 2013 alkupuolella. Päivitetyt teknisen suunnitelman seurauksena laillisen vastuun määrä kasvoi, sillä käytetyt ydinpolttoaineen välivarastointiin ja loppusijoittamiseen liittyvien tulevien kustannusten odotetaan nousevan.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen perustuva ydinenergialain mukainen vastuu vuoden 2013 lopussa on 1 059 miljoonaa euroa (2012: 996). Ydinvoimavaruksen IAS 37:n mukaisesti laskettu tasearvo on kasvanut 66 miljoonalla eurolla edellisen vuoden lopun arvosta, ja se on yhteensä 744 miljoonaa euroa joulukuun 2013 lopussa. Lainmukaisen vastuun ja taseeseen kirjattun varauksen välinen ero johtuu pääsääntöisesti siitä, että lainmukaista vastuuta ei ole diskontattu nettonykyarvoon.

[Katso liitetieto 19 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet.](#)

Ydinvoimaan liittyvät varaukset

milj. euroa	2013	2012
1.1.	678	653
Varausten lisäykset	51	10
Käytetyt varaukset	-20	-21
Diskonttauksesta johtuvat muutokset	35	36
31.12.	744	678
Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo	744	678

30.2 Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomen ydinenergialain mukaisesti Fortumilla on velvoite kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Ehdotetun vastuun noususta johtuen Fortum on hakenut, perustuen ydinenergialakiin, ydinjätehuoltorahaston maksujen jaksotusta kolmelle vuodelle. Työ- ja elinkeinoministeriö hyväksyi esityksen joulukuussa 2013.

Ydinjätehuoltorahasto on IFRS-näkökulmasta yllirahoitettu 261 miljoonalla eurolla (2012: 278), koska Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 31.12.2013 oli 1 005 miljoonaa euroa (2012: 956) ja taseessa esitetty osuuden arvo oli 744 miljoonaa euroa (2012: 678).

Tilikauden liikevoittoon on kirjattu positiivinen 23 miljoonan euron (2012: -31) suuruinen vaikutus johtuen siitä, että kirjattavan varauksen arvo on kasvanut enemmän kuin ydinjätehuoltorahaston arvo. Kyseiset erät sisältyvät Power-segmentin vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin, joten ne eivät ole mukana vertailukelpoisessa liikevoitossa. Katso liitetieto 5 Segmenttiraportointi ja liitetieto 6 Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy yllirahoitettuna IFRS:n näkökulmasta, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon aina, kun IAS 37:n mukainen diskontattu varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus liikevoittoon kirjataan, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin IAS 37 mukaisen diskontatun varauksen kasvu.

30.2.1 Rahastotavoite

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää rahastotavoitteesta vuosittain joulukuussa, kun lainmukainen vastuu on päätetty. Rahastotavoitteen ja Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden välinen ero maksetaan vuosittain vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana.

Rahastotavoite, joka vastaa uutta lainmukaista vastuuta ja ydinjätehuoltorahaston maksujen jaksottamisesta tehtyä päätöstä, on yhteensä 1 039 miljoonaa euroa (2012: 996). Suomen ydinenergialain mukaan annetuin kiinteistökiinnityksin ja muilla vakuuksilla katetaan myös odottamattomat tapahtumat.

[Katso myös liitetieto 35 Pantatut varat](#)
[ja liitetieto 38 Vastuut.](#)

30.3 Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain.

[Katso myös liitetieto 28 Korolliset velat](#)
[ja liitetieto 35 Pantatut varat.](#)

30.4 Osakkuusyrietykset

Fortum on saanut vuoden 2013 lopulla ydinvoimaa tuottavien osakkuusyrietyksiensä (Teollisuuden Voima Oyj, OKG AB ja Forsmarks Kraftgrupp AB) päivitetty ydinjätehuollon kustannusennusteet. Niiden mukainen vaikutus osuuteen osakkuusyrietysten tuloksesta vuonna 2013 oli positiivinen, +17 miljoonaa euroa, joka sisälsi -5 miljoonaa euroa ydinjätehuoltorahaston tasearvon pienentämistä. Vuonna 2012 vastaava vaikutus oli +1 miljoonaa euroa, joka puolestaan sisälsi -9 miljoonaa euroa ydinjätehuoltorahaston tasearvon pienentämistä. Suomen ydinjätehuoltorahasto on yllähoitettu, kun taas Ruotsin ydinjätehuoltorahaston on arvioitu olevan hieman alle varauksien määrän vuoden 2013 lopussa.

Fortum on lain edellyttämällä tavalla pantannut omaisuutta Suomen ja Ruotsin ydinjätehuoltorahastoille osakkuusyrietyksiensä puolesta sen vakuudeksi, että voimalaitoksen käytöstäpoistamisesta ja käytetyn ydinpoltoaineen loppusijoittamisesta syntyviä tulevia kustannuksia varten on riittävästi varoja.

Fortum käyttää oikeuttaan lainata varoja Valtion ydinjätehuoltorahastolta Teollisuuden Voima Oyj:n osakeomistuksensa mukaan.

[Katso myös liitetieto 38 Vastuut.](#)

31 Muut varaukset

Laadintaperiaatteet

Konserni kirjaa varaukset ympäristön alkuperäiseen tilaan palauttamisesta, hyödykkeen käytöstä poistamisesta, uudelleenjärjestelykuluista ja lakiin perustuvista vaateista silloin, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite kolmatta osapuolta kohtaan ja kun on todennäköistä, että velvoitteen täyttäminen edellyttää voimavarojen siirtymistä pois konsernista ja kun velvoitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa.

Varauksen määrä on niiden menojen nykyarvo, joita velvoitteen täyttämisen odotetaan edellyttävän. Arvostamisessa käytetään ennen veroja määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä tarkasteluhetkellä rahan aika-arvosta ja kyseistä velkaa koskevista erityisriskeistä tarkasteluhetkellä. Ajan kulumisesta johtuva varauksen määrän kasvu kirjataan korkokuluksi.

Ympäristövaraukset

Ympäristölakien ja -säännöksiä tilinpäätöshetkellä vallinneeseen tulkintaan perustuvat, ympäristöön liittyvät varaukset kirjataan silloin, kun on todennäköistä, että on syntynyt olemassa oleva velvoite, jonka määrä on luotettavasti arvioitavissa. Ne ympäristökustannukset, jotka ovat syntyneet aikaisempien toimintojen aiheuttamien olemassa olevien olosuhteiden korjaamisesta ja jotka vaikuttavat tämänhetkisiin tai tuleviin tuottoihin, kirjataan kuluksi sillä tilikaudella kun kyseiset kustannukset syntyvät.

Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvät veloitteet

Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvä velvoite kirjataan joko silloin, kun on olemassa kolmanteen osapuoleen kohdistuva sopimukseen perustuva velvoite tai kun on olemassa oikeudellinen velvoite ja tämän velvoitteen määrä voidaan arvioida luotettavasti. Velvoitteen synnyttävä tapahtuma on esimerkiksi se, kun vuokratulle maa-alueelle rakennetaan laitos, jota koskee purkamis- ja poistamisvelvoite tai kun Fortumia koskeva oikeudellinen velvoite muuttuu. Hyödykkeen käytöstä poistamiseen liittyvä velvoite kirjataan osana kyseisen hyödykkeen hankintamenoa, kun laitos otetaan käyttöön tai kun ympäristön vahingoittuminen tapahtuu. Menot kirjataan poistoina hyödykkeen jäljellä olevan taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Uudelleenjärjestelyvaraukset

Uudelleenjärjestelystä johtuvia menoja varten kirjataan varaus silloin, kun konserni on laatinut uudelleenjärjestelyä koskevan suunnitelman ja kun niillä, joihin järjestely vaikuttaa, on riittävä peruste odottaa, että uudelleenjärjestely tullaan toteuttamaan. Riittävänä perusteena voidaan pitää joko suunnitelman toimeenpanon aloittamista tai suunnitelman keskeisistä kohdista tiedottamista niille, joihin järjestely vaikuttaa. Uudelleenjärjestelyvaraukseen on sisällytettävä vain uudelleenjärjestelystä johtuvat välittömät menot, jotka uudelleenjärjestely välttämättä aiheuttaa ja jotka eivät liity yhteisön jatkuvaan toimintaan. Uudelleenjärjestelyvaraukset koostuvat pääasiassa työntekijöiden ja vuokrasopimusten irtisanomiskustannuksista.

milj. euroa	2013				2012			
	Tuotanto- kapasiteettia koskevat ehdot	Ympäristö- varaukset	Muut varaukset	Yhteensä	Tuotanto- kapasiteettia koskevat ehdot	Ympäristö- varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
1.1.	178	12	24	214	180	12	17	209
Varausten lisäykset	-	1	10	11	-	0	15	15
Käytetyt varaukset	-24	-2	-12	-38	-23	0	-7	-30
Varausten purku	-48	0	-9	-57	-	0	-2	-2
Diskonttauksen purkautuminen	12	0	0	12	15	0	0	15
Kurssierot	-15	0	-1	-16	6	0	1	7
31.12.	103	11	12	126	178	12	24	214
Josta lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	20	0	3	23	-	6	1	7
Josta pitkäaikaiset varaukset	83	11	9	103	178	6	23	207

¹⁾ [Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma, katso liite 34.](#)

Fortumin Venäjällä käynnissä olevaan mittavaan investointiohjelmaan liittyy tulevaa tuotantokapasiteettia koskevia ehtoja. Ehtojen mukaan Fortumilta voidaan periä sakkomaksuja, mikäli investointiohjelman tuoman uuden tuotantokapasiteetin käyttöönotto merkittävästi lykkääntyy tai investointisopimuksen pääehdot eivät muulta osin täyty. Mahdollisia sakkoja varten tehdyn varauksen määrä arvioidaan uudelleen jokaisena tilinpäätöshetkenä. Uudelleenarviointi kattaa investointiohjelman mukaiset vielä keskeneräiset voimalaitokset ja näiden arvioidussa käyttöönottoajankohdassa sekä riskeissä tapahtuneet muutokset. Vuoden 2013 aikana purettiin tulokseen 48 miljoonaa euroa Nyagan 1 ja Nyagan 2 valmistumisen johdosta. Jäljellä oleva varaus oli 103 miljoonaa euroa vuoden 2013 lopussa (2012: 178), sisältäen 20 miljoonaa euroa vuonna 2014 maksettavia sakkoja Nyagan 2:n myöhästymiseen liittyen. Maksetut sakkomaksut vuoden 2013 aikana olivat 24 miljoonaa euroa (2012: 23). Diskonttauksesta johtuva varauksen kasvu vuoden 2013 aikana oli 12 miljoonaa euroa (2012: 15), joka on kirjattu muihin rahoituseriin.

Ympäristövaraukset liittyvät pilaantuneella maa-alueilla sijaitsevien rakennusten ja rakennelmien purkamiseen. Suurin osa varauksesta arvioidaan käytettäväksi seuraavan kymmenen vuoden kuluessa.

Muihin varauksiin sisältyy uudelleenjärjestelyvarauksia 2 miljoonaa euroa (2012: 1).

Muut varaukset sisältävät myös vakuutusmaksuvarauksia sekä verovaateisiin ja tappiollisiin sopimuksiin liittyviä varauksia. Varaukset arvioidaan käytettävän 2-5 vuoden kuluessa.

[Tietoja ydinvoimalaitosten käytöstä poistamiseen ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamiseen liittyvistä varauksista, katso kohta 30.](#)

32 Eläkelvelvoitteet

Laadintaperiaatteet

Konserniyhtiöillä on erilaisia eläkejärjestelyjä kunkin toimintamaan paikallisten olosuhteiden ja käytäntöjen mukaisesti. Järjestelyt on yleensä rahoitettu vakuutusyhtiöihin tai konsernin eläkesäätiöihin suoritetuilla, määräajoin tehtäviin eläkevastuulaskelmiin perustuvilla maksuilla. Konsernilla on sekä etuus- että maksupohjaisia järjestelyjä.

Konsernin maksuperusteisiin järjestelyihin suorittamat maksut kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, johon kyseiset maksut kohdistuvat.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä eläkekulut arvioidaan käyttämällä ennakoituun etuus oikeusyksikköön perustuvaa menetelmää. Eläkkeiden suorittamisesta johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelmaan tavoitteena jakaa työsuorituksen perustuva meno työntekijöiden palvelusajalle. Nettokorko näytetään rahoituserissä ja muu tulosvaikutus eläkekuluissa.

Etuuspohjaiseen järjestelyyn liittyvä velvoite lasketaan vuosittain tilinpäätöspäivänä ja arvostetaan arvioitujen vastaisten kassavirtojen nykyarvoon käyttäen sellaisten korkealuokkaisten yritysten joukkovelkakirjalainojen korkoa, joiden juoksuaika suunnilleen vastaa kyseisen eläkevelan kestoaikaa. Maissa, joissa tällaisille joukkovelkakirjalainoille ei ole syviä markkinoita, käytetään valtion joukkolainojen markkinatuottoa. Järjestelyyn kuuluvat varat arvostetaan käypään arvoon. Taseeseen merkitty velka on etuuspohjaisen järjestelyn velvoite tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvällä arvolla. Ennakkomaksut kirjataan varoiksi siihen määrään asti, kuin rahana saatava palautus tai vastaisten maksujen vähennys on saatavissa.

Jos järjestelyn etuuksia muutetaan tai jos järjestelyä supistetaan, tästä aiheutuva aiempaan työsuorituksen liittyvä etuuskien muutos tai supistamisesta aiheutuva voitto tai tappio kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan. Veltoitteen täyttämisen johtuvat voitot ja tappiot kirjataan, kun veltoitteen täyttäminen tapahtuu.

Kriittiset tilinpäätösarviot ja -harkinnat: Tulevien eläkelvelvoitteiden määrittämisessä käytetyt oletukset

Eläkelvelvoitteiden nykyarvo riippuu lukuisista tekijöistä, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin oletuksiin. Muutokset näissä oletuksissa vaikuttavat eläkelvelvoitteiden tasearvoon.

Fortumin eläkejärjestelyt

Suomi

Suomessa merkittävien työeläkejärjestelmä on TyEL, jossa etuudet määräytyvät suoraan etuudensaajan ansioiden perusteella. Nämä eläkejärjestelyt on hoidettu eläkevakuutusyhtiöiden kautta ja ne käsitellään maksupohjaisina eläkejärjestelyinä. TyEL-järjestelmän etuudet ovat vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys ja perhe-eläke. Lisäksi osalla suomalaisista työntekijöistä on lisäeläketurva, joka oikeuttaa tietyn suuruiseen etuuteen eläkkeelle jäännin jälkeen. Nämä lisäeläketurvat on järjestetty yhtiön omissa eläkesäätiöissä tai eläkevakuutusyhtiöiden kautta. Vakuutusyhtiöiden kautta järjestetyt lisäeläkkeet sisältävät vanhuuseläkkeen ja hautausavun ja Fortumin eläkesäätiössä järjestetyt lisäeläkkeet vanhuus-, varhennettu vanhuus-, työkyvyttömyys-, perhe-eläkkeet ja hautausavun.

Eläkesäätiö on suljettu säätiö, jota hallinnoi sekä työnantajien että työntekijöiden edustajista koostuva hallitus. Säätiö toimii Finanssivalvonnan (FIVA) sääntöjen mukaan. Eläkevelan tulee olla sääntöjen mukaan täysin katettu. Kansallinen etuuspohjaisiin järjestelyihin liittyvä velvoite lasketaan niin, että luvattu etuus on täysin katettu eläkkeelle siirtymiseen asti. Eläkkeelle siirtymisen jälkeen maksettavat etuudet tarkistetaan vuosittain TyEL-indeksin mukaan.

Luvatut etuudet on määritetty säätiön säännöissä, joiden mukaan etuuden määrä lasketaan osuutena palkkasummasta. Osuus on useimmiten 66 % palkasta. Etuuden laskennassa käytettävä palkkasumma on viimeisten kymmenen vuoden keskimääräinen palkka, jota on tarkistettu yleisellä ansiotasoindeksillä.

Ruotsi

Ruotsissa konsernilla on useita etuus- ja maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, kuten yleinen ITP-järjestelmä sekä PA-KL- ja PA-KFS -järjestelmät, joihin aiemmin kunnan omistamissa yhtiöissä palveluksessa olevat työntekijät ovat oikeutettuja. Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt ovat täysimääräisesti katettuja ja on rahoitettu osittain Fortumin eläkesäätiön ja osittain vakuutusmaksujen kautta. Eläkejärjestelyihin sisältyvät normaali ja täydentävä vanhuuseläke sekä perhe- ja työkyvyttömyyseläke. Merkittävien eläkejärjestely on tietyt ikäehdot täyttävien, pysyvässä työsuhteessa olevien toimihenkilöiden ITP-järjestelmä, johon myös määräaikaiset työntekijät ovat oikeutettuja tietyn odotusajan jälkeen. Saadakseen täyden eläkkeen työntekijällä on oltava ennakoitu eläkkeeseen oikeuttava työjakso, työn aloittamisesta eläkeikään saakka, vähintään 30 vuoden ajan.

Ruotsin eläkesäätiötä hallinnoi hallitus, joka koostuu sekä työnantajien että työntekijöiden edustajista. Säätiön toimintaa säätelee Ruotsin laki (no. 1967:531) ja se toimii Ruotsin arvopaperimarkkinaviranomaisen sekä lääninhallituksen sääntelyn ja valvonnan alaisena. Säätiön varat toimivat vakuutena etuuspohjaisille eläkevelvoitteille eikä säätiöllä ole varsinaisiin eläkemaksuihin liittyviä velvoitteita. Työnantajalla on oltava eläkevelvoitteelle vakuutus Ruotsin keskinäisen eläkevakuutusyhtiö PRI Pensionsgarantin kautta. Velan ei tarvitse säännösten mukaan olla täysin katettu säätiössä.

Useaa työnantajaa koskeva osuus ITP-eläkejärjestelystä, joka katetaan Alectaan suoritettavilla eläkemaksuilla (Fortumissa kollektiiviset perhe-eläkkeet), käsitellään maksupohjaisena järjestelyinä, koska ei ole olemassa yhdenmukaista ja luotettavaa perustaa allokoida varat ja velvoitteet ITP-järjestelmään osallistuvien kesken. Syy tähän on se, että järjestelmän ehtojen perusteella ei ole mahdollista määrittää miten yli- tai alijäämä vaikuttaa tuleviin maksuihin.

Muiden maiden eläkejärjestelyt

Fortumin venäläisten ja puolalaisten yhtiöiden eläkkeet katetaan pääosin maksuilla valtiollisiin eläkejärjestelyihin. Nämä järjestelyt ovat maksupohjaisia järjestelyjä. Näiden lisäksi Fortum osallistuu työnantajakohdaisiin etuuspohjaisiin järjestelyihin, joista on erikseen sovittu työehtosopimuksissa. Nämä etuuspohjaiset järjestelyt ovat rahastoimattomia ja yhtiö suorittaa etuuskien maksut sitä mukaa, kun ne erääntyvät maksettaviksi. Näihin järjestelyihin liittyy eläkemaksujen lisäksi kertaluonteisia etuuksia, jotka maksetaan esimerkiksi työntekijän kuoleman- tai työkyvyttömyystapauksissa sekä huomionosoituksina merkkipäivinä tai ansioituneille työntekijöille tai entisille työntekijöille maksettavina huomionosoituksina.

Norjalaisilla yhtiöillä on eläkejärjestelyjä, jotka ovat yleisiä kuntatyönantajilla Norjassa. Nämä etuuspohjaiset eläkejärjestelyt sisältävät vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen, mukaan lukien Norjan kansallisen eläkejärjestelmän (Folketrygden) mukaiset eläke-etuudet. Eläkevastuut ovat Norjan vakuutuslainsäädännön mukaisesti täysimääräisesti katettuja.

Muissa maissa eläkejärjestelyt perustuvat paikallisiin määräyksiin ja käytäntöihin, pääasiassa järjestelyt ovat maksuperusteisia eläkejärjestelyjä.

Merkittävimmät eläkejärjestelyihin liittyvät riskit - Ruotsi ja Suomi

Yleiset riskit

Ruotsi - Koska eläkesäätiö on eriytetty rahastoista, Fortumilla ei ole veloitetta suorittaa lisämaksuja eläkesäätiöön, vaikka rahastolla ei olisikaan riittävästi varoja velvoitteidensa kattamiseksi. Jos rahaston varojen määrä laskee Ruotsin lainsäädännön edellyttämän tason alapuolelle, Fortumin vakuutusmaksut eläkeyhtiö PRI:hin kuitenkin kasvavat.

Suomi - Jos rahaston varojen tuotto ei riitä kattamaan eläkevelvoitteen kasvua ja etuuskien maksua tilikauden aikana, työnantajan tulee kattaa alijäämä lisämaksuilla, jollei rahaston oma pääoma ole riittävä.

Diskonntauskoron muutokset

Ruotsi - Eläkevelvoitteen laskennassa käytettävä diskonttaus korko perustuu Ruotsin vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoon. Tuoton laskennassa käytetään joukkovelkakirjalainoja, jotka vastaavat parhaiten eläkevastuiden arvioitua kestoa. Joukkovelkakirjalainojen markkinatuottojen vaihtelu muodostaa riskin eläkevelvoitteiden määrän vaihtelulle. Jos markkinatuotot laskevat, eläkevelvoitteen määrä kasvaa.

Suomi - IFRS-standardien mukaisen etuuspohjaisen eläkevelvoitteen laskennassa käytettävä diskonttaus korko riippuu yritysten joukkovelkakirjalainojen korosta tilinpäätöspäivänä. Korokojen nousu kasvattaa eläkevelvoitteen määrää, mitä tasoittaa vastaavasti kiinteän tuoton sijoitusten arvon nousu.

Sijoitusriski ja volatilitteettiriski

Suomi - Eläkesäätiön hallitus hyväksyy vuosittain sijoitussuunnitelman, joka perustuu ulkopuolisten asiantuntijoiden suorittamaan taseanalyysiin. Säätiön varat sijoitetaan osakkeisiin ja osakerahastoihin, kiinteän tuoton instrumentteihin ja kiinteistöihin. Sijoitukset hajautetaan eri sijoitusluokkiin ja eri varainhoitajille Finanssivalvonnan sääntely huomioiden. Kiinteistöinvestointeista merkittävimmän muodostaa Fortumin pääkonttori, joka on vuokrattu Fortum Oyj:lle.

Oletuksiin liittyvät riskit

Aktuaarilaskelmat edellyttävät oletusten tekemistä inflaatiosta, palkkatasosta sekä kuolleisuudesta. Jos toteumat poikkevat oletuksista, eläkevelvoitteesta voi muodostua arvioitua suurempi.

Veloitteen nykyarvon muutokset

milj. euroa	Etuuspohjainen velvoite		Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo		Etuuspohjainen netto-omaisuuserä(-)/-velka(+)	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Tasearvo 1.1.	652	581	-500	-460	152	121
Tuloslaskelmaan kirjatut erät						
Työsuoritukseen perustuva meno	15	15			15	15
Aiempaan työsuoritukseen perustuva meno		0				0
Veloitteen täyttämisestä johtuvat voitot tai tappiot	-42	1	4		-38	1
Järjestelyn supistamisesta johtuvat voitot tai tappiot		-1				-1
Nettokorko ¹⁾	18	20	-14	-16	4	4
	-9	35	-10	-16	-19	19
Laajaan tuloslaskelmaan kirjatut erät						
Uudelleen määrittämisestä johtuvat voitot(+)/tappiot(-)	-55	47	-22	-21	-77	26
Väestörakenne oletuksien muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot					0	
Taloudellisten oletuksien muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	-69	59			-69	59
Kokemuseräisistä tarkistuksista johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	14	-12			14	-12
Varojen tuotto (poislukien tuloslaskelmaan kirjatut erät)			-22	-21	-22	-21
Kurssierot	-15	12	10	-9	-5	3
	-70	59	-12	-30	-82	29
Muut						
Työnantajan suorittamat maksut järjestelyyn			-6	-6	-6	-6
Maksetut etuudet	-22	-23	13	12	-9	-11
Vakuutusyhtiöön siirretyt varat Ruotsissa			29		29	-
Tasearvo 31.12.	551	652	-486	-500	65	152
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo					540	638
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo					-485	-496
Rahastoitu määrä					55	142
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo ²⁾					10	10
Nettomääräinen eläkevelvoite					65	152
Etuuspohjainen eläkevelvoite taseen pitkäaikaisissa veloissa					65	152
Etuuspohjainen eläkevelvoite taseen pitkäaikaisissa varoissa					0	0
Etuuspohjainen eläkevelvoite taseessa					65	152

¹⁾ Nettokorko on tuloslaskelmassa esitetty rahoituserissä, muut etuuspohjaisiin järjestelyihin liittyvät kulut sisältyvät henkilöstökuluhin (rivit etuuspohjaiset järjestelyt ja osa summasta rivillä etuuspohjaisten järjestelyiden vakuuttaminen liitetiedon 12 Henkilöstökulut henkilöstökulu erittelyssä)

²⁾ Rahastoimattomat veloitteet liittyvät Venäjän ja Puolan eläkejärjestelyihin.

Vuoden 2013 lopussa yhteensä 2 085 (2012: 2 542) Fortumin työntekijää kuului etuuspohjaisiin eläkejärjestelmiin, jotka tarjoavat eläke-etuuksia. Vuoden 2013 aikana eläkkeitä tai vastaavia etuuksia maksettiin yhteensä 4 300 (2012: 4 303) henkilölle.

Eläkejärjestelyihin liittyvien maksusuoritusten arvioidaan olevan 11 miljoonaa euroa vuonna 2014.

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen

milj. euroa	2013	2012
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	196	161
Velkainstrumentit	155	168
Rahat ja pankkisaamiset	24	41
Kiinteistöt, joista konsernin omassa käytössä 74 miljoonaa euroa (2012: 74)	83	80
Fortum Oyj:n omat osakkeet	5	4
Muut varat	23	46
Yhteensä	486	500

Kun eläkejärjestely on rahoitettu vakuutusyhtiössä, järjestelyyn kuuluvien varojen jakauma ei ole ollut käytettävissä. Tällöin varat on sisällytetty erään 'Muut varat'.

Järjestelyyn kuuluvien varojen toteutunut tuotto Suomessa ja Ruotsissa oli 25 miljoonaa euroa (2012: 35).

Taseeseen kirjatut määrät maittain 2013

milj. euroa	Suomi	Ruotsi	Muut maat	Yhteensä
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	281	221	38	540
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-262	-197	-26	-485
Alijäämä(+)/Ylijäämä(-)	19	24	12	55
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	-	-	10	10
Nettomääräinen omaisuuserä(-)/velka(+) taseessa	19	24	22	65
Etuuspohjainen eläkesaatava taseen varoissa	0	0	0	0
Etuuspohjainen eläkevelvoite	19	24	22	65

Taseeseen kirjatut määrät maittain 2012

milj. euroa	Suomi	Ruotsi	Muut maat	Yhteensä
Rahastoitujen veloitteiden nykyarvo	289	313	40	642
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo	-251	-221	-27	-499
Alijäämä(+)/Ylijäämä(-)	38	92	13	143
Rahastoimattomien veloitteiden nykyarvo	-	-	9	9
Nettomääräinen omaisuuserä(-)/velka(+) taseessa	38	92	22	152
Etuuspohjainen eläkesaatava taseen varoissa	0	0	0	0
Etuuspohjainen eläkevelvoite	38	92	22	152

Tärkeimmät vakuutusmatemaattiset oletukset

	2013				2012			
	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Muut maat	Suomi	Ruotsi	Venäjä	Muut maat
Diskonntauskorko, %	3,02	3,90	7,50	4,11	2,72	2,90	7,50	3,96
Tuleva palkankorotus, %	2,20	3,00	7,50	3,72	2,20	3,50	7,50	3,54
Etuuksien korotukset, %	2,10	2,00	6,00	2,80	2,10	2,00	6,00	3,85
Inflaatio, %	2,00	2,00	6,00	1,89	2,00	2,00	6,00	1,80

Suomessa käytetty diskonttaus korkokanta perustuu eurooppalaisten yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen viitekorkoihin, jotka vastaavat parhaiten etuuspohjaisten eläkevastuiden arvioitua kestoa. Ruotsissa käytetty diskonttaus korkokanta perustuu ruotsalaisiin vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen tuottoihin ja Norjassa norjalaisiin vakuudellisten joukkovelkakirjalainojen tuottoihin, jotka

vastaavat parhaiten etuuspoijaisten eläkevastuiden arvioitua kestoja. Ruotsalaisia ja norjalaisia vakuudellisia joukkovelkakirjalainoja pidetään korkealaatuisina niiden vakuutena olevan varallisuuden johdosta. Venäjällä on diskonttauskoron perustana käytetty näiden valtioiden pitkäaikaisten joukkovelkakirjojen viitekorkoja, jotka ovat yhdenmukaisia sekä käytetyn valuutan että etuuspoijaisten eläkevastuiden arvioidun keston kanssa.

Elinajanodotus on odotettu jäljellä oleva elinikä tietyssä iässä:

Pitkäikäisyys 65-vuotiaana	Suomi	Ruotsi
45 - mies	20,6	21,6
45 - nainen	26,4	24,1
65 - mies	19,0	19,6
65 - nainen	24,7	22,8

Diskonttauskorko, inflaatio-oletus ja tuleva palkankorotusoletus ovat tärkeimpiä etuuspoijaisten eläkevastuiden laskennassa käytettyjä oletuksia. Alla on esitetty puolen prosenttiyksikön oletuksen muutoksen vaikutus vuoden 2013 lopun etuuspoijaisten velvoitteen määrään, pitäen muut laskelmissa käytetyt muuttujat ennallaan.

Etuuspoijaisten velvoitteen herkkyys muutoksille keskeisissä oletuksissa

Oletuksen muutos	Vaikutus eläkevelvoitteeseen lisäys+/vähennys -	
	Suomi	Ruotsi
0,5 % lisäys diskonttauskorossa	-7 %	-8 %
0,5 % vähennys diskonttauskorossa	8 %	9 %
0,5 % lisäys etuuksien korotus oletuksessa	6 %	8 %
0,5 % vähennys etuuksien korotus oletuksessa	-6 %	-6 %
0,5 % lisäys palkankorotusoletuksessa	1 %	3 %
0,5 % vähennys palkankorotusoletuksessa	-1 %	-3 %

Käytetyt menetelmät herkkyysanalyysin laatimisessa ei muuttunut verrattuna edelliseen kauteen. Muutos kuolevuus oletukseen niin että elinikä nousee yhdellä vuodella lisäisi nettovelkaa Suomessa ja Ruotsissa yhteensä 17 tuhatta euroa (3,4 %).

Diskonttaamattoman eläkevastuun maturiteettijakauma Suomessa ja Ruotsissa

milj. euroa	Tulevat maksut
Alle 1 vuoden sisällä erääntyvät	20
1-5 vuoden sisällä erääntyvät	96
5-10 vuoden sisällä erääntyvät	109
10-20 vuoden sisällä erääntyvät	213
20-30 vuoden sisällä erääntyvät	177
Yli 30 vuoden kuluttua erääntyvät	153

Eläkevelvoitteen painotettu keskimääräinen kesto Suomessa ja Ruotsissa oli vuoden 2013 lopussa 15,9 vuotta.

33 Muut pitkäaikaiset velat

milj. euroa	2013	2012
Liittymismaksut	417	418
Muut velat	40	54
Siirrot myytävissä oleviin omaisuuseriin	-306	-
Yhteensä	151	472

Ennen vuotta 2003 maksetut sähköverkon liittymismaksut Suomessa on palautettava asiakkaalle, jos asiakas haluaa poistaa sähköliittymän kokonaan. Sähköverkon liittymismaksut ovat yhteensä 306 miljoonaa euroa (2012: 306). Nämä liittymismaksut sisältyvät eriin, joka siirrettiin myytävissä oleviin omaisuuseriin vuonna 2013.

Palautettavat kaukolämpöverkon liittymismaksut Suomessa ovat yhteensä 111 miljoonaa euroa (2012: 112).

34 Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma

milj. euroa	2013	2012
Ostovelat	452	558
Siirtovelat		
Lomapalkkavelka ja muut henkilöstökulujaksotukset	86	57
Korkovelat	255	228
Muut siirtovelat	128	105
Muut velat		
ALV-velka	29	47
Verovelka	16	18
Energjaverot	37	25
Saadut ennakkomaksut	57	41
Lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	23	7
Muut velat	137	221
Siirrot myytävänä oleviin omaisuuseriin	-73	-
Yhteensä	1 147	1 307

¹⁾ [Katso myös liitetieto 31 Muut varaukset.](#)

Johdon arvion mukaan ostovelkojen ja muiden velkojen käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvosta.

35 Pantatut varat

milj. euroa	2013	2012
Omasta puolesta annetut		
Lainat		
Pantit	301	293
Kiinteistökiinnitykset	137	137
Muut sitoumukset		
Kiinteistökiinnitykset	103	124
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Pantit ja kiinteistökiinnitykset	3	3

35.1 Velkojen vakuudeksi pantatut varat

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa Valtion ydinjätehuoltorahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 31.12.2013 oli 269 miljoonaa euroa (2012: 269).

Pantit -erään kuuluvat myös pankkitalletukset 12 miljoonaa euroa (2012: 4), jotka on annettu Nasdaq OMX Commodities European ja kansainvälisten ICE- ja EEX-pörssien kanssa käytävän sähkökaupan ja hiilidioksidipäästöoikeuksilla käytävän kaupan vakuudeksi.

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (2012: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (2012: 41) kiinteistökiinnitykset.

[Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 28 Korolliset velat.](#)

35.2 Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Fortum on antanut Työ- ja elinkeinoministeriölle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä, arvoltaan 103 miljoonaa euroa (2012: 124). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainamukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistoon ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Vakuuksien määrä tarkistetaan vuosittain kesäkuussa edellisen vuoden lopulla päätetyn laillisen vastuun ja rahastotavoitteen perusteella. Vuosittaisen päivityksen seurauksena kiinteistökiinnitysten määrä laski 21 miljoonalla eurolla. Pantatut varat liittyvät Inkoon ja Naantalın voimalaitoksiin.

[Katso myös liitetieto 30 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat](#)
[ja liitetieto 38 Vastuut.](#)

36 Leasingsopimukset

Laadintaperiaatteet

Rahoitusleasingsopimukset

Aineellisen käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyy olennainen osa omistamiselle ominaisista eduista ja riskeistä, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Ne merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana varoiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin sopimuksen syntymisajankohtana määritetty vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Maksettava leasingvuokra jaetaan velan vähennykseen ja rahoitusmenoon. Vastaavat leasingvuokraveroitukset rahoituskustannuksella vähennettynä sisältyvät pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin erääntymisensä mukaan. Rahoitusmenon korko-osuus kirjataan tuloslaskelmaan vuokrasopimuksen aikana siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasingillä vuokratusta aineellisesta käyttöomaisuudesta tehdään poistot joko taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa.

Sellaiset myynti- ja takaisinvuokraussopimukset, joiden tuloksena syntyy rahoitusleasingsopimus, merkitään taseeseen ylläkuvattujen periaatteiden mukaisesti. Myyntihinnan ja kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan taseeseen ja tuloutetaan vuokrasopimuksen kuluessa. Rahoitusleasingsopimuksella konsernin ulkopuolelle vuokrattu aineellinen käyttöomaisuus esitetään korollisissa saamisissa määrään, joka on yhtä suuri kuin nettosijoitus vuokrasopimukseen. Jokainen saatava vuokraerä jaetaan pääoman palautukseen ja rahoitustuottoon. Rahoitustuotto kirjataan tuotoksi tuloslaskelmaan vuokrakauden aikana siten, että jäljellä olevalle saamiselle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen tuottoaste.

Muut vuokrasopimukset

Ne aineellisen käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut eivät ole olennaisilta osin siirtyneet konsernille, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muun vuokrasopimuksen perusteella määräytyvät vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasasuuruusina kuluerinä vuokra-ajan kuluessa.

Muiden vuokrasopimusten perusteella saadut vuokratuotot konsernin vuokralle antamasta käyttöomaisuudesta kirjataan Muihin tuottoihin tuloslaskelmassa.

36.1 Fortum vuokralleantajana

Muut vuokrasopimukset

Tuloslaskelmaan kirjatut vuokratulot olivat 1 miljoonaa euroa (2012: 8).

Muihin vuokrasopimukseen perustuvien saamisten erääntymisajat

milj. euroa	2013	2012
Vuoden kuluessa	6	6
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	1	6
Yli viiden vuoden kuluttua	2	4
Yhteensä	9	16

Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet

milj. euroa	2013	2012
Hankintameno	4	8
Kertyneet poistot 1.1.	-1	-2
Tilikauden poistot	0	0
Tasearvo	3	6

Rahoitusleasingisopimukset

Fortumilla ei ole merkittäviä rahoitusleasingjärjestelyjä, joissa konserni toimii vuokralleantajana.

36.2 Fortum vuokralleottajana

Muut vuokrasopimukset

Fortum on tehnyt useita muita ei-purettavissa olevia vuokrasopimuksia toimistolaitteista ja autoista. Osaan näistä sopimuksista liittyy oikeus uusien sopimus. Muiden ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettaviksi tulevien vähimmäisvuokrien erääntymisajat on esitetty alla olevassa taulukossa. Vuokramaksut, jotka olivat 28 miljoonaa euroa (2012: 31), sisältyvät tuloslaskelman muihin kuluihin. Tuleviin vähimmäisvuokramaksuihin sisältyy pitkäaikaisten maanvuokrasopimusten vuokramaksuja.

Tulevien vähimmäisvuokramaksujen kokonaismäärä

milj. euroa	2013	2012
Vuoden kuluessa	30	32
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	60	73
Yli viiden vuoden kuluttua	154	176
Yhteensä	244	281

Rahoitusleasingisopimukset

Rahoitusleasingisopimuksilla hankitut hyödykkeet

milj. euroa	2013	2012
Hankintameno	40	41
Kertyneet poistot 1.1.	-18	-17
Tilikauden poistot	-2	-2
Tasearvo	20	22

Rahoitusleasingisopimuksilla vuokratut hyödykkeet on kirjattu koneisiin ja kalustoon.

[Katso lisätietoja Fortumin rahoitusleasingveloista liitteessä 28 Korolliset velat.](#)

37 Investointisitoumukset

milj. euroa	2013	2012
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	759	1 168
Aineettomat hyödykkeet	6	4
Yhteensä	765	1 172

Investointisitoumukset ovat investointeihin liittyviä sitoumuksia, joita ei ole kirjattu tilinpäätökseen. Investointisitoumukset ovat vähentyneet vuoden 2012 loppuun verrattuna. Sitoumukset ovat pienentyneet johtuen pääosin OAO Fortumin investointiohjelman etenemisestä, Liettuan Klaipedassa ja Latvian Jelgavassa yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotantolaitosten rakennusprojektien valmistumisesta, kuten myös Suomen automaattiset mittarilukijat - projektin edistymisestä. Toisaalta investointisitoumukset ovat kasvaneet johtuen Ruotsin Tukholmassa sijaitsevan yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotantolaitoksen rakennusprojekteista.

[Lisätietoja näihin investointisitoumuksiin liittyen on liitteessä 19 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet.](#)

38 Vastuut

Laadintaperiaatteet

Ehdollinen velka esitetään tilinpäätöksessä silloin, kun kyseessä on mahdollinen velvoite, joka on syntynyt aikaisempien tapahtumien seurauksena ja jonka olemassaolo varmistuu vasta yhden tai useamman epävarman tapahtuman myötä tulevaisuudessa. Ehdollisena velkana esitetään myös velvoite, jota ei merkitä taseeseen velaksi tai varaukseksi, koska voimavarojen poistuminen konsernista ei ole todennäköistä tai koska luotettavaa arviota velvoitteen määrästä ei ole tehtävissä.

milj. euroa	2013	2012
Omasta puolesta		
Muut vastuut	78	67
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Takaukset	472	487
Muut vastuut	125	125
Muiden puolesta		
Takaukset	3	0

38.1 Omasta puolesta annetut vastuut

Omasta puolesta annetut muut vastuut ovat 78 miljoonaa euroa joulukuun lopussa 2013 (2012: 67).

38.2 Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut takaukset ja muut vastuut koostuvat pääasiassa takauksista, jotka liittyvät Fortumin ydinvoimaliiketoimintaa harjoittaviin osakkuusyrityksiin Teollisuuden Voima Oyj (TVO), Forsmarks Kraftgrupp AB (FKA) ja OKG AB (OKG). Takaukset on annettu Fortumin omistusosuuksien suhteessa.

Lainsäädäntö edellyttää, että Suomessa ja Ruotsissa toimivien ydinvoimayhtiöiden on annettava vakuuksia Suomen ja Ruotsin ydinjätehuoltorahastoille, joilla taataan, että voimalaitosten käytöstäpoistoon ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamiseen on riittävät varat. Suomessa Fortum on antanut Valtion ydinjätehuoltorahastolle TVO:n puolesta omistusosuutensa mukaisen takauksen lainmukaisen vastuun kattamattoman osuuden ja odottamattomien tapahtumien vakuudeksi. Takauksien määrä tarkistetaan vuosittain kesäkuussa edellisvuoden joulukuussa päätetyn laillisen vastuun perusteella. Vuotuisen tarkistuksen seurauksena annettujen takuiden määrä oli 40 miljoonaa euroa (2012: 39).

Ruotsissa Fortum on antanut Ruotsin ydinjätehuoltorahastolle takaukset FKA:n ja OKG:n puolesta omistusosuksiensa mukaisesti. Ruotsin valtio päätti joulukuussa 2011 takuiden määrästä vuosille 2012-2014, ja päätös astui voimaan syyskuussa 2012. Päätöksen seurauksena

FKA:n ja OKG:n puolesta annettujen takausten yhteismäärä on vuoden 2013 lopussa 3 696 miljoonaa Ruotsin kruunua (417 miljoonaa euroa) (2012: 431 miljoonaa euroa).

Fortum omistaa Suomessa olevasta Meri-Porin voimalaitoksesta 54,55 % ja TVO 45,45 %. Osakassopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisen voimalaitoksen arvonalentumisen varalta tai mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta koskien TVO:lle kuuluva osuutta voimalaitoksesta. Vakuus on määrältään 125 miljoonaa euroa (2012: 125).

Fortum Oil and Gas Oy:n vuoden 2004 jakautumisen seurauksena Fortumin kokonaan omistamalla Fortum Heat and Gas Oy:llä on yhteinen vastuusitoumus Neste Oil Oyj:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain (734/1978) 14a luvun 6§:n säädökseen.

39 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

39.1 Tytäryritykset

Ruotsin energiamaarkkinaviranomainen (EI), joka säätelee ja valvoo jakeluverkkotariffeja Ruotsissa on julkistanut päätöksen koskien sallittuja tuloarvoja vuosille 2012–2015. EI perustaa päätöksensä siirtymäsääntöön, jonka mukaan vie 18 vuotta saavuttaa uuden mallin mukainen sallittu tuottoraja. EI:n päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteen yli 80 jakeluverkkoyhtiön toimesta, jossa on mukana myös Fortum Distribution AB. Peruste Fortum Distribution AB:n valitukselle on, että uusi laskentamalli ei ole yhteensopiva voimassaolevan lainsäädännön kanssa ja että EI on käyttänyt virheellistä laskentatapaa laskiessaan pääoman keskimääräistä kustannusta (WACC). Joulukuussa 2013 oikeus antoi jakeluyhtiöiden kantaa puoltavan päätöksen kaikkia merkittäviä osa-alueita koskien. EI on valittanut päätöksestä seuraavaan oikeusasteeseen eli kamarioikeuteen ja yksityiskohtaisempi valitus tultaneen jättämään helmikuun 2014 loppuun mennessä. Asian käsittelyaikataulua kamarioikeudessa ei ole vielä päätetty.

Suomessa Korkein hallinto-oikeus antoi ratkaisunsa 23.12.2013 Fortum Sähkönsiirto Oy:n ja Fortum Espoo Distribution Oy:n tekemään valitukseen, joka koski viranomaisen määrittelemiä oman ja vieraan pääoman tuottotasoa vuosien 2009–2011 aikana. Valituksessaan yhtiöt esittivät, että taloudellisen taantumien vaikutuksesta johtuen viranomaisen määrittämät tuottotasot olivat liian matalat vuosina 2009–2011. Ratkaisussaan korkein hallinto-oikeus katsoi, että vahvistettuja oman ja vieraan pääoman kustannustasoa ei pääsääntöisesti muuteta jälkikäteen, jolleivät olosuhteet ole olennaisesti muuttuneet. Ratkaisun perustelujen mukaan olosuhteet eivät olleet olennaisesti muuttuneet ja siten Fortum Sähkönsiirto Oy:n ja Fortum Espoo Distribution Oy:n valitus hylättiin.

Fortum Sähkönsiirto Oy:llä on lisäksi Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyssä erillinen valitus jossa Fortum Sähkönsiirto Oy on vaatinut vuoden 2011 poikkeuksellisten myrskykorjaus kustannusten erilliskäsittelyä valvontamallissa. Valituksessa haettu summa on 19 miljoonaa euroa. Asian ollessa kesken Korkeimmassa hallinto-oikeudessa Fortum Sähkönsiirto Oy:tä koskeva valvontapäätös vuosille 2008–2011 viivästyy.

Fortum on saanut vuosittain 2011 – 2013 joulukuussa Ruotsissa vuosien 2009 – 2011 tuloverotuksia koskevia jälkiverotuspäätöksiä. Veroviranomaisten käsityksen mukaan Fortumin pitäisi maksaa lisää tuloveroa vuosina 2004–2005 ruotsalaisten tytäryhtiöiden välillä toteutettuun lainojen uudelleen kohdistamiseen sekä vuonna 2008 toteutuneen TGC 10:n (nykyään OAO Fortum) osakkeiden hankinnan rahoittamiseen liittyen. Veroviranomaisten vaateet perustuvat vuonna 2009 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut veroviranomaisten päätöksistä. Tilinpäätöksiin ei lainopillisten arvioiden jälkeen ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarauksia.

Mikäli veroviranomaisten päätökset jäävät voimaan valitusprosessin jälkeen, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 425 miljoonaa Ruotsin kruunua (48 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2009, 444 miljoonaa Ruotsin kruunua (50 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2010 ja 532 miljoonaa Ruotsin kruunua (60 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2011.

Tukholman hallinto-oikeus on tutkinut Fortumin valituksen koskien vuoden 2009 jälkiverotuspäätöstä ja 9. lokakuuta 2013 antamallaan päätöksellään hyväksynyt valituksen menettelyllisin syin ja kumonnut näin veroviranomaisten vuotta 2009 koskevan jälkiverotuspäätöksen. Veroviranomaiset ja Fortum ovat valittaneet päätöksestä. Fortum on tyytymätön veroviranomaisen korvattavaksi tuomittujen oikeudenkäyntikulujen määrään ja on vaatinut muutosta asiassa.

Fortum on saanut vuosien 2008 ja 2009 tuloveroja koskevan jälkiverotuspäätöksen Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön. Tilinpäätökseen ei ole tehty varausta jälkiverotuspäätöksen johdosta. Mikäli veroviranomaisten päätöksestä tehtyä valitusta ei hyväksytä ja jälkiverotuspäätös jää voimaan, vaikutus tilikauden tulokseen olisi vuoden 2008 osalta noin 36 miljoonaa euroa ja vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat jälkiverot on jo maksettu. Mikäli valitus hyväksytään, Fortum tulee saamaan 7%:n koron kyseessä oleville summille.

Fortum on saanut Suomessa vuoden 2007 tuloveroa koskevan jälkiverotuspäätöksen siirtohinnoittelua koskevassa tarkastuksessa joulukuussa 2013. Veroviranomaisten mielestä Fortum Oyj tekee yksityiskohtaiset liiketoimintapäätökset kaikkien konserniyhtiöiden puolesta ja tästä syystä Fortumin belgialaiseen tytäryhtiöön Fortum Project Finance NV:hen tekemä pääomasijoitusta ei pidetä verotuksessa pääomasijoituksena, vaan tytäryhtiön käyttöön annettuina varoina. Veroviranomaisten mielestä Fortum Project Finance NV:n lainasaamisista saama korkotuotto tulisi verottaa Suomessa eikä Belgiassa. Belgian veroviranomaisten näkemyksen mukaan tulo verotetaan Belgiassa. Fortum katsoo vaateet perusteettomiksi niin perusteiltaan kuin lain tulkinnan näkökulmasta. Fortum valittaa päätöksestä Suomessa ja aloittaa EU:n sääntelemän virallisen välimiesmenettelyn Suomen ja Belgian välillä asiassa. Oikeudellisten analyysien perusteella asiasta ei ole tehty varausta tilinpäätöksessä. Mikäli veroviranomaisten päätöksestä tehtyä valitusta ei hyväksytä ja jälkiverotuspäätös jää voimaan, vaikutus tilikauden tulokseen olisi noin 136 miljoonaa euroa.

Lisäksi Fortumilla on meneillään verotarkastuksia mm. Suomessa, Belgiassa ja Venäjällä.

[Katso lisätietoa liitteestä 14 Tuloverot ja 29 Laskennalliset verot.](#)

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi konsernin yhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riitaasioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

39.2 Osakkuusyrietykset

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3), omistamiensa TVO-osakkeiden (Teollisuuden Voima Oyj) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3-laitosyksikön rakennustyöt ovat pääosin valmiit ja pääkomponentit on asennettu paikoilleen. Olkiluoto 3 asennukset ja automaation suunnittelu jatkuu. Laitostoimittajalta saatujen tietojen perusteella TVO arvioi, että laitosyksikkö saadaan säännölliseen sähköntuotantoon vasta vuonna 2016. Laitostoimittaja on vastuussa aikataulusta.

Joulukuussa 2008 OL3 laitostoimittaja AREVA-Siemens aloitti Kansainvälisen kauppakamarin sääntöjen mukaisen välimiesmenettelyn ja toimitti vaateen koskien OL3:n viivästymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Vuonna 2012 TVO jätti asiaa koskevan vastineen ja vastakanteen. Kanteen rahamääräinen arvio TVO:n kustannuksista ja menetyksistä on noin 1,8 miljardia euroa, johon sisältyy TVO:n tämänhetkinen varsinainen vaatimus ja arvio-osuus. Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia ja TVO:n vaateen määrää vielä päivitetään. Laitostoimittaja päivitti vaatimustaan lokakuussa 2013. Päivitetty, vuoden 2011 kesäkuun loppuun ulottuva rahamääräinen vaatimus on kokonaisuudessaan noin 2,7 miljardia euroa yhdessä aiemman vaatimuksen kanssa. TVO on todennut laitostoimittajan vaateen perusteettomaksi, ja tutkii parhaillaan päivitettyä kannaetta ja laatii siihen vastineen.

40 Lähipiiritapahtumat

40.1 Suomen valtio ja valtionyhtiöt

Vuoden 2013 lopussa Suomen valtion omistusosuus yhtiön osakkeista oli 50,76 %. Eduskunta on valtuuttanut valtioneuvoston vähentämään valtion osakkeenomistusta Fortum Oyj:ssä enintään 50,1 %:iin yhtiön osakkeista ja äänivallasta.

[Katso Hallituksen toimintakertomus ja siellä osio Fortumin osake ja osakkeenomistajat.](#)

Kaikki liiketoimet Fortumin ja muiden suomalaisten valtionyhtiöiden välillä tapahtuvat markkinaehtoisesti. Tavanomaisessa liiketoiminnassaan osakkuusyrietykset ja muiden lähipiiriin kuuluvien tahojen kanssa Fortum toimii kaupallisien perusteiden, jotka ovat samat kuin kolmansien osapuolten kanssa noudatettavat ehdot, poikkeuksena tietyt osakkuusyrietykset, joita käsitellään jäljempänä tässä liitetiedossa.

40.2 Hallitus ja johtoryhmä

Fortumin johtoon kuuluvat avainhenkilöt ovat hallituksen ja johtoryhmän jäsenet. Fortumilla ei ole ollut merkittäviä liiketapahtumia hallituksen tai johtoryhmän jäsenten kanssa. Hallituksen jäsenille tai konsernin johtoryhmän jäsenille ei ollut myönnetty rahallaisia tilinpäätöspäivään mennessä.

[Hallituksen ja johtoryhmän jäsenten palkkiot on esitetty liitetiedossa 12 Henkilöstökulut.](#)

40.3 Osakkuus- ja yhteisyritykset

Fortum omistaa osuuksia osakkuus- ja yhteisyrityksissä, jotka puolestaan omistavat vesivoima- ja ydinvoimalaitoksia. Osakassopimuksien nojalla jokaisella omistajalla on oikeus sähköön osakeomistuksensa suhteessa tai muiden sopimusten perusteella. Jokainen omistaja on vastuussa vastaavasta kustannusosuudesta tuotannon määrästä riippumatta. Osakkuusyritykset eivät ole voittoa tuottavia, koska omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksiin perustuvalla hinnalla, joka sisältää myös korkokulut ja valmisteverot. Hinta on yleensä markkinahintaa alempi.

[Tarkempaa tietoa osakkuus- ja yhteisyrityksiin liittyvistä tapahtumista ja tasearvoista on liitetiedossa 20 Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin.](#)

40.4 Eläkesäätiö

Fortumin eläkesäätiöt Suomessa ja Ruotsissa ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä ja hallinnoivat eläkevaroja, jotka liittyvät eläketurvaan Suomessa ja Ruotsissa. Suomen eläkesäätiön eläkevaroihin sisältyy Fortum Oyj:n osakkeita 0,03 % (2012: 0,03 %) kaikista liikkeelle lasketuista osakkeista. Eläkesäätiöiden omistamia kiinteistöjä ja huoneistoja on vuokrattu Fortumille. Vuoden 2013 aikana Fortum maksoi eläkesäätiöille kannatusmaksuja yhteensä 0 miljoonaa euroa (2012: 0). Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (2012: 41) kiinteistökiinnitykset.

41 Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Tilinpäätöspäivän jälkeen ei ole ollut merkittäviä tapahtumia.

42 Tytäryritykset segmenteittäin 31.12.2013

● = Power

■ = Heat

▲ = Distribution

○ = Electricity Sales

□ = Russia

▼ = Muut

¹⁾ Vuoden aikana perustettu yritys

²⁾ Emoyhtiön omistamat yritykset

³⁾ Määräysvalta sopimuksen perusteella

Yrityksen nimi	Maa	Segmentti	Konsernin omistus, %
AW-Energy Oy	^{2), 3)} Suomi	▼	13,6
Findis Oy	²⁾ Suomi	▼	100,0
Fortum Asiakaspalvelu Oy	²⁾ Suomi	▲	100,0
Fortum Assets Oy	Suomi	▼	100,0
Fortum BCS Oy	Suomi	□	100,0
Fortum C&H Oy	Suomi	▼	100,0
Fortum Espoo Distribution Oy	²⁾ Suomi	▲	100,0
Fortum Heat and Gas Oy	²⁾ Suomi	■, ▼	100,0
Fortum Hyötytuotanto Oy	Suomi	●	100,0

Fortum Markets Oy	2) Suomi	○	100,0
Fortum Norm Oy	2) Suomi	▼	100,0
Fortum Nuclear Services Oy	Suomi	●	100,0
Fortum Power and Heat Oy	2) Suomi	●, ■, ▼	100,0
Fortum Sähkösiirto Oy	2) Suomi	▲	100,0
Kiinteistö Oy Espoon Energiatalo	Suomi	▼	100,0
Koillis-Pohjan Energiantuotanto Oy	Suomi	●	100,0
KPPV-Sijoitus Oy	Suomi	▲	100,0
Lounais-Suomen Lämpö Oy	Suomi	▲	100,0
Oy Pauken Ab	Suomi	▼	100,0
Oy Tersil Ab	Suomi	▲	100,0
Oy Tertrade Ab	Suomi	▲	100,0
Tohkojan Tuulipuisto Oy	1) Suomi	●	100,0
Varsinais-Suomen Sähkö Oy	Suomi	▲	100,0
FB Generation Services B.V.	Alankomaat	●	75,0
Fortum Finance II B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum Holding B.V.	2) Alankomaat	▼	100,0
Fortum India B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum India Industry B.V.	1) Alankomaat	▼	100,0
Fortum Power Holding B.V.	Alankomaat	●	100,0
Fortum Russia B.V.	Alankomaat	□	100,0
Fortum Russia Holding B.V.	Alankomaat	□	100,0
Fortum SAR B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum Sun B.V.	Alankomaat	▼	100,0
Fortum Wave Power B.V.	Alankomaat	●	100,0
Fortum Project Finance N.V.	2) Belgia	▼	100,0
Fortum Insurance Ltd	Guernsey	▼	100,0
Amrit Energy Private Ltd	1) Intia	▼	100,0
Finnshakti Energy Private Limited	1) Intia	▼	100,0
FinnSurya Energy Private Limited	1) Intia	▼	100,0
Fortum India Private Limited	2) Intia	▼	100,0
Fortum C&P	Irlanti	▼	100,0
Fortum Finance Ireland Limited	2) Irlanti	▼	100,0
Fortum Energy Ltd	Iso-Britannia	▼	100,0
Fortum O&M(UK) Limited	Iso-Britannia	●	100,0
Grangemouth CHP Limited	Iso-Britannia	●	100,0
IVO Energy Limited	Iso-Britannia	●	100,0
Fortum Jelgava, SIA	Latvia	■	100,0
Fortum Latvija, SIA	Latvia	■	100,0
UAB Fortum Ekosiluma	Liettua	■	100,0
UAB Fortum Heat Lietuva	Liettua	■	100,0
UAB Fortum Klaipeda	Liettua	■	95,0

UAB Joniskio energija	Liettua	■	66,0
UAB Svencioniu energija	Liettua	■	50,0
Fortum Baltic Investments SNC	Luxemburg	■	100,0
Fortum Investment SARL	Luxemburg	▼	100,0
Fortum L.A.M SNC.	Luxemburg	■	100,0
Fortum Luxembourg SARL	Luxemburg	▼	100,0
Fortum Meter Lease Norway SNC	Luxemburg	▲	100,0
Fortum Meter Lease SNC	Luxemburg	▲	100,0
Fortum Sendi Prima Sdn Bhd	Malaysia	●	100,0
Fortum Distribution AS	Norja	▲	100,0
Fortum ESD Norway AS	¹⁾ Norja	▲	100,0
Fortum Fjernvarme AS	Norja	■	100,0
Fortum Förvaltning AS	Norja	▼	100,0
Fortum Holding Norway AS	Norja	■	100,0
Fortum Leasing KS	Norja	■	100,0
Fortum Markets AS	Norja	○	100,0
Fortum Power and Heat AS	¹⁾ Norja	▲	100,0
Fortum Bytom SA	Puola	■	98,2
Fortum Power and Heat Polska Sp.z.o.o	Puola	■, ●, ▼	100,0
Fortum Zabrze SA	Puola	■	97,7
Rejonowa Spółka Ciepłownicza Sp. z o.o.	Puola	■	98,2
Fortum France S.A.S	Ranska	●	100,0
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad	Ruotsi	■	50,1
AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad	Ruotsi	■	50,1
Akallaverket Aktiebolag	Ruotsi	■	37,6
Blybergs Kraftaktiebolag	Ruotsi	●	66,7
Brännälven Kraft AB	Ruotsi	●	67,0
Brista 2 Aktiebolag	Ruotsi	■	42,6
Brista 2 Kommanditbolag	Ruotsi	■	42,6
Brista Spårterminal AB	Ruotsi	■	50,1
Bullerforsens Kraft Aktiebolag	Ruotsi	●	88,0
Fortum 1 AB	Ruotsi	□	100,0
Fortum Älvkraft i Värmland AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum AMCO AB	Ruotsi	▼	100,0
Fortum Dalälvens Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Distribution AB	Ruotsi	▲	100,0
Fortum Fastigheter AB	Ruotsi	▼	100,0
Fortum Generation AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Indalskraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Ljunga Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Ljusnans Kraft AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Markets AB	Ruotsi	○	100,0
Fortum Nordic AB	²⁾ Ruotsi	▼	100,0
Fortum Power and Heat AB	Ruotsi	▼	100,0

Tämä on automaattisesti tuotettu PDF-tiedosto Fortumin vuosikertomuksesta. Sisältö ei vastaa koko vuosikertomusta, joka on luettavissa sivustolta <http://annualreport2013.fortum.com/>

Fortum Produktionsnät AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Sweden AB	²⁾ Ruotsi	▼	100,0
Fortum Värme Invest AB	Ruotsi	■	50,1
Fortum Vind Norr AB	Ruotsi	●	100,0
Fortum Vindvärme AB	Ruotsi	■	50,1
Fortum Zeta AB	Ruotsi	▼	100,0
Laforsen Produktionsnät Aktiebolag	Ruotsi	▲	80,0
Mellansvensk Kraftgrupp Aktiebolag	Ruotsi	●	86,9
Oreälvens Kraftaktiebolag	Ruotsi	●	65,0
Sigtuna-Väsby Fastighets AB	Ruotsi	■	50,1
Stockholm Gas AB	Ruotsi	■	50,1
Uddeholm Kraft Aktiebolag	Ruotsi	●	100,0
Värmlandskraft-OKG-delägarna Aktiebolag	Ruotsi	●	73,3
Fortum Service Deutschland GmbH	Saksa	●	100,0
Fortum Energi A/S	Tanska	○	100,0
Chelyabinsk Energoremont	Venäjä	□	97,6
LLC Fortum Energy OOO Fortum Energija	Venäjä	□	100,0
OAD Fortum	Venäjä	□	97,6
Tobolsk CHP Limited Liability Company	¹⁾ Venäjä	□	97,6
Urals Heat Network	Venäjä	□	97,6
AS Anne Soojus	Viro	■	60,0
AS Fortum Tartu	Viro	■	60,0
AS Tartu Joujaam	Viro	■	60,0
AS Tartu Keskkatlamaja	Viro	■	60,0
Fortum CFS Eesti OU	Viro	▼	100,0
Fortum Eesti AS	Viro	■	100,0

Emoyhtiön tilinpäätös

Tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	2013	2012
Liikevaihto	2	84	34
Muut tuotot	3	7	8
Henkilöstökulut	4	-33	-38
Poistot ja arvonalentumiset	7	-9	-7
Muut kulut		-60	-67
Liikevoitto/-tappio		-11	-70
Rahoitustuotot ja -kulut	5	-16	409
Voitto rahoituserien jälkeen		-27	339
Konserniavustukset ¹⁾		608	574
Voitto ennen veroja		581	913
Tuloverot	6	-104	-84
Tilikauden voitto		477	829

¹⁾ Verotettavaa tuloa siirretty suomalaisista tytäryrityksistä emoyhtiöön.

Tase

milj. euroa	Liite	31.12.2013	31.12.2012
VASTAAVAA			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	Z	15	16
Aineelliset hyödykkeet	Z	13	10
Osuudet saman konsernin yrityksissä	Z	16 215	16 450
Pitkäaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä	Z	2 382	1 561
Pitkäaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä	Z	1	1
Muut osuudet ja pitkäaikaiset saamiset	Z	5	1
Laskennallinen verosaaminen		4	5
Pitkäaikaiset varat yhteensä		18 635	18 044
Lyhytaikaiset varat			
Lyhytaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä	8	630	582
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä	8	0	0
Muut lyhytaikaiset saamiset	8	11	39
Rahat ja pankkisaamiset	9	1 059	714
Lyhytaikaiset varat yhteensä		1 700	1 335
Vastaavaa yhteensä		20 335	19 379
VASTATTAVAA			
Oma pääoma			
Osaakepääoma	10	3 046	3 046
Ylikurssirahasto		2 822	2 822
Edellisten tilikausien voitto		3 674	3 733
Tilikauden voitto		477	829
Oma pääoma yhteensä		10 019	10 430

VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Ulkoiset korolliset velat	11	6 351	6 863
Korolliset velat saman konsernin yrityksille	11	1 470	552
Korolliset velat osakkuusyrityksille	11	247	234
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		2	5
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		8 070	7 654
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Ulkoiset korolliset velat	11	2 025	958
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille	12	25	95
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat osakkuusyrityksille	12	2	4
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma	12	194	238
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		2 246	1 295
Vieras pääoma yhteensä		10 316	8 949
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		20 335	19 379

Rahoituslaskelma

milj. euroa	2013	2012
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden voitto	477	829
Oikaisuerät:		
Verot	104	84
Konserniavustukset	-608	-574
Rahoitustuotot ja -kulut	16	-409
Poistot ja arvonalentumiset sekä pakollisten varausten muutos	9	7
Liikevoitto/-tappio ennen poistoja	-2	-63
Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua	1	0
Saadut korot ja muut rahoituserät	60	64
Maksetut korot ja muut rahoituserät	-229	-191
Saadut osingot	210	683
Saadut konserniavustukset	574	542
Toteutuneet kurssierot	-149	52
Maksetut verot	-87	-61
Liiketoiminnan rahavirta	378	1 026
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäykset(-)/vähennykset(+)	-5	2
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäykset(+)/vähennykset(-)	-40	35
Käyttöpääoman muutos	-45	37
Liiketoiminnan nettorahavirta yhteensä	333	1 063
Investointien rahavirta		
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-9	-8
Ostetut tytäryhtiöosakkeet sekä oman pääoman sijoitukset	-19	-912
Pääoman palautukset tytäryhtiöistä	210	-
Ostetut muut osakkeet	-2	0
Käyttöomaisuuden myynnit	0	0
Myydyt osakkuusyritysosakkeet	0	0
Korollisten lainasaamisten ja muiden pysyvien vastaavien muutos	-836	230
Investointien rahavirta	-656	-690
Rahavirta ennen rahoitusta	-323	373

Rahoituksen rahavirta		
Pitkäaikaisten lainojen nostot	759	1 351
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	-526	-508
Konsernitilivelkojen muutos	917	-253
Lyhytaikaisten velkojen muutos	406	179
Osingonjako yhtiön osakkeenomistajille	-888	-888
Rahoituksen rahavirta	668	-119
Laskelman mukainen rahojen ja pankkisaamisten muutos, lisäys (+), vähennys (-)	345	254
Rahat ja pankkisaamiset tilikauden alussa	714	460
Rahat ja pankkisaamiset tilikauden lopussa	1 059	714

Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot

1 Laadintaperiaatteet

Fortum Oyj:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain säännösten ja muiden Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

1.1 Liikevaihto

Liikevaihtoon luetaan myyntituotot ja myynnin kurssierot vähennettynä alennuksilla sekä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla kuten arvonlisäveroilla.

1.2 Muut tuotot

Muina tuottoina kirjataan omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin varsinaiseen suoritemyyntiin liittyvät tuotot kuten vuokrat.

1.3 Ulkomaanrahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot kirjataan nettomääräisinä rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

Fortum Oyj solmii johdannaissopimuksia pääasiassa kurssierojen ja korkotason hallitsemiseksi.

Tase-eriä, kuten rahavaroja, lainoja tai saatavia suojaavat johdannaiset arvostetaan käyttämällä tilinpäätöspäivän kurssia, ja niistä aiheutuvat tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Terminiisopimusten kertyneet korot jaksotetaan tilikaudelle.

Optiopreemiot käsitellään ennakkomaksuina, kunnes optiot eräännyvät, ja muista kuin suojaustarkoituksessa tehdyistä optiosopimuksista aiheutuvat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan kuluina.

Korkoriskin hallintaan käytettyjen johdannaisten korkotuotot tai -kulut jaksotetaan sopimusajalle, ja niillä oikaistaan suojattavien lainojen korkokuluja.

1.4 Tuloverot

Tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot sisältävät sekä verot tilikaudelta että mahdolliset korjaukset edellisten tilikausien veroihin.

1.5 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja poistot

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden tasearvo muodostuu välittömästä hankintamenosta vähennettynä kertyneillä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja mahdollisilla arvonalennuksilla. Kuluviista aineellisista hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset poistot, jotka perustuvat hyödykkeiden odotettavissa olevaan taloudelliseen pitoaikaan.

Poistot perustuvat seuraaviin taloudellisiin pitoaikoihin:

Rakennukset ja rakennelmat	15 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 15 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 – 10 vuotta

1.6 Eläkekulut

Lakisääteiset eläkeveloitteet katetaan pakollisella eläkevakuutuksella tai konsernin omassa eläkesäätiössä. Maksut konsernin eläkesäätiöön kirjataan tuloslaskelmaan sen määräisinä kuin aktuaarien laskelmat, jotka on tehty Suomen työntekijäin eläkelain mukaan osoittavat.

1.7 Osakepalkkiojärjestelmät

Fortumin johdon pitkäaikaiseen osakepalkkiojärjestelmään liittyvät kulut jaksotetaan oikeuden syntymisajanjakson aikana tuloslaskelmaan ja velaksi taseeseen.

1.8 Pakolliset varaukset

Vastaisuudessa toteutuvat menot ja ilmeiset menetykset, jotka eivät enää kerrytä vastaavaa tuloa ja joiden suorittamiseen Fortum Oyj on veloitettu tai sitoutunut ja joiden rahallinen arvo voidaan kohtuullisesti arvioida, kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi ja taseen pakollisiin varauksiin.

1.9 Liitetietojen esittäminen

Liitetiedoissa olevat tiedot on esitetty erikseen koskien Fortumin konserniyrityksiä ja konsernin osakkuusyrityksiä.

2 Liikevaihto markkina-alueittain

milj. euroa	2013	2012
Suomi	65	20
Muut maat	19	14
Yhteensä	84	34

3 Muut tuotot

milj. euroa	2013	2012
Osakkeiden myyntivoitot	-	0
Vuokra- ja muut tuotot	7	8
Yhteensä	7	8

4 Henkilöstökulut

milj. euroa	2013	2012
Henkilöstökulut		
Palkat	26	29
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	5	6
Muut henkilösivukulut	1	2
Muut henkilöstökulut	1	1
Yhteensä	33	38
Palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtajalle	2	2
Hallituksen jäsenille	0	0
Yhteensä	2	2

Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Eläkevastuut on hoidettu joko vakuutusyhtiöiden tai Fortumin eläkesäätiön kautta.

[Katso myös liitetieto 12 Henkilöstökulut ja liitetieto 32 Eläkeluotot konsernitilinpäätöksessä.](#)

	2013	2012
Henkilöstö keskimäärin	326	334

5 Rahoitustuotot ja -kulut

milj. euroa	2013	2012
Osinkotuotot konserniyhtiöistä	210	683
Osinkotuotot osakkuusyhtiöstä ja muista yhtiöistä	0	-
Korko- ja rahoitustuotot konserniyhtiöistä	27	60
Arvonalentumiset tytäryhtiöosakkeissa	-44	-110
Korko- ja muut rahoitustuotot	13	2
Kurssierot	1	-4
Korko- ja rahoituskulut konserniyhtiöille	-8	-6
Muut korko- ja rahoituskulut	-215	-216
Yhteensä	-16	409
Korkotuotot ja -kulut yhteensä		
Korkotuotot	40	62
Korkokulut	-219	-217
Nettokorot	-179	-155

Arvonalentumiset tytäryhtiöosakkeissa liittyvät Heat and Gas Oy:n osakkeisiin.

6 Tuloverot

milj. euroa	2013	2012
Verot varsinaisesta liiketoiminnasta	-45	-57
Verot konserniavustuksista	149	141
Yhteensä	104	84
Tilikauden verot	103	84
Aikaisempien kausien verot	0	0
Laskennallisen verovelan muutos	1	0
Yhteensä	104	84

[Katso lisätietoa liitetiedosta 13 Annetut vakuudet ja vastuut.](#)

7 Pitkäaikaiset varat

Aineettomat hyödykkeet

milj. euroa	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2013	47
Lisäykset	4
Vähennykset	-2
Hankintameno 31.12.2013	49
Kertyneet poistot 1.1.2013	31
Vähennykset	-1
Tilikauden poisto	4
Kertyneet poistot 31.12.2013	34
Tasearvo 31.12.2013	15
Tasearvo 31.12.2012	16

Aineelliset hyödykkeet

milj. euroa	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2013	1	33	4	38
Lisäykset ja siirrot erien välillä	-	0	6	6
Vähennykset	0	-1	-	-1
Hankintameno 31.12.2013	1	32	10	43
Kertyneet poistot 1.1.2013	0	28	-	28
Vähennykset	0	-1	-	-1
Tilikauden poisto	1	2	-	3
Kertyneet poistot 31.12.2013	1	29	-	30
Tasearvo 31.12.2013	0	3	10	13
Tasearvo 31.12.2012	1	5	4	10

Sijoitukset

milj. euroa	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Saamiset saman konsernin yrityksiltä	Saamiset osakkuus-yrityksiltä	Osuudet ja saamiset muilta	Yhteensä
1.1.2013	17 330	1 561	1	2	18 894
Lisäykset ¹⁾	-	1 089	-	5	1 094
Vähennykset ²⁾	-191	-268	0	-	-459
31.12.2013	17 139	2 382	1	7	19 529
Kertyneet arvonalennukset 1.1.2013	-880	-	-	-	-880
Tilikauden arvonalennukset ³⁾	-44	-	-	-2	-46
Kertyneet arvonalennukset 31.12.2013	-924	-	-	-2	-926
Tasearvo 31.12.2013	16 215	2 382	1	5	18 603

¹⁾ Osuuksia koskevat lisäykset sisältävät osakkeiden hankintamenot sekä muut oman pääoman sijoitukset ja siirrot muista osakkeista ja osuuksista osuuksiin saman konsernin yrityksissä.

²⁾ Osuuksia koskevat vähennykset sisältävät osakkeiden myynnin ja pääoman takaisinmaksun.

³⁾ Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista liittyvät Fortum Heat and Gas Oy:n osakkeisiin.

8 Lyhytaikaiset saamiset

milj. euroa	2013	2012
Lyhytaikaiset saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	10	5
Muut lyhytaikaiset saamiset	609	574
Siirtosaamiset	11	3
Yhteensä	630	582
Lyhytaikaiset saamiset osakkuusyrityksiltä		
Myyntisaamiset	0	0
Muut lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0	0
Muut lyhytaikaiset saamiset	1	1
Siirtosaamiset	10	38
Yhteensä	11	39

9 Rahat ja pankkisaamiset

milj. euroa	2013	2012
Käteinen raha ja pankkitilit	984	714
Pankkitalletukset	75	-
Rahat ja pankkisaamiset	1 059	714

10 Oman pääoman muutos

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma yhteensä 31.12.2012	3 046	2 822	4 562	10 430
Maksetut osingot	-	-	-888	-888
Tilikauden voitto	-	-	477	477
Oma pääoma yhteensä 31.12.2013	3 046	2 822	4 151	10 019
Oma pääoma yhteensä 31.12.2011	3 046	2 822	4 621	10 489
Maksetut osingot	-	-	-888	-888
Tilikauden voitto	-	-	829	829
Oma pääoma yhteensä 31.12.2012	3 046	2 822	4 562	10 430
milj. euroa	2013	2012		
Jakokelpoiset varat 31.12	4 151	4 562		

11 Korolliset velat

Ulkoiset korolliset velat

milj. euroa	2013	2012
Joukkovelkakirjalainat	4 725	5 205
Lainat rahoituslaitoksilta	681	747
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	945	911
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä	6 351	6 863
Joukkovelkakirjalainat, lyhytaikainen osuus	1 103	499
Lainat rahoituslaitoksilta, lyhytaikainen osuus	49	25
Yritystodistukset	718	228
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	155	206
Lyhytaikaiset korolliset velat yhteensä	2 025	958
Ulkoiset korolliset velat yhteensä	8 376	7 821

Ulkoisten korollisten velkojen erääntymisajat

milj. euroa	2013
2014	2 025
2015	1 029
2016	841
2017	542
2018	631
2019 ja myöhemmin	3 308
Yhteensä	8 376

Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät ulkoiset korolliset velat

milj. euroa	2013	2012
Joukkovelkakirjalainat	2 440	2 228
Lainat rahoituslaitoksilta	118	287
Muut pitkäaikaiset velat	750	710
Yhteensä	3 308	3 225

Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät muut korolliset velat

milj. euroa	2013	2012
Korolliset velat saman konsernin yrityksille	9	9
Korolliset velat osakkuusyrityksille	248	234
Yhteensä	257	243

12 Ostovelat ja muut velat

milj. euroa	2013	2012
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	1	39
Muut velat	24	56
Siirtovelat	0	0
Yhteensä	25	95
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat osakkuusyrittäksille		
Siirtovelat	2	4
Yhteensä	2	4
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	9	9
Muut velat	8	6
Siirtovelat	177	223
Yhteensä	194	238

13 Annetut vakuudet ja vastuut

milj. euroa	2013	2012
Vastuut omasta puolesta		
Muut vastuut	3	5
Vastuut tytäryritysten puolesta		
Takaukset	348	527
Vastuut osakkuusyrittäksien puolesta		
Takaukset	417	431
Vastuut yhteensä	768	963

Vuokrasopimukset

milj. euroa	2013	2012
Vuokrasopimuksista maksettavat määrät		
Vuoden kuluessa maksettavat	4	3
Myöhemmin maksettavat	6	7
Vuokravastuut yhteensä	10	10

Johdannaisopimukset

milj. euroa	2013			2012		
	Kohde-etuuden arvo	Käypä arvo	Tulouttamatta	Kohde-etuuden arvo	Käypä arvo	Tulouttamatta
Korkotermiinit	56	0	0	116	0	0
Koronvaihtosopimukset	6 658	105	100	6 268	201	169
Valuuttatermiinit ¹⁾	18 614	-39	5	19 909	-54	1
Koron- ja valuuttanvaihtosopimukset	928	36	-2	544	-8	0

¹⁾ Sisältää myös suljetut termiinisopimukset.

Fortum Oyj on saanut Suomessa vuoden 2007 tuloveroa koskevan jälkiverotuspäätöksen joulukuussa 2013. Fortum on valittanut päätöksestä. Oikeudellisten analyysien perusteella asiasta ei ole tehty varausta tilinpäätöksessä. Mikäli veroviranomaisten päätöksestä tehtyä valitusta ei hyväksytä ja jälkiverotuspäätös jää voimaan, vaikutus tilikauden tulokseen olisi noin 136 miljoonaa euroa.

[Katso liitetieto 39 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt konsernitilinpäätöksessä.](#)

14 Lähipiiritapahtumat

[Katso liitetieto 40 Lähipiiritapahtumat konsernitilinpäätöksessä.](#)

Ehdotus voittovarojen käytöksi

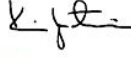
Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31.12.2013 olivat 4 151 029 137,59 euroa sisältäen tilikauden voiton 477 747 032,48 euroa. Tilikauden päättymisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2013 osinkoa 1,10 euroa osaketta kohti eli 3.2.2014 rekisteriin merkittyjen osakkeiden lukumäärän perusteella yhteensä 977 203 749,50 euroa ja että jäljellä oleva osuus voitosta jätetään omaan pääomaan.

Espoossa, 3. päivänä helmikuuta 2014

Sari Baldauf

Kim Ignatius

Minoo Akhtarzand

Heinz-Werner Binzel

Ilona Ervasti-Vaintola

Joshua Larson

Christian Ramm-Schmidt

Tapio Kuula
President and CEO

Tilintarkastuskertomus

Fortum Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Fortum Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2013. Tilinpäätös sisältää konsernin tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, taseen, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön tuloslaskelman, taseen, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnitellamme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen

valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys jakokelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Jukka Vattulainen
KHT

Espoossa, 3. helmikuuta 2014

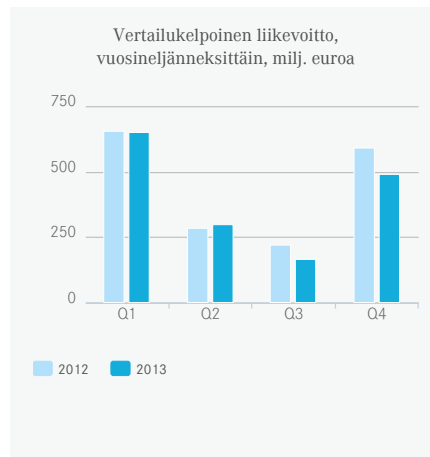
Deloitte & Touche Oy
KHT-yhteisö

Huom: Taloudellinen tieto neljännesvuosittain on tilintarkastamaton.

Keskeiset tiedot konsernin tuloslaskelmasta vuosineljänneksittäin

milj. euroa	I/ 2012	II/ 2012	III/ 2012	IV/ 2012	2012	I/ 2013	II/ 2013	III/ 2013	IV/ 2013	2013
Liikevaihto	1 901	1 284	1 140	1 834	6 159	1 991	1 327	1 148	1 590	6 056
Vertailukelpoinen käyttökate	812	447	391	766	2 416	819	467	364	649	2 299
Vertailukelpoinen liikevoitto	654	284	223	591	1 752	650	298	166	493	1 607
Liikevoitto	739	286	226	623	1 874	603	438	97	574	1 712
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-7	26	7	-3	23	29	33	4	39	105
Nettorahoituskulut	-77	-74	-83	-77	-311	-73	-83	-78	-84	-318
Voitto ennen veroja	655	238	150	543	1 586	559	388	23	529	1 499
Tuloverot	-119	-47	-30	122	-74	-107	-74	4	-43	-220
Kauden voitto	536	191	120	665	1 512	452	314	27	486	1 279
Kauden voitto; määräysvallattomille omistajille	-39	-4	6	-59	-96	-51	0	4	-28	-75
Kauden voitto; emoyhtiön omistajille	497	187	126	606	1 416	401	314	31	458	1 204
Osakekohtainen tulos (euroa per osake), laimentamaton	0,56	0,21	0,14	0,68	1,59	0,45	0,35	0,04	0,52	1,36
Osakekohtainen tulos (euroa per osake), laimennettu	0,56	0,21	0,14	0,68	1,59	0,45	0,35	0,04	0,52	1,36

Liikevaihto segmenteittäin vuosineljänneksittäin

Milj. euroa	I/ 2012	II/ 2012	III/ 2012	IV/ 2012	2012	I/ 2013	II/ 2013	III/ 2013	IV/ 2013	2013
Power	655	535	506	719	2 415	664	547	495	542	2 248
Heat	625	321	205	477	1 628	629	283	214	439	1 565
Russia	310	198	203	319	1 030	344	251	210	314	1 119
Distribution	308	223	225	314	1 070	342	230	219	284	1 075
Electricity Sales	247	135	119	221	722	262	153	133	196	744
Muut	44	29	23	41	137	16	15	16	22	69
Nord Pool netotus ¹⁾	-188	-88	-66	-161	-503	-188	-98	-92	-132	-510
Eliminoinnit	-100	-69	-75	-96	-340	-78	-54	-47	-75	-254
Yhteensä	1 901	1 284	1 140	1 834	6 159	1 991	1 327	1 148	1 590	6 056

¹⁾ Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Pool Spot -sähköpörssissä netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin vuosineljänneksittäin

Milj. euroa	I/ 2012	II/ 2012	III/ 2012	IV/ 2012	2012	I/ 2013	II/ 2013	III/ 2013	IV/ 2013	2013
Power	342	222	201	381	1 146	303	210	138	207	858
Heat	162	24	-9	94	271	170	11	-14	106	273
Russia	48	4	-12	28	68	41	20	-15	110	156
Distribution	110	51	57	102	320	137	60	57	77	331
Electricity Sales	9	11	9	10	39	15	13	13	7	48
Muut	-17	-28	-23	-24	-92	-16	-16	-13	-14	-59
Vertailukelpoinen liikevoitto	654	284	223	591	1 752	650	298	166	493	1 607
Kertaluonteiset erät	110	11	1	33	155	4	0	40	17	61
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-25	-9	2	-1	-33	-51	140	-109	64	44
Liikevoitto	739	286	226	623	1 874	603	438	97	574	1 712

Sähkö- ja lämpöliiketoiminnan tulos on yleensä paras vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä vuosineljänneksellä.

[Taloudellista tietoa vuosineljänneksittäin vuosilta 2005-2013 on saatavilla Excel muodossa internetissä www.fortum.com/investors/financial information.](http://www.fortum.com/investors/financial-information)

Tietoa sijoittajille

Fortumin Tilinpäätös 2013 sisältää Fortumin tilintarkastetun konsernitilinpäätöksen ja hallituksen toimintakertomuksen tilikaudelta 2013. Selvitys yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä sekä vuosikatsaus julkaistaan vuosikertomus 2013 internet-sivustolla samaan aikaan Fortumin Tilinpäätöksen kanssa. Vuosikatsauksen, Tilinpäätöksen sekä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmän lisäksi Fortum julkaisee Kestävän kehityksen raportin 2013 maaliskuun 2014 lopussa. Raportti noudattaa Global Reporting Initiativen (GRI) G3.1-ohjeita.

Yhtiökokous

Fortum Oyj:n varsinainen [yhtiökokous](#) pidetään tiistaina huhtikuun 8. päivänä 2014 kello 14.00 alkaen Finlandiallossa osoitteessa Mannerheimintie 13 e, 00100 Helsinki. Kokouksen ilmoittautuneiden vastaanottaminen aloitetaan kello 13.00.

Osinkojen maksaminen

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että Fortum Oyj jakaa vuodelta 2013 osinkoa 1,10 euroa osaketta kohti eli 3.2.2014 rekisteriin merkittyjen osakkeiden lukumäärän perusteella yhteensä 977 miljoonaa euroa. Mahdolliseen osingonjakoon liittyvät päivämäärät ovat:

- osingon irtoamispäivä 9.4.2014,
- osingon täsmäytyspäivä 11.4.2014 ja
- osingon maksupäivä 22.4.2014.

Tulostiedotus vuonna 2014

Fortum julkaisee kolme osavuosikatsausta vuonna 2014: tammi-maaliskuun osavuosikatsaus 25.4.2014, tammi-kesäkuun osavuosikatsaus 19.7.2014 ja tammi-syyskuun osavuosikatsaus 23.10.2014.

Osavuosikatsaukset julkaistaan noin klo.9.00 Suomen aikaa suomeksi sekä englanniksi ja ne ovat luettavissa Fortumin verkkosivuilta

osoitteessa <http://www.fortum.com/sijoittajat>

Fortumin johto järjestää säännöllisesti analytikoille ja tiedotusvälineille tiedotustilaisuuksia, joita voi seurata yrityksen kotisivuilla www.fortum.com. Lisäksi johto antaa kahdenkeskisiä haastatteluja ja ryhmähaastatteluja. Fortum noudattaa 30 päivän hiljaista jaksoa ennen tulosten julkistamista.

Perustietoa Fortumin osakkeista

Listattu: NASDAQ OMX Helsinki

Kaupankäyntitunnus: FUM1V

Osakkeiden lukumäärä, 4.2.2014: 888 367 045

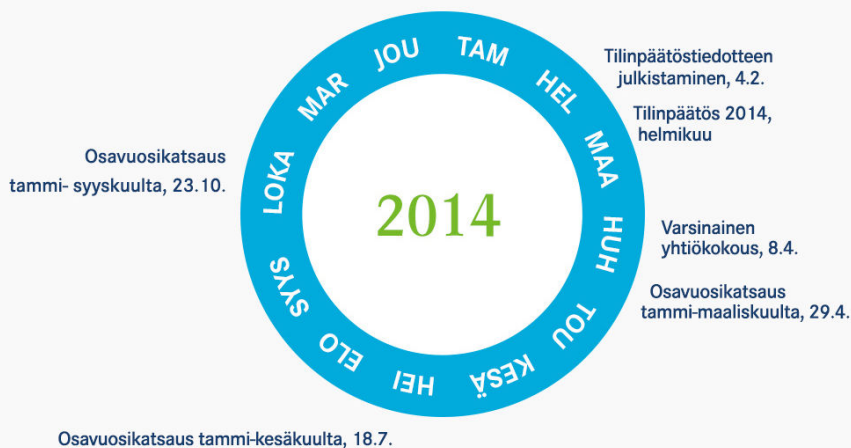
Toimiala: Yhteiskuntapalvelut

Fortumin toiminta pääomamarkkinoilla vuonna 2013

Fortumin sijoittajasuhdetoiminta kattaa osake- ja korkomarkkinat ja sen tavoitteena on varmistaa yhtiön osakkeiden täysi ja käypä arvostus, pääsy rahoituslähteisiin sekä joukkovelkakirjojen vakaa hinnoittelu. Pääasiassa Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa olevia sijoittajia ja analyttikkoja tavataan säännöllisesti.

Vuonna 2013 Fortum järjesti noin 200 yksityis- ja ryhmätapaamista ammattimaisten osakesijoittajien kanssa sekä ylläpiti jatkuvaa yhteyttä investointipankkien ja arvopaperinvälitysliikkeiden osakeanalyttikkoihin. Vuoden aikana sijoittajasuhdetoiminnon edustajat ja ylin johto pitivät noin 10 esitelmää sijoittajakonferensseissa, joita järjestettiin Skandinaviassa ja Ilossa-Britanniassa.

Tulostiedotus vuonna 2014

Hallinnointi

Yhtiökokous on Fortumin ylin päätöksentekoeelin. Hallitus vastaa yhtiömme strategisesta kehittämisestä ja toimitusjohtaja päivittäisestä operatiivisesta toiminnasta.

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Fortumin hallinto perustuu lakiin, yhtiön yhtiöjärjestykseen ja Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodiin (Corporate Governance) 2010. Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annetaan yhtiön toimintakertomuksesta erillisenä ja se on Fortumin hallituksen tarkastus- ja riskivaliokunnan käsittelemä.

Fortum laatii konsernitilinpäätöksen ja osavuositarkastukset kansainvälisten EU:n hyväksymien IFRS-raportointistandardien, arvopaperimarkkinain ja soveltuvien Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden sekä NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sääntöjen

mukaisesti. Yhtiön toimintakertomus ja emoyhtiön tilinpäätös on laadittu Suomen arvopaperimarkkinain, kirjanpitolain, osakeyhtiölain ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen mukaisesti. Tilintarkastuskertomus kattaa

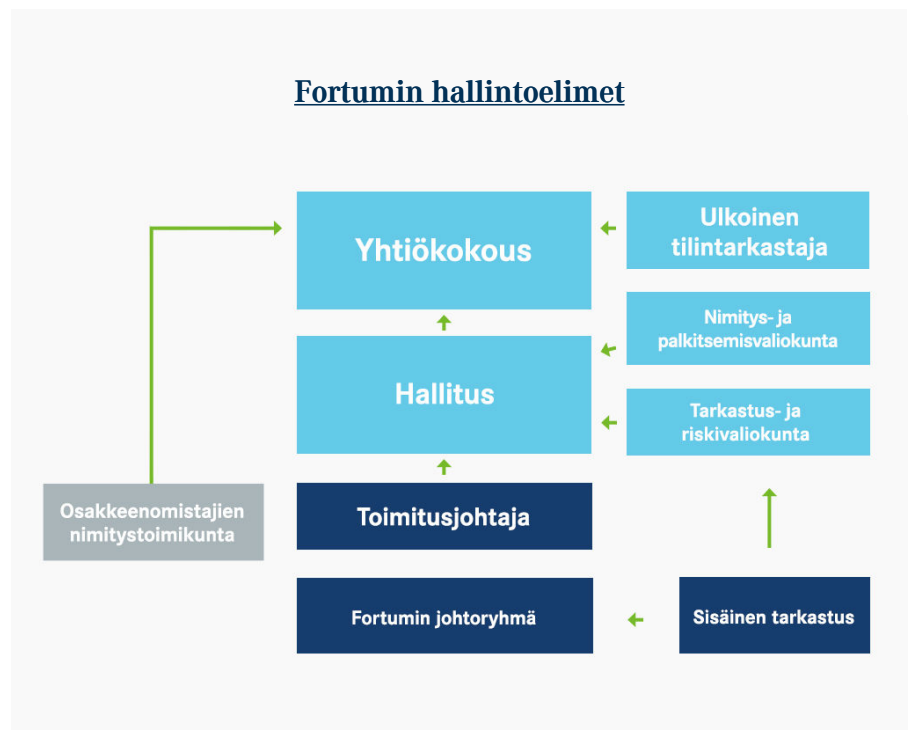
toimintakertomuksen, konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen. Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi (Corporate Governance) 2010 on saatavilla Arvopaperimarkkinayhdistyksen verkkosivuilta www.cgfinland.fi.

Fortumin hallintoelimet

Fortumin päätöksentekuelimet, jotka vastaavat konsernin hallinnosta ja toiminnasta ovat yhtiökokous, hallitus ja sen kaksi valiokuntaa, tarkastus- ja riskivaliokunta ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, sekä toimitusjohtaja johtoryhmän tukemana.

Yhtiökokous on Fortumin ylin päätöksentekuelin, joka tekee päätökset osakeyhtiölain mukaan sille kuuluvissa asioissa. Hallitus vastaa yhtiön strategisesta kehittämisestä sekä valvoo ja ohjaa sen liiketoimintaa ja johtoa. Operatiivisesta toiminnasta konsernitasolla sekä konsernin päivittäisestä hallinnosta vastaa toimitusjohtaja Fortumin johtoryhmän tukemana. Divisioonatasolla toiminnasta vastaavat divisioonien johtajat omien johtoryhmiensä tukemina.

Fortumilla on lisäksi epämuodollinen sidosryhmien neuvottelukunta, johon Fortumin hallitus on kutsunut yhtiön keskeisten sidosryhmien edustajia lisätäkseen vuoropuhelua ja näkemysten vaihtoa yhtiön ja sen sidosryhmien välillä tavoitteenaan edistää Fortumin liiketoimintoja. Vuonna 2013 neuvottelukuntaan kuului 13 Fortumin

sidosryhmien edustajaa sekä kolme henkilöstön edustajaa.

Yhtiökokous

Yhtiökokous on Fortumin ylin päätöksentekolin. Jokaisella osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä päätösvaltaansa yhtiökokoukselle lain mukaan kuuluvissa asioissa. Jokainen osake oikeuttaa yhteen ääneen. Yhtiökokouksessa läsnä olevalla osakkeenomistajalla on myös oikeus esittää kysymyksiä kokouksessa käsiteltävistä asioista.

Päätökset tehdään pääsääntöisesti yksinkertaisella äänen enemmistöllä ja tällaisia ovat esimerkiksi seuraavat päätökset:

tilinpäätöksen vahvistamisesta, osingon maksamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja toimitusjohtajalle sekä hallituksen ja ulkoisten tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista tehtävät päätökset.

Hallitus huolehtii yhtiöjärjestyksen ja osakeyhtiölain mukaisesti yhtiökokouksen koollekutsumisesta. Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava aikaisintaan kolme kuukautta ja viimeistään kolme viikkoa ennen yhtiökokousta julkaisemalla se kahdessa hallituksen määräämässä sanomalehdessä.

Yhtiökokouskutsu on kuitenkin toimitettava vähintään yhdeksän päivää ennen osakeyhtiölaissa tarkoitettua yhtiökokouksen täsmäytyspäivää.

Varsinainen yhtiökokous pidetään kerran vuodessa viimeistään kesäkuussa. Ylimääräinen yhtiökokous on pidettävä, kun hallitus katsoo siihen olevan aihetta tai milloin laki sitä muutoin edellyttää.

Varsinaisen yhtiökokouksen tehtäviin kuuluu:

- Tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistaminen
- Taseen osoittaman voiton käyttäminen ja osingonmaksusta päättäminen
- Vastuuvapaudesta päättäminen hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle
- Hallituksen jäsenten lukumäärästä päättäminen
- Hallituksen jäsenten palkkioista päättäminen
- Hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenten valitseminen
- Ulkoisen tilintarkastajan palkkiosta päättäminen
- Ulkoisen tilintarkastajan valitseminen

Hallitus

Hallitus vastaa yhtiön strategisesta kehittämisestä sekä valvoo ja ohjaa sen liiketoimintaa ja johtoa. Yhtiöjärjestyksen ja osakeyhtiölain mukaisesti hallituksen tehtävänä on edustaa yhtiötä ja huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Hallitukseen kuuluu viidestä kahdeksaan jäsentä. Yhtiökokous valitsee jäsenet yhden vuoden mittaiseksi toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiökokous valitsee myös hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Kokous on päätösvaltainen, kun paikalla on enemmän kuin puolet jäsenistä. Yhtiöjärjestyksen mukaisesti hallituksen jäseneksi ei voida valita henkilöä, joka on täyttänyt 68 vuotta.

Hallitus kokoontuu ennalta sovitun aikataulun mukaisesti käsittelemään määritellyjä asioita sekä kokoontuu tarvittaessa käsittelemään muita asioita. Hallituksen puheenjohtaja laatii hallituksen kokouksen asialistan toimitusjohtajan tekemän ehdotuksen pohjalta. Hallituksen jäsenillä on oikeus ehdottaa ja sisällyttää nimenomaisia asioita

asialistalle. Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuville on enemmän kuin puolet sen jäsenistä. Hallituksen päätökset tehdään yksinkertaisella äänenenemmistöllä. Hallitus toimii hyväksymänsä kirjallisen työjärjestyksen mukaisesti, jonka keskeinen sisältö on selostettu tässä, mukaan lukien hallituksen tehtävät.

Toimitusjohtaja, talousjohtaja ja lakiasiaintoimittaja, joka toimii hallituksen sihteerinä, osallistuvat säännöllisesti hallituksen kokouksiin. Muut konsernin johtoryhmän jäsenet ja johtajat osallistuvat kokouksiin tarvittaessa.

Osana tehtäviään hallitus tekee vuosittaisen itsearvioinnin toimintansa edelleen kehittämiseksi. Lisäksi hallitus arvioi vuosittain, ketkä sen jäsenistä ovat riippumattomia yhtiöstä ja ketkä ovat riippumattomia sen merkittävistä osakkeenomistajista.

Hallitus vuonna 2013

Hallituksen kuuluivat 9.4.2013 pidettyyn varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka seuraavat seitsemän henkilöä: puheenjohtaja Sari Baldauf, varapuheenjohtaja Christian Ramm-Schmidt, Minoo Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel, Ilona Ervasti-Vaintola, Kim Ignatius ja Joshua Larson. Varsinaisessa yhtiökokouksessa 9.4.2013 heidät valittiin uudelleen tehtäviinsä toimikaudelle, joka päättyy 2014 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Vuonna 2013 puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja hallituksen jäsenet olivat kaikki riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista. Kolme jäsenistä, hallituksen puheenjohtaja mukaan lukien, on naisia. Vuoden 2013 aikana hallitus kokoontui 11 kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti oli 100.

Vuonna 2013 yhtiön hallituksen pääpainopistealueet olivat muun muassa taloudellisen ympäristön sekä energiasektorin ja energia-alan syvälinen kartoittaminen,

strategian edelleen kehittäminen, mukaan lukien sähkösiirtoliiketoiminnan tulevaisuuden vaihtoehtojen selvittäminen sekä osinkopolitiikan päivittäminen, väliaikaisjärjestelyjen määrittäminen ja toimeenpano toimitusjohtajan sairasloman ajaksi, johdon arviointi ja

seuraajasuunnitelmien käsittely sekä muun muassa IT:n ja kestävä kehityksen toimintojen auditointin ja arvioinnin jatkaminen.

Edellisenä vuonna suoritetun itsearvioinnin perusteella parannettiin vuonna 2013

esimerkiksi kokousmateriaalien toimittamista koskevia prosesseja. Lisäksi hallitus määrittä tiettyjä painopistealueita ja paransi eräitä muita prosesseja tavoitteenaan hallitustyöskentelyn tehostaminen entisestään.

Fortumin hallitus 31.12.2013

Nimi	Syntymävuosi	Koulutus	Päätoimi	Läsnäolo hallituksen kokouksissa	Läsnäolo valiokunta-kokouksissa
Puheenjohtaja Sari Baldauf	1955	KTM	Johtaja Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 4/4
Varapuheenjohtaja Christian Ramm-Schmidt	1946	Dipl.ekon.	Senior Partner, Merasco Capital Ltd Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 3/3 Tarkastus- ja riskivaliokunta, 1/1
Mino Akhtarzand	1956	Diplomi-insinööri, sähkötekniikka	Jönköpingin läänin maaherra	11/11	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 4/4
Heinz-Werner Binzel	1954	Ekonomi, diplomi-insinööri, taloustieteet ja sähkötekniikka	Yksityinen konsultti Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 6/6
Ilona Ervasti-Vaintola	1951	OTK, VT	Johtaja Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta, 4/4
Kim Ignatius	1956	Ekonomi	Sanoma Oyj, talousjohtaja Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 6/6
Joshua Larson	1966	Kansainvälisten suhteiden maisteri, venäjän kielen kandidaatti	Yksityinen sijoittaja ja konsultti Riippumaton hallituksen jäsen	11/11	Tarkastus- ja riskivaliokunta, 6/6

Hallituksen tehtäviin kuuluu:

- Yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtiminen
- Yhtiön liiketoiminnan ja toimialojen strateginen kehittäminen ja ohjaus
- Toiminnan järjestäminen lainsäädännön ja yhtiön yhtiöjärjestyksen mukaisesti
- Kirjanpidon ja taloushallinnon asianmukainen järjestäminen
- Toimitusjohtajan nimittäminen ja erottaminen
- Ylintä johtoa koskevan organisaatiorakenteen vahvistaminen ja toimitusjohtajaa tukevan Fortumin johtoryhmän jäsenten nimittäminen ja erottaminen
- Keskeisten riskien analysointi ja niitä koskevien ohjeiden antaminen
- Vuosittaisen liiketoimintasuunnitelman vahvistaminen
- Tulostavoitteiden asettaminen yhtiölle ja sen johdolle vuosittain sekä niiden seuranta
- Osavuositarkastusten, konsernitilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen hyväksyminen
- Osinkopolitiikan määrittely
- Merkittävistä investoinneista, divestoinneista ja liiketoimintajärjestelyistä päättäminen
- Konsernin politiikkojen ja periaatteiden, kuten konsernin riskipolitiikan vahvistaminen
- Yhtiön eettisten arvojen ja toimintaperiaatteiden asettaminen, mukaan lukien kestävä kehitys, ja niiden toteutumisen seuranta
- Konsernin kestävä kehityksen raportin käsittely

Hallituksen valiokunnat

Hallituksella on kaksi valiokuntaa, tarkastus- ja riskivaliokunta ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunta. Valiokunnat avustavat hallitusta valmistelemalla ja käsittelemällä yksityiskohtaisemmin hallitukselle kuuluvia asioita.

Hallitus nimittää jäsenistään tarkastus- ja riskivaliokunnan ja nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan. Kuhunkin valiokuntaan kuuluu vähintään kolme jäsentä. Jäsenillä on oltava valiokunnan tehtävien edellyttämä asiantuntemus ja kokemus.

Valiokuntien jäsenten toimikausi on yksi vuosi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Kaikilla hallituksen jäsenillä on oikeus osallistua valiokuntien kokouksiin. Valiokunnan puheenjohtaja raportoi säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen kaikille hallituksen jäsenille ja lisäksi valiokunnan asiakirjat ja pöytäkirja ovat kaikkien hallituksen jäsenten saatavilla. Hallitus on hyväksynyt kirjalliset työjärjestykset valiokunnille ja niitä päivitetään säännöllisesti.

Tarkastus- ja riskivaliokunta

Tarkastus- ja riskivaliokunta avustaa hallitusta sen valvontatehtävien hoitamisessa Suomen

listayhtiöiden hallinnointikoodissa (Corporate Governance) 2010 tarkastusvaliokunnalle määritettyjen tehtävien mukaisesti. Tarkastus- ja riskivaliokunta valvoo taloudellista raportointiprosessia ja seuraa yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta konsernissa. Valiokunnalla on kirjallinen työjärjestys, jossa sen tehtävät on määritelty.

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2010 mukaan tarkastus- ja riskivaliokunnan jäsenillä on oltava valiokunnan tehtäväalueen edellyttämä pätevyys, ja vähintään yhdellä jäsenellä tulee olla asiantuntemusta erityisesti laskentatoimen tai kirjanpidon taikka tarkastuksen alalla. Tarkastusvaliokunnan jäsenten on oltava riippumattomia yhtiöstä ja vähintään yhden jäsenen on oltava riippumaton merkittävistä osakkeenomistajista.

Valiokunnan kokouksiin osallistuvat säännöllisesti ulkoiset tilintarkastajat, talousjohtaja, sisäisen tarkastuksen johtaja, Corporate Controller ja lakiasiaintohtaja valiokunnan sihteerinä sekä muut valiokunnan kulloinkin kutumat johtajat.

Tarkastus- ja riskivaliokunta raportoi työstään hallitukselle säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen. Tarkastus- ja

riskivaliokunta tarkastaa vuosittain työjärjestyksensä, hyväksyy sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman sekä suorittaa työstään itsearviointin. Valiokunta käsittelee vuosittain ulkoisen tilintarkastajan tilintarkastussuunnitelman ja tapaa säännöllisesti ulkoista tilintarkastajaa keskustellakseen tarkastussuunnitelmaan, tilintarkastusraportteihin ja tilintarkastushavaintoihin liittyvistä asioista. Lisäksi valiokunta arvioi ulkoisen tilintarkastajan riippumattomuutta ja seuraa sen tarkastustoimintaa.

Tarkastus- ja riskivaliokunta vuonna 2013

9.4.2013 pidetyn varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen hallitus valitsi keskuudestaan tarkastus- ja riskivaliokuntaan puheenjohtajaksi Kim Ignatiuksen sekä jäseniksi Heinz-Werner Binzelin ja Joshua Larsonin. Tarkastus- ja riskivaliokuntaan kuului 9.4.2013 pidettyyn yhtiökokoukseen saakka puheenjohtaja Kim Ignatius sekä jäsenenä Joshua Larson, Heinz-Werner Binzel ja Christian Ramm-Schmidt.

Vuonna 2013 jäsenet olivat kaikki riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista. Tarkastus- ja riskivaliokunta kokoontui vuonna 2013 kuusi kertaa ja osallistumisprosentti oli 100.

Tarkastus- ja riskivaliokunnan tehtäviin kuuluu:

- Seurata yhtiön taloudellista asemaa
 - Valvoa taloudellista raportointiprosessia
 - Seurata tilinpäätösraportoinnin prosessia
 - Yhteydenpito lakisääteiseen ulkoiseen tilintarkastajaan ja tilintarkastajan valiokunnalle valmisteleminen raporttien arviointi
 - Seurata emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen lakisääteistä tilintarkastusta
 - Henkilökohtaiset tapaamiset vuosittain ulkoisten tilintarkastajien ja sisäisten tarkastajien kanssa
 - Valmistella ulkoisen tilintarkastajan valintaa koskeva hallituksen päätösehdotus varsinaiselle yhtiökokoukselle
 - Arvioida ulkoisen tilintarkastajan riippumattomuutta
 - Hyväksyä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeet
 - Käsitellä sisäisen tarkastuksen työjärjestystä, suunnitelmia ja raportteja
 - Seurata yhtiön sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta
 - Käsitellä yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä antamaan selvitykseen
- (Corporate Governance Statement) sisältyvää kuvausta taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä
- Konsernin riskipolitiikan ja riskien vuosittainen tarkastelu
 - Seurata oikeudenkäyntejä ja oikeudellisia menettelyjä
 - Käsitellä selvitystä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta avustaa hallitusta yhtiön johdon nimitys- ja palkitsemisasiossa. Valiokunnalla on kirjallinen työjärjestys, jossa sen tehtävät on määriteltä.

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2010 mukaan palkitsemisvaliokunnan jäsenten tulee olla riippumattomia yhtiöstä. Toimitusjohtajaa tai yhtiön muita johtajia ei voida nimittää valiokuntaan.

Säännölliset osallistujat valiokunnan kokouksissa ovat toimitusjohtaja, henkilöstöjohtaja ja lakiasiaintohtaja valiokunnan sihteerinä.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta raportoi työstään hallitukselle säännöllisesti jokaisen kokouksen jälkeen. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta suorittaa työstään vuosittain itsearvioinnin.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta vuonna 2013

Varsinaisen yhtiökokouksen 9.4.2013 jälkeen hallitus valitsi keskuudestaan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi Sari

Baldaufin ja jäseniksi Minoo Akhtarzandin, Ilona Ervasti-Vaintolan ja Christian Ramm-Schmidin. Varsinaiseen yhtiökokoukseen 9.4.2013 saakka valiokuntaan kuuluivat puheenjohtaja Sari Baldauf ja jäsenet Minoo Akhtarzand ja Ilona Ervasti-Vaintola.

Vuonna 2013 jäsenet olivat kaikki riippumattomia yhtiöstä ja sen merkittävistä osakkeenomistajista. Valiokunta kokoontui vuonna 2013 neljä kertaa ja jäsenten osallistumisprosentti oli 100.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan tehtäviin kuuluu:

- Käsitellä, arvioida ja tehdä esityksiä konsernin ja johdon palkkausrakenteista sekä palkitsemis- ja kannustinjärjestelmistä
- Seurata kannustinjärjestelmien toimivuutta varmistaakseen, että johdon palkitsemisjärjestelmä edistää yhtiön tavoitteita ja perustuu henkilökohtaiseen suoriutumiseen
- Arvioida toimitusjohtajan ja hänelle suoraan raportoivien johtajien suoriutumista ja palkitsemista
- Valmistella nimitys- ja palkitsemisasiota ja tehdä hallitukselle ehdotuksia toimitusjohtajan ja johtoryhmään kuuluvien henkilöiden nimittämis- ja palkitsemisasiossa
- Avustaa tarvittaessa hallitusta raportoinnissa palkitsemisasiosta varsinaiselle yhtiökokoukselle
- Käsitellä ja valmistella suunnitelmia toimitusjohtajan ja hänelle suoraan raportoivien johtajien seuraajiksi
- Seurata, suunnitella ja edistää kompetenssien kehittämistä konsernissa strategisia tavoitteita vastaavasti

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Varsinainen yhtiökokous 9.4.2013 päätti hallituksen esityksestä perustaa pysyvän osakkeenomistajien nimitystoimikunnan. Varsinaiseen yhtiökokoukseen 9.4.2013

saakka osakkeenomistajien nimitystoimikunnan asettamisesta päätettiin vuosittain viimeisen 9 vuoden ajan

enemmistöosakkeenomistaja Suomen valtion ehdotuksesta.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunnan tarkoituksena ja tehtävänä on valmistella ja esitellä varsinaiselle yhtiökokoukselle, ja tarvittaessa ylimääräiselle yhtiökokoukselle, ehdotus seuraavissa asioissa: ehdotus hallituksen jäsenten palkitsemisesta, lukumäärästä ja hallitukseen valittavista jäsenistä. Lisäksi toimikunnan tehtävänä on etsiä hallituksen jäsenten seuraajaehdokkaita.

Nimitystoimikunta koostuu neljästä jäsenestä, joista yhtiön kolme suurinta osakkeenomistajaa ovat kukin oikeutettuja nimeämään yhden jäsenen. Hallituksen puheenjohtaja toimii toimikunnan neljäntenä jäsenenä. Toimikunnan jäsenet nimitetään vuosittain ja jäsenten toimikausi päättyy, kun toimikuntaan on nimitetty uudet jäsenet.

Nimeämiseen oikeutetut Fortumin suurimmat osakkeenomistajat määräytyvät vuosittain yhtiön osakasluetteloon syyskuun ensimmäisenä arkipäivänä rekisteröityinä olevien omistustietojen perusteella. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta toimittaa hallitukselle ehdotuksensa

varsinaiselle yhtiökokoukselle 31.1. mennessä.

Nimitystoimikunta ja varsinainen yhtiökokous 2014

Syyskuussa 2013 Fortumin osakkeenomistajien nimitystoimikuntaan nimettiin seuraavat henkilöt: osastopäällikkö Eero Heliövaara, valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto; toimitusjohtaja Harri Sailas, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen ja pääjohtaja Liisa Hyssälä, KELA. Lisäksi hallituksen puheenjohtaja Sari Baldauf toimi nimitystoimikunnan jäsenenä.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa 8.4.2014 pidettävälle varsinaiselle yhtiökokoukselle, että hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot pysyvät samoina kuin vuonna 2013 ja ovat vuodelle 2014 seuraavat: puheenjohtajalle 75 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 57 000 euroa vuodessa ja jäsenelle 40 000 euroa vuodessa sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajana toimivalle jäsenelle 57 000

euroa vuodessa siinä tapauksessa, että hän ei samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Kokouspalkkioksi esitetään 600 euroa/kokous. Kokouspalkkio maksetaan sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista, kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella Euroopassa asuville hallituksen jäsenille ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuville jäsenille.

Lisäksi osakkeenomistajien nimitystoimikunta on päättänyt ehdottaa vuoden 2014 varsinaiselle yhtiökokoukselle, että hallitus koostuu kahdeksasta (8) jäsenestä ja että seuraavat henkilöt valitaan hallituksen jäseniksi tulevaksi toimikaudeksi, joka päättyy vuoden 2015 yhtiökokouksen päättyessä: Sari Baldauf hallituksen puheenjohtajaksi, Kim Ignatius varapuheenjohtajaksi ja Minoo Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel, Ilona Ervasti-Vaintola ja Christian Ramm-Schmidt jäseniksi. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen uusiksi jäseniksi valitaan Petteri Taalas ja Jyrki Talvitie.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja on osakeyhtiölain mukainen toimielin. Toimitusjohtaja toimii Fortumin johtoryhmän puheenjohtajana.

Toimitusjohtajan tehtävä on hoitaa konsernin juoksevaa hallintoa ja liiketoimintaa osakeyhtiölain ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Osakeyhtiölain mukaan toimitusjohtaja vastaa

siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Fortumin toimitusjohtaja toukokuusta 2009 lähtien on ollut Tapio Kuula. Maaliskuussa 2013 Kuulalla diagnosoitiin hoitoa vaativa sairaus, jonka jälkeen hän jäi sairauslomalle. Toimitusjohtajan sijaisena toimi sairausloman aikana Fortumin talousjohtaja Markus

Rauramo. Toimitusjohtaja Kuula palasi töihin marraskuussa 2013.

Yhtiön hallitus arvioi toimitusjohtajan työtä. Arviointi perustuu objektiivisiin kriteereihin, joita ovat muun muassa yhtiön suoriutuminen sekä hallituksen toimitusjohtajalle ennalta asettamien tavoitteiden saavuttaminen.

Fortumin johtoryhmä ja liiketoimintaorganisaatio

Toimitusjohtajaa tukee tehtävässään Fortumin johtoryhmä. Fortumin johtoryhmä avustaa toimitusjohtajaa strategisten ja kestävän kehityksen tavoitteiden asettamisessa hallituksen hyväksymissä puitteissa, laatii konsernin liiketoimintasuunnitelman sekä päättää valtuuksiensa puitteissa investoinneista, fuusioista, yrityshankinnoista ja divestoinneista.

Taloudellista tulosta seurataan kuukausiraportoinnissa, jota Fortumin johtoryhmä kuukausittain tarkastelee. Tämän lisäksi Fortumin johtoryhmän ja divisioonien johtajien kanssa neljännesvuosittain pidettävät tulokokoukset sisältyvät toiminnanjohtamisprosessiin.

Kukin johtoryhmän jäsen on vastuussa oman organisaationsa päivittäisistä liiketoiminnoista ja organisaatiotaan koskevien operatiivisten päätösten toteutuksesta. Fortumin johtoryhmä kokoontuu kuukausittain. Konsernin johtoryhmään kuului 31.12.2013 yhdeksän jäsentä mukaan lukien toimitusjohtaja, jolle johtoryhmän jäsenet raportoivat. Naispuolisia jäseniä oli kaksi.

Fortumin neljä divisioonaa ovat:

- Power-divisioona, joka keskittyy Fortumin sähköntuotantoon ja -myyntiin tukkumarkkinoilla, sähköntuotantokapasiteetin kehittämiseen sekä asiantuntijapalveluihin sähköntuottajille.
- Heat-divisioona, joka keskittyy sähkön ja lämmön yhteistuotantoon (CHP), kaukolämpö- ja kaukokylmätoimintaan sekä yritysten lämpöratkaisuihin.
- Russia-divisioona, joka keskittyy sähkön ja lämmön tuotantoon ja myyntiin Venäjällä. Divisioonaan kuuluvat OAO Fortum ja Fortumin 25 %:n osuus TGC-1:stä.

- Electricity Solutions and Distribution -divisioona, joka keskittyy Fortumin sähkön vähittäismyyntiin sekä sähkönsiirtoon. Divisioona muodostuu kahdesta liiketoiminta-alueesta: Distribution ja Electricity Sales.

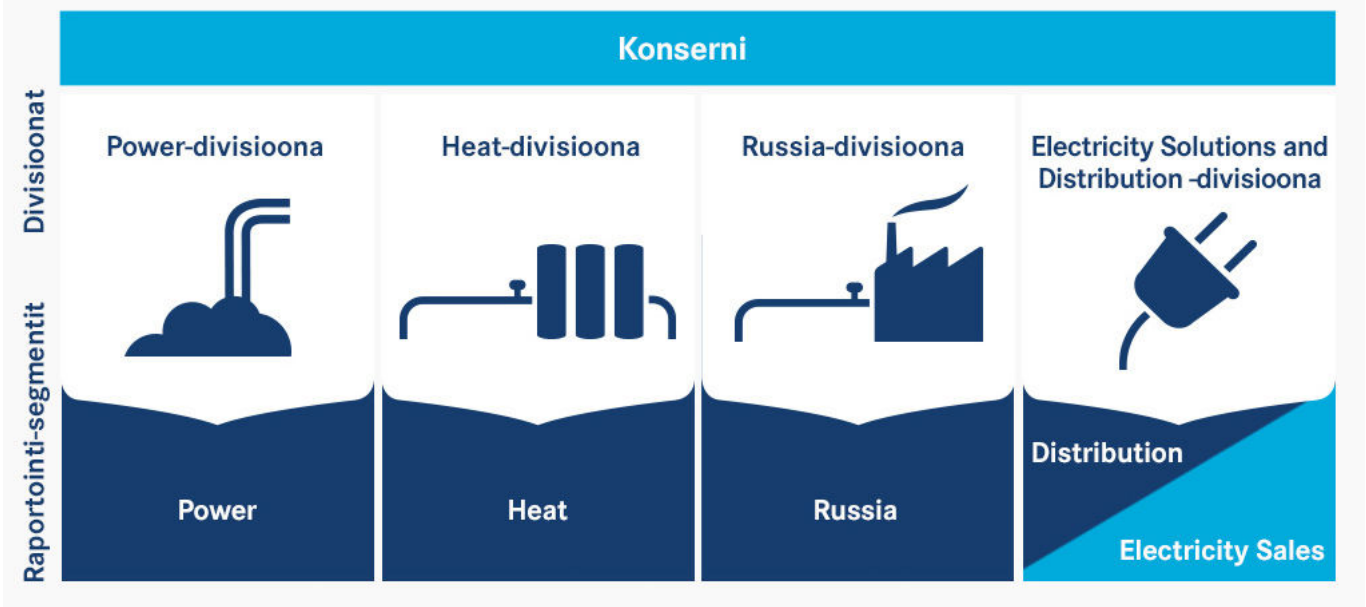
Konsernitason esikuntatoimintoja ovat seuraavat: Talous, Henkilöstöyksikkö, IT ja Liiketoimintaprosessit, T&K ja innovaatiotoiminta, Konserniviestintä, Yhteiskuntasuhteet, Strategia ja M&A sekä Kestävä kehitys.

Fortumin johtoryhmä 31.12.2013

- Tapio Kuula, toimitusjohtaja, Fortumin johtoryhmän puheenjohtaja s. 1957, diplomi-insinööri, taloustieteiden maisteri
- Helena Aatinen, konsernin viestintäjohtaja s. 1959, kauppatieteiden maisteri
- Alexander Chuvaev, Russia-divisioonan johtaja s. 1960, diplomi-insinööri
- Mikael Frisk, konsernin henkilöstöjohtaja s. 1961, kauppatieteiden maisteri

- Timo Karttinen, Electricity Solutions and Distribution -divisioonan johtaja s. 1965, diplomi-insinööri
- Per Langer, Heat-divisioonan johtaja s. 1969, kauppatieteiden maisteri
- Markus Rauramo, konsernin talousjohtaja s. 1968, valtiotieteiden maisteri
- Matti Ruotsala, Power-divisioonan johtaja s. 1956, diplomi-insinööri
- Kaarina Ståhlberg, konsernin lakiasiaintoiminnan johtaja s. 1966, OTK, LL.M. (Columbia University, New York)

Fortumin raportointirakenne 31.12.2013

Muutos Fortumin liiketoimintarakenteessa 1.3.2014 lähtien

Helmikuussa Fortum ilmoitti siirtyvänsä uuteen liiketoimintarakenteeseen 1.3.2014 alkaen. Muutoksen tavoitteena on vahvistaa strategian toteuttamisedellytyksiä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Fortum raportoi tuloksensa uuden liiketoimintarakenteen mukaisesti vuoden 2014 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen.

Uusi liiketoimintarakenteeseen kuuluu neljästä raportointisegmentistä ja esikuntatoiminnoista. Raportointisegmentit ovat: Heat, Electricity Sales and Solutions; Power and Technology; Russia ja Distribution. Esikuntatoiminnot ovat: Talous, Strategia ja yritysjärjestelyt, Lakiasiat, Henkilöstö ja IT, Viestintä sekä Yhteiskuntasuhteet.

Matti Ruotsala nimitetään Chief Operating Officeriksi (COO) ja toimitusjohtajan varamieheksi. Fortumin talousjohtajaksi (CFO) nimitetään Timo Karttinen, joka myös johtaa Distribution-divisioonaa. Markus

Rauramo jatkaa uudessa roolissa Heat, Electricity Sales and Solutions -divisioonan johtajana, Per Langer Hydro Power and Technology -divisioonan johtajana ja Alexander Chuvaev Russia-divisioonan johtajana.

Uusina jäseninä johtoryhmään nimitetään ydin- ja lauhdevoimaliiketoiminnasta vastaava johtaja Tiina Tuomela, strategiasta ja yritysjärjestelyistä vastaava johtaja Kari Kautinen sekä yhteiskuntasuhteista vastaava johtaja Esa Hyvärinen.

Taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmät

Taloudelliseen raportointiin liittyvät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmät on suunniteltu siten, että ne tuottavat kohtuullisen varmuuden taloudellisen raportoinnin luotettavuudesta sekä varmistavat, että soveltuvia lakeja ja säädöksiä on noudatettu.

Riskienhallinnan yleiskuvaus

Fortumin hallitus hyväksyy konsernin riskipolitiikan, jossa määritellään konsernin riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet ja divisioonien vastualueet liittyen riskienhallintaan sekä myös taloudellisen raportoinnin prosessiin. Taloudellisen

raportoinnin prosessi on sisäänrakennettu sisäisen valvonnan viitekehykseen, ja prosessitason sisäisen valvonnan rakenne on määritelty käyttäen riskiperusteista arviointia. Fortumin sisäisen valvonnan viitekehys sisältää elementtejä COSO-viitekehyksestä, jonka on julkaissut Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

Fortumin taloudellisen raportoinnin rakenne

Sisäisen valvonnan viitekehys

Valvontaympäristö

Fortumin sisäinen valvontajärjestelmä tukee konsernin strategian toteuttamista ja varmistaa säännösten noudattamisen ja taloudellisen raportoinnin luotettavuuden. Sisäisen valvonnan viitekehys muodostuu konsernitason toimintapolitiikoista ja prosesseista sekä liike- ja tukitoimintojen valvonnasta ja prosesseista.

Konsernin riskienhallintayksikkö vastaa konsernin riskipositioiden raportoinnista ja riskienhallintajärjestelmän ylläpitämisestä.

Konsernilaskenta on vastuussa taloudellisen raportointiprosessin ylätasoin valvontajärjestelmästä. Raportointiprosessin valvonta perustuu konsernitason taloudellista raportointia koskeviin toimintapolitiikkoihin, ohjeisiin ja suosituksiin. Talousraportoinnin ohjeet on koottu Controllers Manual-ohjeistukseen, jota tarkastetaan ja päivitetään säännöllisin väliajoin. Core Finance Process Owner tukee talouden organisaatiota varmistaen, että talousorganisaatiolla on yhtenäinen tapa toimia ja valvoa prosessien toimivuutta.

Fortumin organisaatio on hajautettu, ja valtaa ja vastuuta on delegoitu divisioonille valvontavastuiden muodossa. Tämä koskee myös taloudellista raportointia. Eräillä alueilla, kuten hyödykemarkkinariskien kohdalla, valvonta on keskitettyä.

Riskien arviointi

Riskienhallintaprosessiin sisältyy taloudelliseen raportointiin liittyvien riskien tunnistaminen ja analysointi vuosittain. Riskit raportoidaan suunnitteluprosessin yhteydessä, ja tarvittavien toimenpiteiden ja parannusten seuranta on integroitu toiminnan johtamiseen. Kontrollien riskiarviointi on ollut

perustana prosessitasoin sisäisen valvontajärjestelmän kehittämisessä sekä taloudellisen raportoinnin kontrollitoimenpiteiden määrittämisessä virheiden välttämiseksi. Yhteiset divisioonarajat ylittävät tiimit päivittävät tätä prosessitasoin järjestelmää säännöllisesti.

Riskien arviointi kattaa mahdollisiin väärinkäytöksiin ja muihin sääntöjen vastaisuuksiin ja niiden kautta syntyneisiin taloudellisiin menetyksiin sekä muiden varojen väärinkäyttöön liittyvät riskit.

Valvontatoiminnot

Liiketoimintaprosesseissa sovelletaan valvontatoimintoja, ja taloudellisen raportoinnin näkökulmasta niillä varmistetaan, että mahdolliset virheet tai poikkeamat ehkäistään, löydetään ja korjataan. Talousraportoinnin ohjeet (Controllers Manual) asettavat standardit taloudelliselle raportoinnille.

Konsernilaskenta määrittää talousraportoinnin kontrollitoimenpiteiden periaatteet. Kontrollitoimenpiteet kattavat koko taloudellisen raportointiprosessin.

Vastuut toimenpiteiden toteuttamisesta sekä niiden toiminnan tehokkuuden seuraamisesta on jaettu. Fortumin prosessit sisältävät kontrollitoimenpiteitä liittyen liiketoimien aloittamiseen, hyväksyntään, kirjaamiseen ja laskentaan. Fortumin talouden palvelukeskus takaa yhtenäiset toimintatavat. Palvelukeskus suorittaa kontrollitoimenpiteitä liittyen taloudellisen tiedon kirjaamiseen ja arvostukseen sekä siitä annettaviin liitetietoihin. Palvelukeskus on ollut ISO 9001:2008 -sertifioitu vuodesta 2011 lähtien.

Kullakin divisioonalla on oma talousorganisaationsa, jonka tehtävänä on varmistaa, että liiketoiminnan tuloksellisuutta analysoidaan riittävällä tasolla kattaen toiminnan volyymin, tuottojen, kulujen, käyttö pääoman, varojen, riskien ja investointien arvioinnin. Näitä analyyseja tarkastellaan eri tasoilla konsernissa, ja lopullinen tarkastelu tehdään hallituksessa.

Toimintapolitiikkojen, ohjeiden ja prosessien viestintä

Talousraportoinnin ohjeet (Controllers Manual) sisältävät Fortumin laskentamanuaalin, investointimanuaalin ja raportointiohjeistuksen sekä muut taloudelliseen raportointiin liittyvät periaatteet. Corporate Controllerin pitämät

kuukausittaiset Core Controllers' -kokoukset ohjaavat talousorganisaation prosessikehityshankkeita ja saavat päivityksiä talousorganisaation asiantuntijafoorumeista. Säännöllisesti järjestettävissä Accounting Network Forum -kokouksissa informoidaan

talousorganisaatiota tulevista muutoksista koskien muun muassa IFRS-standardeja ja laskentaperiaatteita, sekä muista muutoksista.

Seuranta

Konsernin tulosta seurataan kuukausiraportoinnissa, ja Fortumin

johtoryhmä tarkastelee tulosraportointia kuukausitasolla. Tämän lisäksi

konsernijohdon ja divisioonien johtajien kanssa neljännesvuosittain pidettävät

tuloskokoukset sisältyvät toiminnanjohtamisprosessiin.

Osana Fortumin sisäistä valvontajärjestelmää kaikki divisioonat vastaavat oman vastuualueensa valvonnan tehokkuuden arvioinnista. Divisioona- ja konsernitason

controller-ryhmät vastaavat taloudellisen raportointiprosessin arvioinnista, jota myös konsernin riskienhallinta käy läpi säännöllisesti raportoiden vuosittain johdolle ja tarkastus- ja riskivaliokunnalle. Myös konsernin sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan järjestämistä ja sen toiminnan

tehokkuutta osana valvontaansa. Valvonnan tuloksista, tarvittavista korjaavista toimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta raportoidaan säännöllisesti johdolle ja tarkastus- ja riskivaliokunnalle.

Fortumin toiminnanjohtamisprosessi

Tarkastustoiminta

Sisäinen tarkastus

Fortumin sisäinen tarkastus arvioi ja varmistaa Fortumin sisäisen valvonnan riittävyttä ja tehokkuutta. Se arvioi myös eri liiketoimintaprosessien ja riskienhallinnan tehokkuutta ja riittävyttä sekä esimerkiksi lakien, asetusten ja sisäisten ohjeiden noudattamista. Sisäisen tarkastuksen työn

perustana ovat kansainväliset sisäisen tarkastuksen ammattistandardit.

Ulkoinen tilintarkastus

Yhtiöllä on yksi ulkoinen tilintarkastaja, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Ulkoinen tilintarkastaja valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa

toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan ensimmäisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastajaksi valittiin 9.4.2013 pidetyssä Fortum Oyj:n varsinaisessa yhtiökokouksessa Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö Deloitte & Touche Oy. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Jukka Vattulainen Deloitte & Touche Oy.

Sääntöjen noudattaminen ja Toimintaohje (Code of Conduct)

Fortumin Toimintaohje (Code of Conduct) pohjautuu yhtiön yhteisiin arvoihin: vastuullisuus, luovuus, kunnioitus ja rehellisyys. Arvot luovat perustan kaikelle toiminnalle Fortumissa. Fortumin päivitetty Toimintaohje otettiin käyttöön keväällä 2012 (alunperin laadittu 2007) ja julkaistiin kymmenellä kielellä. Toimintaohje on hallituksen hyväksymä.

Korruption ennaltaehkäiseminen on yksi Toimintaohjeen painopistealueista. Kaikissa Fortumin toimintamaissa korruption liittyviä riskejä hallinnoidaan osana Fortumin operatiivista riskienhallintaa ja valvontamenettelyjä. Fortumilla on käytössään menettelytavat kansainvälisessä lainsäädännössä asetettuihin vaatimuksiin ennaltaehkäisyn, valvonnan, raportoinnin ja toimeenpanon varmistamiseksi. Korruption

liittyvien riskien arviointi on säännöllistä ja dokumentoitua. Fortumin johtoryhmä valvoo tätä prosessia. Järjestelmällinen riskien arviointi sisällytetään liiketoimintasuunnitelmiin, ja riskien seuranta on osa liiketoiminnan tuloksellisuuden arviointia. Linjajohto raportoi Fortumin johtoryhmälle ja tarkastus- ja riskivaliokunnalle säännöllisesti toimistaan.

Fortumin työntekijöitä kannustetaan ilmoittamaan väärinkäytösepäilyistä joko omalle esimiehelleen tai muulle johdolle, tarvittaessa suoraan sisäiselle tarkastukselle. Lisäksi Fortumin työntekijöillä ja heidän yhteistyökumppaneillaan on mahdollisuus ilmoittaa epäilemistään väärinkäytöksistä luottamuksellisesti sähköisen ilmoituskanavan kautta. Ilmoituksen voi jättää

usealla eri kielellä ja tarvittaessa myös nimettömänä.

Toimintaohjeesta ja sääntöjen noudattamista koskevista periaatteista ja ohjeista tiedotetaan sisäisten ja ulkoisten viestintäkanavien kautta. Viestinnässä tuodaan esille ylimmän johdon sitoutuminen näihin periaatteisiin ja ohjeisiin. Esimerkiksi divisioonien johdolle ja muille määritetyille ryhmille lakiosasto on järjestänyt korruptionvastaista koulutusta. Fortum on myös kouluttanut työntekijöitään ja johtajiaan erityisen Toimintaohjetta (Code of Conduct) käsittelevän verkkokurssin avulla. Verkkokurssin suorittaminen on myös osa Fortumin uusien työntekijöiden perehdyttämisohjelmaa.

Palkitseminen

Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodi 2010 edellyttää, että Fortum julkaisee palkka- ja palkkioselvityksen yhtiön maksamista palkoista ja palkkioista. Lisäksi valtio-omistajaa edustava talouspoliittinen ministerivaliokunta antoi elokuussa 2012 päivitetyn kannanoton yritysjohdon ja avainhenkilöiden palkitsemista ja eläke-eduista valtion omistamissa yhtiöissä. Fortum ottaa palkitsemisessa huomioon sekä koodin että kannanoton.

Konsernin palkitsemisperiaatteet ja Fortumin yleiset palkitsemis- ja etukäytännöt ohjaavat palkitsemista Fortumissa. Palkkioita määritettäessä otetaan huomioon yrityksen taloudellinen tulos ja ulkoiset markkinatiedot palkitsemisesta, erityisesti vastaavissa yrityksissä ja vastaavissa tehtävissä. Hallitus hyväksyy, nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan ehdotuksen perusteella, palkitsemisperiaatteet konsernitason ja

päittää tulospalkkiotavoitteista sekä ylimmän johdon palkitsemisesta. Fortumin varsinainen yhtiökokous päättää hallituksen jäsenten palkkioista.

Fortum tarjoaa kilpailukyisen kokonaispalkan konsernijohdolle ja muulle johdolle. Tarkoituksena on avainresurssien saaminen yhtiöön ja niiden sitouttaminen Fortumin kaikissa toimintamaissa.

Kokonaispalkka tarjoaa työntekijöille kilpailukyisen peruspalkan. Palkan lisäksi tarjotaan tarkoituksenmukaiset muut edut, haasteellisia sekä lyhyen aikavälin kannustimia että pitkän aikavälin kannustinohjelmia.

Lyhyen aikavälin kannustimet

Fortumin lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä eli tulospalkkiojärjestelmä tukee konsernin taloudellisten tulostavoitteiden, kestävän kehityksen tavoitteiden, arvojen ja rakennemuutosten toteuttamista. Järjestelmän avulla varmistetaan, että yksittäisten työntekijöiden tulostavoitteet tukevat divisioonan ja konsernin tavoitteita. Tulospalkkiojärjestelmä kattaa kaikki fortumlaiset tiettyjä Puolan ja Venäjän henkilöstöryhmiä lukuun ottamatta.

Ylimmän johdon (toimitusjohtajan ja Fortumin johtoryhmän muiden jäsenten)

tulospalkkioiden määräytymisperusteista päättää hallitus etukäteen määriteltyjen ja mitattavissa olevien suoritumis- ja tulostavoitteiden perusteella. Ylimpään johtoon kuuluville johtajille maksettavien tulospalkkioiden määrä riippuu konsernin taloudellisesta tuloksesta ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamisesta. Tulospalkkion määräytymisperusteisiin kuuluu myös kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyviä mittareita. Ylimmän johdon tulospalkkioiden enimmäistaso on 40 % saajan vuosipalkasta luontoisuuineen (vuosipalkka = 12 x kyseessä olevan vuoden joulukuun palkka).

Divisioonien johtajien, jotka ovat kaikki Fortumin johtoryhmän jäseniä, palkkiot määräytyvät divisioonan tuloksen ja konsernin taloudellisen tuloksen perusteella. Divisioonan johtajan ja hänen esimiehensä, toimitusjohtajan, välillä käydään alkuvuodesta tavoite- ja tuloskeskustelu, jossa sovitaan johtajan henkilökohtaisen suorituksen arviointiperusteista.

Yhtiön hallitus arvioi toimitusjohtajan suoritusta vuosittain.

Pitkän aikavälin kannustimet

Fortumin johdon pitkän aikavälin kannustinjärjestelmän eli osakepalkkiojärjestelmän tarkoituksena on tukea konsernin pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista sitouttamalla avainhenkilöt.

Hallitus valitsee Fortumin johdon jäsenet ja avainhenkilöt, joilla on oikeus osallistua osakepalkkiojärjestelmään. Hallitus voi myös sulkea yksittäisiä osallistujia pois järjestelmästä. Osakepalkkiojärjestelmän

osallistujat eivät voi olla samalla Fortum Oyj:n Henkilöstörahaston jäseniä.

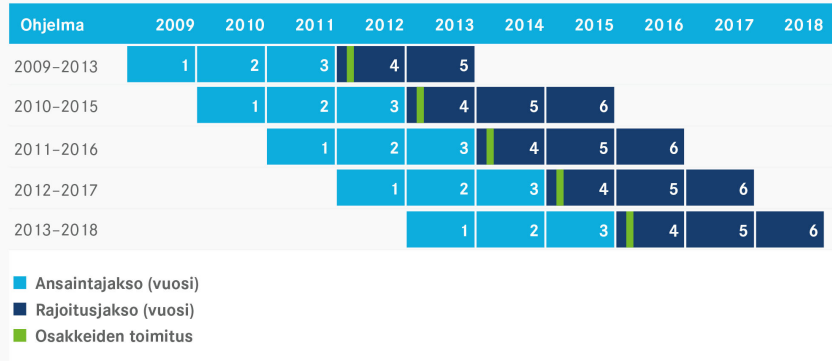
Fortumin osakepalkkiojärjestelmä jakautuu kuusivuotisiin osakeohjelmiin, joiden kuluessa

osallistajat voivat ansaita yhtiön osakkeita. Uusi ohjelma käynnistyy vuosittain hallituksen niin päättäessä.

Kukin osakeohjelma alkaa kolmen kalenterivuoden jaksolla, jonka aikana osallistajat voivat ansaita osakeoikeuksia mikäli hallituksen asettamat tavoitteet täyttyvät. Kun ansaintajakso on päättynyt ja tarvittavat verot ja muut työsuhteeseen liittyvät kulut on vähennetty ansaittujen osakeoikeuksien bruttoarvosta, ansaittujen oikeuksien nettoarvo maksetaan osallistujille osakkeina. Ansaintajaksoa seuraa rajoitusjakso, jonka aikana osallistajat eivät saa siirtää tai myydä osakkeita. Jos osakkeiden arvo laskee tai nousee rajoitusjakson aikana, osallistajat kantavat itse mahdollisen tappion tai voiton. Osallistujalle ansaintajakson jälkeen myönnettävien osakkeiden enimmäisarvo (ennen veroja) ei voi ylittää osallistujan yhden vuoden palkkaa.

Fortumin nykyinen osakepalkkiojärjestelmä noudattaa valtion omistamien yhtiöiden ohjeistusta sekä listayhtiöiden hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2010 ehtoja.

Osakepalkkiojärjestelmät

PCA Corporate Finance Oy on toiminut riippumattomana neuvonantajana palkitsemiseen liittyvissä asioissa.

Toimitusjohtajalle ja Fortumin johtoryhmälle maksetut palkat ja palkkiot

Vuonna 2013 toimitusjohtajalle maksettu palkka ja palkkiot oli 812 936 euroa (2012: 1 260 483) ja konsernin johtoryhmälle maksetut palkat ja palkkiot 2 997 744 euroa (2012: 3 515 796).

Alla olevassa taulukossa on esitetty konsernin johtoryhmälle, toimitusjohtaja mukaan lukien, vuosina 2013 ja 2012 maksetut palkat, luontoisedut sekä tulospalkkiot. Johtoryhmälle, toimitusjohtaja mukaan lukien,

maksetut tulospalkkiot olivat yhteensä 155 182 euroa (2012: 993 131), mikä vastaa 0,04 % (2012: 0,26 %) Fortum-konsernin maksamista palkoista ja palkkioista.

Euroa	Palkat ja luontoisedut 2013	Palkat ja luontoisedut 2012	Tulospalkkiot 2013 ¹⁾	Tulospalkkiot 2012 ¹⁾	Yhteensä 2013	Yhteensä 2012
Toimitusjohtaja	795 000	979 824	17 935	280 659	812 936	1 260 483
Muut johtoryhmän jäsenet ^{2) 3)}	2 860 497	2 803 324	137 246	712 472	2 997 744	3 515 796
Yhteensä	3 655 498	3 783 148	155 182	993 131	3 810 680	4 776 297

¹⁾ Tulospalkkiot perustuvat edellisen vuoden tavoitteisiin ja saavutettuihin tuloksiin.

²⁾ Sisältää 80 000 euron palkkion talousjohtaja Rauramolle toimitusjohtajan sijaisena toimimisesta maaliskuusta marraskuuhun 2013.

³⁾ Talousjohtaja Rauramolle myönnettiin vuonna 2012 rekrytointipalkkio, joka maksetaan kolmen vuoden aikana. Vuoden 2012 tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen mukaisesti ensimmäinen erä 33 334 euroa maksettiin vuonna 2012. Toinen erä maksettiin vuonna 2013 ja Rauramo on oikeutettu saman suuruiseen kolmanteen erään vielä vuonna 2014.

Lisäksi toimitusjohtajalla oli bruttotuloja 971 341 euroa kevään 2013 osaketoimituksesta, joka perustui 2007-2012 ja 2010-2015 osakeohjelmiin. Vastaava yhteismäärä (osakeohjelmista 2007-2012 ja 2010-2015) muille konsernin johtoryhmän jäsenille oli 1 508 203 euroa. Osakeohjelman 2010-2015 osakkeita ei voida siirtää tai myydä ennen rajoitusjakson päättymistä.

Johdolle toimitetut osakkeet

Oheinen taulukko esittää osakepalkkiojärjestelmän myötä toimitusjohtajalle ja muille Fortumin johtoryhmän jäsenille toimitetut osakkeet.

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan kannanoton mukaan toimitettavien osakkeiden määrän verotuksellinen bruttoarvo ei voi ylittää osallistujan vuosipalkan määrää.

Johtoryhmän jäsenet 31.12.2013

	2013	2012
Tapio Kuula	35 152	17 171
Helena Aatinen	519	-
Alexander Chuvaev ¹⁾	35 783	18 749
Mikael Frisk	10 079	4 576
Timo Karttinen	9 563	5 213
Per Langer	8 550	3 966
Markus Rauramo	756	-
Matti Ruotsala	12 395	7 283
Kaarina Ståhlberg (jäsen 1.9.2013 alkaen)	-	-

¹⁾ Osakeoikeudet maksetaan rahana osakkeiden sijaan kolmen vuoden rajoitusjakson jälkeen johtuen paikallisesta lainsäädännöstä.

Toimitusjohtaja Tapio Kuulan palkkiot ja työsuhteen ehdot

Palkka ja luontoisedut	Peruspalkka on 77 845 euroa kuukaudessa sisältäen puhelinedut ja vapaan autoedun.
Lyhyen aikavälin kannustinjärjestelmä (tulospalkkio) *	Tulospalkkiota on mahdollista ansaita vuosittain hallituksen vahvistamien kriteerien mukaan. Enimmäistaso on 40 % vuosipalkasta luontoisetuineen.
Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmä (osakepalkkio) *	Fortumin johdon voimassa olevan osakepalkkiojärjestelmän mukaisesti. Osakkeiden arvo ennen veroja ei voi ylittää toimitusjohtajan vuosipalkkaa.
Eläkejärjestely	Eläkeikä on 63 vuotta. Toimitusjohtajan lisäeläke on maksuperusteinen, ja vuosimaksu on 25 % vuosipalkasta. Vuosipalkka koostuu peruspalkasta luontoisetuineen ja tulospalkkiosta. Mikäli toimitusjohtaja irtisanotaan ennen eläkeikää, hän on oikeutettu siihen mennessä eläkerahastoon maksettuihin varoihin.
Työsuhteen päättäminen	Molemmipuolinen irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Jos yhtiö irtisanoo sopimuksen toimitusjohtaja on oikeutettu irtisanomisajan palkkaan sekä irtisanomiskorvaukseen, joka vastaa 18 kuukauden palkkaa.

*) Vuoden aikana maksetut palkkiot eivät voi ylittää 120 % vuosipalkasta. (Vuosipalkka = 12 x kyseessä olevan vuoden joulukuun palkka).

Eläkejärjestelyt

Fortumin suomalaiset johtajat kuuluvat työntekijäin eläkelain TyELin piiriin, joka tarjoaa palvelusaikaan ja työansioihin perustuvan eläketurvan laissa säädetyllä tavalla. Suomen työeläkejärjestelmässä ansioiksi luetaan peruspalkka, tulospalkkiot ja verotettavat luontoisedut, mutta ei

osakepalkkiojärjestelmästä saatuja tuloja. Suomen eläkelainsäädännön mukaan eläkkeelle voi jäädä joustavasti 63–68 ikävuoden välillä ilman täyseläkerajoituksia.

Fortumin johtajat muissa maissa kuuluvat eläkejärjestelyihin jotka perustuvat

työehtosopimukseen ja käytäntöihin kussakin toimintamaassa.

Lakisääteisen työeläkkeen lisäksi johtoryhmällä on lisäeläkejärjestelyjä. Konsernin politiikan mukaan kaikki uudet lisäeläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta, ja muiden konsernin johtoryhmän jäsenten eläkeikä on 60-65 vuotta. Toimitusjohtajalla

ja osalla muista johtoryhmän jäsenistä eläkkeen enimmäismäärä on 60 % palkasta, jolloin eläkkeet vakuuttaa vakuutusyhtiö, ja

osalla johtajista se on enintään 66 % palkasta, jolloin eläkkeet vakuuttaa ja maksaa Fortumin eläkesäätiö.

Hallituksen jäsenten palkkiot

Kullekin hallituksen jäsenelle maksetaan kiinteää vuosipalkkio ja kokouspalkkio. Kokouspalkkio maksetaan myös valiokunnan kokouksista, ja se maksetaan kaksinkertaisena jäsenelle, joka asuu Suomen ulkopuolella Euroopassa. Euroopan ulkopuolella asuville jäsenille kokouspalkkio maksetaan kolminkertaisena. Jäsenet ovat

oikeutettuja yhtiön matkustussääntöjen mukaisiin matkakorvauksiin.

Hallituksen jäsenille ei makseta palkkaa Fortumista, eikä heillä ole mahdollisuutta osallistua Fortumin tulos- tai osakepalkkiojärjestelmiin. Fortum ei myöskään maksa hallituksen palkkioista

eläkemaksuja eikä yhtiöllä ole heitä koskevaa vapaaehtoista eläkejärjestelmää. Hallituksen palkkioita ei ole sidottu konsernin kestävä kehityksen tuloksiin.

Varsinainen yhtiökokous 9.4.2013 vahvisti seuraavat palkkiot hallituksen jäsenille:

Hallituksen palkkiot

Euroa/vuosi/kokous	2013	2012
Puheenjohtaja	75 000	75 000
Varapuheenjohtaja	57 000	57 000
Tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtaja ¹⁾	57 000	57 000
Jäsenet	40 000	40 000
Kokouspalkkio ²⁾	600	600

¹⁾ jos ei ole samanaikaisesti hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

²⁾ maksetaan kaksinkertaisena jäsenelle joka asuu Suomen ulkopuolella Euroopassa ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuville.

Hallitukselle maksetut kokonaispalkkiot

Euroa	Hallituksessa vuonna 2013	Palkkiot yhteensä 2013 *	Hallituksessa vuonna 2012	Palkkiot yhteensä 2012 *
Hallituksen jäsenet 31.12.2013				
Puheenjohtaja, Sari Baldauf	1.1.-31.12.	84 000	1.1.-31.12.	80 353
Varapuheenjohtaja, Christian Ramm-Schmidt	1.1.-31.12.	66 000	1.1.-31.12.	64 479
Mino Akhtarzand	1.1.-31.12.	58 000	1.1.-31.12.	54 349
Heinz-Werner Binzel	1.1.-31.12.	60 400	1.1.-31.12.	53 149
Ilona Ervasti-Vaintola	1.1.-31.12.	49 000	1.1.-31.12.	46 549
Kim Ignatius	1.1.-31.12.	67 200	11.4.-31.12.	48 100
Joshua Larson	1.1.-31.12.	70 600	1.1.-31.12.	67 549
Entiset hallituksen jäsenet				
Esko Aho	N/A	N/A	1.1.-11.4	13 000

*) sisältää kiinteät kuukausipalkkiot sekä kokouspalkkiot

Fortumin hallitus 31.12.2013

Sari Baldauf

- Hallituksen puheenjohtaja, s. 1955, kauppatieteiden maisteri
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2009
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtaja

Päätehtävä:

- Johtaja

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- Nokia Oyj, useita johtotason tehtäviä, johtokunnan jäsen

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- F-Secure Oyj, Daimler AG, Akzo Nobel N.V., Deutsche Telekom AG ja Elinkeinoelämän Valtuuskunta: hallituksen jäsen
- Suomen lasten ja nuorten säätiö, Tukikummit-säätiö, John Nurmisen säätiö ja Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö: hallituksen jäsen
- Savonlinnan Oopperajuhlat, hallituksen puheenjohtaja
- Sanoma Oyj, varapuheenjohtaja 2003–2009
- Capman Oyj, hallituksen jäsen 2008–2011
- YIT Oyj, hallituksen jäsen 2006–2008
- Hewlett-Packard Company, hallituksen jäsen 2006–2012

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 2 300
(31.12.2012: 2 300)

Christian Ramm-Schmidt

- Hallituksen varapuheenjohtaja, s. 1946, diplomiekonomi
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2006
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

- Merasco Capital Oy, Senior Adviser

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- Baltic Beverages Holding Ab (BBH), toimitusjohtaja
- Baltika Breweries, Venäjä, hallituksen puheenjohtaja
- Fazerin Keksit Oy, Fazerin Suklaa Oy, Fazerin makeistoimiala, toimitusjohtaja

- ISS ServiSystems Oy, johtaja
- Rank Xerox Oy, johtaja

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Reima Oy ja Atoy Oy, hallituksen jäsen

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 2 250
(31.12.2012: 2 250)

Minoo Akhtarzand

- s. 1956, diplomi-insinööri, sähkötekniikka
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2011
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

- Jönköpingin läänin maaherra

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- Banverket, pääjohtaja
- Uppsalan alueen työvoimalautakunta (länsarbetsnämnd), johtaja
- Vattenfall AB, useita johtotason tehtäviä
- Stockholm Energi, useita tehtäviä

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Kansallinen tieturvallisuusjärjestö Jönköpingissä, puheenjohtaja
- AB Svensk Exportkredit, hallituksen jäsen
- Sveriges Radio 2007–2010, Vattenfall Bränsle AB 2004–2006, Vattenfall Vattenkraft AB 2003–2006, Vattenfall Business service AB 2003–2006, Teracom AB (tietoliikenne ja IT) 2001–2007: hallituksen jäsen
- EIM (European Infrastructure Managers) 2009–2010 ja Södertörnin yliopisto 1997–2003: varapuheenjohtaja
- Västerbergslagens Energi AB, hallituksen puheenjohtaja 2000–2004

Fortumin osakkeita 31.12.2013: -
(31.12.2012: -)

Heinz-Werner Binzel

- s. 1954, ekonomi, diplomi-insinööri, taloustieteet ja sähkötekniikka
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2011
- Tarkastus- ja riskivaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

- Yksityinen konsultti

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- RWE Energy AG, hallituksen jäsen, sähkön, kaasun ja veden hankinta ja myynti
- RWE Solutions AG, hallituksen jäsen, talousjohtaja, toimitusjohtaja

- NUKEM GmbH, useita johtotason tehtäviä Saksassa ja USA:ssa

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- TÜV Rheinland Holding AG, hallintoneuvoston jäsen, tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja
- RWE Solutions AG, hallintoneuvoston puheenjohtaja 2003–2006

Fortumin osakkeita 31.12.2013: -
(31.12.2012: 1 000)

Ilona Ervasti-Vaintola

- s. 1951, oikeustieteen kandidaatti, varatuomari
- Fortumin hallituksen jäsen vuodesta 2008, riippumaton 1.11.2011 alkaen
- Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

- Johtaja

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- Sampo Oyj, päälakimies, konsernin johtoryhmän jäsen
- Mandatum Oyj, päälakimies ja johtokunnan jäsen
- Mandatum & Co Oy, johtaja, partneri
- Suomen Yhdyspankki, Finanssilakiasiat-osaston osastopäällikkö, lakimies

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Arvopaperimarkkinayhdistys ry, hallituksen varapuheenjohtaja
- Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry 2005–2011, Fiskars Oyj 2004–2010, OMX Nordic Exchanges Group Oy 2003–2008, Stockholmsbörsen AB 2003–2007: hallituksen jäsen
- Keskuskaupakamari, lakivaliokunnan jäsen 2002–2005 ja puheenjohtaja 2005–2010

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 4 000
(31.12.2012: 4 000)

Kim Ignatius

- s. 1956, ekonomi, Helsingin kauppakorkeakoulu
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2012
- Tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtaja

Päätehtävä:

- Sanoma Oyj, talousjohtaja

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- TeliaSonera AB, talousjohtaja
- Sonera Oyj, talousjohtaja
- Tamro Oyj, talousjohtaja

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Millicom International Cellular S.A., hallituksen jäsen, tarkastuskomitean puheenjohtaja

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 2 400
(31.12.2012: 2 400)

Joshua Larson

- s.1966, kansainvälisten suhteiden maisteri, venäjän kielen kandidaatti
- Fortumin hallituksen riippumaton jäsen vuodesta 2010
- Tarkastus- ja riskivaliokunnan jäsen

Päätehtävä:

- Yksityinen sijoittaja ja konsultti

Merkittävimmät aiemmat tehtävät:

- IFC Alemar, toimitusjohtaja
- The Carlyle Group, Moskova, toimitusjohtaja
- Morgan Stanley, Moskova, johtaja, Venäjän toimintojen johtaja

- Goldman Sachs International, Lontoo ja Moskova, johtaja, Co-Head of Russian Business

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Kora Group 2006–2007, Bank Alemar, IFC Alemar ja Alemar Asset Management 2006–2008, OAO Apteka Holdings 2004–2006 ja OAO Cherkizovo Agro-Industrial Complex 2002–2004: hallituksen jäsen

Fortumin osakkeita 31.12.2013: -
(31.12.2012: -)

Fortumin johtoryhmä 31.12.2013

Helmikuussa 2014 Fortum ilmoitti siirtyvänsä uuteen liiketoimintarakenteeseen 1.3.2014 alkaen. Lisätietoja osiossa Hallituksen toimintakertomus, [Tilikauden jälkeiset tapahtumat](#).

Tapio Kuula

Toimitusjohtaja

- s. 1957, diplomi-insinööri, taloustieteiden maisteri
- Toimitusjohtaja vuodesta 2009
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 1997
- Konsernin palveluksessa vuodesta 1996

Aiemmat tehtävät:

- Fortum Oyj, johtaja 2005
- Fortum Power and Heat Oy, toimitusjohtaja 2000
- Fortum Oyj, Sähkö ja lämpö -sektorin johtaja 2000
- Fortum Power and Heat Oy, varatoimitusjohtaja 1999
- Imatran Voima Oy, johtaja, hallituksen jäsen, johtoryhmän jäsen 1997

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, hallintoneuvoston puheenjohtaja
- Lappeenrannan teknillinen yliopisto, hallituksen jäsen
- East Office of Finnish Industries Oy, hallituksen varapuheenjohtaja
- Suomalais-Venäläinen kauppakamariyhdistys – SVKK ry, hallituksen jäsen
- EURELECTRIC, hallituksen jäsen
- Northern Dimension Business Council, puheenjohtaja

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 153 555
(31.12.2012: 118 403)

Helena Aatinen

Konsernin viestintäjohtaja

- s. 1959, kauppatieteiden maisteri
- Konsernin viestintäjohtaja vuodesta 2012
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2012
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2011

Aiemmat tehtävät:

- Fortum Oyj, viestintäjohtaja, talousviestintä 2011
- Metsäteollisuus ry, viestintäjohtaja 2005
- Metso Oyj, viestintäjohtaja 2002
- Metso Oyj, useita viestintätehtäviä 1997

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 519
(31.12.2012: -)

Aleksander Chuvaev

Russia-divisioonan johtaja

- s. 1960, diplomi-insinööri
- Russia-divisioonan johtaja, OAO Fortumin toimitusjohtaja ja Venäjän maavastaava vuodesta 2009
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2009
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2009

Aiemmat tehtävät:

- GE Oil & Gas, aluejohtaja, Venäjä ja IVY-maat 2009
- SUEK, sijoitus- ja kehitysjohtaja, Venäjä 2008
- JSC Power Machines, toimitusjohtaja, Venäjä 2006
- GE Oil & Gas, aluejohtaja, Venäjä 2006
- JSC OMZ, operatiivinen johtaja, Venäjä 2005

- GE, useita tehtäviä USA:ssa ja Kanadassa 1999
- Solar Turbines Europe S.A., useita tehtäviä Euroopassa ja USA:ssa 1991

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Energy Producers Council, hallintoneuvoston jäsen
- Russian Union of Industrialists and Entrepreneurs, hallituksen jäsen
- Territorial Generating Company No. 1 (TGC-1), hallituksen jäsen
- Government Commission on the Development of the Electric Power Industry, jäsen

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 12 093
(31.12.2012: 12 093)

Mikael Frisk

Konsernin henkilöstöjohtaja

- s. 1961, kauppatieteiden maisteri
- Konsernin henkilöstöjohtaja vuodesta 2001. Vastaa konsernin henkilöstö-, IT-, ja liiketoimintaprosessiyksiköstä
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2001
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2001

Aiemmat tehtävät:

- Nokia Mobile Phones, Global Functions, henkilöstöjohtaja 1998
- Nokia-Mailleferin henkilöstöjohtaja, Lausanne, Sveitsi 1993
- Nokia NCM:n henkilöstönkehityspäällikkö 1992
- Oy Huber Ab:n henkilöstönkehityspäällikkö 1990

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Henkilöstöjohdon ryhmä ry – HENRY, hallituksen jäsen

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 42 128
(31.12.2012: 32 049)

Timo Karttinen

Electricity Solutions and Distribution -divisioonan johtaja

- s. 1965, diplomi-insinööri
- Electricity Solutions and Distribution -divisioonan johtaja ja Suomen ja Norjan maavastaava vuodesta 2009
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2004
- Konsernin palveluksessa vuodesta 1991

Aiemmat tehtävät:

- Fortum Oyj, kehitysjohtaja, 2004
- Fortum Power and Heat Oy, Portfolio Management and Trading -liiketoimintayksikön johtaja 2000
- Fortum Power and Heat Oy, johtaja, sähkön hankinta ja myynti 1999

- Imatran Voima Oy, johtaja, sähkön hankinta 1997

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Gasum Oy, hallintoneuvoston jäsen
- Energiategollisuus ry, hallituksen varapuheenjohtaja

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 69 791
(31.12.2012: 60 228)

Per Langer

Heat-divisioonan johtaja

- s. 1969, kauppatieteiden maisteri
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2009
- Konsernin palveluksessa vuodesta 1999
- Heat-divisioonan johtaja ja Ruotsin, Puolan ja Baltian maiden maavastaava vuodesta 2009. Vastuussa konsernin tutkimus- ja kehitysyksiköistä vuodesta 2011.

Aiemmat tehtävät:

- Fortum Power and Heat Oy, Heat-liiketoimintayksikön johtaja 2007
- Fortum Power and Heat Oy, Portfolio Management and Trading - liiketoimintayksikön johtaja 2004
- Fortum Oyj, päällikkötehtäviä 1999
- Gullspång Kraft, päällikkötehtäviä 1997

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Fortum Sweden AB, hallituksen puheenjohtaja
- AS Fortum Tartu, hallituneuvoston puheenjohtaja
- AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholm stad, hallituksen jäsen
- Fortum Heat Polska, hallituksen jäsen
- EFA AB, hallituksen varapuheenjohtaja
- Svensk Energi, hallituksen jäsen
- Hafslund ASA, hallituksen jäsen
- AS Vörguteenus Valdus, hallituneuvoston varapuheenjohtaja

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 25 267
(31.12.2012: 16 717)

Markus Rauramo

Konsernin talousjohtaja

- s. 1968, valtiotieteiden maisteri
- Konsernin talousjohtaja vuodesta 2012
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2012
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2012

Aiemmat tehtävät:

- Stora Enso Oyj, Helsinki, talousjohtaja ja johtoryhmän jäsen 2008
- Stora Enso International, Lontoo, konsernin rahoitusjohtaja 2004
- Stora Enso Oyj Helsinki, johtaja, strategia ja investoinnit 2001
- Stora Enso Financial Services, Brysseli, johtaja, varainhankinta 1999
- Enso Oyj, Helsinki, useita rahoitustehtäviä 1993

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Wärtsilä Oyj Abp, hallituksen jäsen
- Teollisuuden Voima Oyj, hallituksen jäsen
- Kemijoki Oy, hallituneuvoston jäsen
- Oy Proselectum AB, hallituksen jäsen
- Useiden Fortum Oyj:n tytäryhtiöiden hallitusten puheenjohtaja

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 13 756
(31.12.2012: 13 000)

Matti Ruotsala

Power-divisioonan johtaja

- s. 1956, diplomi-insinööri
- Power-divisioonan johtaja vuodesta 2009
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2009
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2007

Aiemmat tehtävät:

- Fortum Power and Heat Oy, Generation-liiketoimintayksikön johtaja 2007
- Oy Valtra Ab, toimitusjohtaja 2005
- AGCO Corporation, johtaja 2005
- Konecranes Oy, operatiivinen johtaja ja toimitusjohtajan sijainen 2001
- Konecranes Oy ja Kone Oyj, useita johtaja-päällikkötehtäviä 1982

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Kemijoki Oy, hallituksen puheenjohtaja
- PKC Group Oyj, hallituksen puheenjohtaja
- Teollisuuden Voima Oyj, hallituksen varapuheenjohtaja
- Componenta Oyj, hallituksen jäsen
- Oy Halton Group Ltd, hallituksen jäsen

Fortumin osakkeita 31.12.2013: 28 897
(31.12.2012: 16 502)

Kaarina Ståhlberg

Konsernin lakiasiaintohtaja

- s. 1966, oikeustieteen kandidaatti (Helsinki), LL.M. (Columbia University, New York)
- Konsernin lakiasiaintohtaja vuodesta 2013
- Johtoryhmän jäsen vuodesta 2013
- Konsernin palveluksessa vuodesta 2013

Aiemmat tehtävät:

- White & Case, lakimies, 2012
- Nokia Oyj, konsernin apulaislakiasiaintohtaja 2005
- Nokia Oyj, Mobile Phones -yksikön lakiasiaintohtaja 2004
- Nokia Oyj, johtaja, pääkonttorin lakiasiainosasto 2001

- Nokia Oyj, vanhempi lakimies, pääkonttorin lakiasiainosasto 1999
- Dittmar & Indrenius, lakimies 1993
- Asianajotoimisto Heikki Haapaniemi, lakimies 1992

Keskeisimmät luottamustehtävät:

- Helsingin seudun kauppakamari, hallituksen jäsen

Fortumin osakkeita 31.12.2013: -
(31.12.2012: -)

Yhteystiedot

Sijoittajasuhteet

Sophie Jolly

Johtaja, sijoittajasuhteet
puh. 010 45 32552,
sophie.jolly(at)fortum.com

Rauno Tiihonen

Päällikkö, sijoittajasuhteet
puh. 010 45 36150,
rauno.tiihonen(at)fortum.com

Talousviestintä

Pauliina Vuosio

Johtaja, talousviestintä
puh. 050 453 2383,
pauliina.vuosio(at)fortum.com

Karoliina Lehmusvirta

Viestintäpäällikkö, talousviestintä
puh. 040 581 3710,
karoliina.lehmusvirta(at)fortum.com

Kestävä kehitys

Ulla Rehell

Johtaja, kestävä kehitys
puh. 010 45 29251, ulla.rehell(at)fortum.com

Kari Kankaanpää

Kestävän kehityksen päällikkö
puh. 010 45 32330,
kari.t.kankaanpaa(at)fortum.com

Oikeudellinen tiedote

Käyttöehdot

Fortum Oyj:n ja sen tytäryhtiöiden (jäljempänä yhdessä "FORTUM") www-sivuston (jäljempänä "SIVUSTO") käyttö edellyttää näiden käyttöehtojen noudattamista. SIVUSTON käyttö ei ole sallittua, mikäli ette hyväksy näitä käyttöehtoja.

Aineettomat oikeudet

SIVUSTON sisältämä aineisto, kuten teksti, grafiikka, nimet, kuvat, kuviot, piirroset, logot, ikonikuviot sekä äänitteet ja ohjelmistot ovat FORTUMIN, sen osakkuus- ja yhteisyritysten, lisenssiantajien tai yhteistyökumppaneiden omaisuutta. Kaikki oikeudet SIVUSTON sisältämään aineistoon pidätetään, näissä käyttöehdoissa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Aineiston kopioiminen, siirtäminen, muuttaminen, tallentaminen, julkaiseminen ja jakelu on kielletty ilman FORTUMIN etukäteistä kirjallista suostumusta. SIVUSTON katselu tietokoneella tai vastaavalla laitteella ja tulostaminen henkilökohtaista, ei-kaupallista käyttöä varten on sallittua. Julkiseksi tarkoitettujen asiakirjojen käyttö julkisessa tiedonvälityksessä on sallittua, mutta tällöin on aina mainittava tiedon lähde.

Vastuuvapauslauseke

SIVUSTON sisältämä aineisto luovutetaan käytettäväksi sellaisena kuin se on, eikä FORTUM vastaa sen virheellömyydestä, täydellisyydestä tai luotettavuudesta. Aineistoa ei miltei osin voida pitää FORTUMIA sitovana tarjouksena tai sitoumuksena. FORTUM varaa oikeuden milloin tahansa muuttaa aineistoa ja SIVUSTON käyttöehtoja, saatavuutta taikka

muita sen ominaisuuksia. FORTUM ei myöskään takaa, että SIVUSTO on käytettävissä virheettömästi tai keskeytyksittä.

FORTUM ei vastaa mistään välittömästä tai välillisestä kulusta, menetyksestä tai vahingosta, mukaan lukien muun ohessa liikevaihdon, tulon tai voiton menetys, toiminnan keskeytyminen tai tiedon menetys, joka aiheutuu SIVUSTON tai sen sisältämän aineiston käytöstä tai käytön keskeytymisestä. FORTUM ei myöskään vastaa tietojärjestelmä- tai tietoliikennehäiriöiden tai -virheiden tai haittaohjelmien mahdollisesti aiheuttamista menetyksistä tai vahingoista.

Tämän SIVUSTON osat "Vuosikatsaus" ja "Kestävä kehitys" alisivuineen ovat tilintarkastamattomia. Kestävä kehitys -osio on riippumattomasti varmennettu (rajoitettu varmuus). Sisällössä esitetyt viittaukset tulevaisuuteen perustuvat Fortumin arvioihin helmikuun 2014 alussa. Näiden arvioiden toteutuminen on riippuvainen monista tekijöistä, joista osaan Fortum ei voi vaikuttaa, ja siten tulevaisuuden tapahtumat voivat poiketa tässä esitetyistä arvioista. Fortum julkistaa tulevaisuudennäkymänsä ja niiden toteutumiseen liittyvät riskit erikseen lain ja sääntelyn edellyttämällä tavalla toimintakertomuksessaan nimenomaisesti tätä koskevassa kohdassa. Fortum Oyj:n virallinen [tilinpäätös 2013](#), [hallituksen toimintakertomus 2013](#) ja niihin liittyvä [tilintarkastuskertomus](#) ovat saatavilla tällä SIVUSTOLLA.

Käyttäjän antamat tiedot

SIVUSTON käyttäjä on yksin vastuussa SIVUSTON kautta antamiensa tietojen virheellömyydestä, perille saapumisesta ja siitä, että käyttäjällä on rajoitukseton oikeus

antaa kyseiset tiedot. SIVUSTON käyttäjän on myös kohtuullisin keinoin varmistettava siitä, että lähetetty aineisto ei sisällä haittaohjelmia. FORTUMILLA on maksuton ja rajoitukseton oikeus käsitellä, kopioida, julkistaa ja jaella käyttäjän SIVUSTON kautta antamaa tietoa joko sellaisenaan tai liitettynä muuhun aineistoon, ja näin käyttää sitä mihin tahansa kaupallisiin tai ei-kaupallisiin tarkoituksiin Suomen lain pakottavien säännösten asettamissa rajoissa.

Henkilötiedot

FORTUM noudattaa voimassa olevaa henkilötietolainsäädäntöä. Henkilörekistereihin tallennettuja tietoja käytetään vain rekisteriselosteista ilmeneviin tarkoituksiin. FORTUMIN rekisteriselosteet ovat saatavilla fortum.fi-sivuilla. Jokaisella on oikeus tarkistaa itseään koskevat henkilötiedot henkilötietolain mukaisesti.

Sovellettava laki

Näihin käyttöehtoihin sovelletaan Suomen lakia.

Kysymykset ja huomautukset

Näitä käyttöehtoja koskevat kysymykset ja huomautukset pyydetään ystävällisesti lähettämään FORTUMIN Lakiasiat-yksikköön osoitteella PL 1, 00048 FORTUM, Suomi, Puh. 010 4511